

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΑΝΑΙΓΕΝΝΗΘΕΙΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΝΑΥΜΑΧΙΩΝ

ΔΙΑ ΤΩΝ ΠΑΘΩΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΥΔΡΑΣ, ΠΕΤΣΩΝ ΚΑΙ ΨΑΡΩΝ

ΕΝ ΟΛΩ ΤΩ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΙ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΙΩΝΟΣ.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ

ΠΑΡ' ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α. ΜΙΑΟΥΔΗ,

ΚΑΙ ΑΦΙΕΡΩΘΕΙΣΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ Α. ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΑ

ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΘΕΩΝΑ ΤΟΝ Α.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ.

1836.

30

DIBAK
M.C.

AGAN 1153

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΘΕΙΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΝΑΥΜΑΧΙΩΝ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

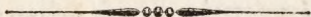
Πέμπτον ἔτος τῆς ἐπαραστάσεως τῶν Ἑλλήνων (1825).

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

Νέαι ἐτοιμασίαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος. — Δεύτερος ἐμφύλιος πόλεμος. — Ὁ Ἰβραήμης ὠφελεῖται ἐκ τούτου, καὶ ἀποσπάζει τέσσαρας περίπου χιλιάδας στρατεύμα εἰς Μεθώνην. — Κράτησις τοῦ Θ. Κολκοτρώνη. — Ὁ Γ. Κουντουριώτης λαμβάνει τὴν ἀρχηγίαν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν Ἑλληνικῶν δυνάμεων. — Δεύτερα ἀπόβασις τοῦ Ἰβραήμη. — Ἐτοιμασίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου. — Ὁ Σκούρτης ἀναλαμβάνει τὴν ἀρχηγίαν προσωρινῶς ἀντὶ τοῦ Γ. Κουντουριώτου. — Ἐκπλευσις Πετσωτικῆς μοίρας κατὰ τοῦ Αἰγυπτ. στόλου. — Μετ' ἁλίγον ἐκπλέει κατ' αὐτοῦ ἄλλη μοῖρα ἐξ Ὑδρας. — Ἐπιστρέφει ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος εἰς Σούδαν. — Ὁ Α. Τσαμαδὸς μὲ τὸ πλοῖόν του καὶ τρία ἄλλα Πετσωτικὰ εἰσπλέει εἰς Ἀθαρῖνον, καὶ τὸ ἐφοδιάζει ἀπὸ πολεμοφόδια καὶ τροφάς. — Ὁ Ἰβραήμης πολιορκεῖ στενῶς τὸν Ἀθαρῖνον. — Μάχη εἰς Καλύβια. — Σφοδρὰ νυκτερινὴ τριφυμίᾳ διασκορπίζει τῶν Ἑλλήνων τὰ πλοῖα περιπλέοντα ἔξωθεν τῆς Κρήτης. — Συγκρούεται κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα τὸ πλοῖον τοῦ Μιαούλη μὲ τὸ πυρπολικὸν τοῦ Κανάρη, καὶ ἐν ἑτέρον πλοῖον μὲ ἄλλο πυρπολικόν. — Ὁ Μιαούλης ἀφίνει προσωρινῶς τὴν διεύθυνσιν τῆς μοίρας του εἰς τὸν Κριεζῆν, καὶ καταπλέει εἰς τὸν Βοιωτικὸν κόλπον νὰ ἐπιδιорθώσῃ τὸ πλοῖόν του. — Ἐπιστρέφει καὶ ἀνταμόνεται αὐθις μὲ τὸν Κριεζῆν. — Ἡ Ὑδραϊκὴ μοῖρα ζητεῖ νέαν ἐσθήθειαν ἀπὸ τὴν Ὑδραν. — Μάχη εἰς Καλύβια. — Ἡρωϊκὴ ἀντίστασις τοῦ ἀρχιερέως Μεθώνης καὶ Ἀναγνωσταρᾶ πρὸς τὸν Ἰβραήμην κατὰ τὸν παλαιὸν Ἀθαρῖνον. — Ἀνδραγάθημα τοῦ Μακρυγιάννου. — Πράξεις τοῦ Μιαούλη εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἀθαρῖνων. — Ἀνα-

χώρησις αὐτοῦ ἐκείθεν εἰς εὐρεσιν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου. — Ναυμαχία ἐξώθεν τῆς Σούδας. — Ἡττα τῶν Ἑλλήνων εἰς Κρεμμύδιον. — Ναυμαχίαι περὶ Κύθηρα καὶ ἀπώλεια τριῶν Ἑλληνικῶν πυρπολικῶν. — Εἰσβολὴ τοῦ Ῥεσὴτ Μεχμέτ Πασᾶ εἰς τὴν Αἰτωλίαν, καὶ ἀπόπλευσις πέντε ἐξ ὕδρας πλοίων πρὸς ἐκεῖνα τὰ παράλια. — Ἐνόνονται ταῦτα μὲ τὴν μοῖραν τοῦ Μισαούλη, καὶ μένουσιν εἰς ὑπεράσπισιν τῶν Ἀθαρίνων. — Ναυμαχία ἐξώθεν τῆς Μεθώνης. — Ὁ Μισαούλης μέινας μὲ δύο μόνον πυρπολικά, ζητεῖ ἀπὸ ὕδραν νὰ τὸν σταλῶσιν ἄλλα. — Σκέπτεται μὲ τὸν Τσαμαδὸν περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ Ἀθαρίνου. — Δευτέρα ἐφόρμησις τοῦ Ἰβραήμη κατὰ τοῦ παλαιοῦ Ἀθαρίνου, καὶ ἀποτυχία του. — Χαρακτὴρ τοῦ Σουλεϊμάνπεη. — Ναυμαχία ἀντικρυ τῆς νήσου Πρώτης. — Ἄλωσις τῆς Σφακτηρίας. — Θάνατος τοῦ Τσαμαδοῦ, καὶ ἡρώϊκὴ διάσωσις τοῦ πλοίου του. — Τρίτη ἐφόρμησις τοῦ Ἰβραήμη κατὰ τοῦ παλαιοῦ Ἀθαρίνου. — Οἱ ἐν αὐτῷ Ἕλληνες τὸ παραιτοῦν διὰ νυκτός. — Φθάνουσιν ἐξ ὕδρας τῶν Ἑλλήνων τὰ πυρπολικά, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ λοιπὰ τῶν πλοῖα. — Πυρπολισμὸς εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα πλοίων Τουρκοαἰγυπτιακῶν ἐν Μεθώνῃ. — Παράδοσις τοῦ Ἀθαρίνου εἰς τὸν Ἰβραήμη διὰ συνθήκης. — Στενὴ πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου. — Ὁ Μισαούλης ἀποστέλλει τὰ προσδιωρισμένα εἰς τὰ παράλια ἐκεῖνα πλοῖα. — Ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος ἔρχεται εἰς Σούδαν, καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα διευθύνονται εἰς τὰς νήσους των. — Συναπαντῶνται μὲ τὴν ὑπὸ τὸν Σαχτούρην μοῖραν, καὶ τὴν ὑπὸ τὸν Νικόλαον Ἀπεστόλην. — Ναυμαχία πρὸς Καφηρέα. — Ἀπολύεται ἀπὸ τὴν ὕδραν Ὁ Θ. Κολοκοτρώνης. — Ἡ Διοίκησις προκηρύττει γενικὴν ἀμνηστειάν. — Νίκαι ἀλλεπάλληλοι τοῦ Ἰβραήμη εἰς Πελοπόννησον. — Ἀπόκρουσις αὐτοῦ εἰς Μύλους ἀπὸ τὸν Δ. Ὑψηλάντην καὶ Μακρυγιάννην, καὶ ὀπισθοδρόμησις αὐτοῦ εἰς Τριπολιτσάν. — Ἀνδραγάθημα τοῦ Ἰωάννου Κρίτσας. — Ναυμαχία ἐξω τῆς Σούδας, καὶ πυρπολισμὸς μιᾶς Βυζαντινῆς Κορβέτας. — Γαλλικὴ Γολέττα παρατηροῦσα τὰς κινήσεις τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων. — Διάλυσις τῆς κατὰ θάλασσαν πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου. — Αἰφνίδιος ἐμπρησμὸς τοῦ πλοίου ὁ Νηρεὺς. — Σφαγὴ τῶν εἰς ὕδραν καὶ ἐντὸς τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων αἰχμαλώτων Τούρκων. — Ναυμαχία κατ'έναντι τῶν Κυθέρων. — Ὁ τουρκικὸς στόλος φθάνει ἀβλαβὴς εἰς Ἀθαρίνον. — Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς νήσους των νὰ ἐπιδιορθωθῶσι, καὶ ἀφίνουν ἔμπροσθεν τῶν Ἀθαρίνων πέντε πλοῖα νὰ παρατηροῦν τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου. — Τολμηρὰ ἐκστρατεία τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἀποτυχία αὐτῆς. — Κατάπλευσις τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου εἰς Μεσολόγγιον. — Ἡρώϊκὴ ἀντίστασις τοῦ Βασιλαδίου. — Ἐμφανίζονται μετ' ὀλίγον τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἔμπροσθεν τοῦ Μεσολογγίου. — Πυρπολεῦν δύο ἐχθρικά ἐρίκια. — Ἀποδιώκουν τὸν Τουρκικὸν στόλον. — Κυριεύουσιν ἐπτὰ τουρκικὰς κανονοφόρους, καὶ ἐφοδιαζοῦν τὸ φρούριον. — Κατάστασις τοῦ Μεσολογγίου πρὶν τῆς ἐλεύσεώς των. — Πράξεις τοῦ Σερασκέρου Ῥεσὴτ Μεχμέτ Πασᾶ εἰς αὐτὸ τὸ φρούριον. — Διαπραγματεύσεις του. — Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀάμπρου Βεΐκου πρὸς τὸν Ταῆρ Ἀμπάζην. — Δευτέρα ἐφοδος τοῦ Ῥε-

σὴτ κατὰ τῶν προμαχόνων τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἀπόκρουσις αὐτοῦ. — Ἐξόρμησις τῶν πολιορκουμένων. — Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἀποπλέουν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ τουρκικοῦ στόλου, καὶ ἀφίνουσι μίαν μοῖραν ἐξ ὀκτὼ πλείων εἰς φύλαξιν τῶν παραλίων ἐκείνων. — Κυρίευσις τῆς Γραμβούσης καὶ Κισάμου. — Κατάπλευσις τοῦ τουρκικοῦ στόλου εἰς Ἀλιζάνδρειαν. — Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα παρασκευασθέντα ἐκπλέουν εἰς εὐρεσίην του. — Βοηθεῖται αὐτὸς ἀπὸ οὐρίων ἀνέμων καὶ προφθάνει εἰς τὸν Ἀβαρίνσιν ἐγκαίρως. — Ὁ Μικρούλης ἐμβαίνει εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Μανουὴλ Τουμπάζη, καὶ στέλλει τὸ πλοῖόν του νὰ διορθωθῇ εἰς Ἰδραν. — Οἱ Ἕλληνες θέλουσι νὰ διευθύνουσιν πυρπολικὰ ἐντὸς τοῦ λιμένος τῶν Ἀβαρίνων, καὶ δὲν ἐπιτυχαίνουσιν ἐρμώδιον καιρὸν. — Ναυμαχίαι περὶ τὸ ἀκρωτήριον Πάπα, τὰς Ἐχινσδας νήσους, Πεταλαῖν, Δραγομέστον, καὶ Μεσολόγγιον. — Οἱ Ἕλληνες ἐφοδιάζουσιν αὐτῆς τὸ Μεσολόγγιον, καὶ ἀναχωροῦν, διὰ νὰ τροφοδοτηθῶσι. — Ὁ Ῥεσὴτ δοκιμάζει καὶ τρίτην ἐφοδὸν κατὰ τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἀποτυγχάνει. — Ἀπελπίζεται ἐνοχλούμενος ἀπὸ τὸν Καραϊσκάκην, καὶ προσκαλεῖ τὸν Ἰβραήμην εἰς βοήθειάν του. — Ἐλευσις τοῦ Ἰβραήμη ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Μεσολογγίου.

Ο Ἰβραήμ Πασᾶς, μετὰ τὴν τελευταίαν ἡττάν του κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς 4. Νοεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, συγκροτηθεῖσαν ἔξω τῆς Σούδας, ἀποσυρθεὶς εἰς Μαρμάρι, ἀντικρὺ τῆς Ρόδου, ἀπεβίβασεν ἐκεῖ τὰ στρατεύματά του ν' ἀναλάβουσιν, ἀπηνδισμένα ὄντα ἀπὸ τὴν μακρὰν θαλασσοπορείαν καὶ εἰς ὀλεθρίαν νόσον κινδυνεύοντα νὰ ὑποπέσουν. Ἐντεῦθεν ἀποβιβάσας αὐτῆς αὐτὰ, εἰσέπλευσε περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου εἰς Σούδαν, σκοπὸν ἔχων νὰ τὰ μεταφέρῃ εἰς Μεθωκόρωνα, καὶ νὰ κτυπήσῃ τὸ φρούριον τοῦ Ἀβαρίνου. Ὁ πατήρ του Μεχμέτ Ἀλῆς ἠτοίμαζε νέαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν, καὶ ὁ Οὐσρέφ Μεχμέτ Πασᾶς, ὁ ἀπὸ τὸν Αἰγυπτιακὸν στόλον ἀποσπασθεὶς, μετὰ τὴν νυκτερινὴν περὶ τὴν Μιτυλήνην Ναυμαχίαν, καὶ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον εἰσπλεύσας, παρεσκευάζετο ν' ἀποπλεύσῃ, εἰ δυνατόν, ἐντὸς τοῦ χειμῶνος.

Οἱ Ἕλληνες, ἀπαλλαγέντες περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους πρὸς καιρὸν ἀπὸ τὸν κίνδυνον, διὰ τὰς κατὰ θάλασσαν καὶ ξηρὰν νίκας τῶν (1), ὑπέπεσαν εἰς νέας διχονοίας, καὶ μόλις εἰς τὴν παρουσιασθεῖσαν κρίσιμωτάτην ταύτην τῆς Ἑλλάδος περίστασιν εἶχαν παύσειν ἀπὸ τὰς ταραχάς, αἷτινες ἀνεφύησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ, καὶ ἐπέφεραν δευτέραν φορὰν τὸν ἐμφύλιον πολέμον, κωλύσασαι πᾶν σωτήριον ἐπιχείρημα. Τὰ πλοῖα τῶν τριῶν θαλασσινῶν συμμάχων νήσων ἔμεναν ἐλλειμνισμένα, καὶ καμμία προπαρασκευὴ εἰς αὐτὰ δὲν ἐγένετο. Ὁ δὲ Ἰσραήλης, πληροφορηθεὶς περὶ τῶν διατρεχόντων, ἔσπευσε νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τοιαύτης περίστασιν, καὶ μὲ οὐριαν ἄνεμον ἐκ τῆς Σούδας ἀποπλεύσας, ἔφθασεν εἰς Μεθώνην τὴν 11 Φεβρουαρίου, ὅπου ἀπεβίβασε τέσσαρας χιλιάδας περίπου τακτικὸν στράτευμα· ὁ δὲ στόλος τοῦ ἐπανέστρεψεν αὐτίς εἰς Σούδαν, διὰ νὰ μεταφέρῃ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ στρατεύματος, εἰς δὲ τὴν Μεθώνην δὲν ἐκράτησε παρὰ ὀλίγα πλοῖα.

Ἐν τούτοις ἡ Διοίκησις διὰ τῶν δραστηρίων μέτρων τῆς εὐτύχησεν ἐν καιρῷ νὰ καταβάλλῃ μὲν τοὺς ὑπεναντίους τῆς (2), τῆς δὲ πατρίδος τὸν κίνδυνον νὰ προλάβῃ (3).

Ἄμα ἐγένετο γνωστὴ ἡ ἀποβάσις τοῦ Ἰσραήμη, ἐδόθησαν αἱ ἀνήκουσαι διαταγαὶ εἰς ἐτοιμασίαν τῶν πλοίων, καὶ ἐφοδίαςιν τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθαρίνων μὲ τοῦ πολέμου τὰ ἀναγκαῖα, καὶ τὴν ἱκανὴν τῆς ὑπερασπίσεώς τοῦ φρουράν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ὁ πρὸ μικροῦ εἰς Σούδαν καταπλεύσας Αἰγυπτιακὸς στόλος ἐπρόλαβε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Μεθώνην τὴν 5 Μαρτίου, καὶ ν' ἀποβιβάσῃ καὶ δεύτερον τὰ λοιπὰ τοῦ Ἰσραήμη στρατεύματα, συνιστάμενα εἰς πέντε χιλιάδας· ὥστε αὐτὰ μὲ τὰ πρότερον ἀποβιβάσθέντα, ἐσυμποσούντο εἰς ἐννέα ἕως δέκα χιλιάδας (4).

Μόλις τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς δευτέρας τοῦ Ἰσραήμη ἀποβάσεως ἐξέπλευσεν ἐξ Ὑδρας μία μοῖρα συγκειμένη ἐξ εἴκοσι πολε-

μικῶν καὶ ἑπτὰ πυρπολικῶν πλοίων (*), ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μιχοῦλη, ἀγκυροβολήσασα εἰς τὸν παρὰ τῇ Ἑρμιόνῃ πρόστομον, καλούμενον Δάρδεζαν, διὰ νὰ ὑδρεύσῃ καὶ νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὰ πυρπολικά, ἔχοντα ἀνάγκην ὀλίγης τινὸς ἔτι ἐπιδιορθώσεως, καὶ νὰ ἐφοδιασθῶσι μὲ τινὰς καυστικὰς ὕλας. Ἄλλη Ὑδραϊκὴ μοῖρα ἡτοιμαζέτο νὰ ἐκπλεύσῃ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γ. Σαχτούρη κατα τοῦ Βυζαντινοῦ περιμενομένου στόλου, καὶ τρίτη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀναστασίου Τσαμαδοῦ, νὰ καταλάβῃ τὴν νῆσον Σφακτηρίαν τὴν ὑπερασπίζουσαν τὸ φρούριον τοῦ Ἀθαρίνου. Δύο δὲ μοῖραι Πετσωτικῶν πλοίων εἶχαν ἤδη ἐκπλεύσειν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἐσύγκειτο ἐκ τεσσάρων πλοίων καὶ ἦτο προσδιωρισμένη νὰ παραπλήρῃ περὶ τὰς Πάτρας εἰς ἀποκλεισμόν αὐτῶν, ἡ δὲ ἀπὸ ἐξ, οὕσα προσδιωρισμένη νὰ ἐνωθῇ μὲ τὴν μοῖραν τοῦ Μιχοῦλη, καὶ νὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του.

Ἡ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μιχοῦλη μοῖρα ἐτοιμασθεῖσα, ἀφῆκε τὸν ὄρμον τῆς Δάρδεζας τὴν 13 Μαρτίου, καὶ διευθύνθη εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου. Τὴν δὲ 18 εἰδοποιηθεῖσα περὶ τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Μαλέα, ὅτι μέρος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου ἔμεινεν εἰς Μεθωκόρωνα, καὶ τὸ περισσότερον ἐπανῆλθεν εἰς Σούδαν, ἀπέστειλε δύο πλοῖά της νὰ κατασκοπεύσωσι τοῦ ἐχθροῦ τὰ κινήματα· καὶ ἐνωθεῖσα μὲ τρία Πετσωτικά πλοῖα ἐπροχώρησε νὰ προσβάλῃ τὰ εἰς Μεθωκόρωνα, καὶ ἔπειτα νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν Κορήτην. Ἀλλ' εἰς Μεθώνην δὲν ἦρε παρὰ ὀλίγα εὐρωπαϊκὰ φορτηγὰ ἔτοιμα νὰ ἀποπλεύσουν, διότι ὁ Ἰβραήμης ἐπρό-

(*) Διοικουμένων τῶν πολεμικῶν ὑπὸ τῶν πλοιάρχων Α. Γ. Κριεζῆ, Α. Ραφαήλ, Αλξ. Παναγιώτου, Ἰω. Ζάκα, Γ. Σαχίνη, Ι. Λαλεγεῖς, Α. Ραφαήλ, Δ. Κισσέ, Χρ. Δημητρίου, Γ. Νέγκα, Ι. Μιχοῦλη, Σάββα Ἀνδρέου, Στ. Φῶκα, Στ. Δοκοῦ, Α. Πετροζῶτη, Κ. Μπελεμπίνη, Ι. Δρένια, Γκίκα Μανόλη, καὶ Κοσμῶ Ἀθρινῶ. Τῶν δὲ πυρπολικῶν ὑπὸ τοῦ Κανάρη, τοῦ Α. Πιπίνου, τοῦ Θ. Θεοφάνους, τοῦ Ἀντωνίου Θεοφάνους, τοῦ Δ. Τσάπελη, τοῦ Α. Ρομπότζη καὶ Δ. Ραφαήλ.

λαβε νὰ στείλῃ τὰ πολεμικὰ, συνιστάμενα ἀπὸ μίαν φρεγάταν τῆς γραμμῆς, μίαν κορβέτταν, καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρα ἄλλα μικρότερα ὁμοῦ μετ' ἄλλα φορτηγὰ, διὰ νὰ ἐφοδιάσουν τὰς Πάτρας. Ἡ δὲ ἐνταῦθα αποκλειστικὴ τῶν Πετσωτῶν μοῖρα ἠναγκάσθη νὰ ἀποσυρθῇ. Ἐν τούτοις ὁ ἀναστασιος Τσαμαδὸς μετ' τὸ πλοῖόν του, συνακολουθούμενος καὶ ἀπὸ ἄλλα τρία πλοῖα τῆς Πετσωτικῆς μοίρας, προσδιωρισμένης νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς τοῦ Μιαούλη, εἰσέπλευσε κατ' αὐτὰς εἰς Ἀβαρῖνον, ἐνδυνάμωσε τὴν Σφακτηρίαν, καὶ ἐφοδίασε τὸ φρούριον ἀπὸ τροφᾶς καὶ πολεμεφοδία.

Ὁ δὲ Ἰβροχῆης μετὰ τινὰ κροβολισμοὺς καὶ συμπλοκάς ἐπροχώρησεν ἐντὸς βουλῆς πιστόλας πλησίον τοῦ φρουρίου, καὶ ἀδιακόπως τὸ ἐπυροβόλει. Εἶχεν ἤδη διακόψειν καὶ τὸ νερόν νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ φρούριον. Οἱ δὲ πολιορκούμενοι ἐν αὐτῷ Ἕλληνες, ὡς ἐξακόστωι τον ἄριθμόν ὄντες, ἀντεχάν καρτερῶς εἰς τὰς προσβολὰς του, μαλονότι δὲν εἶχαν καλοὺς πυροβολιστάς, καὶ τῶν κανονίων των αἱ ἅμαξαι εἶχαν συντριφθῇ αἱ περισσότεραι ἀπὸ τὸν ἀδιάκοπον τοῦ ἐχθροῦ πυροβολισμόν (5).

Ὁ Μιαούλης, ἐγκρίνας περιττὴν τὴν εἰς Ἀβαρῖνον εἰσπλευσίν του, ἀφ' αὐτοῦ ἔλαβεν ὅλην τὴν δυνατὴν ἐκ θαλάσσης βοήθειαν, ἐστράφη πρὸς τὸ ἀκρωτήριο Ταΐναρον (Ματαπᾶ), καὶ τὴν εἰκοστὴν Μαρτίου ἦλθεν εἰς Γύθειν (Μαραθωνῆσι) διὰ νὰ ὑδρεύσῃ. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ, ὁ πλοίαρχος Ἰωάννης Ζάκας Ὑδραῖος, καὶ Θεοδόσιος υἱὸς τοῦ Γκέκα Μπότση Πετσωτῆς, περιπλέοντες πρὸς κατασκόπευσιν τοῦ ἐχθροῦ ἔξωθεν τῆς Μεθώνης, ἀπῆντησαν γενοβεζικὸν φορτηγὸν βρίκιον, μετακομίζον ἐκ Σούδας εἰς Μεθώνην στρατεύμα Ἀἰγυπτιακόν, ὑπὸ Ῥωσικὴν σημαίαν, τὸ προσέβαλαν, καὶ ἱκανὴν ὥραν συνεκτυπήθησαν. Ἀλλ' εὐρεθὲν αὐτὸ πλησίον τῆς ξηρᾶς, ἐπρόφθασε νὰ προσορμισθῇ καταβεβλαμένον εἰς Κορώνην.

Τὴν 22 τοῦ αὐτοῦ, αποπλεύσασα ἡ αὐτὴ μοῖρα ἐκ Μαραθων-

νησίου, διευθύνθη προς τὴν Κρήτην· ἀλλὰ σφοδρὸς βορρᾶς τὴν ἠνάγκασε νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ὑπὸ τὴν νῆσον τῶν Κυθήρων. Μετ' ὀλίγον δὲ, εὐνοϊκωτέρου τοῦ ἀνέμου πνεύσαντες, ἐξεκίνησαν αὐτοὺς πρὸς τὴν Κρήτην μὲ ἀμετάθετον σκοπὸν νὰ προσβάλλῃ τὸν ἐχθρόν· ἀλλὰ τὴν νύκτα τῆς 25 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, διεγερθεῖσα ἐξαίφνης σφοδρὰ τρικυμία διεσκόρπισεν ἔνθεν καθεῖθεν τὰ πλοῖά της. Τὸ πυρπολικὸν τοῦ Κανάρη συνεκρούσθη κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα μὲ τὸ πλοῖον τοῦ Μιαούλη, μὲ τὸ ὁποῖον τοσοῦτον περιεπλέχθη, ὥστε μόλις μετὰ μίαν ὥραν αἱ ἡνωμέναι προσπάθειαι τῶν δύο πληρωμάτων ἴσχυσαν νὰ τὸ ξεκολλήσουν καὶ νὰ τὸ ἀπομακρύνουν κινδυνεῦον νὰ βυθισθῇ. Ὁ Κανάρης καὶ οἱ ναῦταί του διεσώθησαν εἰσπηδήσαντες εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Μιαούλη, ἐκτὸς ἐνὸς μόνοι πεσόντος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πνιγέντος. Ἐτερον πλοῖον, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Δημήτριον Κιοσσέν, συνεκρούσθη ὡσαύτως μὲ τὸ πυρπολικὸν τοῦ Δ. Ῥαφαήλ, καὶ τὸ μὲν ἔχασεν τὸ πρυμναῖον κατάρτι, τὸ δὲ καὶ τὰ δύο.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Μιαούλης εὐρέθη μὲ μόνον τὸ πλοῖον τοῦ φίλου του Α. Γ. Κριεζῆ, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ τὴν τύχην τῶν λοιπῶν ἐκ τῆς τρικυμίας διασκορπισθέντων πλοίων τῆς μοίρας του, καὶ τὴν 27 εὐρέθη ἔξωθεν τῶν Κυθήρων μὲ μόνα πέντε πλοῖα καὶ δύο πυρπολικά, ἐξ ὧν τὸ ἓν εἶχε χάσειν τὴν λέμβον του· θέλων δὲ νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὸ πλοῖόν του βλαφθὲν εἰς τὴν προχθυσινὴν τρικυμίαν, ἄφησε τὴν διεύθυνσιν τῆς μοίρας εἰς τὸν Κριεζῆν, διὰ νὰ τὴν συνάξῃ καὶ κατέπλευσεν εἰς τὸν Βοιατικὸν κόλπον, ὅπου ἐπιδιορθώσας τοῦ πλοίου του τὴν βλάβην, ἐπανεσρεψεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Κριεζῆ, τὸν ὁποῖον ἀπῆντησε περιπλέοντα τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, μ' ὅσον μέρος τῆς μοίρας του τὸν ἄφησεν ἔξω τῶν Κυθήρων.

Ἀπὸ τὴν Πετσωτικὴν μοῖραν μόνον τρία συνέπλεον μὲ τὴν Ὑδραϊκὴν, τὰ δὲ ἄλλα τρία ἦσαν εἰς Ἀθαρίνον. Ἐπειδὴ δὲ

ἔμεινεν ἡ Ὑδραϊκὴ μετὰ τὴν τρικυμίαν μὲ μόναν ἑννέα πολεμικὰ πλοῖα, καὶ ἐν πυρπολικόν, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Πιπῖνον, (διότι τὰ λοιπὰ βλαμμένα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπὸ τὴν τρικυμίαν ἄλλα μὲν ἐσάλησαν εἰς Ὑδραν, καὶ ἄλλα εἰς τοὺς πλητεσιτέρους λιμένας νὰ ἐπιδιορθωθοῦν) ἐζήτησεν ὁ Μιαούλης ἀπὸ τὴν Ὑδραν νέαν βοήθειαν· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο μὲ τὴν ὁποίαν εὐρέθη μικρὰν δύναμιν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸν ἐχθρὸν εἰσέπλευσε τὴν 2 Ἀπριλίου εἰς Ἀβαρῖνον συνοδεύων Πετσιοτικὴν μὲ τροφὰς Γολέτταν, τὴν ὁποίαν ἀπῆντησε καθ' ὁδὸν, σελλομένην εἰς τὸ αὐτὸ φρούριον.

Εἰς μάτην οἱ Τοῦρκοι ἐπροσπάθησαν νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰς τὸν λιμένα εἰσοδὸν τῆς Ὑδραϊκῆς μοίρας, στρέφοντες κατ' αὐτῆς τὸν κατὰ τοῦ φρουρίου πυροβολισμόν των, γινόμενον ἀδιακόπως ἀπὸ ἓν κανονοστάσιον ἔχον ἑξ μεγάλα κανόνια, καὶ τέσσαρας ὀλμους, κείμενον δὲ κατ' ἀνατολὰς τοῦ φρουρίου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἀντικρυνοῦ ὄρους.

Ἡ ἔλθεσις τῆς μοίρας ἐνεψύχωσε τοὺς πολιορκουμένους Ἕλληνας. Ὁ Μιαούλης ἐξῆλθεν εἰς τὸ φρούριον συνωδευμένος ἀπὸ τὸν Ἀναστάσιον Τσαμαδόν, τὸν Α. Κριεζῆν, καὶ Γ. Σαχίνην. Ἐπισχόλησεν ὀλίγους ξυλουργοὺς εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν ἀμαξῶν τῶν κανονίων, καὶ τινὰς ναύτας εἰς τὴν ἐκκένωσιν ὀλίγων ὀλμων κατὰ τῶν ἐχθρικῶν κανονοστασίων τῶν πυροβολούντων πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ φρουρίου, τοῦ ὁποίου οἱ ἐχθροὶ εἶχαν ἤδη κρημνίσει ἓν μέρος, σκοπὸν ἔχοντες νὰ τὸ καταλάβωσιν ἐκεῖθεν ἐξ ἐφόδου (6). Ἐπιστρέψας δὲ ὁ Μιαούλης ἀπὸ τὸ φρούριον ἐντάμωσε τὸν Ἀναγνωσταρᾶν εἰς τὴν ἀρκτικὴν ἄκρην τῆς νήσου Σφακτηρίας ἐπισκηνωμένον, εἶτα δὲ τὸν Ἀρχιερέα Μεθώνης, ὅστις ἦλθεν ἐπὶ τοῦ πλοίου του, καὶ ἔγραψε πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν στρατευμάτων τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου προτρεπτικὴν ἐπιστολὴν παρακινῶν αὐτοὺς νὰ προφθασουν εἰς Ἀβαρῖνον, διὰ νὰ προσβάλουν τὸν ἐχ-

ὄρον βοηθούμενοι καὶ ἀπὸ τὸν στόλον, ἐνόσω οὗτος διέμενεν εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα. Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν φθάσας ὁ Παναγιώτης Γιατράκος μὲ ἐν σῶμα ἐπτακοσίων περίπου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἑλλήνων, μετεκομίσθη τὴν ἐπιούσαν μετ' αὐτοῦ δια τῶν Ἑλληνικῶν λέμβων εἰς τὸ φρούριον.

Ὁ Μιαούλης, ὑποπτευόμενος μὴν ἤθελεν ὁ ἐχθρὸς ἔλθει καὶ τὸν ἀποκλείσῃ ἐντὸς τοῦ λιμένος, ἄφησεν εἰς βοήθειαν τοῦ φρουρίου τὸν Τσαμαδὸν μὲ πέντε Πετσωτικὰ πλοῖα, καὶ ἀποπλεύσας ἐξ Ἀδαρίνου αὐθις ἀβλαβῆς, διευθύνθη πρὸς τὸν Βοιωτικὸν κόλπον, σπεύδων νὰ ἐνωθῇ μὲ τὴν ὁποίαν ἐπερίμενεν ἐξ Ἰδρας βοήθειαν, καὶ νὰ προσβάλλῃ τὸν ἐχθρόν· βιασθεὶς ὁμως ἀπὸ τὴν κακοκαιρίαν, ἄραξε τὴν 7 τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν εἰρημένον κόλπον, ὅπου ἐνταμώθη μὲ τρία πυρπολικά, ἐξ ὧν τὰ μὲν δύο ἐδιοικοῦντο παρὰ τοῦ Θεοδώρου Θεοφάνους καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀντωνίου, καὶ ἦσαν ἐκ τῶν ἑσα ἐξλάφθησαν εἰς τὴν τρικυμίαν καὶ ἐπιδιορθωθέντα ἐπανέστρεψαν· τὸ δὲ τρίτον ἐστάλη νεωστὶ ἀπὸ τὴν Ἰδραν διοικούμενον παρὰ τοῦ Μιχαὴλ Μπουτοῦρη. Τὴν δὲ ἐπιούσαν, εἰδοποιηθεὶς παρὰ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τὴν ἐκ Σούδας ἐκπλευσὶν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἀπέπλευσε μὲ δεκατρία πλοῖα πολεμικὰ καὶ τέσσαρα πυρπολικά, ὅσων ἔτυχε νὰ ἔχῃ δύναμιν, εἰς ἀπάντησίν του. Ἀλλὰ τὴν ἐννάτην ἐβιάσθη αὐθις ἀπὸ τὴν κακοκαιρίαν ν' ἀράξῃ εἰς τὴν νῆσον Κύθηρα, ἀφ' οὗ εἰς μάτην ἐζήτησε τὸν ἐχθρὸν ὅλην τὴν ἡμέραν· διότι ὁ καιρὸς ἐβιάσε καὶ αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Σούδαν.

Καταπραυνθέντος τοῦ ἀνέμου, ἀπέπλευσεν ἐντεῦθεν ἡ Ἰδραϊκὴ μοῖρα καὶ διευθύνθη αὐθις πρὸς τὴν Κρήτην· πλησιάσασα δὲ τὴν 11 τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν λιμένα τῆς Σούδας, ἐντὸς βολῆς κανονίου ἀπὸ τὸ τετειχισμένον νησίδιον, εἶδεν ἔνδον αὐτοῦ ἀραγμένον ὅλον τὸν Αἰγυπτιακὸν στόλον, ὁ ὅποιος, ἅμα ἶδεν αὐτὴν, ἐσηκώθη εὐθὺς εἰς τὰ πανία· ἐν μόνον ἐχθρικὸν βρῖκιον περιέπλεεν ἑξῶθεν

τοῦ λιμένος τούτου, τὸ ὅποιον καταφθάσας ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς προσέβαλε καὶ ἠνάγκασε νὰ ριφθῇ ἐν ἀκαρεῖ εἰς τὴν ξηράν. Ἐν τούτοις τὸ τεῖχος καὶ ὁ ἐχθρικός στόλος ἐπυροβολοῦν μακρόθεν, καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐξερχόμενα ἐπροσπάθουν νὰ πελαγίσουν τὰ ἐχθρικά· γενόμενος δὲ σφοδρὸς ὁ ἄνεμος, ἔσπασε μιᾷς ἐχθρικῆς φρεγάτας τὰς δύο μεγάλας κεφαλὰς· τότε τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα φερόμενα προσηνερίως (sonnano), ἔστράφησαν πρὸς τὰ ἐχθρικά, ἅτινα ἐτράπησαν εὐθὺς εἰς φυγὴν πυροβολούμενα ἀκταπαύστως ἀπὸ τὰ εὐρεθέντα πλησιέστερα Ἑλληνικά· ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ ἄνεμος ἠϋζῆκεν περισσότερον, καὶ ἐκ τούτου ἐπρομηνύετο τρικυμία, ἠναγκάσθησαν οἱ Ἕλληνες ν' ἀφήσουν τοὺς ἐχθροὺς των καταφεύγοντας μετὰ σπουδῆς εἰς Σούδαν, καὶ ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἐκ τοῦ κόλπου πρὸς τὸ πέλαγος. Θέλοντες δὲ νὰ ἐπιδιορθώσωσι τὴν ὁποίαν ἔλαβαν εἰς τὴν συμπλοκὴν των ταύτην ζημίαν, ἄραξαν τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν εἰς τὸν Βοιωτικὸν κόλπον, ὅπου μαθόντες τὰς περὶ τὸ Κρεμμύδιον πολεμικὰς ἀτυχίας, ἐλυπήθησαν σφόδρα (7).

Τὴν δὲ 15 μαθόντες ἀπὸ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν, ὅτι ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος ἔμελλε ν' ἀποπλεύσῃ ἐκ Σούδας, ἐξέπλευσαν ἀπὸ τὸν κόλπον, καὶ διευσθύνθησαν εἰς ἀπαντησὶν του, ἔχοντες μόνα δεκαεπτὰ πολεμικά, ἐξ' ὧν δύο Πετσωτικά, καὶ τέσσαρα πυρπολικά. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἴδαν τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἐμπροσθεν τῆς Σούδας· ἐσύγκειτο δὲ αὐτὸς ἀπὸ ἐνενηντα περίπου πλοῖα πολεμικά καὶ φορτηγὰ, καὶ ἐπροσπάθει ν' ἀπομακρυνθῇ βλέπων προχωροῦντα μὲ ὀλιγώτατον ἄνεμον πρὸς αὐτὸν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα. Ὅλην αὐτὴν τὴν νύκτα, καὶ μέρος τῆς ἀκολουθοῦσας ἡμέρας, ἡ παντελὴς γαλήνη ἐκράτησε καὶ τοὺς δύο ἐχθροὺς ἀπομακρυσμένους ἀπ' ἀλλήλων, καὶ τὸ πρωῒ τῆς 17 περὶ τὴν τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας, βοηθούμενος ὁ ἐχθρικός στόλος ἀπὸ λεπτόν νότον, προσέβαλε τὴν γραμμὴν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, διὰ νὰ τὴν διασχίσῃ. Ὁ κανονοβολισμὸς ἐγένετο ἐκατέρωθεν πεισματώδης καὶ ἐκ πα-

ρατάξεως ἕως τὴν δεκάτην ὥραν, μὴ δυνηθέντων ἐν τῷ μεταξύ τῶν Ἑλλήνων νὰ μεταχειρισθῶσιν, ἕνεκα τῆς γαλήνης, τὰ πυρπολικάτων. Τέλος οἱ Τοῦρκοι ἠνοίχθησαν εἰς τὸ πέλαγος καὶ ἡ ναυμαχία διελυθῆ, ἡ δὲ ζημία ἀμφοτέρων ὑπῆρξεν ὀλίγη· ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων εἰς μόνος ναύτης ἐκ τοῦ πλείου τοῦ Ζάκα ἐθανατώθη, καὶ ὀλίγοι τινὲς ἀπὸ ἄλλα πλοῖα ἐπληρώθησαν. Τὸ δὲ ἐσπέρας, βοηθούμενοι οἱ Ἕλληνες ἀπὸ ὀλίγην πνεὴν οὐρίου ἀνέμου ὥρμησαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ εἰς φυγὴν ἀμέσως τὸν ἔτρεψαν, διώκοντες καὶ πυροβολοῦντες αὐτὸν ἀδιακόπως φεύγοντα, καὶ περὶ τὴν 3 ὥραν τῆς νυκτὸς πλησιάσας ὁ πυρπολιστὴς Μιχαὴλ Μπουτούρης τὸ πυρπολικόντου εἰς μίαν μεγάλην φρεγάταν διοικουμένην ἀπὸ τὸν Μεμῆς ἐφέντην, ἐκόλλησεν αὐτὸ εἰς τὴν πρύμνην της, ἀλλ' αὕτῃ διὰ τῶν ἀντιλῶν της καὶ διαφόρων ἄλλων μέσων διεσώθη ἀπομακρυνθεῖσα ἀπὸ τοῦ πυρπολικόν, ἀφ' οὗ ἀπὸ τὴν φρίκην πολλοὶ τῶν ναυτῶν της καὶ ἐπιβατῶν της ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἀπεπνίγησαν, οἱ δὲ ἀπὸ Ἑλληνικὰς λέμβους ζῶντες συνελλήφθησαν. Μετ' οὗ πολὺ δύο ἕτεροι πυρπολισταὶ, ὁ Θεόδωρος υἱὸς τοῦ Θεοφάνους Βώκου, καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀντώνιος, ὁρμήσαντες ἀλλεπαλλήλως κατὰ τῆς αὐτῆς φρεγάτας, ἐκόλλησαν τὰ πυρπολικάτων, ἀλλ' ἡ νηνεμία ἀπατήσασα τοὺς Ἕλληνας πυρπολιστὰς μετὰς λεπτὰς τοῦ ἀνέμου πνοάς της, ἔγεινεν ἀφορμὴ τῆς ἀποτυχίας των, καὶ οὕτως ἡ φρεγάτα διεσώθη καὶ αὖθις παραδόξως. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν νυκτομαχίαν ὀλίγοι τινὲς Ἕλληνες ναῦται τῶν πυρπολικῶν ἐπληρώθησαν, καὶ παρεκτὸς τῆς ἀποτυχίας τῶν τριῶν πυρπολικῶν, οἱ Ἕλληνες δὲν ἐδοκίμασαν παρὰ ὀλίγην ζημίαν εἰς τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὰ σκάφη τῶν πλοίων των.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς διαληφθείσης ναυμαχίας οἱ Ἕλληνες ἠκολούθουν τὸν ἐχθρὸν, ἔχοντες ἐν πυρπολικὸν ὑπὸ τοῦ Πιπίνου διευθυνόμενον· περὶ δὲ τὸ Τσιριγότον, νῆσον κειμένην μεταξύ

Κυθήρων καὶ Κρήτης, ἐνταμώθησαν μὲ ἕτερα πέντε πλοῖα Ὑδραϊκὰ προερχόμενα ἐξ Ὑδρας (*), καὶ προσδιωρισμένα νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα (8). Ὁ Μιαούλης ἔχων ἀνάγκην νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν μοῖραν του, ἔστειλε μόνον ἐξ αὐτῶν τὰ τρία (**), τὰ ὁποῖα διώρισε πρῶτον νὰ εἰσπλεύσουν εἰς Ἀβαρῖνον, καὶ ἐκεῖθεν ν' ἀποπλεύσουν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Τσαμαδοῦ, ἀντὶ τοῦ ὁποίου διώριζεν εἰς φύλαξιν τοῦ φρουρίου τὸν Γ. Νέγκαν μὲ τὴν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του Γολέτταν. Ἐν τούτοις ὁ Νέγκας μὲ τὴν Γολέτταν του καὶ τὰ λοιπὰ προσδιωρισμένα νὰ τὸν συνακολουθήσουν τρία πλοῖα, εἰσέπλευσαν εἰς Ἀβαρῖνον ἐντὸς τῆς ἡμέρας, ἀφ' οὗ ἐκτυπήθησαν μὲ μικρὸν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου μέρος, περιπλέον ἔξωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος.

Ὁ ἐχθρὸς ἅμα ἔφθασεν εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου εἵχε διευθύνειν τὰ φορτηγὰ μὲ ὀλίγα πολεμικὰ εἰς τὴν Μεθώνην, καὶ τὰ μὲν βρίκια καὶ τὰς γολέττας εἵχε διορίσειν νὰ παραπλέουν ἔξωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος, διὰ νὰ κρατοῦν ἀποκλεισμένα τὰ ἐντὸς αὐτοῦ εὕρισκόμενα Ἑλληνικὰ πλοῖα, τὰ δὲ μεγαλύτερα, κατὰ τὸ σχεδιὸν του, ἔπρεπε νὰ παραταχθοῦν εἰς τὰ ἔξωθεν, καὶ νὰ τὰ ἐπασχολοῦν εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴν δύνανται νὰ ἔλθουν εἰς βοήθειαν τοῦ φρουρίου· διὸ καὶ παρατηροῦντο ἱστιοδρομοῦντα περὶ τὰς Οἰνούσας νήσους.

Ἐνῷ δὲ τὰ εἰς Ἀβαρῖνον εἰσπλέοντα Ἑλληνικὰ ἀντεπυροβολοῦντο μὲ τὰ ἔξωθεν τῆς εἰσόδου ἐχθρικά, ἀπεσπάρσθησαν διὰ ναυαρχικοῦ συνθήματος ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν μοῖραν πέντε πλοῖα διοικούμενα ὑπὸ τῶν πλοιάρχων Λαζάρου Παναγιώτα, Χριστοφίλου

(*) Ἐδιοικοῦντο ὑπὸ τῶν πλοιάρχων Βασιλείου Στ. Μπουτούρη, Στ. Ράπτου, Ἰωάννου Γκίκα, Ἰωάννου Π. Γκίκα καὶ Δημητρίου Θ. Βόκου.

(**) Τὰ διοικούμενα ἀπὸ τὸν Βασιλείου Σ. Μπουτούρη, Στ. Ράπτου, καὶ Ἰωάννου Γκίκα.

Δημητρίου, Γεωργίου Σαχίνη, Κοσμά Ἀθρινοῦ καὶ Ἰωάννου Μια-
 οῦλη, καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὰ ἐχθρικά· ἀλλ' αὐτὰ ἐγύρισαν
 τὴν λοξοδρομίαν των πρὸς τὴν ξηράν, καὶ ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς
 Μεθώνης, διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσι κατιδόντες ὁμῶς οἱ ἐχθροὶ ὀλί-
 γα τὰ κατ' αὐτῶν διευθυνόμενα Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐστράφησαν
 διὰ νὰ ναυμαχήσουν, καὶ οὕτως ἤρχισεν ὁ πόλεμος ἀμφοτέρωθεν·
 ἀλλ' ὀρμήσαντα κατ' αὐτῶν καὶ ἄλλα Ἑλληνικὰ πλοῖα, τὰ ἐτρε-
 ψαν εὐθὺς εἰς φυγὴν. Ἐν τούτοις τὰ μεγαλῆτερα ἐχθρικά πλοῖα
 ἐκινήθησαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν καταδιωκομένων, προσπαθοῦν-
 τα ν' ἀνοιχθῶσι προσηνεμίως (soprano) διὰ νὰ περικυκλώσωσι
 τὰ Ἑλληνικά· ἀλλ' αὐτὰ δὲν ἤργησαν νὰ ἐννοήσουν τὸ σχέδιόν
 των, καὶ ν' ἀποφύγουν τὴν ἀπάτην, διὸ καὶ παραιτηθέντα ἀπὸ
 τοῦ νὰ διώκουν τὰ φεύγοντα ἐχθρικά, ἐπροσπάθουν νὰ φυλάξουν
 τὴν προσηνεμίον θέσιν των. Τὰ δὲ πρὸ μικροῦ τραπέντα εἰς φυ-
 γὴν ἐχθρικά, ἐνθαρρυνθέντα ἀπὸ τὴν παρούσiam τοῦ μεγάλου στό-
 λου των, ἐρχομένου κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, ἐστράφησαν
 ὁμοῦ ἐναντίον των, καὶ ὡς πλησιέστερα, ἄρχισαν νὰ πυροβολοῦν
 τὰ πλοῖα τοῦ Μιαοῦλη καὶ Λαζάρου Παναγιώτα, πλέον τῶν ἄλ-
 λων ὑπηνεμίως (sottovento) εὐρεθέντα. Μετ' ὀλίγον ἔφθασεν ὅλος
 ὁ ἐχθρικός στόλος, καὶ τότε διὰ συνθήματος χωρὶς ἀναβολὴν ὤρ-
 μηταν οἱ πλοίαρχοι Ἀντ. Γ. Κριεζῆς Ἀντ. Ραφαήλ, Γ. Σαχίνης
 Ἀλέξ. Ραφαήλ, Ἰωάν. Ζάκας, καὶ οἱ Πετσῶται Κωνσ. Μπουκου-
 βάλας, Ἰωάν. Γκίκας Τσοῦπας, ὁ Νικόλαος Γουδῆς, καὶ τινες ἄλ-
 λοι, ὥστε ἡ μάχη ἐγένεε συστάδην καὶ γενική. Μετὰ δύο ὥρων
 ἀκατάπαυστον πεισματικὴν ἀμφοτέρωθεν σύγκρουσιν, οἱ ἐχθροὶ
 ἀπесύρθησαν, οἱ δὲ Ἕλληνες, μὴν ἔχοντες ἱκανὰ πυρπολικά νὰ
 τοὺς προσάψουν, εὐχαριστήθησαν μόνον νὰ τοὺς ἴδωσιν εἰς Μεθώ-
 νην φεύγοντας. Κατὰ δὲ τὴν Ναυμαχίαν ταύτην εἰς μόνος ναύτης
 ἀπὸ τὸ πλοῖον τοῦ Μπουκουβάλα ἀπωλέσθη, καὶ ἐπληρώθησαν
 δύο ἀπὸ τοῦ Ζάκα, καὶ ὀλίγοι τινὲς ἀπὸ διάφορα ἄλλα πλοῖα.

Τὴν δὲ ἐπαύριον 22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πλοῖα εὗρεθησαν πλησίον εἰς τὸν Ἀβαρίνον, ὁ δὲ ἐχθρικός στόλος περὶ τὰς Οἰνούσας νήσους. Ὁ Μικαούλης, θεωρῶν τὴν ἀδυναμίαν τῆς μοίρας του καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ ἐπικείμενον κίνδυνον, καὶ περιγράφας τὴν κρίσιμον κατάστασιν τοῦ Ἀβαρίνου εἰς τοὺς προὔχοντας τῆς Ἰδρας, ἐζήτηε νὰ τὸν στείλωσι πυρπολικά· ἐξῆλθε δὲ ἐπὶ μιᾷ ἐφοκλίδος ἐπὶ τῆς νήσου Σφακτηρίας, καὶ συνεσκέφθη μὲ τὸν Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ φρουρίου, προβάλλων αὐτῷ, ὅτι θέλει τὸν βοηθήσειν καὶ μὲ θυσίαν τῆς ζωῆς του. Ἐπειτα ἐπαναστρέψας ἐσύναξε τὰ πλοῖα τῆς μοίρας του καὶ παρετάχθη αὐθις εἰς ναυμαχίαν, ἀλλ' ἄπασα ἡ ἡμέρα παρήλθεν διὰ μικρῶν ἀκροβολισμῶν.

Ἀφ' οὗ δὲ κατὰ κακὴν τύχην οἱ Ἕλληνες μ' ὅλας τὰς προσπάθσεις των δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐμποδίσουν οὐδὲ τὴν τρίτην ταύτην τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου ἀπόβασιν, ἐστοχάσθησαν τότε νὰ τὸν βλάψουν κἂν ἔπροσθεν τῶν ἀγωνιζομένων εἰς τὴν ξηρὰν συναδελφῶν των· ἀλλ' ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὗρέθησαν, μὴ ἔχοντες παρὰ μόνον δύο πυρπολικά καὶ αὐτὰ ἀργοκίνητα, τοὺς ἐδιδὲ πολλὰ θλίγας ἐλπίδας εἰς τὴν ἔκβασιν τοῦ τοιοῦτου ἐπιχειρήματος, ἀφ' οὗ μάλιστα εἰς τὴν συγκροτηθεῖσαν περὶ τὰς Οἰνούσας νήσους κρατερὰν ναυμαχίαν ἀπέτυχαν· ὁ κίνδυνος ὅμως τῶν ἐν Ἀβαρίνῳ πολιορκουμένων συναδελφῶν των δὲν τοὺς ἐσυγχώρει νὰ μένουν ἀργοί, καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ νὰ προφθάσουν τὰ ἀπὸ Ἰδραν περιμενόμενα πυρπολικά τοὺς ἐνεθάρρυνε· διὸ καὶ δις καὶ τρίς προσέβαλιν τὸν ἐχθρον καὶ εἰς φυγὴν τὸν ἔτρεψαν, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς μάτην ἀπέβησαν. Τὰ δὲ πυρπολικά θὲν ἐφάνησαν, καὶ ὁ Ἰβραήμης σπεύδων νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν περίστασιν ταύτην, ἐφορμᾷ τὴν 25 τοῦ αὐτοῦ νὰ κυριεύσῃ τὸν παλαιὸν Ἀβαρίνον, ὑπερασπιζόμενον τότε ἀπὸ τὸν Χρυσῆ Χρίστον, τὸν Ἐπίσκοπον Μεθώνης, τὸν Ἀναγνωσταρᾶν καὶ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτον, καταβάντα πρὸ μιᾷς ἡμέρας εἰς αὐτὴν τὴν θεσιν

μὲ ὀλίγους στρατιώτας· ἀλλ' ἀποτυχὼν, καὶ θεωρῶν ὅτι τοῦ εἶναι
 ἐδύνατον νὰ κυριεύσῃ αὐτὴν τὴν θέσιν, καὶ πρὸ πάντων τὸ φρού-
 ριον ἂν δὲν καταλάβῃ πρῶτον τὴν νῆσον Σφακτηρίαν, ἀπεφάσισε
 νὰ συγκροτήσῃ ἐκεῖ κρατερὰν μάχην· διὸ διατάξας τὴν ἐπιούσαν
 τὸν Σουλεϊμάνμπεην (9) νὰ ἐπιβιβάσῃ ἀπὸ Μεθώνων δύο τάγμα-
 τα Ἀράβων ἐπὶ λέμβων, καὶ νὰ τὰ ἀποβιβάσῃ ἐπὶ τῆς Σφακτηρί-
 ας, διαίρεσε τὸν στόλον του εἰς δύο μοῖρας, καὶ ἡ μὲν, συνισταμένη
 ἀπὸ τὰ μικρότερα πλοῖα, τεσσαράκοντα ἐξ τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν
 τρεῖς φρεγάται καὶ τέσσαρες κερβέτται, διετάχθη νὰ πυροβολήσῃ
 τὴν Σφακτηρίαν, καὶ ὠφεληθεῖσα ἀπὸ οὐρίου ἄνεμον πνεύσαντα
 τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἐπλησίασε καὶ παρετάχθη μεταξύ τοῦ νησιδίου
 καὶ τῆς ξηρᾶς κανονοβολοῦσα ἀδιακόπως, ἐν ᾧ ἄλλαι τρεῖς φρε-
 γάται ἐφύλατταν τοῦ λιμένος τὸ στόμιον, δια νὰ ἐμποδίσωσι τὴν
 ἐξοδὸν τῶν ἐν αὐτῷ Ἑλληνικῶν πλοίων, τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ
 Τσαμαδοῦ, ἀποβάντος μὲ ἑκατὸν περίπου ναύτας ἐπὶ τῆς Σφακτη-
 ρίας, ὅπου εὐρέθησαν ὁ Αλ. Μυροκορδάτος, ὁ Σταῦρος Σαχίνης,
 ὁ Ἀναγνωσταράς καὶ ὁ Γεώργιος ἔχοντες καὶ μερικὸν στράτευμα.
 Ἡ δὲ ἄλλη μοῖρα ἐκ τῶν μεγαλητέρων συγκειμένη, προσέβαλε τὰ
 Ἑλληνικὰ πλοῖα περιπλέοντα ἐξ ἀνάγκης ὑπὸ τὴν νῆσον Πρώτην,
 τὰ ὅποια δὲν ἐδυνήθησαν ν' ἀντιπαραταχθῶν παρὰ εἰς τὰ μεγάλα
 καὶ νὰ τὰ τρέψουν εἰς φυγὴν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ, ἡ ἄλλη
 μοῖρα, ἡ ἐκ τῶν μικροτέρων πλοίων συγκειμένη, προσέβαλε τὸ
 νησιδίου ἀπὸ τὸ ἀδυνατώτερον μέρος τῆς ὀχυρώσεώς του, καὶ αἱ
 ἐνόπλοι βάρκαι, αἱ φέρουσαι τὸν Σουλεϊμάνμπεην μὲ τὸ στράτευμα
 ἐφώρμησαν πρὸς τὴν Σφακτηρίαν· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ μέρος τὸ ἀπὸ τὸν
 Α. Τσαμαδὸν, τὸν Μαυροκορδάτον καὶ Σταῦρον Σαχίνην ὑπερα-
 σπιζόμενον ἀπεκρούσθησαν μὲ μεγάλην φθοράν, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο
 μέρος, μέτ' ὀλίγην ἀντίστασιν ἔτρεψαν τοὺς ἡμετέρους, καὶ τοιο-
 ττρόπως οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς Σφακτηρίας εὐρέθησαν ἀπὸ τοὺς
 ἐχθροὺς πανταχόθεν περικυκλωμένοι· καὶ οἱ μὲν τῶν στρατιωτῶν

καὶ ναυτῶν γενναϊότεροι ἀντίσταντο καὶ μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας ἀπέθνησκαν, οἱ δὲ ἔφευγαν κλυμῶντες εἰς τὰ πλοιάτων. Οὐδὲ Σταῦρος Σαχίνης, περικυκλωθεὶς ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μὲ ὀλιγίστους στρατιώτας του εἰς παρεκκλήσιον, εὕρισκόμενον ἐπὶ τῆς αὐτῆς νήσου, ὥρμησε ξιφῆρης κατ' αὐτῶν καὶ ἀπώλεσθη ἥρωϊκῶς.

Ἐν τοσούτῳ τὰ εἰς τὸν λιμένα εὕρισκόμενα πλοῖα (*), συμπα-
ραλαβόντα τοὺς πληγωμένους, τοὺς στρατιώτας καὶ ἐπιλοίπους
ναύτας, ἐξέπλευσαν καὶ ἐσώθησαν διὰ μέσου τοῦ ἑχθρικοῦ στόλου·
τὸ δὲ πλοῖον τοῦ Τσαμαδοῦ, θέλον νὰ διασώσῃ τὸν πλοίαρχόν
του, ἔμεινεν ὑστερότερον· ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον· διότι ὁ ἥρως
οὗτος, μολοντί πληγωμένος, δὲν ἠθέλησεν, ὡς λέγουν, νὰ ἐπι-
βιβασθῇ, εἰπὼν πρὸς τοὺς ναύτας, οἵτινες τὸν ἐπαρεκλίνουν νὰ
διασωθῇ « ὁ Τσαμαδὸς ὑπεσχέθη νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του ὑπερα-
» σπιζόμενος τὴν Σφακτηρίαν, ἐπιστρέψατε εἰς Ἰῶραν, καὶ ἀναγ-
» γείλατε, ὅτι ὑπὲρ τῆς δόξης αὐτῆς καὶ τῆς ὅλης πατρίδος
ἐθυσιάσθη ». Ὑστερον κατελήφθη παρὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ μαχόμενος
ἐφονεύθη· ὁ δὲ Ἀναγνωσταρᾶς, ριφθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ
περάσῃ εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, ἀπεπνίγη κλυμῶν, καὶ ὁ Μαυ-
ροκορδάτος, ἀπώλεσας ὅλους τοὺς στρατιώτας του, μόλις ἐπρό-
φθασε νὰ εἰσβιβασθῇ ἐντὸς τοῦ πλοίου τοῦ Τσαμαδοῦ, καὶ οὕτως
διεσώθη. Τὸ δὲ πλοῖον τοῦτο εἰς τὴν ἔξοδόν του ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ
τὸν πλοίαρχον Νικόλαον Βότσην, καὶ Δημήτριον Σαχτούρην,
φρούραρχον τῶν Ἀβαρίνων, ἐξ ἀνάγκης μεταβάντα ἐπὶ τῆς νήσου
Σφακτηρίας τὴν ἡμέραν τῆς μάχης εἰς ἀντάμωσιν τοῦ Τσαμα-
δοῦ. Ὁ πόλεμος τοῦ πλοίου τούτου ἔγινε τῶντι ἥρωϊκός· πέντε
ὥρας κατὰ συνέχειαν ἐμάχετο μὲ τριάκοντα ἑχθρικά πλοῖα, ἄλλε-
πάλλῃ· λως καὶ συστάδην κατ' αὐτοῦ ἐφορμῶντα, καὶ κατέστησεν

(*) Εὐρέθησαν δὲ ἐντὸς τοῦ λιμένος ὁ Γ. Νέγκας μὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ εἰσπλεύ-
σαντα ἐσχάτως εἰς Ἀβαρίνον Ἰδραϊκά πλοῖα καὶ τὸ τοῦ Τσαμαδοῦ πλοῖον ὁμοῦ
μὲ δύο Πετσωτικά, διακείμενα ὑπὸ τοῦ Θ. Μουλᾶ καὶ Γ. Γιαννούλα.

ἄχρηστα πέντε ἐχθρικά βρίκια· διεπέρασε δ' ἐν τῷ μέσῳ ὅλου τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου καὶ διесώθη, ἀποπλεύσαν εἰς Ἰδραν. Κατὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ταύτην μία ἐχθρική γολέττα ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῶν ἰδίων τῆς κανονίων κατεφλέχθη, καὶ ἐν βρίκιον κατεβυθίσθη· ἀπὸ δὲ τὸ πλοῖον τοῦ Τσαμαδοῦ δύο ναῦται ἐθανατώθησαν, καὶ ἐξ ἐπληρώθησαν (10).

Μετὰ τὴν συμφορὰν ταύτην, μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου εἰσέπλευσεν εἰς Ἀβαρῖνον, καὶ ἐπυροβολοῦσεν ἀκατάπαυστα τὸ φρούριον, τὸ δ' ἐπίλοιπον μέρος αὐτοῦ συνείχετο ἀπὸ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος ἕως Μεθώνην καὶ τὰς Οἰνούσας νήσους· τὰ δὲ Ἑλληνικὰ πλοῖα, μὴ δυνάμενα δι' ἑλλειψιν πυρπολικῶν νὰ τὸν ἐλάβουν, ἀφ' οὗ πολλὰκις προσβαλόντα αὐτὸν ἀπέτυχαν, διηρέθησαν εἰς δύο μοίρας, καὶ τὰ μὲν Πετσωτικὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Καλλιζα περιέπλεον κατὰ τὴν νῆσον Πρώτην, τὰ δὲ Ἰδραϊκὰ ἐκατέβησαν πρὸς τὰς Οἰνούσας νήσους, ἐπὶ σκοπῷ νὰ εἰσπλεύσουν εἰς τὸν Μεσσηνικὸν κόλπον, διὰ νὰ ἐπανορθωθῶσιν ἕως νὰ φθάσουν τὰ περιμενόμενα ἐξ Ἰδρας πυρπολικά, περὶ τῶν ὁποίων εἶχαν προ πολλοῦ γράψει· συναλγοῦντες ὅμως διὰ τοὺς ἐπ' ἄκρον κυνδυνεύοντας πολιορκουμένους συναδελφούς των, παρωρμήθησαν εἰς τὸ νὰ μελετήσουν καὶ αὐτὰ σχεδὸν τὰ ἀδύνατα· διὸ καὶ προσκαλέσας ὁ Μιαούλης τὸν πυρπολιστὴν Ἀνδρέαν Πιπῖνον ἶδεν ὅτι εἶχεν ἀρκετὸν θάρρος νὰ εἰσέλθῃ εἰς Ἀβαρῖνον καὶ νὰ ρίψῃ τὸ πυρπολικόν του εἰς τὰς ἐκεῖ ἀραγμένας φρεγάτας. Ὁ κίνδυνος τῶν ἐκείνη ἐφαινετο μέγας, καὶ διὰ τοῦτο μόλις ἐξ ἀπὸ τοὺς ναύτας του ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν· διὰ νὰ οἰκονομήσῃ δὲ ὁ Μιαούλης τὴν ἀνάγκην, ὑπεσχέθη ν' ἀνταμείψῃ ἕκαστον πυρπολιστὴν μὲ χίλια γρόσια, ἂν ἤθελαν ἐπιτύχειν, καὶ οὕτως ἐπαρουσιάσθησαν γενναίως τινὲς ἄνδρες πρὸς τὸν σκοπὸν. Ὁ πυρπολιστὴς Δημήτριος Ῥαφαήλ, μὴ θελήσας νὰ κινδυνεύσῃ, παρητήθη ἀπὸ τὸ πυρπολικόν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐδιωρίσθη ἄλλος προθυμότερος, ὁ

Γεώργιος υἱὸς τοῦ Θεοδοσίου Πολίτη, ναύτης ὢν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Λαζάρου Παναγιώτα, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐδόθησαν οἱ προθυμότεροι τῶν διαφόρων πλοίων ναῦται.

Ὅσον μέρος του ἐχρικοῦ στόλου περιέπλεεν ἔξωθεν τοῦ Ἀθαρῖνου, ἀρμένιζε πρὸς μεσημβρίαν τῆς νήσου Πρώτης· διότι οἱ Τεῦρκοι ὑποθέτοντες ἐξάρχης ὅτι ἔμελλαν ν' ἀναχωρήσουν οἱ Ἕλληνες, δὲν ἐπρόσεχαν οὐδὲ ἐφρόντιζαν εἰς τὰ κινηματάτων. Ἐν-τοσοῦτῳ ἔφθασαν ἀπὸ Ἰδραν τὰ περιμενόμενα πυρπολικά, καὶ ὁ ἄνεμος ἔπνεεν εὐνοϊκῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν Ἑλλήνων· διὸ κατὰ τὴν τριακοστὴν Ἀπριλλίου, δύο ὥρας πρὶν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, πληροφορηθέντες οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὰς ἐμπροσθοφυλακάς των, ὅτι ὁ Καπετανάμπεης μὲ δύο τρεῖς ἄλλας φρεγάτας καὶ ἄλλα ἀρκετὰ μικρότερα πλοῖα εὐρίσκετο ἀραγμένος εἰς Μεθώνην, ἐνέκριναν νὰ προσβάλῃσι πρῶτον αὐτὰ, τὰ ὅποια καὶ προσέβαλαν διαπλεύσαντες αἰφνης διὰ τῶν Οἰνουσῶν νήσων. Ἡ αἰφνῆδιος αὕτη προσβολὴ ἐτάραξε τοσοῦτον τοὺς ἐχθροὺς ὥστε ἀπὸ τὴν τα-ραχὴν των δὲν ἐπρόφθασαν ν' ἀποπλεύσουν, ἐκτὸς τοῦ Καπετανάμπεη, ἀραγμένου ἐναικτότερα ὄντος· τότε δὲ διὰ συνθήματος, δύο πυρπολικά διοικοῦμενα τὸ μὲν ἀπὸ τὸν Ἀνδρέαν Πιπῆνον, τὸ δὲ ἀπὸ τὸν Γεώργιον υἱὸν τοῦ Θεοδοσίου Πολίτη, ἐπέπεσαν ὡς κεραυνοί, τὸ μὲν εἰς μίαν φρεγάταν, τὸ δὲ εἰς μίαν ἡμιφρεγάταν, καὶ ἐκόλλησαν. Ὁ ἐγερθεὶς μέγας ἐνθουσιασμὸς μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἔκαμε καὶ τοὺς ἄλλους πυρπολιστάς, τὸν Δημήτριον Τσάπελην, τὸν Ἀναγνώστην Δημαμᾶν, τὸν Μαρίνην Σπαχῆν, καὶ Ἀντώνιον Ν. Μπίκον νὰ ρίψωσι τὰ πυρπολικάτων, ἃν καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἀρχηγῶν, εἰς μίαν γαβάραν, μίαν κορβέτταν. καὶ δύο βρίκια, ἅτινα ἀποσθέντα μετ' ὀλίγον ἀπὸ τὸν ἄνεμον πρὸς τὰ λοιπὰ ἀραγμένα ἐχθρικά, μετέδωσαν τὰς φλόγας των εἰς δεκατρία ἄλλα βρίκια, ὥστε ὑπὲρ τὰ εἴκοσι ἐχθρικά πλοῖα, ὅσα εἰς τὸν λιμένα εὐρέθησαν, κατεφλέχθησαν ἅπαντα. Τὸ πῦρ τῶν καιομένων

μετεδόθη καὶ εἰς αὐτὸ τὸ φρούριον, καὶ μέρος τῆς πόλεως ἐφλογίζετο σχεδὸν πέντε ὥρας· ἡ δὲ ἔκρηξις μιᾶς πυραιοθήκης κατεκρήνισεν ἔπειτα μέρος τοῦ φρουρίου. Ὁ σκοπὸς τῶν Ἑλλήνων ἦτο μετὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην, νὰ καταδιώξουν ὅσας τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου μέρος περιέπλεεν ἔξωθεν τοῦ Ἀβαρίνου, καὶ μὲ τὸν αὐτὸν ἐπιτήδιον ἄνεμον νὰ εἰσπλεύσουν εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα καὶ νὰ καύσουν τὸν ἐκεῖ ἀραγμένον στόλον, ἐλπίζοντες τοιοῦτοτρόπως νὰ διασώσουν τοὺς πολιορκουμένους, τοὺς ὁποίους παρετηροῦσαν μακρόθεν πολεμοῦντας· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, δὲν εἶχαν ἄλλα πυρπολικά, καὶ οἱ πολιορκούμενοι, στενοχωρηθέντες ἀπὸ τὴν πείναν καὶ ἀπελπισθέντες ἀπὸ βοήθειαν, ἠναγκάσθησαν τὴν ἐνδεκάτην Μαΐου νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν Ἰβραήμην μὲ συνθήκας, διὰ μεσολαβήσεως ἐνὸς Ἀγγλικοῦ θρικήου, μιᾶς Αὐστριακῆς γολέτας, καὶ κατ' ἐκλογὴν τοῦ Ἰβραήμου μιᾶς Γαλλικῆς γολέττας, καλουμένης Ἀμάραντος, καὶ διοικουμένης ὑπὸ τοῦ Κ. Bezart, ἥτις παρευρέθη μετὰ τῶν εἰρημένων δύο πλοίων. Αἱ δὲ συνθήκαι ἦσαν κυρίως νὰ παραδώσῃ τὰ ὄπλα τῆς ἡ Ἑλληνικῆς φρουρᾶς, καὶ λαμβάνουσαι μόνον τὰ πράγματα καὶ χρήματά τῆς, νὰ μετακομισθῇ ἐπὶ Εὐρωπαϊκῶν φορτηγῶν πλοίων εἰς Καλαμάταν (ΙΙ).

Ὁ ἐχθρικός στόλος μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Ἀβαρίνου διευθύνθη πρὸς τὴν Κρήτην παρακολουθούμενος ἀπὸ τὰ Ἑλληνικά πλοῖα· μετὰ δέ τινας ἀκροβολισμοὺς, αὐτὸς μὲν εἰσέπλευσεν εἰς Σούδα, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐστράφησαν πρὸς τὴν Μαλέαν ἄκραν, διὰ νὰ προφυλάξουν τὰς νήσους Ἰδραν καὶ Πέτσας, κατὰ τὸν ὁποίων ὑποπτεύοντο ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐμελλε νὰ κινηθῇ. Ἐν τούτοις μικρὸν τι μέρος τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων προσδιωρισμένον πρὸ καιροῦ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, καὶ συμπλέον ἀκόμη διὰ τὰς συμπεσούσας τῶν Ἀβαρίνων δεινὰς περιστάσεις μὲ τὰ λοιπὰ τῆς Ἑλληνικῆς μοίρας πλοῖα, ἐστάλη κατ' αὐτὰς μὲ ἐν πυρπολικῶν,

διὰ τὴν συνεργήσῃ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γ. Νέγκα (*) εἰς τὸν γινόμενον κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη πόλεμον, ὅπου πρὸ ἐνὸς ἡμῶν ἀποστράτευσας μὲ πολυχρίθμον στράτευμα ὁ Ῥεσὴτ Μεχμέτ Πασᾶς ὁ ἐπιλεγόμενος Κιουταχῆς εἶχεν στενῶς πολιορκήσῃ τὸ Μεσολόγγιον (12).

Ἐν ᾧ δὲ ὁ τῶν Πετσῶν ναύαρχος Ν. Σύρμας (Καλλίζας) καὶ ὁ Μικαύλης διέπλεον περὶ τὴν Μαλέαν ἄκρον, ἐν ταχύπλουν ἐξ Ἰδρας τοῖς ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἐφάνη τὴν εἰκοστὴν πρῶτην Μαΐου κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἰδρας, καὶ κατόπιν αὐτοῦ ἡ δευτέρα μοῖρα τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων ἢ ἀπὸ τὸν Σαχτούρη, Ἀποστόλην Νικολάου, καὶ Γεώργιον Κολανδρούτσον ὁδηγουμένη (**), καὶ ἀμέσως ἐξεκίνησαν πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος. Τὴν δὲ εἰκοστὴν τρίτην τοῦ μηνὸς συναπαντήθησαν μὲ τὴν αὐτὴν μοῖραν περὶ τὴν ἐρημόνησον Γερακοῦλι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ὁ Σαχτούρης διηγεῖται τὴν νίκην τῆς ὁποίας εἶχε συγκροτήσῃ ναυμαχίας μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Νικολάου καὶ Γ. Κολανδρούτσου περὶ τὸ ἄκρωτήριον τοῦ Κιφηρέως κατὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου, ὡς ἀκολούθως:

« Μόλις ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἐξέπλευσε τοῦ Ἑλλησπόντου,
« μετὰ τινες ἀκροβολισμοὺς, συνεκροτήσαμεν γενικὴν ναυμαχίαν
« τὴν εἰκοστὴν τοῦ παρόντος μεταξὺ τῆς Ἀνδρου καὶ τοῦ ἄκρω-
« τηρίου Κιφηρέως· ἡ Ναυμαχία ἤρχισεν ἀπὸ τὰς τρεῖς ὥρας
« τῆς ἡμέρας, καὶ διήρκεσεν ἕως τὰς δώδεκα, μὲ τοσαύτην πει-
« σμονῇ, ὥστε τὴν ἐνάτην ὥραν διεσπᾶσθαι τὴν ἐχθρικὴν

(*) Πλοίαρχοι τῶν πλοίων τούτων ἦσαν ὁ Δ. Κρισσές, ὁ Στ. Φώκας, καὶ Ἰωάν. Γκίλης. Τὸ δὲ πυρπολικὸν ἐδιοικεῖτο ἀπὸ τὸν Μαρίνην Σπαχῆν.

(**) Ἡ ἀπὸ τὸν Σαχτούρη ὁδηγουμένη Ἰδραϊκὴ μοῖρα ἐσύγκειτο ἐκ δέκα πλοίων πολεμικῶν καὶ τεσσάρων πυρπολικῶν, τῶν μὲν διοικουμένων ὑπὸ τῶν πλοιάρχων Α. Πινότση, Δ. Α. Βώκου, Α. Παπαμανόλη, Ἰωάν. Μπατσαζῆ, Γκίλια Ἰωάννου, Αθ. Δ. Κριεζῆ, Δημητρίου Θεοδωράκη, Κ. Μεθενίτη, Ἡλία Γεώργσου. Τῶν δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰωάν. Μανδρούζου, Μανόλη Μπούτη, Ἰωάν. Στύπα καὶ Λαζάρου Μοσοῦ, Πετσῶτη.

« γραμμὴν, καὶ εὐθὺς διὰ συνθήματος ὤρμησαν δύο πυρπολικά
 « διοικούμενα ἀπὸ τὸν Ἰωάννην Μανδροῦζον Ὑδραῖον, καὶ ἀπὸ τὸν
 « Λάζαρον Μοσοῦ Πετσώτην, ἐναντίον ἐνὸς δικρότου ἐξήκοντα ἑξ
 « κανονίων, καλούμενον « Χασνὲ Γχεμισῆ » εἰς τὸ ὁποῖον μετα-
 « δόσαντες τὸ πῦρ, παρέδωκαν αὐτὸ εἰς τὰς φλόγας καὶ οὕτως
 « ἐξερράγη ἐντὸς ὀλίγου μὲ θροντοκρότησιν μεγίστην· ἐν τούτοις
 « ἕτερον πυρπολικὸν, ὑπὸ τοῦ Μανόλη Μπούτη Ὑδραίου κυβερ-
 « νώμενον, εὗρεθὲν εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῆς μοίρας ἡμῶν,
 « ἐπέπεσεν ἐπὶ μιᾷς ἡμιφρεγάτας τριάκοντα ἑξ κανονίων, καὶ βα-
 « λὼν εἰς αὐτὴν τὸ πῦρ τὴν κατέφλεξεν. Μετὰ δὲ τὴν Ναυμαχί-
 « αν ταύτην, ὁ ἐχθρικός στόλος ἐβόλθηκεν εἰς μεγάλην ἀταξί-
 « αν, διωκόμενος ὀληνὲν ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ ἡ μὲν ἀποσπασθεῖσα πτε-
 « ρυξ αὐτοῦ, συνισταμένη ἐξ εἴκοσι πλοίων, βρικήων καὶ γολεττῶν,
 « κατέφυγεν εἰς τὸν Ἑρετριακὸν Κόλπον. μία δὲ κορβέττα μὲ ἐν
 « βρίκιον ἀποσπασθεῖσα ὡσαύτως καὶ αὐτὴ καὶ καταδιωχθεῖσα ἀπὸ
 « τὸ πλοῖον τοῦ Α. Πινότση, καὶ ἐν πυρπολικὸν ἐκὰς εἰς Σύραν.
 « Ἀπὸ τοὺς ζωγρηθέντας εἰς τὴν θάλασσαν Τούρκους ἐμάθαμεν
 « ὅτι τὸ ἐμπρησθὲν δίκροτον ἐδικεῖτο ἀπὸ τὸν Ἀράπ Ἀλῆν, ὅστις
 « συναπωλέσθη μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ εὗρισκομένων ὀκτασίων
 « ἀνθρώπων· εἶχε δὲ τὸ δίκροτον τοῦτο πάμπολα πολεμοφόδια,
 « προσδιωρισμένα εἰς τὴν ἐφοδίασιν τῶν Πατρῶν, καὶ ἕως ἐκχτὼν
 « πεντήκοντα μηχανικοὺς διὰ τὸ φρούριον. Ἡ δὲ κορβέττα ἐδι-
 « οικεῖτο ἀπὸ τὸν Μισερλῆ Μεχμέτην, ἔχουσα καὶ αὐτὴ τριακο-
 « σίους ἄνδρας, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἦσαν Αὐστριακοὶ, οἱ δὲ Καζάκοι,
 « Ἀρμεναῖοι, καὶ οἱ λοιποὶ Τούρκοι. Ἦδη δὲ ὁ Οὐσρέφ Μεχμέτ
 « Πασᾶς, ἔχων μόνον τὸ ἡμισυ τοῦ στόλου του συγκεντρωμένον
 « καὶ συγκείμενον ἀπὸ πεντήκοντα δύο πολεμικά καὶ τὰ λοιπὰ
 « φορτηγὰ, ἐξακολουθεῖ νὰ φεύγῃ καταδιωκόμενος. Εἰς τὴν
 « ναυμαχίαν ταύτην καμμὶν ἄλλην ζημίαν δὲν ἐπῆθαμεν
 « παρὰ τὴν ἀπώλειαν τριῶν πυρπολιστῶν, καὶ τεσσάρων ἄλλων

« πληγωθέντων, ἐνῶ ἀπεχωροῦσαν αἱ λέμβοι ἀπὸ τὸ καιόμενον
« δίκροτον.

Ἐνωθέντα δὲ τότε τὰ πλοῖα τῶν δύο μοιρῶν ἤρξαντο τὰ πάντα
των, διὰ νὰ προφθάτουν τὸν δρομικίως φεύγοντα καὶ κατεπτοη-
μένον ἐχθρόν, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἐπρόφθαπτε νὰ εἰσπλεύσῃ εἰς
Σούδα, τὰ Ἑλληνικὰ ἄρχαν τὴν ἄλλην ἡμέραν εἰς Μῆλον, διὰ νὰ
ἐπανορθωθῶσιν, ἀφ' οὗ ἄφησαν ἔξωθεν τὴν ἀναγκαίαν ἐμπροσθο-
φυλακὴν, διὰ νὰ παραπλήη κατασκοπεύουσα τὸν ἐχθρόν.

Τὴν δὲ εἰκοστὴν ἐνάτην ἐκπλεύσαντες οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὴν
Μῆλον, κατέφθασαν τὴν ἐπιούσαν ἔξωθεν τῆς Σούδας τοῦ ἐχθροῦ
τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν, συγκειμένην ἀπὸ δώδεκα πλοῖα, κατὰ τῆς
ὑποίας ἐφορμήσαντες ἔτρεψαν αὐτὴν εἰς φυγὴν, καὶ τὴν ἠνάγκα-
σαν νὰ καταφύγῃ ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν τοιχῶν τῆς εἰς τὸ
στόμιον τοῦ λιμένος παρακειμένης νήσου. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξῷ,
μεταβληθέντος τοῦ ἀνέμου, ἀνοίχθησαν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸ πέ-
λαγος. Τότε ἐνθαρυνθεῖσα ἡ Τουρκικὴ ἐμπροσθοφυλακὴ καὶ ἔχουσα
βοηθὸν τὸν ἄνεμον, ἐξῆλθεν αὐθις τοῦ λιμένος· ὀλίγα δὲ Ἑλληνικὰ
πλοῖα πλησιάζαντα αὐτὴν ἀκροβόλίσθησαν μὲ ὀλίγην βλάβην των.

Συνηηροισμένον ὅλον τὸ ναυτικὸν τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὸν λιμένα τῆς
Σούδας ἐμελίετο ν' ἀποβιάσῃ καὶ τετάρτην φορὰν στρατεύματα
εἰς Πελοπόννησον· διὸ ὅλαι αἱ ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων ἐκρέμαντο
ἀπὸ τὴν ἐκβασιν τῆς συγκροτηθεῖσας ναυμαχίας. Κατ' αὐτὰς
εἶχε φθάσειν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα καὶ ὁ Κανάρης μὲ νέον πυρπο-
λικὸν κατασκευασθὲν ἐν Αἰγίνῃ, καθὼς καὶ ἄλλα ἀκόμη πυρπολι-
κὰ ἐξ Ὑδρας, καὶ οὕτως ἡ κατάστασις τῆς Ἑλληνικῆς μοίρας εἶχεν
ὁπωσοῦν ἐνδυναμωθῆν.

Ἐνῶ δὲ οἱ Ἕλληνες περιέπλεαν ἔξωθεν τῆς Σούδας, περιμένον-
τες οὐρίον ἄνεμον διὰ νὰ εἰσπλεύσουν εἰς τὸν λιμένα αὐτῆς καὶ νὰ
ναυμαχήσουν, ἀπέπλευσεν τὴν δευτέραν Ἰουνίου μία μοῖρα τοῦ
ἐχθρικοῦ στόλου, συνισταμένη ἀπὸ τεσσαρακοντα πλοῖα διαφόρου

μεγέθους, καὶ μόλις ἠνυίχθη ἀπὸ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ὥρμησαν οἱ Ἕλληνες μὲ τὰ πυρπολικά των, διὰ νὰ τῆς διακόψουν τὴν ἐπιστροφὴν, καὶ ἂν ὁ ἄνεμος δὲν ἔπαυε, βεβίως ἤθελαν καταστρέφειν καὶ αὐτὴν καὶ τὸν λοιπὸν εἰς Σούδαν ἐχθρικὸν στόλον. Μολαταῦτα καὶ φεύγουσαν ἐπρόφθασαν νὰ τὴν κτυπήσουν. Ἐν πυρπολικὸν, ἀπὸ τὸν Ἰωάννην Στύπαν διοικούμενον, ἐπλησίασε μίαν κορβέτταν εἴκοσι τεσσάρων κανονίων, ἄλλα δὲν ἐπρόφθασε νὰ κολληθῇ, ἀναφθὲν αἴφνης ἀπὸ ἐχθρικὴν σφαίραν. Ἀμέσως ὥρμησεν ἄλλο κατόπιν αὐτοῦ, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Ἀντώνιον υἱὸν τοῦ Θεοφάνους Βώκου, τὸ ὁποῖον μεταδόσαν τὸ πῦρ εἰς τὴν πρύμνην τῆς κορβέττας ἀναψεν αὐτὴν πάραυτα, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξεῤῥάγη μὲ βροντωδέστατον πάταγον. Εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ἄλλο πυρπολικὸν ἀπὸ τὸν Γεώργιον υἱὸν τοῦ Θεοδοσίου Πολίτη διοικούμενον, ἐπροχώρησεν ὑπὸ τὸ τεῖχος τῆς νήσου ἐν τῷ μέσῳ τῶν μεγαλητέρων ἐχθρικῶν πλοίων, διευθυνόμενον πρὸς τὸ πλοῖον τοῦ Ριαλάμπη (μοιράρχου) Ταχίρη, τὸ ὁποῖον μὴ δυνηθὲν νὰ καταφθάσῃ ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἦσαν συνηγμέναι πολλαὶ ἐχθρηκαὶ φρεγάτται· ἄλλα δὲν ἐβοηθήθη ἀπὸ τὸν ἄνεμον νὰ τὸ κολλήσῃ εἰς καμμίαν, καὶ οὕτως ἔμεινεν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν πυροβολούμενον ἀδιακόπως καὶ ἀπὸ τὸ φρούριον. Τέλος πάντων, ἰδὼν ὁ διευθυντὴς του περικυκλωμένον αὐτὸ ἀπὸ πολλὰς ἐχθρικὰς βάρκας, καὶ μὴ ἐλπίζων νὰ λάβῃ διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν νηνεμίαν καμμίαν ὑπεράσπισιν ἀπὸ τὰ συνοδεύοντα αὐτὸ Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἠναγκάσθη νὰ τὸ καύσῃ ὁ ἴδιος καὶ νὰ διασωθῇ διὰ τῆς λέμβου του εἰς τὰ ἐγγὺς Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἀφ' οὗ ἀντεστάθῃ ἀνδρείως, ὡς ἄλλος Κυναίγειρος εἰς τὰς περικυκλούσας αὐτὸν ἐχθρικὰς βάρκας, ἐξ' ὧν μίαν κατεβύθησεν, τὰς δὲ κατεδίωξεν. Ἡ ναυμαχία αὕτη διήρκησεν ἀπὸ τὰς δύο ὥρας μετὰ μεσημβρίαν ἕως τὰς πέντε. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων πυρπολιστῶν ἐφονεύθησαν τέσσαρες, καὶ ἐπληγώθησαν τρεῖς, καὶ ὀλίγοι τινὲς ἀπὸ τὰ ἄλλα πλοῖα, βλαφθέντα

κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εἰς τὰς ἀποσκευάς. Ἀπὸ δὲ τοὺς πεσόν-
τας εἰς τὴν θάλασσαν Τούρκους τῆς κορβέττας, καὶ ζωγρηθέντας
ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς λέμβους ἐπληροφορήθησαν οἱ Ἕλληνες, ὅτι ἡ
πυρποληθεῖσα κορβέττα ὠνομάζετο Τσεϊλὰν Μπαχαρῆ, νέα καὶ
ταχύπλους, κατασκευασθεῖσα εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐπλη-
ροῦτο ἀπὸ ἑκατὸν πέντε ἄνδρας· ὁ δὲ κυβερνήτης αὐτῆς ἐκαλεῖτο
Τσερσῆ Χουσεΐνης (13).

Μετὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην ἄλλα μὲν ἐχθρικὰ ρυμουλκούμενα
ἀπὸ τὰς λέμβους των, ὡς τάχα διώκοντα τὰ Ἑλληνικά, ἐπυροβό-
λουν μακρόθεν, τὰ δὲ λοιπὰ εἰσπλεύσαντα εἰς τὸν λιμένα ἄραξαν.
Τὰ δὲ Ἑλληνικά ἠνοίχθησαν κατὰ τὴν Μαλέαν ἄκραν, ὅπου
ἔμειναν ὅλην τὴν νύκτα εἰς παντελῇ νηνεμίαν· τὸ πρωτὶ δὲ τῆς
τρίτης τοῦ αὐτοῦ, ἀφοῦ ἀπέστειλαν εἰς Ὑδραν τοὺς αἰχμαλώτους,
καὶ τὰ πληρώματα τῶν καέντων πυρπολικῶν, διευθύνθησαν αὐ-
θις πρὸς τὴν Σούδαν, ὅπου ναυμαχήσαντα μὲ τὰ περιπλέοντα ἐκεῖ
ἐχθρικά, τὰ ἐβίασαν νὰ εἰσπλεύσουν εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα, καὶ με-
τὰ ταῦτα ἀπεσύρθησαν εἰς τὸν Βοιατικὸν κόλπον, διὰ νὰ ἐπανορ-
θωθῶσι καὶ νὰ προφθάσουν αὐθις τὸν ἐχθρὸν εἰς Σούδαν πρὶν
ἐκεῖθεν ἀποπλεύσῃ.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ τὰ εἰς Μεσολόγγιον σταλέντα Ἑλληνικά
πλοῖα, ἅμα ἔφθασαν ἐκτύπησαν τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ
Μαχμούτη ἀποκλείοντα αὐτὸ ἐχθρικά πλοῖα, ἅτινα καὶ κατεδί-
ωξαν μὲ μεγίστην ζημίαν των, ἐνεψύχωσαν τοὺς πολιορκουμένους,
καὶ ἀφ' οὗ μετέφεραν τινὰς ἐξ αὐτῶν εἰς Κρουνέρι, κατετάραξαν ὅχι
ὀλίγον τοὺς πολιορκοῦντας ἐχθροὺς, καὶ κατήντησαν αὐτοὺς εἰς
ἀπελπισίαν. Πρὶν τῆς ἐμφάνισσεως τούτων ἐν μόνον Πετσωτικὸν
πλοῖον, κυβερνώμενον ἀπὸ τὸν Δημήτριον Ν. Λάμπρον, τὸ ὁποῖον
εἶχε μείνειν ἐκ τῶν ὅσα εἶχεν ἐκεῖ προσδιορισθῇ, ἐναυμάχησε μὲ
ὅλην τὴν μοῖραν τοῦ Μαχμούτη, καὶ τὴν ἠνάγκασεν ἅπαξ νὰ κα-
ταπλεύσῃ εἰς Πάτρας, ὅθεν εἶχεν ἀποπλεύσειν.

Ἐν ᾧ δὲ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Βοιωτικῇ κόλπῳ, ἀπροσδόκητον συμβεβηκὸς διατάραξε τοὺς Ἰδραίους. Τὸ πλοῖον, ὃ Νηρεὺς, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου Δ. Κριεζῆ, ἀναφθὲν αἰφνης ἐξερράγη, καὶ κατεδυθίσθη μετὰ τοῦ κυβερνήτου αὐτοῦ καὶ τοῦ πληρώματος, γενομένων παρανάλωμα τοῦ πυρός, μὴ διασωθέντων εἰμὴ δώδεκα μόνον, ἐξ ὧν οἱ μὲν δύο, ἐνασχολούμενοι κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην εἰς τὴν πλώραν, καὶ εἰσπηδήσαντες εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ δέκα, εὐρεθέντες εἰς τὴν ξηρὰν μετὴν λέμβον (14). Κατ' αὐτὰς δὲ τὰς ἡμέρας ἔχασαν οἱ Ἰδραῖοι καὶ τὸ πυρπολικὸν τοῦ Κανάρη, ὠθισθὲν ἀπὸ σφοδρὸν ἀνεμὸν ἐπὶ τῆς νήσου Ἰου.

Τὴν δὲ δεκάτην πέμπτην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, ἀποπλεύσαντες οἱ Ἕλληνες ἐκ τοῦ κόλπου, ἀπάντησεν τὴν ἐπιούσαν, πρὸς μεσημβρίαν τῶν Κυθήρων, τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἰστιοδρομοῦντα πρὸς τὴν Μεθώνην, καὶ ἔμπροσθεν μὲν αὐτοῦ ἐπροπορεύοντο ὅλα αἱ κορβέτται, κατόπιν δὲ αἱ φρεγάται, καὶ ὀπίσθεν τὰ βρίκια, καὶ εἰς τοιαύτην τάξιν ἴστατο κατ' ἀλληλαντίθρασιν περιμένων τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, παρασκευασθέντες εἰς ναυμαχίαν, ἔβαλαν ἔμπροσθεν τὰ πυρπολικά, καὶ ἐπροχώρουν τακτικῶς. Τέλος πάντων δύο ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου κατέφθασαν αὐτὸν, καὶ ἀμέσως ἤρχισεν ἐκατέρωθεν ὁ πυροβολισμὸς μετ' ἰσχυρὰν ἐπιμονήν. Καὶ ἡ μὲν πρώτη πτέρυξ τοῦ ἐχθροῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπλησίασαν δύο πυρπολικά διοικούμενα ἀπὸ τὸν Μανόλην Μπούτην, καὶ Ἰωάννην Μανδρόζον, ἐτράπη εἰς φυγὴν· ἀλλὰ μὴ δυνηθέντα τὰ πυρπολικά νὰ τὴν καταφθάσουν, ἐστράφησαν πρὸς τὸ κέντρον κατὰ τῶν φρεγατῶν, τραπείσων καὶ τούτων ὡσαύτως εἰς φυγὴν, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποφέρουν ὅλων τῶν ἐχθρικῶν πλοίων τὸν πυροβολισμὸν, καὶ νὰ διευθυνθοῦν ἐπὶ τέλους πρὸς τὰ βρίκια, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ ἔμειναν ὀπίσθεν τοῦ ἀποχωροῦντος ἐχθρικοῦ στόλου, διὰ νὰ ἐπιπέσωσι τούλάχιστον

κατ' αὐτῶν, μὴ δυνάμενα πλέον νὰ γυρίσουν. Ἐντοσούτω ὁ Σαχ-
τούρης εὐρισκόμενος πρὸς τὸ δεξιὸν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου μέρος,
ἠκολούθησε πολεμῶν μὲ δύο τρία ἄλλα πλοῖα, διὰ νὰ μὴν ἀφήσῃ
τὸν ἐχθρὸν νὰ περικυκλώσῃ τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐσυνόδευσαν τὰ
κατὰ τῶν βρικήων ὁρμήσαντα πυρπολικά· ὁ δὲ Λ. Κριεζῆς ἐνα-
σχολούμενος κατὰ τὸ ἀριστερὸν κέρας εἰς τὸ νὰ ματαιώσῃ τὰ
κινήματα τῶν ἐχθρῶν, συνέλαβεν εἰς ταύτην τὴν περίστασιν μίαν
μεγάλην λέμβον ἐχθρικὴν αὐτανδρὸν, τῆς ὁποίας τὸ πλήρωμα
ἦτον περὶ τοὺς τριάκοντα Τούρκους.

Τέλος πάντων τὸ πυρπολικὸν τοῦ Μιχαλάκη Μπουτούρη πε-
ριεπλέχθη εἰς τὸ πρυμνήσιον ἱστίον ἐνὸς βρικήου καὶ ἀναψεν·
ἀλλὰ μὲν τὸ βρίκι ἐξέφυγε, καταλεῖψαν καὶ τὸ πρυμνήσιόν του·
τὸ δὲ πυρπολικὸν ἐκάη εἰς μάτην. Κατόπι διευθυνόμενον κατὰ
τοῦ αὐτοῦ βρικήου τὸ πυρπολικὸν τοῦ Ἰωάν. Μανδρόζου, ἀπέτυχε
καὶ αὐτὸ ὡσαύτως, διότι πληγωθεὶς καιρίως ὁ κυβερνήτης αὐτοῦ,
ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος· οἱ δὲ ναῦται θέλοντες νὰ τὸν λά-
βουν, ἀναψαν ἐν τῷ μεταξύ τὸ πυρπολικὸν πρὶν κολληθῇ εἰς τὸ
βρίκιον. Τοιουτοτρόπως ἐτελείωσεν ἡ ναυμαχία αὕτη, ἀπὸ τὴν
καλὴν ἔκβασιν τῆς ὁποίας ἐκρέματο ἡ ἀποτυχία τῶν σκουπῶν
τοῦ Ἰβραήμη. Οἱ δ' Ἕλληνες, θλιβόμενοι διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς
ναυμαχίας, ἐλυποῦντο πρὸς τοὺς ὅχι ὀλιγότερον καὶ διὰ τὴν
ἀπώλειαν ἐνὸς γενναίου συναδελφοῦ τῶν πυρπολιστοῦ, οἷος ἦτον
ὁ Ἰωάν. Μανδρόζος.

Τὴν εἰκοστὴν τοῦ αὐτοῦ ὁ ἐχθρικός στόλος ἔφθασεν ἀβλαβῆς
εἰς Ἀβαρῖνον, ὅπου ἀπεβίβασε τα ὁποῖα μετεκρίμιζε νέα στρα-
τεύματά του, συνιστάμενα, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ἀπὸ τὸ
βρίκιον πεσόντων εἰς τὴν θάλασσαν καὶ σπληνηθέντων Ὀθω-
μανῶν, εἰς τρεῖς χιλιάδας Ἀλβανούς, καὶ δύο χιλιάδας Ἀσια-
νοὺς καὶ Κρήτας. Οἱ δὲ Ἕλληνες ναύαρχοι κρίναντες ἀναγκαίαν
τὴν ἐπιστροφὴν τῶν πλοίων των, ἐχόντων ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεως,

ἔφησαν ἔμπροσθεν τῶν Ἀθαρίνων τὸν πλοίαρχον Λάζαρον Πινό-
την με πέντε πλοῖα (*), ὅσα εὐρέθησαν καλῶς παρεσκευασμένα,
διὰ νὰ παρατηρῇ τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ παραλαβόντες τὰ
ἐπίλοιπα, ἀπέπλευσαν εἰς τὰ ἴδια.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ὁ Μανόλης Τουμπάζης καὶ Ἀντώνιος
Γ. Κριεζῆς, συνέλαβαν τὸν γενναῖον σκοπὸν νὰ ἐκπλεύσουν εἰς Ἀλε-
ξανδρείαν, καὶ νὰ πυρπολήσουν τὸν ἐτοιμαζόμενον νέον στόλον
τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ· διὸ, ἐμβάντες εἰς τὰ πλοῖά των, καὶ παραλα-
βόντες τρία πυρπολικά, διοικούμενα ὑπὸ τοῦ Κανάρη, Μανόλη
Μπούτη, καὶ Ἀντωνίου υἱοῦ τοῦ Θεοφάνου Βώκου, ἀπέπλευσαν
ἐξ Ὑδρας τὴν 23 Ἰουλίου πρὸς τὸν ὃν ἔθεσαν σκοπὸν.

Μετὰ πενθήμερον εὐτυχῇ διάπλουν φθάνουν εἰς Ἀλεξανδρείαν,
διευθύνουν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀναβολῆς τὰ πυρπολικά εἰς τὸν λιμένα,
οὗτοί δὲ μένουν ἔξωθεν προσέχοντες νὰ διασώσουν τὰς λέμβους
τῶν πυρπολικῶν. Τὸ πυρπολικὸν τοῦ Κανάρη, προπορευόμενον ὡς
ταχυπλοότερον τῶν ἄλλων, κατέσχε βίᾳ τὸν ἐλθόντα, κατὰ τὴν
συνήθειαν, εἰς ἐπισκεψίν του λιμενάρχην, καὶ διευθύνθη παρακολου-
θούμενον ἀπὸ τὰ ἄλλα δύο πυρπολικά εἰς τὴν ἐχθρικὴν Ναυαρχί-
δα, καὶ τέσσαρα ἄλλα βρίκια· ἀλλ' ἐνῶ ἐπλησίαζεν, μεταβληθεὶς
ὁ ἄνεμος, τὸ ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ νὰ προχωρήσῃ. Ὁ Κανάρης, ἀγω-
νιζόμενος νὰ πλησιάσῃ καὶ ἀδυνατῶν, διευθύνθη εἰς μίαν φρεγά-
ταν ἀραγμένην με πολλὰ ἄλλα βρίκια ἀνοικτότερα, καὶ οὕτως
ἐνάπτει τὸ πυρπολικόν του, τὸ ὁποῖον λαβὼν ἄλλην διεύθυνσιν,
ἀπετεφρώθη εἰς μάτην. Τότε τὰ ἄλλα πυρπολικά ἠναγκάσθησαν
νὰ ἐξέλθουν ὑψώσαντα τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν. οἱ δὲ ἐχθροὶ, τα-
ραχθέντες ἀπὸ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο συμβεβηκὸς, ἐξεκίνησαν
ἀμέσως ἑν βρικίον, καὶ ἐπτά λέμβους κατὰ τῆς ἀναχωρούσης
λέμβου τοῦ Κανάρη· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ φθάσαντα τὰ δύο πλοῖα

(*) Διοικούμενα ὑπὸ τῶν πλοιάρχων Ἀντ. Ραφαήλ, Δ. Παναγιώτα, Ἰωάνν.
Δαλεχοῦ, Χρῖς. Δημητρίου καὶ Σάββα Ἀνδρέου.

τοῦ Τουμπάζη καὶ Κριεζῆ, τὴν διέσωσαν μὲ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐπιβά-
τας της, ἀπὸ τοὺς ὁποίους κἀνεῖς δὲν ἐβλάφθη, μολονότι ὑπέφεραν
τὸν πυροβολισμόν τῶν εἰς καταδίωξίν των ἐλθόντων ἐχθρικῶν
πλοίων, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐνός Γαλλικοῦ βρικίου εὐρεθέντος εἰς τὸν
λιμένα. Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν των ὁ Κριεζῆς καὶ ὁ Τουμπάζης ἀπὴν-
τήσαν τὴν ἐπιούσαν, τριακοστὴν τοῦ αὐτοῦ, ἐννέα πλοῖα πολεμι-
κὰ ἐχθρικὰ βρίκια συνοδεύοντα τεσσαράκοντα πέντε σιταγωγὰ,
κατὰ τῶν ὁποίων προσβαλόντες κατεβύθισαν ἐν τῶν δέκα ἑξ κα-
νονίων, καὶ ἠχμαλώτισαν ὅλον τοῦ πλήρωμα, συνιστάμενον
εἰς ὀγδοήκοντα μαχίμους περίπου ἄνδρας, τὰ δὲ λοιπὰ διεσκορ-
πίσθησαν χρεωστοῦντα τὴν σωτηρίαν των εἰς μόνην τὴν φυγὴν.
Ἐκυρίευσαν δὲ καὶ εἰς τὰς 3 τοῦ Αὐγούστου σάκοι ἔβαν φορτω-
μένην ξυλικὴν μὲ τοὺς ἐν αὐτῇ στρατιώτας ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν
ὄντας, τοὺς ὁποίους ἀπολύσαντες ἔπειτα ἐλευθέρους, καθὼς καὶ
τοὺς ἀπὸ τὸ βρίκιον συλληφθέντας, καὶ τὸν λιμενάρχην τῆς Ἀλε-
ξανδρείας, ὡς κρατηθέντα μὲ ἀπάτην, ἐπανῆλθαν εἰς Ὑδραν τὴν
δεκάτην τρίτην τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἐτοιμασθεὶς εἰς
Νεόκαστρον, καὶ ἔχων ὅλα τὰ ἀναγκαῖα διὰ νὰ ἐφοδιάσῃ τοὺς
πολιορκητάς τοῦ Μεσολογγίου, ἀπέπλευσεν εἰς Ἀβαρίων συνακο-
λουθούμενος καὶ ἀπὸ μέρος τῶν Αἰγυπτιακῶν πλοίων, καὶ ἀπῆλθεν
εἰς Μεσολόγγιον τὴν δεκάτην πρώτην Ἰουλίου, ὅπου ἀποβιβάσας
πᾶμπολλα πολεμοφόδια, καὶ ἕως τριακοσίους Ζαποροζάνους (16),
ἐτεχείρησε νὰ κυριεύῃ τὸ Βασιλάδιον ἐφορμήσας διὰ κανονοφό-
ρων καὶ λέμβων· ἀλλὰ τὸ μικρὸν τοῦτο τοῦ Μεσολογγίου προτεί-
χιμα, ὃχι μόνον ὅσας ἐφόρμησαν κανονοφόρους καὶ λέμβους
ἀπέκρουσε καὶ ἠνάγκασε νὰ ὀπισθοδρομήσουν εἰς τὰ πλοῖά των,
ἀλλὰ καὶ τὰς φρεγάτας, καὶ ὅσα ἄλλα εἶχαν πλησιάσειν, κε-
ραυνοβολῆσαν τὰ ἠνάγκασε νὰ κάμουν πανία, καὶ νὰ προσορμι-
σθῶσι μακρότερα. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ ἐχθρικός στόλος διηρεθῆ εἰς

δύο μοῖρας, καὶ ἡ μὲν περιέπλεον ἔμπροσθεν τῶν Πατρῶν, ἡ δὲ ἔμεινεν ἀραγμένη εἰς Μεσολόγγιον καὶ εἶχεν ἐμβάσειν εἰς τὰ ἀβάθη ἐντὸς τῆς λίμνης ὕδατα τριάκοντα ἐξ κανονοφόρους διαφόρου μεγέθους, αἵτινες ἐπυροβόλουν ἀδιακόπως τὸ φρούριον. Μετ' ὀλίγον ἐξεκίνησαν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος. (*) Ὁ Μιαούλης περιπλέων κατὰ τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν, ἐπληροφορήθη τὸν ἐπικείμενον τοῦ φρουρίου κίνδυνον, καὶ προσκαλέσας τοὺς ναυάρχους Γεώργιον Ἀδρούτσον, Νικόλαον Ἀποστόλην καὶ Γεώργιον Σαχτούρη, καὶ ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτοὺς πλοιάρχους, ἐγνωμοδότησε νὰ ὑπάγουν κατευθεῖαν εἰς Μεσολόγγιον καὶ νὰ ἀράξουν, διὰ νὰ δώσουν τὴν δυνατὴν βοήθειαν, κτυποῦντες τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ἂν ἤθελαν τὸν εὑρεῖν ἀραγμένον, ἢ ἂν ἤθελε κινηθῇ κατ' αὐτῶν.

Με τοιοῦτον λοιπὸν σκοπὸν ἐξεκίνησαν· φθάσαντες δὲ τὴν εἰκοστὴν πρώτην τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὰς Ἐχινάδας νήσους, ἶδαν ἔξωθεν αὐτῶν τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἱστιοδρομοῦντα, καὶ διευθύνθησαν ἐναντίον του προσποιούμενοι, ὅτι σκοπεύουν νὰ ἐφορμήσουν κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' αὐτὸς εὐρισκόμενος εἰς κάποιαν ἀταξίαν, ἐπροσπαθοῦσε νὰ ἔμβῃ εἰς γραμμὴν, ἐνῶ τὰ ἐμπροσθινότερα μεγάλα καὶ μικρὰ πλοῖα του ἤρχοντο πρὸς τὰς Ἐχινάδας νήσους διὰ νὰ διηκόψουν δῆθεν τὸν δρόμον τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, καὶ τὰ συνέσφιγγαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὰ ἔξω· εἶχεν ὁμῶς παραγγεῖλιν ὁ Μιαούλης εἰς τοὺς Ἕλληνας, νὰ μὴν ἀρχήσωσι τὸν πόλεμον

(*) Εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην συνηκολούθησαν καὶ αἱ δύο τῆς ὕδρας μοῖραι τοῦ Μιαούλη καὶ Σαχτούρη διοικούμεναι ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους των πλοιάρχους, ἐξαιρουμένων τῶν πλοίων Β. Σ. Μπουτούρη, Δημητρίου Θεοφάνους καὶ Ἰω. Μιαούλη, τῶν μὲν δύο διαμεινάντων εἰς Ὑδραν, τοῦ δὲ τελευταίου σταλέντος εἰς Λονδίνον μετὰ τὸ ἐπίσημα ἐγγράφα τῶν Ἑλλήνων, δι' ὧν ἐξαιτοῦντο τὴν ὑπεράσπισιν τῆς μεγάλης Βρετανίας. Τὸ πλοῖον τοῦτο, καλούμενον ὁ Κίμων, ἐπιστρέφων ἐκ Λονδίνου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐναυάγησεν εἰς ἑνὶ νηαίδιον πλησίον τοῦ Πορτ. Σμουθ ἀπὸ λάθους τοῦ ναυηγέτου Ἀγγλου (pilote).

πρὶν οἱ ἐχροὶ ἔλθωσι πολλὰ πλησίον καὶ τοὺς στενοχώρησούν. Ἐντοσοῦτω τὰ ἐμπροσθινὰ τῶν Τούρκων πλοῖα ὀλίγον ἐπλησίαζαν εἰς τὴν ἄκρην τῶν Ἑλληνικῶν· μία δὲ κορβέττα τοσοῦτον ἐπροχώρησεν, ὥστε ἔφθασε νὰ διασπάσῃ ἐν πυρπολικόν, κυβερνώμεον ἀπὸ τὸν Λαζαρον Μοσοῦν Πετσώτην. Τότε τὸ πλοῖον τοῦ Ἀναργύρου Λεμπέση, ὃν πλησιέστερον, ὥρμησε κατὰ τῆς κορβέτας καὶ καταδιώξαν αὐτήν, διέσωσε τὸ πυρπολικόν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος ὠλιγόστευσε, καὶ τινὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εὐρέθησαν πλησίον εἰς τὰ ἐμπροσθινὰ ἐχθρικὰ, ἐστράφησαν ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ εἰς βοήθειάν των, καὶ ἐβίασαν μετ' ὀλίγον τὰ ἐχθρικὰ νὰ ὀπισθοδρομήσουν, καὶ νὰ ἐνωθῶν μὲ τὸν λοιπὸν των στόλον, διευθυνόμενον εἰς τὴν πρωϊνὴν του θέσιν, τοὺς δὲ Ἕλληνας, ἐνωθέντας, κατέλαβεν ἡ νύξ εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Κεφαλληνίας καὶ τῶν Ἐχινάδων νήσων πέλαγος ἀπέχοντας ἀπὸ τὴν Κεφαλληνίαν δέκα μίλια.

Τὴν δὲ ἐπιούσαν ὁ ἐχθρικὸς στόλος λυξοδρομῶν ἀπὸ τὴν θέσιν του ἀνοίγετο πρὸς τὸ πέλαγος διευθυνόμενος, εἰς μεγάλην γραμμὴν, πρὸς τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν· ἡ δὲ ἄκρα του προβαίνουσα, ἔσπευδε νὰ προσβάλλῃ Ἑλληνικὰ τινὰ πλοῖα ἀποχωρισμένα ὀλίγον ὄντα ἀπὸ τὰ ἄλλα, τὰ ὅποια μόλις καταφθάσασα καὶ μικρόν τι πυροβολήσασα, ἐγύρισεν αὐθις διὰ συνθήματος τοῦ Καπετὰν Πασᾶ πρὸς τὸν λοιπὸν στόλον φεύγουσα, ὡς τάχα διωκομένη, καὶ ἔλαβε τὴν αὐτὴν μὲ αὐτὸν διεύθυνσιν πρὸς τὴν Κεφαλληνίαν. Ἐντεῦθεν καταφαίνεται, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Πασᾶ ἦτον νὰ ἐπασχολῇ τοὺς Ἕλληνας μὲ ἀκροβολισμοὺς, καὶ μὲ τοιοῦτον στρατήγημα νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὸν σκοπὸν των, καὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον, τὸ ὅποιον, ὃν γενοχωρημένον ἀπὸ ἑλλειψιν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, ἤλπιζεν ὅτι θέλει παρὰ δωθῇ ἐντὸς ὀλίγου· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, κατανοήσαντες τὸν σκοπὸν του, διευθύνθησαν πρὸς τὸ Μεσολόγγιον, ἀφήσαντες αὐτὸν ἐσχολούμενον εἰς τὰ στρατηγηματά του.

Τὸ πρῶτ' τῆς εἰκοστῆς τρίτης ἡμέρας τοῦ αὐτοῦ μηνός, τὰ Ἑλληνικά πλοῖα εὐρέθησεν εἴκοσι μίλια μακρὰν τοῦ Μεσολογγίου. Εἰς τὴν ἐμφάνησίν των εὐθὺς τρία ἐχθρικά βρίκια, δύο γολέτται, καὶ ἓν Αὐστριακὸν τραμπάκολον φορτωμένον ζωοτροφίας, ἐσηκώθησαν εἰς τὰ πανία, καὶ ἔφευγαν πρὸς τὰς Πάτρας ῥυμουλκούμενα ἀπὸ πολλὰς ἐχθρικὰς λέμβους ἐλθούσας ἀπὸ Προικωπάνιστον εἰς βοήθειάν των. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ἐμπροσθοφυλακὴ, ῥυμουλκούμενη ὡσαύτως, ἔτρεξεν ἐν σπουδῇ εἰς καταδίωξίν των· μετ' ὀλίγον ἐπνευσεν ἔξωθεν ὀλίγος λεπτὸς ἄνεμος, καὶ ἡ μὲν ἐμπροσθοφυλακὴ κατεδίωκε τὰ φεύγοντα ἐχθρικά, τὰ δὲ λοιπὰ πλοῖα ἐσάλευσαν εἰς τὸ Βασιλάδιον, ὅπου ἀπεβίβασαν τὰς μετακομιζομένας τροφάς. Κατ' εὐτυχίαν δὲ ἦτον ἓνα μέρος, δι' οὗ τὰ μικρὰ πλοιάρια, διὰ τῶν ὀρθῶν ὑδάτων τῆς λίμνης, ὑπήγκιναν συχνὰ ἀπὸ τὸ Βασιλάδιον εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἃν καὶ τὰ ἐχθρικά ἦσαν εἰς τὴν λίμνην ἀποκλείοντα τὸ φρούριον, καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου μετεφέρθησαν κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὸ Βασιλάδιον εἰς τὸ Μεσολόγγιον ὅλα τὰ πολεμοφόδια καὶ αἱ τροφαί.

Ἐν τοσοῦτῳ τὰ πέντε ἐχθρικά πλοῖα τὰ διωκόμενα ἀπὸ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν, συνισταμένην ἀπὸ δέκα περίπου πλοῖα, επιτυχόντα ὀλίγον αἶρα τῆς στερεᾶς, ἀπεμακρύνθησαν ἄρκετά· τὰ δὲ Ἑλληνικά, ἐξακολουθοῦντα τὴν δίωξιν, καὶ βοηθούμενα τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τὸν αὐτὸν λεπτὸν ἄνεμον, ἐπλησίασαν τελευταῖον εἰς τὸ ἓν, τὸ ὅποιον εὐθὺς οἱ ἐν αὐτῷ Τούρκοι ἀπελπισθέντες, παρέδωκαν εἰς τὰς φλόγας καὶ ἔφυγαν διασωθέντες διὰ τῶν λέμβων των εἰς ἓν Ἀλγερινὸν μεγαλήτερον, ἀφ' οὗ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ὅσοι δὲν ἐχώρησαν εἰς τὰς λεμβούς των, ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπεπνίγησαν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ Ἕλληνες ἐπρόφθασαν καὶ τοῦτο, τὸ ὅποιον μετ' ἄρκετὴν ἀντίστασιν ἐρρίφθη εἰς τὰ ῥηχὰ, καὶ τινες μὲν τῶν ἐν αὐτῷ ἄρχησαν νὰ πίπτουν εὐθὺς εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ σωθοῦν εἰς τὴν ξηράν, ἄλλοι δὲ

ἐκτυποῦσαν τούτους, διὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσουν, προσπαθοῦντες νὰ σηκώσουν τὸ πλοῖον· κεραυνοβολούμενοι ὁμῶς ἀδιακόπως ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, καὶ ἰδόντες ὅτι ἀποβαίνουν μάταιαι αἱ προσπάθειαι των, δι' ὧν ἤλπιζαν νὰ σηκώσουν τὸ πλοῖον, ἐμβῆκαν εἰς τὰς λέμβους των καὶ ἔφυγαν ἀφήσαντες αὐτὸ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Ἑλλήνων μὲ ἑνδεκα μόνους Τούρκους, οἵτινες κατέβαλαν τὴν σημαίαν καὶ παρεδόθησαν ἀφ' ἑαυτῶν των εἰς τοὺς Ἕλληνας. Τὰ δὲ δύο ἄλλα ἐχθρικὰ πλοῖα, ὄντα πολὺ προχωρημένα, εἰσέπλευσαν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ οὕτως διεσώθησαν ἀβλαβῶς καταφυγόντα ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς Ναυπάκτου.

Μετὰ δὲ ταῦτα αἱ ἀραγμέναι ἐντὸς τῆς λίμνης ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μαχμουτῆ ἐχθρικαὶ κανονοφόροι μείναςαι μεμονωμέναι, καὶ φόβῳ συσχεθεῖσαι, ἀπεσύρθησαν πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, ἔνθα ὁ Κιουταχῆς ἦτο στρατοπεδευμένος (17). Περὶ δὲ τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐφάνη ὁ ἐχθρικὸς στόλος ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ πέλαγος τῆς Κεφαλληνίας καὶ διευθυνόμενος μὲ οὐρίον ἄνεμον κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων ἀραγμένων εἰς Μεσολόγγιον. Φθάσας δὲ ἀτάκτως πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ἐχινάδων νήσων, ὡς δέκα περίπου μίλια μακρὰν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, ἀνεπέτασεν ὅλα τὰ ἱστία του διὰ νὰ τὰ καταφθάσῃ μίαν ὥραν ἀρχήτερα. Τὰ δὲ Ἑλληνικὰ, ἔχοντα ὀλίγας τροφὰς ἀκόμη ν' ἀποβιβάσουν, ἐπετάχυναν τὸ ἔργον των, καὶ ἀναπετάσαντα τὰ πανία των ἔπλεαν κατὰ τάξιν ἐναντίον του προσπαθοῦντα νὰ κερδήσουν τὸν ἄνεμον, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ πυρπολικά των, καὶ οὕτως νὰ διευκολύνουν τὴν κατ' αὐτοῦ προσβολήν.

Κατιδὼν δὲ ὁ ἐχθρὸς τοῦτο, παρετάχθη εἰς γραμμὴν, καὶ λαβὼν τὸν ἄνεμον ἐκ πλαγίου, ἐπροσπάθει λοξοδρομῶν νὰ διατηρήσῃ τὴν προσηνέμιον θέσιν του (Sopravento). Ἐν τούτοις τὰ ἐμπροσθινὰ τῶν Ἑλλήνων πλοῖα, ὡς ταχύτερα, ἐπλησίασαν

αὐτὸν, καὶ συνῆψαν τὴν μάχην· τότε ὁ ἐχθρὸς χωρὶς νὰ περιμεί-
νῃ γενικὴν συμπλοκὴν, ἐπρὸςπᾶντι παντὶ σθένει ν' ἀπομακρυνθῇ·
τὰ δὲ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἀκολουθοῦντα τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ δρό-
μον τὸν κατέφθασαν, καὶ μολονότι ἐπλεον ὑπηνεμῖως, ἐναυμά-
χουν συστάδην μὲ τὰς μεγάλας τοῦ ναῦς εἰς τὴν αὐτὴν γραμ-
μὴν παρατεταγμένα, καὶ καταδιώκοντα αὐτὸν μέχρις ἐσπέρας
τὸν ὑπεχρέωσαν ν' ἀναχωρήσῃ κατησχυμένος. Πρὸ τοῦ τέλους
τῆς ναυμαχίας σταλεις ὁ Σαχτούρης ἄραξεν εἰς Μεσολόγγιον μὲ
πέντε ἄλλα πλοῖα, διὰ ν' ἀποβιβάσῃ ὅσας τροφὰς καὶ πολεμε-
φόδια εἶχαν μείνειν ἀκόμῃ ν' ἀποβιθασθῶσι· τὰ δὲ λοιπὰ, ἀφ' οὗ
κατεδιώξαν τὸν ἐχθρὸν ἕως εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Κεφαλληνίας πα-
ράλια, ἐπανέστρεψαν ὡσαύτως, μὲ σκοπὸν νὰ καταστρέψωσι τὸν
εἰς λίμνην εἰσπλεύσαντα καὶ διακείμενον στολίσκον τοῦ Μαχμου-
τη. Τὴν ἐπιοῦσαν ἀράξαντες ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλαδίου, διευθυ-
ναν εἴκοσι λέμβους ἐντὸς τῆς λίμνης, αἱ ὁποῖαι ἐφορμήσασαι κα-
τὰ τῶν ἐχθρικῶν κανονοφόρων, ἐκυρίευσαν ἐπτά ἐξ αὐτῶν, μ'
ὅλον τὸν ἀδιάκοπον πυροβολισμόν χιλίων περίπου ἐχθρῶν πεζῶν
καὶ ἱππέων, ἐλθόντων μεθ' ἑνὸς κανονίου εἰς ὑπεράσπισίν των·
αἱ δὲ λοιπαὶ κανονοφόροι, ἀποσυρμέναι οὔσαι εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ
ὑπερασπιζόμεναι ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν κανονοστασιῶν, ἔμειναν ἀκυ-
ρίευτοι. Εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην ἐφρονεύθησαν ἐπτὰ Ἕλληνες
καὶ ἐπληρώθησαν πέντε.

Τὴν δὲ τριακοστὴν τοῦ αὐτοῦ μηνὸς οἱ Ἕλληνες ἀνεχώρησαν
ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἀφή-
σαντες ὀκτὼ πλοῖα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Δ. Κισσέ διὰ νὰ φυ-
λάττωσι τὴν πολιορκίαν τῶν κόλπων τῆς Κερῖνθου, Ἀμβρακίας
καὶ Θεσπρωτίδος. Διαπλέοντες δὲ περὶ τὴν Μαλέαν ἄκραν, ἀπῆν-
τησαν τὴν δευτέραν Αὐγούστου τοὺς κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν εἰς
Κρήτην ἐκτρατεύσαντας Ἕλληνας ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Καλέργη
καὶ Ἐμμανουὴλ Ἀντωνιάδου, πρὸς τοὺς ὁποίους παρεχώρησαν ἐν

πλοῖον νὰ τοὺς συνοδεύσῃ. Οὗτοι ἀποθάντες συνετέλεσαν εἰς τὴν κυρίευσιν τῆς Γραμβούσης μὲ ἀπάτην καὶ τῆς Κισάμου ἐξ ἐφόδου.

Ὁ ἐχθρικός στόλος, μετὰ τὴν εἰς Μεσολόγγιον τελευταίαν ναυμαχίαν, ἀπέπλευσεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν· οἱ δὲ Ἕλληνες ἀγνοοῦντες τὴν διεύθυνσίν του ταύτην, εἰς μάτην τὸν ἐζήτουν περιπλέοντες τὸ Ἰωνικὸν πέλαγος, τὸν κόλπον τῆς Αὐλῶνος, καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, μεχρυσότου πληροφορηθέντες τὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατάπλουν τοῦ, ἐπέστρεψαν εἰς τὰς νήσους των νὰ παρασκευασθῶσιν εἰς νέαν κατ' αὐτοῦ ἀντίστασιν.

Ἐτοιμασθέντες δὲ μετ' ὀλίγον, ἀπέπλευσαν ἐκ τῶν λιμένων των εἰς ἀπάντησιν τῶν δύο ἐχθρικῶν στόλων, ἐρχομένων ἐξ Ἀλεξανδρείας (*), ἀλλ' οἱ ἐναντίαι κατ' αὐτὰς πνεύσαντες ἄνεμοι ἐβοήθησαν τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους νὰ προφθάσουν ἐγκαίρως εἰς Ἀθαρῖνον. Τὴν δευτέραν Νοεμβρίου ἐφθασαν ἐκεῖ καὶ τὰ Ἑλληνικά, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα ἐρχόμενον τὸ πλοῖον τοῦ Θεοδοσίου υἱοῦ τοῦ Γκίκα Μπότση νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν πύραν τῆς Ἑλληνικῆς ναυαρχίδος, ἔπεσεν ἐπ' αὐτῆς ἀπρόσεκτα. Ἡ δὲ σύγκρουσις ἐπροξένησε καὶ εἰς τὰ δύο πλοῖα ἱκανὴν βλάβην καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐστάλη ἡ ναυαρχὶς νὰ διορθωθῇ εἰς Ὑδραν. Ἐμβάντος τοῦ Μιαοῦλη εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Μανόλη Τομπάζη. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν συνελθόντες οἱ πλοίαρχοι, καὶ συσκεφθέντες περὶ τοῦ ἀρμοδίου τρόπου τοῦ νὰ προσβάλλουν τὸν ἐχθρὸν, ἀπεφάσισαν νὰ ρίψουν ἐντὸς τοῦ λιμένου τοῦ Ἀθαρῖνου πέντε πυρπολικά, ἃν ὁ καιρὸς ἤθελε τοῖς τὸ συγχωρήσειν· ἀλλ' ὁ καιρὸς κατὰ δυστυχίαν δὲν τοὺς ἐβοήθησεν εἰς τὸν σκοπὸν των, καὶ οὕτως ὁ ἐχθρικός στό-

(*) Καὶ ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ οἱ αὐτοὶ ἦσαν ἐξ Ὑδρας πλοίαρχοι, ὡς καὶ κατὰ τὸν Ἰούλιον ἐν Μεσολογγίῳ (ἴδε σελ. 31), ἐξαιρουμένων τῶν δύο ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἰω. Μπατσαζῆ καὶ Στ. Φώκα, ἀντὶ τῶν ὁποίων προσετέθησαν ὁ Νικηλὸς Βώκος καὶ ὁ Στ. Ράπτης.

λος, ἔχων ἀρμόδιον τὸν ἄνεμον, ἐξέπλευτε κατ' αὐτῶν. Τὰ Ἑλληνικά πλοῖα εὐρεθέντα ὑπηνεμίως, καὶ ὄντα ὀλίγα τὸν ἀριθμὸν (ἐπειδὴ τὰ τῶν Πετσωτῶν εἶχαν καθυστερήσειν ὀλίγον), ὀπισθοδρομήσαν ἀποφεύγοντα τὴν συμπλοκὴν.

Τὸ δὲ πρῶτ' τῆς ἐπιούσης ἡμέρας, ἡ μὲν ἐχθρικός στόλος, συνιστάμενος ἐκ πεντήκοντα περίπου πλοίων καὶ τεσσάρων πυρπολικῶν, ἐφαίνετο διευθυνόμενος πρὸς τὸ Σικελιακὸν πέλαγος· τὰ δὲ Ἑλληνικά πλοῖα ἀκολουθοῦντα νᾶ τὸν φθάσουν, τὸν ἐπλησίασαν περὶ τὴν μεσημβρίαν, καὶ οὕτως τὰ πλησιέστερα ἄρχισαν νὰ συνακροβολίζωνται· ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς, μὴ θέλων νὰ συγκροτήσῃ ναυμαχίαν, ἐπλεελοξοδρομῶν πρὸς βορρᾶν καὶ ἀπεμακρύνετο. Οἱ δὲ Ἕλληνες, μὴ γνωρίζοντες τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τοῦ, καὶ ὑποπτευόμενοι μήπως ἤθελε κινηθῇ κατὰ τῶν νήσων Ὑδρας καὶ Πετσῶν ἐστράφησαν πρὸς τὸν Βοιατικὸν κόλπον, ὡς καταλληλοτέραν ἐγκρίναντες αὐτὴν τὴν θέσιν, διὰ νὰ τὸν προσβάλουν, ἂν ἐμελέτα νὰ κινηθῇ κατὰ τῶν εἰρημένων νήσων. Ἀλλ' εἰδοποιηθέντες ἀπὸ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν των τὴν ἀληθῆ διευθυνσίν τοῦ εἰς Μεσολόγγιον, ἀπέπλευσαν ἀπὸ τὸν κόλπον εἰς ἀπάντησίν τοῦ, ἐκτὸς τῶν Πετσωτικῶν καὶ Ψαριανῶν, τῶν μὲν ἀναχωρησάντων, τῶν δὲ μὴ συνακολουθησάντων παντελῶς ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταυτῇ. Φθάσαντες τὴν δεκάτην τρίτην τοῦ αὐτοῦ περὶ τὸ ἀκρωτήριο Ἀράξην (Πάπα), ἵδαν ἐκεῖ πλησίον περιπλέοντα ὅλον τὸν ἐχθρικὸν στόλον. Εἰς τὴν ἐμφανισίν των ἀμέσως ἐκινήθη κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς προσέβαλεν· οἱ δὲ Ἕλληνες ἀποκρούσαντες αὐτὸν μὲ κρατερόν πυροβολισμόν διαρκέσαντα ἕως τὸ ἑσπέρας, τὸν ἐβίασαν ἐπὶ τέλους νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν ῥυμουλκούμενος ἀπὸ ὅλας τοῦ τὰς λέμβους.

Τὴν δὲ ἐπιούσαν οἱ Ἕλληνες ἐπροχώρουν πρὸς τὸ Μεσολόγγιον θέλοντες νὰ πληροφορηθοῦν περὶ τῆς καταστάσεώς του, καὶ νὰ δώσουν εἰς αὐτὸ τὴν δυνατὴν βοήθειαν· ὁ δὲ ἐχθρὸς μόλις διεκρίνετο κατὰ τὸ ἀκρωτήριο Ἀράξην (Πάπα). Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ

τὸ πλοῖον τοῦ Ζάκα ἐρχόμενον ὀπίσθεν ἐκάθησεν εἰς τὰ ῥηχὰ, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἄλλα Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐστράφησαν νὰ τὸ σηκώσουν, καὶ ἐβάλλησαν ὀλίγον εἰς ἄταξίαν, ἔδωκαν καιρὸν εἰς τὸν ἐχθρὸν νὰ ἔλθῃ ἐναντίον των μὲ οὐριον ἄνεμον. Ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν ἐπρόφθασαν νὰ σηκώσουν τὸ καθισμένον πλοῖον, καὶ ἐγκαίρως ν' ἀντιπα-
ραταχθῶσιν, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου κατῴρθωσαν νὰ κερδήσουν τὸν ἄνεμον τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ ὀρμήσουν κατ' αὐτοῦ μὲ τὰ πυρπολι-
κά των. Ὁ πυρπολιστὴς Μανόλης Μπούτης διευθυνθεὶς τότε ἐναν-
τίον μιᾶς φρεγάτας, ἐπροχώρησεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐχθρικοῦ στό-
λου, καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑπ' αὐτοῦ καταδιωκομένη φρεγάτα, ὡς ταχύ-
πλους ἐξέφυγεν, ὥρμησεν εἰς ἄλλην· ταυτοχρόνως ὥρμησε διὰ συν-
θήματος ἕτερον πυρπολικὸν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου, υἱοῦ τοῦ Θεοφάνου
Βώκου, διευθυνόμενον, τὸ ὁποῖον μὴ δυνήθεν ὡσαύτως νὰ κατα-
φθάσῃ μίαν μεγάλην φρεγάταν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπαρχῆς διευ-
θύνθη, ἐπλησίασεν εἰς μίαν κορβέτταν, καὶ μολονότι ἐχθρικὸν
πυρπολικὸν πλησίασαν ἐπροσπάθησε νὰ διακόψῃ τὸν δρόμον του,
αὐτὸ καὶ τὸ πυρπολικὸν τοῦτο ἀπεμάκρυνε, καὶ τὴν διεύθυνσίν
του ποσῶς δὲν ἥλλαξε· καὶ ἐνῷ ἦτον ἐγγὺς νὰ κολληθῇ εἰς τὴν κορ-
βέτταν, πεσοῦσα αἰφνης ἐντὸς αὐτοῦ γρανάτα, τὸ ἀναψε καὶ ἐκάη
εἰς μάτην. Ἀλλὰ τὸ συμβῆν τοῦτο δὲν ἴσχυσε νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν
ἐχθρικὸν στόλον· διότι οἱ Ἕλληνες τρέψαντες αὐτὸν εἰς φυγὴν καὶ
καταδιώξαντες καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, περὶ τὸ ἐσπέρας ἐπανέστρε-
ψαν εἰς τὴν προτέραν των θέσιν πρὸς τὰς Ἐχινάδας.

Τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ αὐτοῦ, πληροφορηθέντες οἱ Ἕλληνες
ἀπὸ ἀλλευντικὸν πλοιάριον, ἐρχόμενον ἐκ Μεσολογγίου μὲ ἐπιστο-
λὰς, ὅτι τὸ φρούριον αὐτὸ στερεῖται ἀπὸ τροφᾶς καὶ πολεμεφόδια
ἐσπευσαν νὰ στείλουν εἰς Ζάκυνθον, διὰ νὰ τὸ προφθάσουν. Ἀλλ'
ὁ ἄτακτος καὶ γαληνιαῖος ἄνεμος ἐπικρατήσας καθ' ὅλην τὴν νύ-
κτα, διεσκόρπισε τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα· ὥστε τὸ πρῶτ' μέρος μὲν
αὐτῶν εὐρέθη μὲ τὸν Μιαούλην πλησίον τῶν νήσων Ἐχινάδων,

καὶ μέρος κατὰ τὴν Ζάκυνθον. Παρατηρήσας δὲ τότε ὁ ἐχθρὸς τὴν θέσιν των, καὶ θέλων νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ αὐτὴν, ὥρμησε μὲ ὄλα του τὰ πανία ἐναντίον αὐτῶν διὰ τῶν Ἑχινάδων νήσων, καὶ ἄρχισε νὰ τὰ ποροβυλῇ· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, ἂν καὶ σκορπισμένοι, τὸν ἀντέκρουσαν γενναίως· θέλοντες δὲ νὰ τὸν θάλουν εἰς θέσιν ὑπηνέμιον, ἐστράφησαν διὰ τῶν νήσων, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐπροχωροῦσεν ἐξοπίτω των, ἀποστείλας μεταξὺ τῶν νήσων τὰ πυρπολικά του, διὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ· ἐν τούτοις τὰ πυρπολικά του ῥυμουλκούμενα ἔσπευσαν νὰ πλησιάσουν τὰ Ἑλληνικά, καὶ ἐν ᾧ τινὰ τούτων ἀντίστηντο πολλὴν ὥραν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ ἐχθροῦ, ἡ ἀριστερά του διευθύνθη πρὸς τὴν Κεφαλληνίαν, ἐναντίον τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν πλοίων ἐρχομένων νὰ ἐνωθῶν μετὰ τῶν λοιπῶν. Μία ἐχθρικὴ γολέττα τότε προχωρήσασα προσέβαλε τὸ πυρπολικὸν τοῦ Μανόλη Μπούτη· ἀλλ' αἱ θάρκαι δύο ἄλλων πυρπολικῶν εὐρεθέντων πλησίον ὑπῆγαν εἰς βοήθειάν του, καὶ ἀμέσως διευθύνθησαν κατὰ τῆς γολέττας. Ἡ ἀπτόητος αὕτη τῶν πυρπολιστῶν ὁρμὴ ἤθελεν ἐπιφέρειν τὸν τρόπον καὶ τὸν ὄλεθρον ἴσως εἰς τὴν γολέτταν ἂν δὲν ἤρχοντο εἰς βοήθειάν της ἄλλαι ἐχθρικαὶ λέμβοι νὰ τοῦτον τρόπον οὕτως αἱ λέμβοι τῶν πυρπολικῶν ἐπανεστῆν τὰ Ἰδραϊκὰ πλοῖα (*), διὰ νὰ ἔχουν ἄλλα πλοῖα λέμβοι ἀνοίχῃσαν πρὸς μεσημβρίαν τῆς Κυλλήνης μαχία διήρκησεν ἔριμεναν ἐκεῖ τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ὅστις ἠκολισμὸν του, καὶ πυρπολικά του, μὲ ἐν ἀτμοκίνητον, καὶ μὲ ὄλην χθὴ πρὸς τὸ πρὸνέμεός του, δὲν ἐτόλμησεν ὅμως νὰ ἔλθῃ εἰς νος πρὸς τὸ οἱ Ἰδραῖοι ἦν γκάσθησαν νὰ διευθυνθῶσιν ἐναντικτὸς διακντες αὐτὸν ἀμέσως εἰς φυγὴν· ἀλλ' ἡ ἐπισυμβᾶσα λικὸν, ὑπὲν ἐκείνην γαλήνη τοὺς ἐμπόδισε νὰ ἐξακολουθη- ῶς τὰ ὡξιν. Τέλος περὶ τὸ ἐσπέρας, πνεύσαντος οὐρίου ἀνέ- καὶ δισαν αὖθις τὰ Ἰδραϊκὰ πλοῖα, καὶ προσέβαλαν αὐτὸν σίον.

καυστικᾶς ὕλης, ὥστε ἀναψεν ἀπὸ μακρὰν καὶ ἐκάη εἰς μάτην, διασωθέντων τῶν ἐν αὐτῷ διὰ τῆς λέμβου των.

Τὴν δὲ δεκάτην ἐβδόμην τοῦ αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς ἀπομακρυσμένος περιέπλεε μεταξὺ τῶν Ἐχινάδων, καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Δράξου (Πάπα). Οἱ δὲ Ἕλληνες εὐρεθέντες πλησίον τῶν Ἐχινάδων, καὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν ἱκανὸν ἁλευρι, σταλὲν ἀπὸ Ζάκυνθον με ἐπίτηδες πλοῖον, τὸ ἀπεβίβασαν εἰς τὰς Ἐχινάδας νήσους, ἀφ' ὅπου μετεφέρετο μὲ μονόξυλα εἰς τὸ Μεσσολόγγιον ἀπὸ ἄγνωστον εἰς τοὺς ἐχθροὺς μέρος· ὅλη δὲ ἡ ἡμέρα παρήλθεν ἐν ἡσυχίᾳ.

Τὸ δὲ πρωτὶ τῆς ἀκολουθοῦσας ἡμέρας ὁ ἐχθρικός στόλος, διηρημένος εἰς δύο μοῖρας μ' ὅλα του τὰ πανιὰ, διευθύνθη κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων εὐρισκομένων ἐν Πεταλᾷ· καὶ ἡ μὲν πρώτη αὐτοῦ μοῖρα, συγκειμένη ἀπὸ τὰ μικρότερα καὶ τὰ πυρπολικά, εἰσέπλεεν εἰς τὰς Ἐχινάδας· ἡ δὲ ἑτέρα ἀνοίγετο πρὸς τὸ πέλαγος, ὡς εἰς κύκλωσιν· τὰ δὲ Ἑλληνικά πλοῖα, διελθόντα μεταξὺ τῶν νήσων καὶ τῆς στερεᾶς, διευδύνθησαν εἰς Ἀστακὸν (Δραγαμέστον), καὶ ἔπειτα πρὸς τὴν νῆσον Ἰθάκην διευθυνόμενα ἐστάθησαν κατ' ἀλληλαντίδρασιν ἀναμένοντα τὸν ἐχθρὸν νὰ ναυμαχήσουν. Τὰ δὲ ἑλληνικά πλοῖα εἶχαν ἤδη εἰσπλεύσειν ἐν τῇ πελάγει, πεσοῦσα αἰφνης ἐντὸς αὐτοῦ γράμμωτον μετὰ τὰ ὀπίσθια εἰς μάτην. Ἀλλὰ τὸ συμβῆναι τοῦτο δὲν ἔσβησεν τὸν ἐχθρὸν στόλον· διότι οἱ Ἕλληνες τρέψαντες τὸν ἐχθρὸν εἰς τὸ στενὸν μέρος τοῦ καταδιώξαντες καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, περὶ τὸν ὅσον τῶν Ἑλληνικῶν ὡς εἰς τὴν προτέραν των θέσιν πρὸς τὰς Ἐχινάδας, παραιτή-

Τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ αὐτοῦ, πληροφορηθέντες, παραιτή- ἀπὸ ἀλλεπλοῦντος πλοιοῦ, ἐρχόμενον ἐκ Μεσσολόγγου, ὡς μετὰ τῶν ὅλων, ὅτι τὸ φρούριον αὐτὸ στερεῖται ἀπὸ τροφᾶς καὶ ὁ ἐχθρὸς ἔσπευσεν νὰ στείλουν εἰς Ζάκυνθον, διὰ νὰ τὸ προφύλῃ. Τῶν Ἑλ- ὁ ἄτακτος καὶ γαληνιαῖος ἄνεμος ἐπικρατήσας καθ' ὅλην τὴν νύκτα, διεσκόρπισε τὰ Ἑλληνικά πλοῖα· ὥστε τὸ πρωτὶ νωρὴν αὐτῶν εὐρέθη μετὰ τὴν Μιαούλην πλησίον τῶν νήσων Ἐχινάδων.

πλησίον εἰς τὴν ξηράν· δύο δὲ βρίκια, μία γολέττα, καὶ τρία πυρπολικά ἐπρωχώρησαν πρὸς τὸν Ἀστακόν (Δραγαμέστον)· ἀλλ' εὐρόντα ἀντίστασιν ἀπὸ τινος κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος πλέοντα Ἑλληνικὰ πλοῖα καὶ πυρπολικά ὀπισθοδρόμησαν εἰς τὸ νὰ ἐνωθῶν πάλιν μετὰ τὸν στόλον αὐτῶν. Τέλος πάντων ὁ ἐχθρὸς ἔπλεεν ὅλαις δυνάμεσι προσπαθῶν νὰ λαβῇ προσηνέμιον θεσιν, διὰ ν' ἀπομακρυνθῇ τὸ γρηγορώτερον συρόμενος πρὸς τὸν κολπον· τότε δὲ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ, πλέοντα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπεμακρύνθησαν ὡσαύτως ἀπ' αὐτόν, καὶ ἀνοίχθησαν πρὸς τὸ πέλαγος ἐκ παραλλήλου. Τὸ δὲ ἑσπέρας ὁ ἐχθρικός στόλος, ρυμουλκούμενος ἀπὸ τὰς λέμβους του, ἐπροσπαθοῦσε ν' ἀπομακρυνθῇ τὴν νύκτα· εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην ἐπληγώθησαν δέκα Ἕλληνες, ἐν οἷς καὶ ὁ πλοίαρχος Λάζαρος Πινότσης.

Ὁ ἐχθρικός στόλος, ἀφ' οὗ ἴδεν ὅτι καθ' ὅλας τὰς ναυμαχίας, ὅσας συνεκρότησε μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐβλάπτετο πάντοτε, ἀπομακρυνθεὶς μόλις ἐφαίνετο τὴν ἐπιούσαν περὶ τὸ ἀκρωτήριον Πάπα· τὰ δὲ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἀγκυροβολήσαντα εἰς Πεταλᾶν, ἀπεβίβασαν ἱκανὰς τροφὰς, μετακομισθεῖσας ἐκ Ζηκύνθου διὰ πλοιαρίων, καὶ ἐφωδίασαν τοιοῦτοτρόπως τὸ Μεσολόγγιον.

Τὴν δὲ εἰκοστὴν τετάρτην τὰ Ἰδραϊκὰ πλοῖα (*), διὰ νὰ ἔχουν βοηθητικὸν τὸν ἄνεμον, ἀνοίχθησαν πρὸς μεσημβρίαν τῆς Κυλλήνης (Γλαρέντας), καὶ ἐπερίμεναν ἐκεῖ τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ὅστις ἤκολουθεῖ αὐτὰ μετὰ τὰ πυρπολικά του, μετὰ ἄτμοκίνητον, καὶ μετὰ ὅλην τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεώς του, δὲν ἐτόλμησεν ὅμως νὰ ἔλθῃ εἰς συμπλοκήν· ὥστε οἱ Ἰδραῖοι ἤνυχάσθησαν νὰ διευθυνθῶσιν ἐναντίον του, τρέψαντες αὐτὸν ἀμέσως εἰς φυγὴν· ἀλλ' ἡ ἐπισυμβᾶσα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην γαλήνη τοὺς ἐμπόδισε νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν διώξιν. Τέλος περὶ τὸ ἑσπέρας, πνεύσαντος οὐρίου ἀνέμου, ὥρμησαν αὖθις τὰ Ἰδραϊκὰ πλοῖα, καὶ προσέβαλαν αὐτόν

(*) Ἰδε ἀνωτέρω Σελ. 37.

πανταχόθεν καὶ ἡ μὲν δεξιὰ τοῦ πτέρυζ ἐτράπη πρώτη εἰς φυγὴν, ἡ δὲ ἀριστερὰ ἀντείχε καὶ ἤρχετο ὡς εἰς κύκλωσιν τῶν Ὑδραϊκῶν πλοίων· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τραπὲν καὶ τὸ κέντρον, ἔνθα ἦσαν παρατεταγμένα τὰ μεγαλήτερα πλοῖα τοῦ, ἐδόθη καὶ αὐτὸ εἰς φυγὴν, καὶ κατεδιώκετο φεύγων πρὸς τὸν κόλπον. Ἐν τούτῳ τὸ πυρπολικὸν τοῦ Θεοδώρου, υἱοῦ τοῦ Θεοφάνους Βώκου, προχωρήσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔχθρου, διευθύνετο κατὰ τῶν μεγαλητέρων τοῦ πλοίων, καὶ συνεπλέχθη μὲ δύο φρεγάτας, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐπέπεσαν ἐπ' αὐτοῦ ἀπροσέκτως. Ὁ Θεόδωρος πληγόνεται βαρέως καὶ ἀποθνήσκει, οἱ δὲ ναῦται συγχυσθέντες ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ, ἄφησαν τὸ πυρπολικὸν χωρὶς νὰ τὸ ἀνάψουν, καὶ ἀνεχώρησαν.

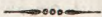
Μετὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην, τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα ἠναγκάσθησαν δι' ἑλλειψιν τροφῶν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰ ἴδια. Κατὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν των ὁ Ῥεσὴτ ἐδοκίμασε καὶ τετάρτην ἐφοδὸν κατὰ τῶν πολιορκουμένων, ἀπελπισθεὶς νὰ τοὺς κυριεύσῃ διὰ τῆς πείνης, ἀλλ' ἀπέτυχε. Θεωρῶν δὲ ματαιούμενα τὰ κατὰ τοῦ φρουρίου ἐπιχειρήματά του διὰ τὴν κατεροψυχίαν τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ πολεμούντων μὲ ἀμίμητον ἀνδρείαν, καὶ ἐνοχλούμενος καθεκάστην ἔξωθεν ἀπὸ τὸν Καραϊσκάκην καταγινόμενον νὰ τὸν ἐπασχολῇ διὰ συχνῶν ἀκροβολισμῶν, καὶ διακόπτοντα καὶ τὰς τροφάς του, ἐπροσκάλεσε τὸν Ἰβραήμην εἰς βοήθειάν του ὁ δὲ Ἰβραήμης, λαβὼν συγχρόνως τοῦ Σουλτάνου διαταγὴν, ἐκινήθη μὲ ὀκτὼ χιλιάδας Ἀράβας ὀδηγούμενος ἀπὸ πολλοὺς Εὐρωπαϊκοὺς ἀξιωματικούς, καὶ ἀποβὰς εἰς Κρουονέρι, κατεσκηνώθη πλησίον τοῦ Ῥεσῆτ. Καὶ ταῦτα μὲν ἐγένοντο κατὰ θάλασσαν εἰς τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. (18).

Ἔκτον ἔτος τῆς ἐπαραστάσεως τῶν Ἑλλήνων (1826).

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

Ἐμφάνισις τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων φερόντων τροφάς ἔμπροσθεν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ καταδίωξις τῆς ἔμπροσθοφυλακῆς τοῦ Τουρκικοῦ στόλου ὑπ' αὐτῶν. — Νῆσος Πεταλᾶ. — Ἀγγυροβολοῦν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς Μεσολόγγιον καὶ ὑποδέχονται μετὰ πυμπῆς. — Αἰφνίδιος προσβολὴ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου ἐκπλεύσαντος ἐκ Πατρῶν κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, καὶ ἀπόκρουσίς του ὑπ' αὐτῶν. — Εἰσαγωγὴ τροφῶν δι' ἀποκρύφου μέρους εἰς Μεσολόγγιον. — Ἐμπρησμὸς μιᾶς Τουρκικῆς κορβέττας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. — Ὑποσχέσεις τοῦ Οὐσρέφ Μεχμέτ Πασᾶ εἰς τοὺς πλοιάρχους του. — Ναυμαχία μεταξὺ Κρυονερίου καὶ Ἀκρωτηρίου Ἀράξου (Πάπα), κυρίευσις ἐνὸς πυρπολικοῦ Τουρκικοῦ, καὶ ἔμπρησμὸς ἐνὸς ἐτέρου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. — Οἱ Ἕλληνες ἀποβιβάζουν ὅλας τὰς τροφάς, ὅσας εἶχαν διὰ τὸ Μεσολόγγιον. — Διαπραγματεύσεις τοῦ Καπετᾶν Πασᾶ. — Ἐπιστολὴ τοῦ πλοιάρχου Ἀγγλου Ἀβᾶτου πρὸς τοὺς πολιορκουμένους, καὶ ἀπάντησις εἰς αὐτὴν τῶν αὐτῶν. — Ναυμαχία ἔμπροσθεν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ καταδίωξις τοῦ Τουρκικοῦ στόλου πέραν τῆς Κυλλήνης (Γλαρέντσας). — Εἰσαγωγὴ αὐθις τροφῶν εἰς Μεσολόγγιον, σταλειςτῶν διὰ συνδρομῆς τῶν ἐν Ζακύνθῳ φιλογενῶν, καὶ ἀναχώρησις τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων. — Ἐφορμᾶ δις ὁ Ἰβραήμης κατὰ τοῦ τείχους τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἀποκρούεται. — Καταλαμβάνει τὰς παραλίους θέσεις, καὶ κυριεύει τὸ Βασιλαδίων καὶ τὴν θέσιν τοῦ Τορμα. — Παράδοσις τοῦ Ἀνατολικοῦ εἰς τὸν Ἰβραήμην. — Ἀπόκρουσις αὐτοῦ καὶ τοῦ Ῥεσὴτ Μεχμέτ ἐφορμησάντων ἀμφοτέρων κατὰ τῆς νήσου Κλείστο-
 ρας. — Ἐκστρατεία τῶν Ἑλλήνων εἰς Κάρυστον ὑπὸ τὸν Φαβιέρων, καὶ ἀποτυχία των. — Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐπανατρέφουν εἰς Μεσολόγγιον φέροντα τροφάς. — Ναυμαχία ἀντίπερα τοῦ Βασιλαδίου καὶ ὑποχώρησις τοῦ Τουρκικοῦ στόλου. — Ἀποτυχάνουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ ν' ἀποβιβάζουν τροφάς εἰς Μεσολόγγιον. — Καταστροφὴ αὐτοῦ. — Ἀπόπλευσις ἐκείθεν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν. — Ἐμφάνισις τοῦ τελευταίου ἔμπροσθεν τῆς Ὑδρας, καὶ ταχεῖα ἀπόπλευσις τῶν Ὑδραϊκῶν πλοίων κατ' αὐτοῦ. — Καταδίωξις αὐτοῦ ὑπ' αὐτῶν. — Ζῆλος τῶν Ποριωτῶν ὑπὲρ τῶν Ὑδραίων. — Ἐθνοσυνέλευσις εἰς Ἐπίδαυρον. — Σύστασις δεκατριμελοῦς διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς. — Ὁ Καραϊσκάκης διορίζεται ἀρχηγὸς τῶν Ῥουμελικῶν στρατευμάτων. — Γίνονται συνεισφοραὶ καὶ σχηματίζονται ἔθελοντῶν σώματα. — Μετάβασις τῶν Πεσσωτῶν εἰς Ὑδραν. — Συνεισφοραὶ αὐτῶν μετὰ τῶν Ὑδραίων καὶ Ψαριανῶν καὶ ἐτοιμασίαι των. — Βίαται ἐπιχειρήματα τοῦ Παυλοῦτσου κατὰ τῶν κατοίκων τοῦ Αἰγαίου. — Ἐκπλευσις Βυζαντινῆς μοίρας εἰς Πελοπόννησον, καὶ ἐνωσις αὐτῆς μετὰ τινος Αἰγυπτιακῆς. — Ἀπόβασις στρατευμάτων δι' αὐτῆς εἰς Κότρωνα τῆς Σπάρτης

καὶ ἀποκρουσίς αὐτῶν ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν. — Νίκαί τῶν Σπαρτιατῶν εἰς Ἀρ-
 μυρὸν, Τσίμωσαν, Τσουμπάρι, Σκυαφάνικαν καὶ Πολυζάρεσαν. — Εἰσβολὴ τοῦ
 Ῥεσὴτ Μεχμέτ Πασᾶ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, καὶ τῶν Εὐβοέων τούρκων ἐν τῇ Ἀττικῇ.
 — Ἀποκρουσίς τῶν τελευταίων εἰς Κικανδρίτι. — Νίκαί τῶν Ἑλλήνων ἔξω τῶν
 Ἀθηνῶν, καὶ εἰς τὸ Θριάσιον πεδίων κατὰ τῶν ὑπαρχηγῶν τοῦ Ῥεσὴτ. — Ἄρ-
 τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Ῥεσὴτ, καὶ πολιορκία ὑπ' αὐτοῦ τῆς Ἀκροπό-
 λεως. — Πράξεις τῶν Ἑλλήνων εἰς Χαϊδάρι καὶ Σκούρταν. — Θάνατος τοῦ Γού-
 ρα καὶ διὰ νυκτὸς εἴσοδος τοῦ Κριεζώτου ἐν τῇ Ἀκροπόλει. — Ἐκστρατεία τοῦ
 Καραϊσκάκη εἰς τὴν Ῥούμελην. — Νίκαί αὐτοῦ εἰς Δουμπραΐναν καὶ Ἀράχρεσαν.
 — Ἀποτυχία τῶν Ἑλλήνων εἰς Ταλάντιον. — Εἴσοδος τοῦ Φαβιέρου ἐν τῇ Ἀκρο-
 πόλει. — Ἐκπλευσίς τοῦ Οὐσρέφ Μεχμέτ Πασᾶ κατὰ τῆς Σάμου, καὶ τῶν Ἑλλ.
 πλοίων εἰς ὑπεράσπισίν της. — Ναυμαχία ἔξωθεν τοῦ Σουατσικίου (Τέω) καὶ ὑποχώρη-
 σις τοῦ τουρκικοῦ στόλου. — Καταφυγὴ αὐτοῦ εἰς Μιτυλήνην. — Ναυμαχία ἔξω-
 θεν τῆς Μιτυλήνης, εὐθισμὸς ἐνὸς Ἑλληνικοῦ πυρπολικοῦ, καὶ καταδίωξις τοῦ Τουρ-
 κικοῦ στόλου ἕως εἰς τὴν Φώκαιαν ἄκραν. — Ναυμαχία περὶ τὴν Φώκαιαν ἄκραν,
 ἀπώλεια δύο Ἑλληνικῶν πυρπολικῶν, καὶ ἥττα τοῦ Τουρκικοῦ στόλου καταδιω-
 χθέντος ἕως εἰς τὰ Βουρλά. — Ἐνόηται ὁ Τουρκικὸς στόλος μὲ ἄλλα πλοῖα, καὶ προ-
 σβάλλει τὰ Ἑλληνικὰ εὐρεθέντα ὀλίγα τὸν ἀριθμὸν. — Ὑποχώρησις τῶν Ἑλληνικῶν
 πλοίων. — Λόγοι διευθυνθέντες ἀπὸ τὸν Οὐσρέφ Μεχμέτ Πασᾶν εἰς τοὺς Ἕλληνας.
 — Ὀμιλία τοῦ Ἀμιλτῶνος πρὸς τοὺς προκρίτους Ὕδρας. — Ἀποτυχία τοῦ Οὐσρέφ
 Μεχμέτ Πασᾶ εἰς Σάμον, καὶ εἰσπλευσίς αὐτοῦ εἰς Ἑλλάσποντον. — Ἐλευσίς τοῦ
 φιλέλληνος Ἀστιγγοῦ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα. — Ἐπιστολὴ τοῦ Κοχράνου πρὸς τὸν
 Μισαούλην, καὶ ἀπάντησις τοῦ τελευταίου. — Ἐπάνοδος τοῦ Μισαούλη εἰς Ὕδραν. —
 Μετάβασις τῆς διοικήσεως εἰς Αἴγινα. — Νέαι διχόνοιαί καὶ ταραχαὶ τῶν Ἑλλή-
 νων. — Ἐλευσίς ἐξ Ἀμερικῆς τῆς Φρεγάτας Ἑλλάδος, καὶ ἀποστολὴ αὐτῆς εἰς
 ἀποκλεισμὸν τοῦ Ἑρετριακοῦ κόλπου.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἰβραήμης μετὰ τοῦ Ῥεσὴτ Μεχμέτ διενοοῦντο
 περὶ τῆς ἀλώσεως τοῦ Μεσολογγίου, ἐνεφανίσθησαν εἰς τὰ παρά-
 λιά του τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα τὴν 5. Ιαννουαρίου, φέροντα εἰς τοὺς
 πολιορκουμένους τροφὰς καὶ πολεμοφόδια. Ὁ ἐχθρικός στόλος, μὴ
 δυνάμενος ἀπὸ τοὺς ἐναντίους σφοδροὺς ἀνέμους νὰ παραπλήρῃ
 ἔμπροσθεν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ νὰ φυλάττῃ στενὸν ἀποκλει-
 σμὸν, ἔμεινεν ἀραγμένος εἰς Κρουονέρι καὶ Π. Πάτραν· ἡ δὲ ἔμ-
 προσθοφυλακὴ του, συγκειμένη ἀπὸ ἑξ. διαφόρου μεγέθους πλοῖα,
 ἀναχθεῖσα ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον Ἀραξην (Πάπα), ὅπου ἵστατο ἐπὶ

σης προσωρμισμένη, ἐδόθη εἰς φυγὴν ἅμα ἴδεν ἐρχόμενα τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ἅτινα μὴ δυνηθέντα κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ν' ἀγκυροβολήσωσιν εἰς Μεσολόγγιον, ἕνεκα τῆς σφοδρότητος τοῦ ἀνέμου, ἀπεσύρθησαν πρὸς τὸν Πεταλᾶ, νῆσον ἀφιερωθεῖσαν ἑκπαλαι εἰς ἓν τῶν μοναστηρίων τῆς Κεφαλληνίας καὶ ιδιοποιηθεῖσαν τότε παρὰ τῶν Ἀγγλων (18). Τὸ δὲ ἐσπέρας ἀγκυροβόλησαν εἰς τὰς Ἑχινάδας νήσους (*). Ἐκεῖθεν ἀποπλεύσαντα τὴν 8 τοῦ αὐτοῦ ἤλθαν τὴν ἐπιοῦσαν εἰς Μεσολόγγιον. Οἱ δὲ πολιορκούμενοι, οἵτινες εἶχαν φθάσειν εἰς ἔλεεινὴν κατάστασιν, τρεφόμενοι ἀπὸ καμῆλων κρέας, τὰς ὑποίας ἤρπασαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων, μὴ ἔχοντες ἄλλο τι νὰ φάγωσιν, ἐχαιρέτησαν τὴν ἀφίξιν των καὶ τὰ ὑπεδεχθησαν μὲ ἀπεριόριστον χορὰν· ἀλλ' οἱ ἐπικρατήσαντες σφοδροὶ ἄνεμοι τὰ ἐμπόδισαν νὰ τελειώσουν δύο ὁλοκλήρους ἡμέρας τὸ ἔργον τῆς ἀποβιβάσεως τῶν τροφῶν καὶ τὴν 10 τοῦ αὐτοῦ ἴδαν οἱ Ἕλληνες τὰς μεγάλας τῶν ἐχθρῶν ναῦς ἐκπλεούσας ἐκ Πατρῶν καὶ ἐρχομένας ἐναντίον των· ἀλλ' ἀραγμένοι ὄντες μὲ δύο ἀγκύρας καὶ μὴ ἔχοντες καιρὸν νὰ σηκωθοῦν εἰς τὰ πανιὰ, ἀντιπαρετάχθησαν ὥς ἦσαν ἀραγμένοι, ἔχοντες ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων τῶν πλοίων τὸν μέρος τοῦ πληρώματος ὠπλισμένον μὲ ψιλὰ ὄπλα διὰ νὰ ὑπερασπίζωνται

(*) Ἐσύγκαινο δὲ ταῦτα ἐξ εἴκοσι καὶ τριῶν Ἰδραϊκῶν, τεσσάρων Ψαριανῶν καὶ τριῶν Πεσσωτικῶν, ἐξ ὧν ἦσαν· πέντε πυρπολικά Ἰδραϊκὰ, δύο Ψαριανὰ καὶ ἓν Πεσσωτικόν· καὶ τὰ μὲν πολεμικὰ τῶν Ἰδραίων ἐδιαικοῦντο ὑπὸ τοῦ Γ. Σαχτούρη, Ἀντων. Γ. Κριεζῆ, Ἀντων. Ραφαήλ, Α. Πινότση, Ἰωάν. Ζάκκα, Ἰωάν. Αλελεχοῦ, Χριστ. Δημητρίου, Ἀλ. Ραφαήλ, Γκίκα Κοσμᾶ, Γ. Νέγκα, Κωνσ. Μπελεμπίνη, Σ. Δοκοῦ, Σάββα Ἀνδρέου, Δημ. Βώικου, Ἰωάν. Μαρούκα, Γεωργ. Καμίνη καὶ Γκίκα Ἰωάννου· τὰ δὲ πυρπολικά των ὑπὸ τοῦ Α. Πιπίνου, Μανόλη Μπούτη, Γ. Πολίτη, Μιχαὴλ Μπουτούρη καὶ Μαρῖνῃ Σπαχῇ· τὰ πυρπολικά τὰ Ψαριανὰ ὑπὸ τοῦ Κωνσταν. Κανάρη καὶ Κωνσταν. Νικηδμήμου· τὸ δὲ Πεσσωτικὸν ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Λεμπέση· τῶν δὲ πολεμικῶν Πεσσωτικῶν καὶ Ψαριανῶν τοὺς πλοιάρχους ἀγνοῶ δι' ἑλλειψιν τακτικῶν ἡμερολογίων.

εἰς πᾶσαν ἐξ ἐφόδου προσβολήν. Δύο φρεγᾶται ἐφορμήσασαι εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Μιαούλη, ἀγκυρωμένον ἔξω τῶν ἄλλων, ἀντεπυροβολήθησαν ὑπ' αὐτοῦ κρατερῶς· ἀλλὰ πυροβολῶσαι καὶ αὐταὶ ἐπλητίασαν ἕως βολῆς πιστολιᾶς· ταυτοχρόνως δὲ ἐρχόμεναι κατόπην αὐτῶν ἄλλαι πέντε φρεγᾶται, ἐφόρμησαν κατὰ τῶν ἐπιλοιπῶν Ἑλληνικῶν πλοίων καὶ ἐκατέρωθεν πεισματωδῶς ἐναυμαχούν· ἄλλ' ἐν ᾧ αἱ ἐφορμήσασαι δύο πρῶται κατὰ τοῦ πλοίου τοῦ Μιαούλη φρεγᾶται, ἂν καὶ ἐπυροβολοῦσιν ἀκαταπαύστως καὶ ἐτυφέκιζαν θροχηδὸν, ἔμελλαν νὰ καταφάγουν τὸ ζωηρότερον πῦρ τῶν πυροβόλων αὐτοῦ, δειλιάσαντες τινὲς τῶν ναυτῶν του, ἔκοψαν αἰφνης τὰς δύο καμίλους τῶν ἀγκύρων του, καὶ τὸ πλοῖον αὐτὸ τότε ἐσηκώθη εἰς τὰ πανιά· τοῦτο καταδόντες οἱ εἰς τὰ πλησιέστερα πλοῖα Ἕλληνες, ἔκοψαν τὰς καμίλους τῶν ἀγκύρων τῶν πλοίων των ὡσαύτως, καὶ ἀνεπέτασαν τὰ ἱστία των, ἀλλὰ διὰ συνθήματος ἔμειναν κατ' ἀλληλανείδρασιν εἰς τὰς θέσεις των ναυμαχοῦντες· διὸ ἡ ναυμαχία ἔγινε μὲν φοβερά, ὅχι δὲ καὶ τακτική· καθότι ὁ αἰφνίδιος τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐβάλλθη εἰς τὰ πανιά τὸ πλοῖον τοῦ Μιαούλη, καὶ τὰ περὶ αὐτὸ πλησιέστερα, τοὺς μὲν ναύτας τούτων, ἀναγκασμένους ὄντας νὰ ἐργάζωνται ἐν ταυτῷ καὶ εἰς τὰ πανιά, ἐσύγχισε καὶ ἔβαλεν εἰς ἀταξίαν, ὥστε δὲν ἐδύναντο ν' ἀκούωσιν ἐκ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς τὰς φωνὰς τῶν πλοιάρχων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτῶν· οἱ δὲ τῶν μενόντων εἰς τὴν θέσιν των λοιπῶν πλοίων ναῦται, ἀγνοοῦντες τοῦ συμβάντος τὴν αἰτίαν, ἐπροσήλωσαν τὴν προσοχὴν των πρὸς τοὺς συνταρχθέντας συναγωνιστάς των καὶ ὅχι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὥς ἐ αὐτὸς ἐδυνήθη ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ν' ἀπομακρυνθῇ μ' ὀλίγην ζημίαν. Ἦσαν δὲ δώδεκα τὰ πλοῖα τὰ ἀναπετάσαντα συγχρόνως τὰ πανιά των ὡς τὸ τοῦ Μιαούλη, καὶ διευθύνθησαν μὲ αὐτὸ πρὸς τὰς Ἐχινάδας νήσους, τὰ δὲ ἐπίλοιπα ἔμειναν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν των ἀραγμένα. Ὁ δὲ ἐχθρὸς, ἐνθαρρυνθεὶς ἔπειτα ἐπα-

νάστρεψε κατ' αὐτῶν μὲ περισσοτέραν δύναμιν, πλὴν αὐτὰ μα-
χόμενα ἔλαβαν καιρὸν νὰ σηκωθοῦν τακτικὰ καὶ νὰ ναυμαχήσουν
ἐκ παραταξέως μὲ αὐτόν, τὸν ὁποῖον ἀποκρούσαντες οἱ Ἕλληνες
ἐνώθησαν ἔπειτα μὲ τὰ λοιπὰ περὶ τὰς Ἐχινάδας, ὅπου ἄραξαν
ὅλα, ἀφ' οὗ οἰκονομήθησαν ἀπὸ καμίλους καὶ ἀγκύρας συναλλή-
λως δανειζόμενα.

Μαθόντες δὲ εἰς Ἐχινάδας, ὅτι δι' ἐνὸς ἀποκρύφου μέρους,
ἔχοντος κοινωνίαν μὲ τὸ Μεσολόγγιον, ἐδύναντο διὰ νυκτὸς νὰ
στείλουν εἰς αὐτὸ τροφάς, ἀπεβίβασαν ἱκανὰς καὶ τὰς διεύθυναν
δι' αὐτοῦ τοῦ μέρους εἰς Μεσολόγγιον. Ἐντούτοις μία ἐχθρική
κορβέττα, ἐκ τῶν τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, περιπλέουσα ἀπρόσεκτα,
ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν ῥηχῶν τοῦ Προικωπανίστου· ἀμέσως τότε τὰ
Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐξέπλευσαν κατ' αὐτῆς καὶ τῆς ἐχθρικῆς ἐμπρο-
σθοφυλακῆς ἐρχομένης νὰ τὴν διασώσῃ. Τότε δὲ διὰ συνθήμα-
ματος τοῦ Μιαοῦλη διαταχθεὶς ὁ Ἄντων. Γ. Κριεζῆς νὰ προσβά-
λῃ εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐχθρικῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, ἔλαβεν ὑπὸ
τὴν ὁδηγίαν τοῦ τοῦ πυρπολικῶν τοῦ Ἀναργύρου Λεμπέση Πε-
τσώτσου, καὶ τινὰ ἄλλα πλοῖα, μετὰ τῶν ὁποίων ὁρμήσας κατ'
αὐτῆς τὴν ἔτρεψεν ἐν ἀκαρεῖ εἰς φυγὴν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ
τὸ πυρπολικὸν τοῦ Γεωργίου Πολίτη ἐφορμῆσαν κατὰ τῆς
καθισμένης κορβέττας, ἐπέπεσεν εὐστόχως καὶ τὴν ἄναψεν,
ἥτις μετ' ὀλίγον κατεκερματίσθη ἐκ ῥάγαισιν τῆς πυριτοθήκης.
Ὁ δὲ πλοίαρχος αὐτῆς Μουσταφᾶς καλούμενος, καὶ οἱ ἀξιωμα-
τικοὶ αὐτοῦ, πρὶν ἢ φθάσῃ τὸ πυρπολικόν, εἰς τὰς λέμβους τῆς,
καὶ λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν τοὺς κολητέρους τῶν ναύτας ἐπέρασαν
ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων καὶ ἐξέφυγαν πρὸς τὸν στό-
λον τοῦ· ἐκ δὲ τῶν ἐπιλοιπῶν ἄλλοι μὲν ἔγιναν τοῦ πυρὸς πα-
ρανάλωμα, ἄλλοι δὲ πεσόντες εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ διασω-
θῶσι κολυμβῶντες εἰς τὴν ξηρὰν, ἐσυλλήφθησαν ἀπὸ τὰς Ἑλλη-
νικὰς λέμβους καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπεπνίγησαν. Ἦτο δὲ ἡ κορ-

ἑτάτα αὕτη εἴκοσι ἕξ κανονίων, ταχύπλους, καινουργηθεῖσα εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐπληροῦτο ἀπὸ διακοσίους περίπου ναύτας· ὀλίγον δὲ πρὶν τῆς ἐκρήξεως τῆς ῥηθείσης κορβέτας ἐρχόμενον τὸ πυρπολικὸν τοῦ Κωνσταν. Κανάρη κατ' αὐτῆς, ἐκάθησεν ἐπὶ ῥηγῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς βοηθείας τοῦ πλοίου τοῦ Σαχτούρη, εὐρεθέντος πλησίον του, καὶ τῶν σταλειτῶν ἀπὸ τ' ἄλλα πλοῖα λέμβων διεσώθη (19).

Τὴν δὲ ἐπιούσαν, θέλοντες οἱ Ἕλληνες νὰ δοκιμάσουν τοὺς Τούρκους, ἐὰν ἤθελαν νὰ ἔλθουν εἰς συμπλοκὴν καὶ ἐκ δευτέρου, διευθύνθησαν πρὸς τὸ Κρουνέρι, ὅπου ἀποσυρθεὶς ὅλος ὁ ἐχθρικός στόλος, συγκείμενος ἀπὸ ἐξήκοντα περίπου διαφόρου μεγέθους πλοῖα, ἐφυσύχαζεν. Οἱ Τούρκοι ἄμα ἵδαν τοὺς Ἕλληνας ἐπιπλεοντάς, ἀναχθέντες πρὸς τὸ πέλαγος ἡσύχαζαν παρατεταγμένοι, μὴ θέλοντες νὰ ναυμαχήσουν ἄνευ τινὸς ἀνάγκης. Ἀλλὰ περὶ τὴν μεσημέριον εὐρόντες οὐριον ἄνεμον ἐφόρμησαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες τοὺς ἐδέχθησαν μὲ ζωηρὸν πυροβολισμόν· ὄντες δὲ ὑπηνέμιοι ἦν γκάσθησαν ν' ἀποχωρήσουν προσπαθοῦντες νὰ κερδίσουν προσηνέμιον θέσιν. Ἐντοσοῦτῳ μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου διευθύνθη πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Ἀράξην (Πάπα), καὶ δύο πυρπολικά αὐτοῦ συνοδεύμενα ὑπὸ τινων πολεμικῶν, ἔπλεαν μὲ κλειστόν ἄνεμον πρὸς τὸ Κρουνέρι, προσπαθοῦντα νὰ ἔλθουν προσηνεμίως καὶ αὐτῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, λοξοδρομοῦντων πρὸς τὸν Ἀράξην. Ὁ δὲ σκοπὸς τῶν Τούρκων ἦτον, ὡς φαίνεται, νὰ ἐκφοβήσουν τοὺς Ἕλληνας διὰ τῆς κυκλώσεως καὶ νὰ τοὺς ἀποδιώξουν· ἀλλὰ μολὶς τὰ δύο ἐχθρικά πυρπολικά ἐπλησίασαν εἰς τὰ Ἑλληνικά πλοῖα, αμέσως αἱ λέμβοι τῶν Ἑλληνικῶν πυρπολικῶν ἔτρεξαν, διὰ συνθήματος, καὶ ἐπερικύκλωσαν τὸ πλησιέστερον· οἱ δὲ ἐν αὐτῷ Τούρκοι φόβῳ συσχεθέντες ἐμβῆκαν εἰς τὰς λέμβους των καὶ ἐφυγαν ἔντρομοι, παρατήσαντες ἀμαχεϊτὶ σῶον τὸ πυρπολικὸν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, θαρρόντες οἱ σχέ-

τλιοι νὰ εὕρουν ἄσυχον εἰς τὰ συνακολουθούντα πολεμικὰ πλοῦ-
των, εἰς τὰ ὁποῖα κατέφευγαν, ἀλλ' ἀπροσδοκῆτως καὶ παρὰ
πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα τυφεκισθέντες ἐδύσθησαν νὰ ριφθῶσιν εἰς τὴν
ξηράν. Πεσόντος δὲ μετ' ὀλίγον τοῦ ἀνέμου, ῥυμουλκούμενοι οἱ
ἐχθροὶ ἀπεσυρθησαν παντὶ σθένει εἰς Πάτραν. Ἐν ἄλλο πυρπο-
λικὸν ἐρρίφθη εἰς τὴν ξηράν πρὸς τὸ Καραβοστάσιον, τὸ ὁποῖον
ὁ Ζάκας παρέδωκεν εἰς τὰς φλόγας εὐρεθεῖς πλησίον του, οἱ δὲ
ἐν αὐτῷ Τοῦρκοι καταφυγόντες εἰς τὴν ξηράν διὰ τῶν λέμβων
των, ἐσυλλήφθησαν παρὰ τῶν καλουμένων Ἀλβανοχωριτῶν, παρὰ
τῶν ὁποίων καὶ ἐσφάγησαν. Ἦτο δὲ τὸ πυρπολικὸν τοῦτο τοῦ
Θεοδώρου Θ. Βώκου, τὸ ὁποῖον εἶχε κατασχεθῆν παρὰ τῶν
ἐχθρῶν κατὰ τὴν νυκτερινὴν ναυμαχίαν τῆς 24 Νοεμβρίου τοῦ
παρελθόντος ἔτους· καθ' ὅλην δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, οἱ ἐχθροὶ
παρέπλεαν εἰς Πάτραν, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπέτυχαν ν' ἀποβιβάσουν
τὰς ὁποίας ἐκόμιζαν τροφὰς καὶ πολεμεφῶδια εἰς Μεσολόγγιον,
καὶ ν' ἀνασύρουν ὅλας τὰς ἀγκύρας, τὰς ὁποίας ἐγκατέλειψαν
κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς 10 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐξ ὧν οἱ ἐχθροὶ
εἰς τὴν ἀπουσίαν των ἀνέσυραν τρεῖς. Εἰς ὅλας δὲ τὰς ἄλλεπολ-
λήλους ταύτας ναυμαχίας ἐφονεύθησαν ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐξ καὶ
ἐπληγώθησαν δεκατέσσαρες. Εἰς αὐτάς, ὅλας παρευρίσκετο εἰς
Μεσολόγγιον Ἀγγλικὴ κορβέττα καλουμένη Ροζα, τῆς ὁποίας
ὁ κυβερνήτης Ἀδάτης καλούμενος, ἐπρότεινεν εἰς τοὺς πολιορ-
κούμενους, κατ' αἵτησιν τοῦ Καπετὰν Πασᾶ, ἂν ἤθελαν νὰ δε-
χθῶσι συνθήκας, διευθύνας πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴν διαλαμβάνουσαν
ταῦτα·

« Ὁ Καπετὰν Πασᾶς μοῦ ἐπρόβαλε νὰ εἰδοποιήσω τὰς ἐν
» Μεσολογγίῳ ἀρχάς, ὅτι ὅλαι αἱ προπαρασκευαί θέλουν εἶσθαι
» ἑτοιμοὶ εἰς διάσπῃμα ὀκτῶ ἡμερῶν, διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἔφοδος εἰς
» τὸ φρούριον τοῦτο· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Καπετὰν Πασᾶς ἐπιθυμεῖ
» ν' ἀποφύγῃ τὴν αἱματοχυσίαν, ἥτις δύναται νὰ συμβῇ, ἂν ἡ

» πόλις κυριευθῇ δι' ἐφόδου, ἀγχιπᾶ νὰ μάθῃ, ἂν ἡ φρουρά τοῦ
 » Μεσολογγίου θέλῃ νὰ ἔλθῃ εἰς συνθήκας, καὶ ὅποιας συνθήκας
 » ζητεῖ εἰς τοιαύτην περίστασιν. Τὴν ἀπόκρισιν, ἥτις θέλῃ μὲ
 » δοθῇ ἀπὸ μέρους σας, θέλω τὴν στείλῃν εἰς τὸν Καπετάν
 » Πασᾶν· ἀλλὰ χρέος μου κρίνω νὰ εἰδοποιήσω φανερά τὰς ἐν
 » Μεσολογγίῳ ἀρχάς, ὅτι ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ γίνω ἐγγυητὴς τῶν
 » συνθηκῶν, αἱ ὁποῖαι ἤθελαν γίνεσθαι, μὴτε θέλω νὰ δώσω καμμίαν
 » γνώμην περὶ τοῦ ν' ἀποδεχθῆτε ἢ ν' ἀποβάλετε τὴν πρότασιν
 » ταύτην τοῦ Καπετάν Πασᾶ.

Εἰς ἀπόκρισιν τούτων, οἱ πελιορκούμενοι διεύθυναν τὴν ἐξῆς
 ἑγγραφὸν ἀπάντησιν εἰς τὸν Ἀγάτην.

« Ἐχομεν τὴν τιμὴν ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ εὐγενὲς γράμμαμα
 » τῆς, δι' οὗ μᾶς ἐκθέτετε ὅσα τὴν παρήγγειλε νὰ μᾶς εἴπῃ ὁ
 » Καπετάν Πασᾶς. Εἰς ἀπόκρισιν λοιπὸν τῶν παραγγεληθέντων
 » διὰ τὴν πραγματείαν τῆς μετὰξὺ μας εἰρήνης, ἔχει τὰ ἀκό-
 » λουθα. Ὁ Καπετάν Πασᾶς γνωρίζει καλῶς, ὅτι οἱ Ἕλληνες
 » ὑπέφεραν ἀπείρους ζημίας, ἔχυσαν τόσα αἵματα, ἐρημώθησαν
 » οἱ τόποι των, καὶ ὅλα αὐτὰ δὲν ἐμπορεῖ ἄλλο τι νὰ τοὺς ἀντα-
 » μείψῃ καὶ ν' ἀποζημιώσῃ, παρὰ ἡ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία
 » τους· καὶ τὴν ἐφόδον, ὅπου προβάλλει εἰς ὀκτὼ ἡμερῶν διά-
 » στημα, ὅτι θὰ γένῃ ἐναντίον τοῦ φρουρίου τούτου, εἴμεθα ἑτοι-
 » μοι νὰ τὴν δεχθούμεν, καὶ πολεμοῦντες σὺν Θεῷ, νὰ τὴν ἀντι-
 » κρούσωμεν, καθὼς καὶ ἐκείνην τοῦ Κυτοσχῆ τὸν περασμένον
 » Ἰούλιον· ἔπειτα δὲ εἶναι γνωστὸν εἰς τὸν ἴδιον, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν
 » Διοίκησιν, τῆς ὁποίας ἀκολουθοῦντες ταῖς διαταγαῖς, χρεω-
 » στοῦμεν καὶ νὰ πολεμοῦμεν καὶ ν' ἀποθαίνωμεν. Εἰς αὐτὴν
 » λοιπὸν τὴν Διοίκησιν μας, ἐμπορεῖ νὰ διευθυνθῇ καὶ νὰ πραγ-
 » ματευθῇ, εἰρήνην, ἢ πόλεμον.

Τὴν δὲ 23 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, ἐν ᾧ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εὗρί-
 σκοντο ἤδη ἐμπροσθεν τοῦ Βασιλαδίου, ἐλθὼν αὐτοῖς ὁ ἐχθρικός

στόλος κατ' αὐτῶν, συνεκροτήθη πεισματοδεστάτῃ ναυμαχίᾳ, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες κατεδίωξαν τοὺς ἐχθροὺς πέραν τῆς Κυλλήνης (Γλαρέντσας), καὶ ἐπαναστρέψαντες εἰς Μεσολόγγιον εἰσήλθον ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλας τροφάς, σταλμένας διὰ συνδρομῆς ὧν ἐν Ζακύνθῳ φιλογενῶν, καὶ ἐπανήλθον εἰς τὰ ἴδια.

Μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, ὁ Ἰβραήμης ἀποκρουσθεὶς εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους ἐφέδους, τὰς ὁποίας ἐπεχείρισε τὴν 15 καὶ 16 τοῦ Φεβρουαρίου κατὰ τῶν πολιορκουμένων, καὶ αἰσθανόμενος, ὅτι ἀλλέως πως δὲν ἐδύνατο νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριον, παρὰ μόνον διὰ τῆς πείνας, κατέλαβε πρῶτον διὰ τοῦ ἐντὸς τῆς λίμνης στολίσκου σωζομένου ἀπὸ τὸν Ἰούλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὅλας τὰς παρχαλίους θέσεις, δι' ὧν τὸ φρούριον εἶχε κοινωνίαν μὲ τὸ Βασιλάδι, καὶ ἔπειτα ἐφορμήσας τὴν 26 τοῦ αὐτοῦ μὲ ὀγδοήκοντα παντὸς εἶδους πλοιάρια κατὰ τοῦ Βασιλαδίου, τὸ κατέστρεψεν, ἐπιπεσούσης ἐνδοθεν μιᾶς ὀλμου εἰς τὴν πυριτοθήκην του· παρόμοιον ἀπρόσδεκτον συμβέβηκός συνέτρεξεν εἰς τὸ νὰ κυριεύσῃ τὴν 28 τοῦ αὐτοῦ καὶ τὴν θέσιν τοῦ Τολμαῖ ἣ πεῖνχ παρέδωκεν εἰς χεῖράς του καὶ τὴν θέσιν τοῦ Ἀνατολικιοῦ τὴν 1 Μαρτίου, καὶ τὴν 25 τοῦ αὐτοῦ ἐφορμήσας διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης κατὰ τῆς νήσου Κλείσουβας, ὑπερασπιζομένης ἀπὸ τὸν Κισσοτσαβέλλαν καὶ Κισσοπάσχον, ἐχόντων ἑκατὸν στρατιώτας, ἀπεκρούσθη μὲ ὀλεθρον δισχιλίων ἐκ τῶν στρατιωτῶν του, πληγωθέντος καὶ τοῦ ἰδίου Ῥεσῆτ, ὅς τις ἐφόρμησε ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ Ἰβραήμη (20).

Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ὁ Φαβιέρους ἐκστρατεύει κατὰ τῆς Καρύστου μὲ ἐν σῶμα τακτικοῦ στρατεύματος. Αἱ πρῶταί του κατὰ τῶν ἐκεῖ ἐμφωλευόντων ἐχθρῶν ἐφορμήσεις ἐπέτυχαν, καὶ οἱ Τούρκοι ἠναγκάσθησαν νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὸ φρούριον, ἀλλὰ λαβόντες ἐξωθεν ἱκανὴν βοήθειαν, προσέβαλαν τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἀφ' οὗ τοὺς ἀπεκρούσαν ἅπαζ καὶ δις ἀνωφελῶς, ἠναγκά-

σθησαν ν' ἀνχωρήτουν δι' ἔλλειψιν τροφῶν, μεταβάντες εἰς Τήνον δι' Ὑδραϊκῶν καὶ Ψαριανῶν πλοίων, σταλέντων εἰς κατάδιωξιν τινῶν ἐχθρικῶν πλοίων ἐνασχολουμένων νὰ τοὺς ἀποκλείσουν.

Ἐντοσούτῳ ἐπανορθωθέντα τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐπανεστρεψαν εἰς τὸ σταδίου τοῦ ἀγῶνος (*) φέροντα τροφὰς πρὸς ἐφοδίασιν αὐθις τοῦ φρουρίου, καὶ τοὺς ὀπλαρχηγούς Λαμπροεῖκον, καὶ Νικολαζέρεβαν, τοὺς ὁποίους εἶχαν οἱ πολιορκούμενοι ἀποστείλειν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, διὰ νὰ παραστήσουν τὴν ἀνάγκην των πρὶν ἐντεῦθεν ἀποπλεύσουν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα. Ὁ δὲ ἐχθρικός στόλος, συγκεείμενος ἀπὸ ἐξήκοντα πέντε διαφόρου μεγέθους πλοῖα, ἀρμένιζεν ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλαδίου, καὶ ἅμα ἶδε τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐκίνησε κατ' αὐτῶν καὶ τὰ προσέβαλλεν ὀρμητικῶς· αὐτὰ δὲ τὸν δέχονται ἐκ παρατάξεως, καὶ τοσοῦτον τὸν ἐπλησίσαν, ὥστε ἐκτυποῦντο ἐκατέρωθεν διὰ μισδραλίων. Τέλος πάντων οἱ Ἕλληνες κατώρθωσαν νὰ τρέψουν εἰς αἰσχροῦν φυγὴν ὅλον τὸν ἐχθρικὸν στόλον, διώκοντες καὶ πυροβολοῦντες διηνεκῶς αὐτὸν ἱκανὴν ὥραν, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἐπειδὴ δὲν ἐγίνετο εἰς τὸν φεύγοντα ἐχθρὸν ἡ ἀποχρῶσα πανταχόθεν προσβολή, ἐπέτυχεν αὐτὸς νὰ κερδίσῃ τὴν προσηνέμιον θέσιν· μ' ὅλον τοῦτο οἱ Ἕλληνες φλεγόμενοι ἀπὸ τὴν προθυμίαν τοῦ νὰ βοηθήσουν τοὺς στενωῶς πολιορκουμένους συναδελφούς των, καὶ πολεμοῦντες ἀνδρείως μέχρι ἐσπέρας τὸν ἔτρεψαν καὶ αὐθις εἰς φυγὴν, καὶ τὸν ἐβίασαν ν' ἀποσυρθῇ κατησχυμένος εἰς Πάτραν. Εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην οἱ Ἕλληνες ἔδειξαν μεγαλητέραν ἀνδρείαν καὶ

(*) Ἀπὸ τοὺς εἰς Μεσολόγγιον κινθέντας τὸν Ἰανουάριον μῆνα Ὑδραϊοὺς πλοῖαρχους, δὲν ἦσαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ὁ Ἀντών. Κριεζῆς, ὁ Λ. Πινάτσης, ὁ Ἀλ. Ῥαφαήλ, ὁ Ἰω. Λαλεχός, ὁ Κωνστ. Μπελεμπίνης καὶ ὁ Γ. Καμίνης, ἀλλὰ ὁ Λ. Παναγιώτας, ὁ Γ. Σαχίνης, ὁ Δ. Κιοσσῆς, ὁ Γ. Λαλεχός, ὁ Στ. Φώκας καὶ ὁ Γκίκας Μανόλης.

καρτεροφυχίαν, παρὰ εἰς καθε ἄλλην, ἀπωλέσαντες εἴκοσι ναύτας τῶν καὶ ἐν πυρπολικὸν ὑπὸ τοῦ Μαρίνῃ Σπαχῇ κυβερνώμενιν.

Ἀλλ' ἡ λαμπρὰ αὕτη ναυμαχία δὲν ἔσχυτε νὰ διασώσῃ τὸ παλλάδιον τῆς Ἑλλάδος, διότι εὐρόντες οἱ Ἕλληνες τὰς ἐν-ὸς τῆς λίμνης διόδους στενωῶ, φυλαττομένους ἀπὸ Τουρκικὰ πλαιάρια καὶ κανονόρους, καὶ μὴν ἔχοντες μύστικα ἢ ἄλλα πλαιάρια ἱκανὰ νὰ εἰσπλεύσουν εἰς τὰ ἀβάθῃ ἐντὸς τῆς λίμνης ὕδατα, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ δώσουν πικρὰν προμήθειαν εἰς τοὺς πολυπαθεῖς καὶ τὴν ἀνδρείαν ἀμιμήτους πολυορκουμένους συναδελφοὺς αὐτῶν, ὥστε οὗτοι ἀπελπισθέντες ἀπὸ τοῦ νὰ λάβουν ἔξωθεν κἄμμίαν βοήθειαν, ἀπεφάσισαν νὰ ἐφορμήσουν ξιφῆρεις κατὰ τῶν πολυαριθμῶν βαρβάρων, καὶ φέροντες εἰς αὐτοῦ θάνατον, ν' ἀνοίξουν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν δρόμον καὶ νὰ διασωθῶσιν, ἢ τούναντίον ν' ἀπολεσθῶσιν ἥρωϊκῶς, παρὰ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀτιμᾶζοντε, τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα· διὰ τὴν ἀξιωμανημένον νύκτα τῆς 11 Ἀπριλλίου, ἐξελθόντες ἐκ τῶν χαρακωμάτων ἐπέπεσαν ξιφῆρεις εἰς τοὺς βαρβάρους μὲ τοιαύτην τάλμην καὶ καρτεροφυχίαν, ὥστε οἱ βαρβαροὶ μ' ὅλον ὅτι προειδοποιημένοι ἀπὸ αὐτόμολον (λειποτάκτην καὶ προδότην, τὸ γένος Βούλγαρην, ἐξελθόντα διὰ νυκτός τοῦ τείχους) τὸν ἥρωϊκὸν σκοπὸν τῶν, κατεῖχαν ὅλας τὰς θέσεις, δι' ὧν ἐδύναντο νὰ τοὺς ἀποκρούσουν, ἐβίβασθησαν ὅμως νὰ τοὺς ἀνοίξουν δρόμον· οἱ δὲ ἀπείρους κεφαλὰς τῶν βαρβάρων θερίσαντες διεσώθησαν οἱ περισσότεροι. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔχοντες γυναῖκας καὶ τέκνα, μ' ὅλον ὅτι ἐδύναντο νὰ διωσθῶσιν, ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων μετὰ πολλῶν καὶ πικρῶν δακρύων, καὶ ἔμειναν εἰς τὴν πόλιν μὲ ἀπόφασιν νὰ συναποθάνωσιν, ἔνθα πολεμοῦντες μέχρι τελευταίας στιγμῆς, ἀπωλέσθησαν ἥρωϊκῶς. Οἱ δὲ γέροντες, οἱ παῖδες καὶ αἱ γυναῖκες, οἱ ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένοι, ὅσοι δὲν ἐδύναντο τοιοῦτοτρόπως ν' ἀποθάνωσι, μὴ καταδεχόμενοι ζῶντα τὰ σώματά των εἰς τοὺς εἰς τὴν πόλιν

εἰσελθόντας βραβάρους νὰ παραδώσουν, ὠδηγήθησαν ἀπὸ γέροντα πρόκριτον Μεσολογγίτην, Χρῆστον Κνψάλην καλούμενον, εἰς πυριτοθήκην ἔχουσαν ὅτερ τὰ τριάκοντα βραεῖλια κόνιν πυρίτιδα, καὶ ἐκεῖ ἐκλείσθησαν πάντες· καὶ ἐν ᾧ οἱ βάρβαροι ἐτριγύρισαν ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐνθ' ἐνόμιζαν νὰ εὕρουν θησαυροὺς καὶ κατεγίνοντο τινὲς μὲν ν' ἀνοίξουν τὴν θύραν, ἄλλοι δὲ τὰ παράθυρα πολλοὶ ἀνεβασμένοι ὄντες ἐπὶ τῆς στέγης, βάλλοντες οἱ ἐν αὐτῷ πῦρ εἰσέβαλλον ὅλους αὐτοὺς εἰς τὸν ἀέρα μεμειχ μέρος τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου, καὶ συνενταφιάσθησαν ἐνδόξως ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς πολυωδίνου πατρίδος των.

Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου, ὁ μὲν Αἰγυπτιακὸς στόλος ἐτοιμάζετο ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὡς ἀπέπλευσεν ἀργότερα περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαΐου μηνός, ἐκράτησε δὲ ὁ Ἰβραήμης μίαν μοῖραν, ἣτις ἔμελλε νὰ τῷ χρησιμεύσῃ εἰς μετακόμισιν τροφῶν ἀπὸ Κρήτην εἰς Πελοπόννησον, καὶ ἀποβίβασιν στρατευμάτων, ὅπου ἡ ἀνάγκη ἤθελε τὸ καλέσειν. Ὁ δὲ Βυζαντινὸς ἐπιστρέφων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐφάνη ἔξωθεν τῆς ὕδρας τὴν 27 Ἀπριλίου, διευθυνόμενος, ὡς ἐδείκνυε, κατ' αὐτῆς τῆς νήσου. Οἱ Ὑδραῖοι, ἃν καὶ εἶχαν τὰ πρὸ ὀλίγου ἐπιστρέψαντα πλοῖα τῶν ἀνέτοιμα, τὰ ἡτοίμασαν μετὰ σπουδῆς ἐντὸς τῆς ἡμέρας, καὶ ἐξέπλευσαν κατὰ τοῦ ἔχθρου, ἀλλ' αὐτὸς βοηθούμενος ἀπὸ οὐρίου ἀνεμον ἐπροχώρησε πρὸς τὴν νήσον Κέα ἀποφεύγων τὴν συμπολοκὴν· τὰ δὲ Ὑδραϊκὰ πλοῖα ἐξακολουθοῦνταν νὰ κυνηγῶσιν αὐτὸν δρομείως φεύγοντα ἕως πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου Καφηρέως, ἠναγκάσθησαν τελευταῖον νὰ ἐπιστρέψουν μὴν ἔχοντα τ' ἀναγκαῖα ἐφόδια πρὸς μακρυτέραν ναυτιλίαν διὰ τὸ θύσιον τῆς ἐκπλευσεώς των. Οἱ Ποριῶται κατ' αὐτὴν τὴν περίσασιν ἔδειχναν μεγίστην προθυμίαν εἰς τὸ νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ὑδραίους, ἀποστείλαντες ἱκανοὺς ὠπλισμένους ἐκ τῶν ἀνδριωτέρων συμπολιτῶν τῶν εἰς τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα νὰ συναγωνισθῶσι.

Ἡ πτώσις τοῦ Μεσολογγίου κατελύπησε καὶ κατετάραξεν ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας. Οἱ ἐν Ἐπιδαύρῳ συγκαλεσθέντες τότε

διὰ τὴν τρίτην ἔθνοςυνέλευσιν πληρεξούσιοι, διὰ τὰ προλάβωσι τὴν τρικυμίαν τῆς πατρίδος, διέκοψαν πρὸς καιρὸν τὰς ἐργασίας των καὶ κατέστησαν ἑνδεκαμελῆ διοικητικὴν ἐπιτροπὴν, ἐπιφορτίσαντες ἄλλην δεκατριμελῆ διὰ τὰ συγκάλεσθαι εἰς ἄλλην ἀρμοδιωτέραν περὶ τὰς τὴν ἔθνοςυνέλευσιν καὶ τὰ διαπραγματευθῆ διὰ μέσου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγγλοῦ πρέσβεως συμβιβασμὸν, δι' οὗ, ὅν καὶ ἐπαρχώρουν ὀλίγα τῆς Ἑλλάδος δίκαια, δίδοντες ἀποζημιώσεις τινὰς εἰς τὸν Σουλτάνον, διὰ τὴν κρίσιμον ταύτην περίστασιν, ἐπέμεναν ὅμως εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς, καὶ εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῆς Κρήτης, ἡ ὁποία παραδόξως ἐδόθη εἰς τοὺς Τούρκους κατὰ τὴν ὀρθοσίαν τοῦ νέου κράτους, ὅν καὶ ἡ νῆσος ἦτον ἐλευθέρᾳ ἔπειτα ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν φρουρίων. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἐποχὴν ὁ Καραϊσκάκης ἐδιωρίσθη γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν Ρουμελικῶν στρατευμάτων, καὶ ὁ Γενάδιος ἐνθαρρύνων διὰ συνεχῶν δημηγοριῶν τὰ συρρέουσιν εἰς Ναύπλιον ἐκ Μεσολογγίου καὶ διαφόρων ἄλλων μερῶν στρατεύματα, καὶ τὸν λαόν, διήγειρε νέον ἐνθουσιασμὸν καὶ ἔκαμε τὰ γίνῃ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν ἀρκετὴ συνεισφορά, καὶ τὰ σχηματισθῶσι διάφορα ἐθελοντῶν σώματα πνέοντα αἵματηράν ἐκδίκησιν κατὰ τῶν ἐξολοθρευτῶν τοῦ Μεσολογγίου. Τότε δὲ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Πετσωῶν, διὰ τὴν ἀδύνατον θέσιν των, θέλοντες τὰ συσσωματωθῶσιν εἰς ἓν μὲ τὰς δυνάμεις καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Ὑδρας, μετέβησαν εἰς Ὑδραν μὲ τὰς οἰκογενείας των, ὀρκισθέντες τὰ συναγωνισθῶσι μετὰ τῶν Ὑδραίων μέχρι τελευτείας ῥανίδος αἵματος ὑπὲρ τῆς κινδυνευούσης πατρίδος των· ἃν ἔλλειψαν δὲ ὥς καὶ οἱ Ὑδραῖοι τὰ συνεισφέρωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κατεπείγουσαν ἀνάγκην ταύτην τὰ μέγιστα· τὴν αὐτὴν προθυμίαν ἐδείκνυν ἐν ταυτῷ καὶ οἱ Ψαριανοί, οἵτινες ὄντες κατὰ πάντα σύμφωνοι μετὰ τῶν Ὑδραίων καὶ Πετσωτῶν, παρεσκευάζοντο εἰς ἀπάντησιν τοῦ κοινοῦ τῆς πατρίδος κινδύνου, ὥστε τὸ ναυτικὸν ἦτο πάντῃ ἑτοιμὸν τὰ ἐκπλεύσῃ εἰς τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου.

Κατὰ τὴν κοίτιμον ταύτην τῆς Ἑλλάδος ἐποχὴν, εἶχε φθάσει εἰς τὸ Αἰγαῖον ὁ Αὐστριακὸς ἀντιναύαρχος Ἀμιγκάρους Παυλούτσης, ὅστις δι' ὀλίγας χιλιάδας γροσίων καταπατῶν τὴν οὐδετερότητα, ἐναντίον ἐβάβη τῆς θελήσεως τοῦ Αὐτοκράτορός του, ἐπεχειρήσθαι διὰ τῆς θίας νὰ παρενοχλῇ τοὺς κατοίκους τοῦ Αἰγαίου καὶ νὰ παραλύῃ τὰς ἐργασίας τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων· οἱ δὲ Ἕλληνες, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν ἐπικείμενον εἰς τὴν πατρίδα κίνδυνον, καὶ μὴ δυνάμενοι ν' ἀντιτάξουν θίαν κατ' οὐδετέρως χριστιανικῆς σημαίας, ὑπέφεραν τὰ κατ' αὐτῶν ἐπιχειρήματα τοῦ Παυλούτση ὡς καὶ ἄλλοτε ὑπέφεραν ἄλλων, περιορισθέντες ν' ἀναφέρουν μόνον τὰ παραπονὰ των διὰ τῶν ἡφμερίδων (21).

Ἐντοσούτω μία μοῖρα τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, φέρουσα τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, ἀπέπλευσε τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ διευθύνθη πρὸς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου. Φθάσασα δὲ πρὸς τὰ παράλια ἐκεῖνα, καὶ ἐνωθεῖσα μὲ τὰ μέιναντα αὐτόθεν Αἰγυπτιακὰ πλοῖα, περιπλέοντα τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, ἔφθασε τὴν 6 τοῦ Ἰουλίου εἰς τὸ μέρος τῆς Σπάρτης καλούμενον Κότρωνας, καὶ ἐδοκίμασε ν' ἀποβιβάσῃ ἐκεῖ στρατεύματα διὰ τῶν λέμβων του, ἀλλ' οἱ Σπαρτιᾶται προκαταλχθόντες τὰ παράλια ἐκεῖνα, ἀνέκρουσαν τοὺς ἀποβιβαζομένους ἐχθροὺς, ματαιώσαντες τὸ ἐπιχειρημάτων. Οἱ Σπαρτιᾶται ἐματαίωσαν ὡσαύτως πρὸ μικροῦ εἰς Ἀρμυρὸν, Τσίμοβαν καὶ Τσουμπάρι, τὰ κατ' αὐτῶν ἐπιχειρήματα τοῦ Ἱεραήμη, κινήθέντος αὐτοπροσώπως διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης (22).

Ὀλίγω δ' ὕστερον μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ἔκπλευσιν τῆς διαληφθείσης μοίρας, ἐκπλεύσας καὶ ὁ λοιπὸς Βυζαντινὸς στόλος, συνιστάμενος ἐκ δύο δικρότων, ἐννέα φρεγατῶν, καὶ τῶν λοιπῶν κορβετῶν καὶ βρικίων, ὡς τριάκοντα ὅλα τὸν ἀριθμὸν ὄντων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Οὐσρέφ Μεχμέτ Πασᾶ, ἀπῆλθεν εἰς Μιυλήνην, διὰ ν' ἀποβιβάσῃ στρατεύματα καὶ νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς γῆσου Σάμου. Εἰς τὴν εἰδησιν δὲ ταύτην, ἔσπευσαν τὰ

Ἑλληνικά πλοῖα, παρεσκευασμένα ὄντα, νὰ ὑπάγουν κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γεωργίου Κολανδρούτσου καὶ Γ. Σαχτούρη, διὰ νὰ διασώσουν τὴν Σάμον. Φθάσαντα ταῦτα τὴν 14 Ἰουλίου ἔξωθεν τοῦ Σιουατσίκίου (Τέω) ἤσαν ἐκεῖσε ἀραγμένον τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ἔχοντα πλῆθος μεθ' ἐκυτοῦ πλοιαρίων καὶ καταγινόμενον νὰ ἐμβιβαζῇ ἐν αὐτοῖς τὰ πρὸς ἀπόβασιν κατὰ τὴν παραλίαν τῆς Ἀσίας συνηγμένα στρατεύματα, διὰ νὰ ριφθῇ κατὰ τῆς Σάμου. Ἐμφανισθέντων λοιπὸν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, ἐξέπλευσαν δεκατέσσαρα ἐχθρικά, ἐξ ὧν ἦσαν δύο δίκροτα, ἐπτὰ φρεγάται καὶ πέντε θρίκια, ἐρχόμενα κατ' αὐτῶν διὰ νὰ τ' ἀποδιώξουν· ἀλλ' οἱ πνέοντες ἄτακτοι ἄνεμοι ἐμπόδισαν τοὺς διαμαχομένους νὰ ἔλθουν εἰς συμπλοκὴν. Τὴν δὲ νύκτα τῆς 15 τοῦ αὐτοῦ ἐπιτυχόντα τὰ Ἑλληνικά πλοῖα οὐρίον ἄνεμον, ὥρμησαν κατὰ τῶν ἐχθρικῶν, καὶ ἄρχησεν ἐκατέρωθεν πεισματωδέστατος πυροβολισμός· τότε δὲ διὰ συνθήματος δύο Πετσωτικὰ πυρπολικά, διοικούμενα ὑπὸ τοῦ Λαζάρου Μουσοῦ καὶ Πέτρου Σπαχῆ, ἐπέπεσαν τὸ μὲν κατὰ τῆς φρεγάτας τοῦ Ταῆρ Ἀγα, τὸ δὲ κατ' ἄλλης ὁμοίας τοῦ Μπεχλεβὰν Ἀγα· ἀλλ' οἱ ἐν αὐταῖς Τοῦρκοι, δι' ἀντλίων καὶ ἄλλων σπουδαίων τρόπων, ἐκατόρθωσαν νὰ τ' ἀπομακρύνωσι τοσοῦτον ὅμως ἡ φρίκη κατέλαβεν αὐτοὺς, ὥστε πολλοὶ πηδήσαντες εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ μὲν ἔξωγρήθησαν διὰ τῶν ἑλληνικῶν λέμβων, οἱ δὲ ἀπεπνίγησαν. Τὴν δὲ ἐπιούσαν συνάξας ὅλα του τὰ πλοῖα ὁ ἐχθρὸς, προσέβαλε καὶ ἐκ δευτέρου τοὺς Ἕλληνας· ὁ κρατερώτατος ἐκατέρωθεν πυροβολισμός ἐπεκράτησε μέχρις ἐσπέρας, ὅτε ὀρμήσαντα τὰ πυρπολικά τῶν Ἑλλήνων τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν· τὸ πυρπολικὸν τοῦ Κανάρη φερόμενον κατὰ μιᾶς φρεγάτας ἐκόλλησεν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἀναψεν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τῆς συγκρούσεως ἀνοιχθείσης τῆς πλώρης του, ἐβούλησεν αὐτὸ ἀμέσως χωρὶς ἐπιτυχίαν. Ἐντοσούτῳ ὁ ἐχθρὸς διωκόμενος ἔφευγε μετὰ σπουδῆς, καταλιπὼν καὶ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν νίκην.

Μετὰ δὲ ταῦτα, θεωρῶν ὁ ἐχθρὸς ἀδύνατον νὰ ἐπιβιβάσῃ εἰς εἰς τὰ πλοῖα τοῦ Ἀσιακῆ στρατεύματι, μὴ πειθόμενα ἐνόσω ἔβλεπαν περιπλέοντα εἰς τὰ παραλίαι τῶν Ἑλληνικῶν πλοῖα, ἀπεσύρθη εἰς Μιτυλήνην προσπαθὼν νὰ ἐπιβιβάσῃ τοὺς Μιτυληναίους Τούρκους δι' ἀπάτης. Ταῦτα δὲ περὶ τοῦ ἐχθροῦ πληροφορηθέντες οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὰς ἐμπροσθοφυλακὰς τῶν, σταλείσας νὰ προσκοπεύσωσι τὰ κινήματά του, καὶ ἐνωθέντες μὲ τὸν Μισούλην, ἐλθόντα μὲ ἄλλην μοῖραν (*) ἐκινήθησαν εἰς ἀπάντησιν του, τὸν ὁποῖον καταρτίσαντες ἐπέτυχαν μετὰ διαφόρους κατ' ἐπανάληψιν ἀκροβολισμοὺς νὰ κερδίσουν τὸν ἄνεμον καὶ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰς Μιτυλήνην ἀποχώρησιν του. Τὴν δὲ 28 τοῦ αὐτοῦ μηνός, τοῦ ἡλίου δύοντος, ὁρμήσας αὐτὸς κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπεκρούσθη μετὰ πεισματοδεστέτην σύγκρουσιν, μὲ ἰκανὴν ζημίαν του. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ, ἐν πυρπολικὸν ἀπὸ τὸν Μαρίνην Σπαχῆν κυβερνόμενον, τρυπηθὲν ἀπὸ ἐχθρικὴν σφαῖραν ὑπὸ τὰ ὕδατα ἐβυθίσθη, διασωθέντων τῶν ἐν αὐτῷ διὰ τῆς λέμβου τῶν εἰς τὰ ἐγγύτερα Ἑλληνικὰ πλοῖα· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες μόλον τοῦτο ναυμαχοῦντες καρτερῶς καθ' ὅλην τὴν νύκτα μέχρι τῆς πρωῒας κατεδίωξαν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἕως εἰς τὴν Φώκαιαν ἄκρην, ὅπου ὁ Καπετὰν Πασᾶς εὗρίσκετο ἐντὸς μιᾶς φρεγάτας προσωρμισμένης. Μόλις δὲ ἡ ναυμαχία ἔπαυσε τὸ πρωῒ καὶ ἐπανεληφθὴ αὐθις μετ' ὀλίγον, καθ' ἣν ἐφορμήσαντες ἐν τάξει οἱ Ἕλληνες, ἐκτύπησαν σφοδρὰ τὸν ἐχθρόν ἕως τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν· καὶ καθ' ὅσον ὁ

(*) Αἱ ὑπὸ τοῦ Μισούλη καὶ Σακτούρη δύο Ἱδραϊκαὶ μοῖραι αἱ μετὰ τῶν Πετσωτῶν καὶ Ψαριανῶν ἀγωνιζόμεναι κατὰ τὴν Σάμον, ἐσύγκειντο ἐξ εἰκοσιοκτὼ πλοίων, κυβερνωμένων ὑπὸ τῶν πλοιαρχῶν Ἄντων. Γ. Κριεζῆ, Ἄντων. Ράφαηλ, Α. Παναγιώτα, Α. Πινότσι, Γ. Σαχίνη, Ἀλεξ. Ράφαηλ, Ἰωάν. Ζάκα, Θ. Γκιόνη, Α. Κισσέ, Γ. Νέγκα, Χριστοφίλου Δημητρίου, Γεωρ. Παλεχοῦ, Ν. Βόκου, Α. Α. Βόκου, Γκίκα Κοσμᾶ, Σάββα Ἀνδρέου, Στ. Φώκα, Ἰωάν. Γκέλη, Ν. Βότση, Στ. Λοκοῦ, Κωνσταντίνου Μεθενίτη, Γ. Καμίνη, Ἰωάν. Μαρούκα, Κωνστ. Μπελεμπίνη, Γκίκα Μανόλη καὶ Γκίκα Ἰωάννου.

ἄνεμος ἔπνεε δεξιῶς εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἱ ἐχθροὶ ἔφευγαν παντὶ σθένει πρὸς τὴν Σμύρνην. Τέλος τὰ πυρπολικά ἐρρίφθησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου με μεγίστην καρτεροψυχίαν, ἃν καὶ ὑπέφεραν ὅλον τὸν πυροβολισμόν του, ὁμοῦ με μιαν γολέτταν καὶ δυο βρίκια (*) συνοδεύοντα ἐγγύθεν αὐτὰ, καὶ ἐπλησίασαν εἰς μίαν φρεγάταν, ἣτις εἶχε μείνειν ὀπισθεν τῶν ἄλλων. Εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν τὸ μικρότερον τῶν πυρπολικῶν, κυβερνώμενον ἀπὸ τὸ Ἀντώνιον υἱὸν τοῦ Θεοφάνους Βώκου, ὁρμήσαν πρῶτον κατ' αὐτῆς τὴν κατεδίωκεν ἐπιμόνως, ἃν καὶ ὑπέφερεν ἑκατὴν ὥραν τὸν κανονοβολισμόν της· ἀλλὰ μεταβληθέντος αἰφνης τοῦ ἀνέμου, εὗρέθη ἐν τῷ ἅμα εἰς ὑψηνέμιον θέσιν, καὶ ὁ κυβερνήτης του τότε ἐβιάσθη νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς τὰς φλόγας, ὡς ἀνίκανον πλέον νὰ πλεύσῃ καὶ ν' ἀπομακρυνθῇ ἕνεκα τῆς ὁποίας ὑπέφερε ζημίαις. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τούτῳ, ἐν ἄλλο πυρπολικόν, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Πετσώτην Θεόδωρον Μπρέσκιαν, ἐκόλλησεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς φρεγάτας, ἅλλ' ἔχον αὐτὸ πολλὰ ὀλίγον καὶ ἀδύνατον πῦρ, ἐσβέσθη τὸ ὀλίγον μεταδοθὲν εἰς τὴν πρύμνην αὐτῆς ἀπὸ τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ οὕτως ἡ φρεγάτα διεσώθη παραδόξως, ἀπομακρύνασα τὸ πυρπολικόν, τὸ ὁποῖον ἀπετεφρώθη εἰς μάτην. Ἐντούτοις δύο ἄλλα πυρπολικά, κυβερνώμενα ἀπὸ τὸν Ἀνδρέαν Πιπῖνον καὶ Μανόλην Μπούτην, τὰ ὁποῖα εἶχαν μείνειν τὰ τελευταῖα εἰς τοὺς Ἕλληνας, βλαφθέντα πολὺ εἰς τὴν ἐπισκευὴν, δὲν ἐδύναντο νὰ καταφθάσουν τὸν φεύγοντα ἐχθρὸν, τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες κατεδίωξαν ἤδη ἕως εἰς τὰ Βουρλά, ὅπου ὁ ἐκ τῆς ξηρᾶς πνεύσας ἐναντίος ἄνεμος τοὺς ὑποχρέωτε νὰ παύσουσιν τὴν καταδίωξιν. Εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην οἱ Ἕλληνες, ἃν καὶ ἔχασαν τρία πυρπολικά χωρὶς ἐπιτυχίαν, καὶ εἶχαν πολλοὺς πληγωμένους καὶ φονευμένους, ἐφάνησαν ὁμως αὐθις νικηταί, καὶ ἔπλαψαν καιρίως τὸν ἐχθρόν.

(*) Ἡ μετ' γολέττα ἰδιοικεῖτο ἀπὸ τὸν Γ. Νέγκαν, τὰ δὲ βρίκια ἀπὸ τὸν Μιανόλην καὶ Ἀντών. Γ. Κριεζήν.

Μετὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ναυμαχίαν, ἀποσυρθεὶς ὁ ἐχθρικός στόλος περὶ τὴν Τένεδον, καὶ ἐνωθεὶς μὲ δέκα ἄλλα πλοῖα ἐτχάτως καταβάντα ἀπὸ τὸν Ἑλλησποντον, ἐπανεπλευσεν εἰς Μιτυλήνην· τὰ δὲ Ἑλληνικά πλοῖα ἀνεχώρησαν τὰ περισσότερα εἰς τὰ ἴδια ἕνεκα διαφορῶν ἐλλείψεων, ἔμεινε δὲ ὁ Μιαουλῆς μὲ μόνον ὀκτὼ καὶ τρία πυρπολικά (*). Με ταῦτα ἐπιχειροῦντος αὐτοῦ νὰ κατασκοπεύῃ τὴν κατὰ τὴν Μιτυλήνην θέσιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐξημερώθη τὴν 25 Σεπτεμβρίου ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἐρχομένου μὲ πολὺ περισσοτέραν παρὰ τὴν ὁποίαν εἶχε πρότερον δύναμιν· συνέβη δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐντελὴς γαλήνη, καὶ οἱ Ἕλληνες ὄντες τόσον ὀλίγοι, ἔκριναν περιττὸν νὰ ναυμαχήσουν ἐκεῖ χωρὶς ἀνάγκην, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ὀπισθοδρομήσουν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ ἐχθροὶ βοηθούμενοι ἀπὸ ὀλίγον ἄνεμον ἐπλησίωσαν καὶ προσέβαλαν αὐτοὺς εὐρισκομένους εἰς παντελὴ νηνεαίαν. Ἡ φρεγάτα τοῦ Οὐσρέφ Μεχμέτ Πασᾶ, ἔσπευδε ῥυμουλκουμένη ἀπὸ εἴκοσι περίπου λέμβους νὰ πλησιάσῃ κατὰ τινος Ἑλληνικοῦ πυρπολικοῦ εὐρεθέντος πολλὰ ὀπίσω τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων (**). τὰ εὐρεθέντα ὅμως πλησιέστερα εἰς αὐτὸ Ἑλληνικὰ πλοῖα τὸ ὑπερασπίσθησαν θαυμασίως καὶ τοσοῦτον κατὰ τῆς φρεγάτας ζωηρῶς ἐπυροβόλησαν, ὥστε ἠνάγκασαν τὰς ῥυμουλκούσας αὐτὴν λέμβους ν' ἀπολύσῃ καὶ νὰ καταφύγῃ πλησίον τῆς. Ἐντούτοις τὸ πυρπολικὸν ῥυμουλκούμενον ὡσαύτως ἀπὸ τὰς λέμβους τοῦ καὶ ἀπὸ ἄλλας ἀκόμη εἰς βοήθειάν του σταλείσας, ἀντὶ ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸ ἀδιάκοπον πῦρ τῆς φρεγάτας καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρικῶν πλοίων, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον ἐκτεθειμένον, ἡγωνίζετο ὅλαις δυνάμεσι νὰ προσβάλῃ κατ' αὐτῶν, καὶ δὲν παραιτήθη

(*) Τὰ μὲν πολεμικὰ ἐδιοικεῖντο ὑπὸ τῶν πλοιάρχων Ἀντων. Γ. Κριεζῆ, Α. Παναγιώτα, Γ. Σαγίνη, Ἰω. Ζάκκα, Θ. Γκιώνη, Νικολάου Βώκου καὶ Γ. Λαλεγοῦ· τὰ δὲ πυρπολικά ὑπὸ τῶν πυρπολιστῶν Γεωργίου υἱοῦ τοῦ Θ. Πολίτη καὶ ἄλλων.

(**) Ἐδιοικεῖτο ἀπὸ τὸν Γεώργιον υἱὸν τοῦ Θεοδόση Πολίτη.

τοῦ ἐπιχειρήματος παρὰ ἀφ' οὗ ἐφονευθησαν τρεῖς καὶ ἐπληρώθησαν τέσσαρες ἐκ τῶν ναυτῶν τῶν ῥυμουλκουσῶν αὐτὸ λέμβων· τέλος πάντων, μαχόμενοι οἱ Ἕλληνες μέχρι ἐσπέρας ἀπεχώρησαν διευθυνθέντες πρὸς τὴν Σάμον, οἱ δὲ Τοῦρκοι πρὸς τὴν Χίον. Εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην, τὴν ἐπικρατήσασαν ἀπὸ τὸ πρῶτον ἕως τὸ ἐσπέρας, ἐσυντρίφθη τῆς Ἑλληνικῆς ναυαρχίδος τὸ πηδάλιον, καὶ ἐβλάβη κατὰ μέγα μέρος ἡ ἀποσκευὴ αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἄλλων πλοίων, ἐκτὸς δὲ τῶν τριῶν φονευθέντων καὶ τεσσάρων πληγωθέντων ναυτῶν, οἱ Ἕλληνες δὲν ἔπαθον ἄλλην ζημίαν· οἱ ἐχθροὶ ὅμως ἐζημιώθησαν πολὺ περισσότερον εἰς τὰς ἀποσκευὰς των, καὶ ἀπώλεσαν ἱκανοὺς ναύτας των. Ὀλίγας δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ναυμαχίαν, ἐν ᾗ ὁ ἐχθρικός στόλος περιέπλεεν εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Χίου, ὑπερηφανευόμενος ὁ Καπετὰν Πασᾶς διὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὴν Μιτυλήνην, ἐστείλε πρὸς αὐτοὺς χαιρετισμοὺς ὁμοῦ μ' ἄλλους φιλοφρονητικοὺς λόγους, προσθέτων ὅτι ἐὰν τότε ἤθελεν, ἐμποροῦσε νὰ τοὺς συλλάβῃ, ἀλλ' ὅμως φίλος ὢν αὐτῶν, τοὺς εὖσπλαχνίσθη καὶ δὲν τοὺς ἐπεύραξε· καὶ τελευταῖον ἀναγγέλων αὐτοῖς τὴν ἐντὸς ὀλίγου ἄφιξιν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου, συνισταμένου ἐξ ἑννεήκοντα ἐξ πλοίων, τοὺς ἐπρότρεπε νὰ ᾖναι προσεκτικοὶ εἰς τὰ κινήματά του.

Ἐντεῦθεν δὲ ἤρχισαν αἱ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος διαπραγματεύσεις τοῦ Ἀγγλικοῦ πρέσβεως Κάνινγχαμ, λαβόντος διαταγὴν ἐπὶ τούτῳ παρὰ τῆς Αὐλῆς του. Ὁ Ἀμιλτὼν ἐλθὼν τότε εἰς Ἰδραν νὰ παραινέσῃ περὶ δύο πλοίων, συλληφθέντων ἀπὸ τὰ καταδρομικὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, ὠμίλησεν εἰς τοὺς προϊστάμενους αὐτῆς οὕτως· « Τὰ
« Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐγδύταν πάλιν ἐν Ἀγγλικὸν καὶ ἐν Ἀμερικανικόν πλοῖον· ἐβόηκα σήμερον διὰ νὰ σᾶς εἰπῶ δύο πράγματα τὰ
« ὅποια με γράφει ὁ Κάνινγχαμ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, τὸ πρῶτον
« εἶναι ὅτι ἡ ὑπόθεσις σας τελειώνει ἐντὸς ὀλίγου διὰ τῆς συμ-

α πρὸς τῶν μεγάλων δυναμεων τῆς Εὐρώπης, αἵτινες συγκα-
 α τένευσαν ὅλοι εἰς τοῦτο ἐνεργεῖα τοῦ Βελικτῶνος καὶ τοῦ ἐπὶ
 α τῶν ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας Κάνιγγος. Αἱ διαπραγ-
 α ματεύσεις τῆς Ῥωσσίας μετὰ τῆς Πόρτας τελειοῦν κατ' αὐ-
 α τὰς· ἀλλ' εἴτε δι' εἰρήνης, ὡς ἐλπίζεται, εἴτε διὰ πολέμου, τοῦ-
 α το εἶναι ἀδιάφορον διὰ τὴν Ἑλλάδα, καθότι ἡ περὶ αὐτῆς ἀπό-
 α φασις ἔγενεν ἤδη καὶ θέλει μείνειν ἀμετάβλητος· τοῦτο μόνον
 α μὲ προσθέτει ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Ὁ Κάνιγγ, νὰ σᾶς εἴπω
 α νὰ προσπαθήσετε δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ νὰ μετ' χειρισθεῖτε εἰς
 α τοὺς δύο τούτους μῆνας ὅλην τὴν δραστηριότητά σας διὰ νὰ
 α βαστάσετε τὰς κινδυνεύουσας Σάμον καὶ Ἀθήνας· ἀλλὰ τι θέ-
 α πω, ἡ Ὑδρα καὶ αἱ Πέτσαι διὰ δεδομένας λείας ἐμποροῦν πᾶσαν
 α ὥραν νὰ ἐκβάλλουν ὅσα πλοῖα θέλουν, ἐν ᾧ τῶρα ἀφίνουν τὸν Μι-
 α αούλην μὲ μόνον δέκα πλοῖα εἰς Σάμον, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης δια-
 α τρίβει εἰς Νκύπλιον, ἐν ᾧ κινδυνεύουσιν αἱ Ἀθηναί. Εἰπέτε με,
 α σᾶς παρακαλῶ, ἂν ἔχετε σκοπὸν ν' ἀδιαφορήσετε ἀκόμη, νὰ
 α λάβω καὶ ἐγὼ τὰ ἐδικὰ μου, πρὶν οἱ Τούρκοι σᾶς τὰ πάρουν
 α ὅλα· τὸ δεύτερον εἶναι, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ φροντίσω διὰ τὴν
 α ἀποζημίωσιν τῶν Ἀγγλῶν ἐμπύρων, καὶ ἂν αὐτὸς ὁ Κάνιγγ
 α ἐφρόντιτε περὶ τούτου, συλλογισθῆτε πόσον πλειότερον χρεωσῶ
 α νὰ φροντίσω ἐγὼ, τοῦ ὁποίου ἡ φροντίς αὕτη εἶναι τὸ κυριώτα-
 α τον χρέος. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν εἴπητε ὅτι σᾶς ἐνέχλῳ εἰς κινδύνον τῆς
 α μεγίστης ἀνάγκης σας, καθὼς ὑπέμεινα μέχρι τοῦδε ὄχι ἀπὸ ἀδυ-
 α ναμίαν ἀλλ' ἀπὸ φιλανθρωπίαν, ὑπομένων ἀκόμη, σᾶς διῶδι δι-
 α ορίαν μέχρι τῆς 1. Φεβρουαρίου διὰ νὰ θέατετε ὑπὸ κρίσιν καὶ
 α ν' ἀποφασισθοῦν ὅσαι λείψι Ἀγγλικὰ εἶναι νόμιμοι καὶ ὅσαι
 α ὄχι, καὶ νὰ λάβῃ ἕκαστος τὸ ἰδικόν του· ἀπαιτῶ ὁμῶς νὰ μὲ
 α δώσετε αὖριον περὶ τούτου ἔγγραφον ὑπόσχεσιν. » Οἱ Ὑδραῖοι
 πρὸς κριτοὶ εἰς ταῦτα ἐφάνησαν συγκεχυμένοι καὶ βιασμένοι τρό-
 πον τινὰ νὰ τὸν ὑπακούσουν.

Ἐντοσούτῳ ὁ Καπετάν Πασᾶς, ἔχων αὐστηρὸν φερμάνι διὰ νὰ κυριεύσῃ τὴν Σάμον, δὲν ἐφρόντιζεν εἰμὴ πῶς νὰ τελειώσῃ τὸν σκοπὸν του, καὶ μόλον ὅτι τὰ ἐκ Σουαττικίου στρατεύματα εἶχαν ἤδη δισκορπισθῇν, αὐτὸς ἔστειλεν εἰς Ἐρυθρὰς (Τσεσμέν) δύο ἑρίκια διὰ νὰ τ' ἀνακαλέσῃ· αἱ προσπάθειαί του ὁμως, ὅσον καὶ ἂν ἔγειναν δραστήριοι, ἀπέβησαν εἰς μάτην· διότι τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἂν καὶ ἀσυγκρίτως ὀλιγότερα, κινούμενα κατ' αὐτοῦ πάντοτε δὲν τὸν ἄφηταν ἥσυχον οὔτε εἰς Χίον, καὶ τὰ στρατεύματα ἀπειθοῦντα ἐνόσω ἔβλεπαν περιπλέοντα τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα δὲν συνήρχοντο νὰ ἐπιβιβασθοῦν, ὥστε ἀπελπισθεῖς ἀπὸ τοῦ νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν του, εἰσέπλευσεν εἰς Ἑλλήσποντον, ἢ κατ' ἄλλους, μετεκαλέσθη ἀπὸ τὸν Σουλτάνον διὰ τὰς τότε συμβάσας ἐν Κωνσταντινουπόλει ταραχὰς, εἰς τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖτο ἡ παρουσία του. Ἐν ᾧ δὲ οἱ Ἕλληνες περιέπλεαν ἔτι περὶ τὴν Σάμον, ἦλθε νὰ συναγωνισθῇ μετ' αὐτῶν ὁ φιλέλλην Ἄγγλος Ἄστιγξ μὲ τὸ ἀτμόπλευστον καλούμενον, ἡ Καρτερία, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος ἔφερε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου εἰς Ναύπλιον ἐκ Λονδίνου, καὶ ἐπώλησεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκασιν, ἥτις τιμῶσα τὴν ἀξιοτῆτα τοῦ ἀνδρὸς ἐνεμπιστεύθη εἰς τὸν ἴδιον τὴν κυβερνήσιν του· ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθη διὰ τὴν χρηματικὴν ἀπορίαν της νὰ τὸν ἀποστείλῃ πρότερον νὰ ἐνωθῇ μὲ τὰ κατὰ τὴν Σάμον ἀγωνιζόμενα Ἑλληνικὰ πλοῖα, ὅτε ἐδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ τὰ μέγιστα εἰς τὰς πρὸ μικροῦ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ συγκροτηθείσας ναυμαχίας. Ὁ Ἄστιγξ ἐλθὼν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἔφερεν ἐπιστολὴν τοῦ Κοχράνου πρὸς τὸν Μιαούλην, γραμμένην ἐκ Βρυξέλλης (τὴν 12 Ἀπριλίου 1826) καὶ διαλαμβάνουσαν ταῦτα·

«Κύριε! Τὰ ἐνδοξα κατορθώματα καὶ αἰθυσίαι σου ὑπὲρ πατρίδος ἔκαμαν τὸ ὄνομά σου πασίγνωστον εἰς τὰ πλεόν μακρυσμένα ἔθνη. Ὁ ἄνθρωπος τῆς Ἑλλάδος ἐστάθη τῷ ὄντι πολὺ θαυμάσιος, καὶ ἡμεῖς οἱ μικρῶν καραβιῶν σὰς τὰ ἄλλα κατὰ τῶν μεγάλων

« των πλοίων καὶ στόλων τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ ἱστορία θέλει ἀναφέρει τὰς
 « πράξεις σας, ὡς ἐκείνας τῶν μεγάλων προπατόρων σας, καὶ θέ-
 « λει τὰς προβάλλει εἰς μῆμσιν καὶ ἔπαινον τῶν ἀπογόνων σας.
 « Ἀπὸ πολλῆς ἐπεθύμησα νὰ τῶχῶ τὴν εὐκαιρίαν διὰ νὰ γνω-
 « ρίσω προσωπικῶς τὸν ἀξιοματικὸν ἄνδρα, ὅστις ἐσύναξε τὰς
 « δάφνας τοῦ εἰς τόσον ἀνισυδύναμον ἀγῶνα καὶ ἐπειδὴ τὸ πρῶ-
 « τον ἀτμοκίνητον κατασκευασμένον διὰ τὴν δούλευσιν τῆς Ἑλ-
 « λάδος εἶναι ἐτοιμον ν' ἀναχωρήσῃ, καὶ τ' ἄλλα μετ' ὀλίγον ἔρ-
 « χονται ἐξοπίσω, ἐλπίζω ὅτι εἰς πολλὰ ὀλίγον καιρὸν θέλω ἔχει
 « τὴν εὐχарίστησιν νὰ σᾶς θεοδαίσω τὸ πόσον εὐτυχῇ θέλω νο-
 « μίσει τὸν ἑαυτὸν μου, ἂν ἤμπορέσω κατὰ τινὰ τρόπον νὰ σᾶς
 « βοηθήσω εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ λαμπροῦ ἐπιχειρήματός σας,
 « ἀσφαλιζὼν τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀνεξαρτησίαν. Εὐχομαι νὰ πολυζή-
 « σης, διὰ νὰ ἴδῃς ἐλευθέραν κ' εὐδαίμονα τὴν πατρίδα σου, καὶ
 « μένω εὐπειθέστατος κτλ. Κόχραν.

Ὁ δὲ Μιαούλης ἀντέγραψεν αὐτῷ (τὴν 10 Ὀκτωβρίου) ἀπο-
 κρινόμενος οὕτως (*)

« Μιλόρδε! Ἄσμενος ἐδεξάμην τὴν τιμίαν ἐπιστολὴν σας γραμ-
 « μένην ἐκ Βρυξελλῶν τὴν 12 τοῦ παύσαντος Ε. Ν. ἐγχειρισθεῖσαν
 « μοι παρὰ τοῦ πλοιάρχου Ἰστιγγος. Ἀνέκφραστος εἶναι, Μιλόρδε,
 « ἡ χαρά μου διὰ τὴν γενναίαν ταυτὴν σας ἀπόφασιν, τὴν ὁποί-
 « αν ἐκάμετε νὰ σπεύσετε εἰς βοήθειάν μας καὶ νὰ ἀποτελειώσετε

(*) Γραμματεὺς τοῦ Μιαούλη ἦτο κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ὁ Ἰκέσιος Γ. Λάτρις
 Σαυρναῖος, νέος καλῆς ἀνατροφῆς καὶ προικισμένος μὲ ἱκανὴν μάθησιν καὶ με δια-
 φέρους Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Ἐχρησίμευσε διὰ τοῦτο πολὺ πλησίον τοῦ Μιαούλη
 ἐκτελὼν ἐπαξίως τὰ χρέη του. Ἐχρημάτισε δὲ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1823 ἔτους.
 ἔπειτα ἀπὸ τὰ 1825 ἄχρι τοῦ 1827. Παρὰ τὸν Λάτριν ἐχρημάτισαν καὶ ἄλλοι
 Γραμματεῖς πλησίον τοῦ Μιαούλη ὡς ὁ Δ. Σαλτέλης Κυδωνιάς κατὰ τὸ 1824
 ἔτος, περὶ τοῦ ὁποίου προσεφέρα εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἱστορίας ταύτης ὁ Ἀλέξ.
 Γκίκας καὶ Γεώργιος Γρίπος ἀμφότεροι Ἰδραῖται, ὁ μὲν χρηματιστὴς
 ὁ δὲ κατὰ τὸ 1823.

59
 ΤΗ ΚΛΕΙΝῃ ΜΟΙ ΕΛΛΑΔΙ

ΤΟ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΟΝ ΣΕΒΑΣ.

Ἄν ἐγὼ, φιλτάτῃ με Μήτηρ, βλέπω τὸ
 γλυκύτατον φῶς τῆς Ἡλίας, Σὲ πάντως γνω-
 εῖζω τὸν φωτοδότην· αὐτὸν ὑπάρχω, εἰς ἐσέ-
 να χρεοσῶ τὴν ὑπαρξίν με, καὶ ἐσὺ μὲ ἐ-
 θήλασες τὸ παρῶν γάλα τῆς παιδείας,
 καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα Ἑθνη, τὰ ὅποια,
 τέκνα τῆς ἀχαρείας, Σὲ καταφρονέσι τὴν
 σήμερον. Αἱ συνεχεῖς σου συμβελαί, καὶ
 παρακινήσεις, οἱ ἀπὸ καρδίας στεναγμοί
 σε, καὶ τὰ παραπονέματά σε μ' ἔκαμαν ὄ-
 χι μοναχὰ νὰ κοπιάσω εἰς τὴν παροῦσαν
 σπεδὴν, ἀλλὰ μοι ἔδωσαν ἀκόμι τὰ μέσα,
 καὶ τὰς ἀφορμὰς.

Ὑπολαμβάνω νὰ ἰξεύρης καλῶτατα, ὅ-
 τι ἐγὼ δὲν ἠθέλην ἐπ' ἐπιχειρῶ εἰς τοιοῦ-
 τὸν ἔργον, τὸ ὅποιον εἰς ἐμέ μὲν φέρει δό-
 ξαν, καὶ καύχημα, εἰς δὲ τὰς ἀδελφάς με
 ὄφελος, αὐτὴ ἡ ὁσμὴ τῆς ἐλπίδος σου, ἡ γλυ-

κυτάτη ἀνάπνοή τῷ ζωτικῷ σε αἶρος, τὰ εὐ-
δοξα, καὶ χρυσοφόρα σε πεδία, τὰ ζωντα-
νά σε τέλος πάντων παραδείγματα, δεῦ ἡ-
θελε μὲ ὑποχρεώσωσι.

Ποῖον ἄλλο λοιπὸν ὑπόδειγμα τῆς παρὸς
σέμει ὑποταγῆς, ἢ ἀγάπης ἀρμόζει νὰ σοὶ
προσφέρω, παρὰ τὰ τρόπαια, τὰς λαμ-
πρὰς νίκας, καὶ ἀνδραγαθίας τῆς τέκνων
σε Σελιωτῶν; Ἀπὸ θησαυρῶν, ἢ δῶρα πο-
λύτιμα δεῦ ἔχεις χρεῖαν. Οἱ κόλποι, καὶ
τὰ ταμεῖα τῆς πλουσίᾳ σου ὀρέων γέμουσι
χρυσίς, καὶ ἀργυρεῖς, καὶ λίθων πολυτί-
μων, καὶ μὲ τὸ νὰ τὰ χαίρωνται βάρβα-
ρα, ἢ ἀλώνητα πάλαι ἀνδράποδα τῆς Προ-
γόνων μου, Σὺ μὲ τὰς ἀγκάλας αὐοικταῖς,
καὶ μὲ βλέμμα μητρικόν, προσκαλεῖς τὰ
τῇ δε κακεῖσε διασκορπισμένα τέκνα σε νὰ
τὰ ἀπολαύσωσι. Γινώσκω, ὅτι ἔχεις χρεῖαν
καὶ ἐπιθυμεῖς ἐπιπόνως νὰ ἀπολαύσῃς τὴν
ἀρχαίαν σου δόξαν, καὶ λαμπρότητα· ἀλ-
λά τὰ τέκνα σου οἱ Σελιωταὶ ἀγωνίζονται
ὑπὲρ αὐτῆς. Δίκαιον εἶναι λοιπὸν ὡς φιλό-
δοξος, ἢ φιλόσοργος Μητέρα νὰ τὰς δεχθῇς
εἰς τὴν σκέπην, ἢ προσασίαν σε.

Ἡ Βίβλος, τὴν ὁποίαν ἐγὼ σοὶ προσφέ-
ρω,

ρω, φιλτάτη, δεῦν περιέχει νοήματα μετα-
φυσικά, οὔτε φράσεις, καὶ χήματα ῥητοι-
κά, τὰ ὅποια ἐπισκιάζουσι τὴν ἀλήθειαν,
ἢ σκοτίζουσι τὸν νῦν, ἀλλὰ παράξεις, κα-
τορθώματα, ἢ φρονήματα ὄντως Ἑλληνικά,
τὰ ὅποια διακρίνουσι τὰς φυσικὰς σε ὑπὸς ἀ-
πὸ τοὺς νόθους, καὶ παρομηνύουσιν ἐν ὀλίγῳ
τὴν ἀρχαίαν σε λαμπρότητα.

Ἐδῶ θέλει ἰδῆς τὸν Φῶτον Τζαβέλλα,
ἄλλον Λεωνίδα νὰ τρέχῃ διὰ τὴν δόξαν,
ἢ ἐλευθερίαν εἰς τὸν εὐδοξον θάνατον, ὡ-
σὼν εἰς λαμπρὰν παύσιν. Θέλει τὸν ἀ-
κέραιον νὰ λέγῃ εἰς τὰς συμπολίτας τε· „φί-
„λοι μου συμπολῖται, δεῦτε, ἄς φάγωμεν,
„ἢ ἄς πῖωμεν ἀπόψε πλεσίως, ὅτι ὁ Πλέ-
„των αὖριον μᾶς ἐτοιμάζει μίαν πλεσίαν,
„ἢ χαρμόσυνον τράπεζαν εἰς τὸν Ἀδην,
„ἢ καὶ τὴν Πατείδα, ἢ Μητέρα ἡμῶν
„Ἐλλάδα θέλει δοξάσει, ἢ τὸν κόπον ἡ-
„μῶν αὐταμοίβεσθαι πλεσίως, θέλει γρά-
„φει τὰ ὀνόματά μας εἰς τὴν Βίβλον τῆς
„αἰωνιότητος“. Θέλει ἰδῆς καὶ αὐτὰς τὰς
γυναῖκας νὰ ὁρμῶσι κατὰ τῶν βαρβάρων ὡς
θυρωμενοὶ λέοντες, ἢ νὰ ἀγωνίζονται διὰ
τὸν εὐδοξον πόλεμον τῆς Πατείδος· καὶ με-
εὔα

ή.

ἓνα λόγον θέλει εὐρεῖς ἓνα ταμεῖον γεμά-
τον ἀπὸ παραδείγματα, ἢ λαμπρὰ ἐπιχει-
ρήματα, μὲ τὰ ὅποια θέλει ἐμφράξεις τὰ
ἀπύλωτα σώματα τῶν βαρβάρων, οἱ ὅποιοι
κατηγοροῦντες λέγουσιν ὅτι „πάλαι ποτ' ἦ-
σαν ἄλκιμοι Ἕλληνες“.

Δέξαι λοιπὸν εὐχαρίσως τὴν παρ᾽ ὁσάμῃς
Ἰσορίαν, καὶ ἀνάγνωθι αὐτὴν περὶέργως,
καὶ παρακίνητι τὰς ὑἱὰς σε τὰς ἡγαπημένους
ὅχι μόνον νὰ ἀναγινώσκωσι τὰ ἰσορούμε-
να, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ βάλλωσιν εἰς πράξιν
κατὰ τὸν καιρὸν, καὶ τὰς περιστάσεις, ὡς ἑ-
καστος αὐτῶν ἔχει ἐπιτηδεύματος, καὶ δυνά-
μεως. Ἐρρώσο.

Ὁ Σὸς εὐπειθὴς ὑὸς
ΦΞΗ.

ΕΞΑ-

ΕΞΑΣΤΙΧΑ ΗΡΩΕΛΕΓΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΑ ΣΟΥΛΙΟΥΤ ΟΡΗ.

„Χαίρετε Σελίε Ἡπειρωτικά, χαίρετε
 οὐρη,
 Καὶ μέγ' α Ποιηταῖς, εἵνεκα νεύματ' Ἀ-
 ράς.
 „Οἶπ' μὲν γὰρ Πίνδος, Πήλιον, ἄκρα
 τ' Ὀλύμπου,
 Αἶσ' ἰσιγαῶσι βαρβαρικῇ παρὰ χρόνων.
 „Οὐδὲ γὰρ εἰς ὀρνίθων ἀμφ' ὑμᾶς ἔσ' ἔ-
 τι γῆρυς,
 Ἄλλ' ὅπλων σμαραγεῖ αὐτὴ, ἡδὲ μάχης.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

„Ἰφθίμ' ε, φιλογενές, πολὺπλαγκτε, τλή-
 θυμ' Ἄνερ,
 „Περύραιβ' ἡρσέ, ὡς εἰς ἰσορέεις,
 „Ἄνδρας μαρναμένους, Ἀγαρῶνις αἰ-
 μοφορύκτοις.
 Μηδὲ γυναῖκας ἀφείς τῷ δὲ ἀπειρομάχης.
 „Οἱ καὶ εἰ μὴ πείνων, δεινότε τῷ, ἄ-
 γε δῆεις,
 Δεῖτ' ἀναγκαίως, δις ποσάκις γ' ἐνίκων.

ΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑ.

Ερ. „Δίπτυχε Βίβλε, τί δὴ φιλοῖσθαι τῷ
δ' ὑποκλῖθαι,
Λαμπραῖς ἐννοίαις, λέξεσί τ' εὐφραδέσι;
Α'π. „Τῶν εὐναιόντων ὑπαργον, Σέλιον ἅμα,
Πρήξιας αἰεῖς, ἀθανάτους τε νόας.
Ερ. „Ἡκουσας; Α'π. Ναί. τήν δὲ μέτιθι
ζῶν φιλοῖσθαι.
Γραικῶν ζυμπαίντων ζύμπνοος, ἡδὲ φίλος.

Εἰς αἰδίᾳ φιλίας πεκμήμιον

Ἀνδρέας Ἱερεὺς
Τδρωμικός ὁ Παργεῖος.

ΦΙΛΟΙ ΜΟΥ ΕΛΛΗΝΕΣ ΧΑΙΡΕΤΕ.

Πολλὰ, καὶ ἀξιόλογα Βιβλία, τὸσον ἰσο-
εικά, ὅσον ἐπισημονικά, πολιτικά, καὶ δια-
φόρε χεδὸν ὑποθέσεως, ἐφάνησαν κατὰ καιρὸς
εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἄλλα μὲν συνθεμένα, ἄλλα
δὲ μεταγλωττισμένα ἀπὸ ἄνδρας σοφῆς, καὶ
φιλογενεῖς, τὰ ὅποια δὲν ἀποβλέπεν εἰς ἄλ-
λο, παρὰ τὰ μᾶς κάμειν τὰ γνωρίσωμεν τὸ
ὄνομά μας, ὅπου δὲν τὸ ἰξόρομεν, μετὰ τὸ ὅ-
ποιον ὅλα τὰ Ἑθνη μᾶς κρᾶζουσι, καὶ ἡμεῖς
δὲν τὸ ἀκρόμεν.

Αὐτὰ τὰ Βιβλία μελετῶντές τα συχνᾶ, πα-
ραδίδοντες εἰς τὰς νέας, καὶ κάμνοντές τα γνω-
στὰ εἰς τὰς ἀπλῆς ὁμογενεῖς μας, θέλει γνω-
ρίσωμεν πάραυτα τὸ ὄνομά μας, δηλαδὴ ὅτι
εἴμεθα Ἕλληες· καὶ τότε δὴ ἐξετάζοντες αὐ-
τὸ τὸ γλυκὺ, καὶ φοβερόν ὄνομα, θέλει τὸ εὖ-
ρομεν, ὅτι τὰ ἐσάθῃ τὸσον εὐδοξον, τὸσον ἐ-
λδύθερον, καὶ τὸσον ἐπιθυμητόν, ὅσον ἄτιμον,
ὅσον ὑπόδεον, καὶ ὅσον μισητόν ἐκαταστήθῃ
σήμερον.

Αὐτὸς τὸς σοφῆς φιλογενεῖς, καὶ ὁμογενεῖς
με μιμέμενος καὶ ἐγὼ, (αὐτὸ καὶ τῇ σοφίᾳ αὐ-
τῇ οὐδὲ μαθητῶν ἐμαυτὸν κείνω, ἀλλὰ τῇ
τῆς

ιβ'.

τῆς Πατρίδος ζήλω συγκάθεδρον) ἠγωνίσθηκα ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ νὰ σωθῶ τὴν παρῆσαν σιῶπτον Ἰστορίαν τῆς Σελίς, καὶ Πάργας, τῇ ὁποίῳν τὰ ἀνδρεῖα κατορθώματα ἔπρεπε νὰ εἶναι παρὰ χρόνων πασίδηλα, ἐὰν αἱ κινδυνώδεις περὶσάσεις, καὶ ἡ τῇ ἐντοπίῳν ἀμάθεια δὲν ἤθελεν εἶναι δύο σκληρὰ ἔμποδα.

Μὲ ὅλον ὅπῃ ἡμεῖς ἐξ ἀνάγκης ἐσιωπήσαμεν τὰ ἡρωϊκὰ αὐτῇ κατορθώματα, δὲν ἔλλειψεν ὅμως κάποιος Αἰτῶν Γκιλάμ Ἀγγλος, διὰ νὰ διηγηθῇ ὅνα πόλεμον τῇ Σουλιωτῶν, ὁ ὁποῖος ἐσάφη εἰς τὴς 1792, μετὰ τῆς Ἀλῆ Πασιά, ὧντας ὁ ἴδιος παρὼν εἰς τὰ Ἰωάννινα, τὸν ὁποῖον ἐμπαροσθεν θέλει ἀναγέρομεν σαφέστερα.

Μαζὺ μὲ τὴν τῇ Σουλιωτῶν, Παργίων, καὶ Ἀθινῶν Ἱστορίαν εἶχα ἐτοιμασμένῳ καὶ μίαν σιῶπτον διήγησιν διὰ τὰ ὅσα συνέβησαν ἐν καιρῷ τῇ Ἑρετῇ, Γάλλων, καὶ Ῥωσσοφωμαίων εἰς τὴν πωρινὴν Ἑπτανήσον τῇ Ἑλλήνων Πολιτείᾳ τῆς Ἰωνικῆς πελάγους, τὴν ὁποίαν σκοπὸν εἶχα νὰ τυπώσω μαζὺ μὲ τὴν παρῆσαν, ἀλλ' ἐπειδὴ, διὰ νὰ ὁμιλήσῃ τινὰς τὴν ἀλήθειαν, πρέπει νὰ ἐλέγξῃ τὰ ἐλαττώματα τῇ τότε μερικῶν τυράννων αὐτῇ τῇ Νήσων, τὴν ἄφησα ἀνέκδοτον.

Τὸ ἀληθὲς αἶτιον, ὅπῃ μ' ἐπαρακίνησε νὰ τὴν σιωπήσω, εἶναι ἡ καλὴ ἐλπίς ὅπῃ τρέ-

φω διὰ τὰ ὑποκείμενά τες ὡς ὁμογενεῖς μου, ὄντας βέβαιος, ὅτι τάχιστα θέλει ἀπορρίψεν ἐκείνῳ τὴν βδελυρὰν μισανθρωπότητα, ἡ ὁποία ἦτον ξένη, καὶ φερτὴ εἰς αὐτὸς ἀπὸ τοῦ γένους τὸ πλέον σκληρὸν, καὶ μισόχραικον, καὶ ὀχι φυσικῶν. Τρέφω, λέγω, καλὰς καὶ βεβαίας ἐλπίδας εἰς αὐτοὺς, ἐπειδὴ τὰ φῶτα, ὅπῃ ἔλαβαν ὑποκάτω εἰς τὴν ρήθεισαν Διοίκησιν, καὶ τὰ ἐμεταχειρίζοντο εἰς τὸ κακὸν, παρακινήμενοι ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἐξουσιασὰς, τώρα θέλει τὰ μεταχειριδοῦν πρὸς ὠφέλειαν ὅλης τῆς δυσυχῆς Ἑλλάδος, μιμνήσκοντες εἰς τὰς ἀρετὰς τὰς Προγόνους των, δηλαδὴ τὸν Ἀριστίδην, τὸν Θεμιστοκλέα, τὸν Σωκράτην, καὶ λοιπὰς.

Ἐπάραιτον βέβαια τὴν πλέον ἀναιδέητον φύσιν τῶν ἀνθρώπων τὰ σκληρὰ, καὶ ἀνήκουστα ἔργα αὐτῶν τῶν μερικῶν Ἀρχόντων ἐν καιρῷ τῶν Ἑνετῶν, Γάλλων, καὶ Ρωσοφωμανῶν, καὶ ἐν ταύτῃ παρώξυναν, καὶ τὸν πλέον εὐδέτερον, καὶ φιλήσυχον ἄνθρωπον εἰς ἐκδίκησιν. Ὅμως ὅ,τι λογῆς τὰς ἐξάθνησαν τὰ διδάγματα, τοιαῦτα ἔφερε νὰ εἶναι καὶ τὰ φρονήματα, καὶ ὅ,τι λογῆς τὰ φρονήματα, τοιαῦτα καὶ τὰ ἐπιχειρήματα. Τέλος πάντων αἱ κακαὶ συνάναστροφαὶ ἐφθειραν τὰ χρῆσά αὐτῶν ἥδη.

Ἄν δὲ ἐξ ἐναντίας (ὃ μὴ γνόοιτο Κύριε!) ἤθελε μείνεν εἰς τὸν ἴδιον βόρβορον τῆς κακίας, πόσοι ἄραγε, καὶ πόσον θέλει χράψαι κατ'

κατ' αὐτῷ; Ἐγὼ σιωπῶ τὰς ἄλλας ὕβρεις, φθαίνει μόνον γὰρ τὰς ἀποδείξεν ἀπὸ τὰς πράξεις, ὅτι εἶναι ἀλλογενεῖς, καὶ οὐκ μετέχον ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ αἵμα. Ὡς ὕβρεις αἰδαντικωπάτη, καὶ ἀνυπόφορος! μὰ.. εἰς τοὺς νοῦν ἔχοντας.

Μὴ οὖν ἐσεῖς Ὁμογενεῖς μου, καταδεχθῆτε μίαν ποταύτην, καὶ ἐνὶ τῇ χαρακτῆρός σας ὕβριτι, ἀλλ' ἐνδυσθῆτε τὰς ἀρετὰς τῶν παλαιῶν Προγόνων μας, αἱ ὁποῖαι σᾶς εἶναι γνωστὰί μετὰ τὸ μέσον τῆς προκοπῆς, ὅπως ἔχετε εἰς τὴν Ἰταλικῶν διάλεκτον. Βοηθήσατε τὰς ἀπογόνους αὐτῶν, καὶ ἀδελφούς μας, τὰς ὁποίας βλέπετε ἐμπαροτρύνοντας κινδυνολύοντας, τεθλιμμένους, ὑβριζομένους, ξυλιζομένους, καὶ κατακοπτομένους ἀπὸ τὰς τυραννίδας.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ σᾶς λέγω, ὅτι ἡ Μήτηρ μας εἰσέρχεται μέσα εἰς τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν δεδεμένη χεῖρα, καὶ ποδάρι μετὰ ἀλύσεις σφικτά. Τὰ κλειδιά τῆς φυλακῆς, καὶ τῶν ἀλύσεων εἰς τὰ χεῖρά σας εἶναι· ἀντὶ τούτου ἐλθὲτε, εἴσε γνήσια τέκνα τῆς, εἴσε ἄλλοι Θρασύβελοι, καὶ ἄλλοι Πελοπίδαι. Εἰ δὲ καὶ τὴν καταφρονήσετε, εἴσε μητροκτόνοι, εἴσε ἀλλογενεῖς. Φοβήθητε τὸ παράδειγμα.

Ἀλλ' ἀρκῶσι μὲν ταῦτα περὶ τῶν ὁμογενῶν μετ' Ἀρχόντων. Στρέφω δὲ καὶ πρὸς τὸ ἐπίλοιπον Γένός μου παρακαλῶντάς το γὰρ κάμνη μικρὰν

κραν̄ κρείσιν εἰς τὴν παρεῖσαν Ἰσορίαν, εἰς τὴν
ὁποίαν θέλει πληροφορηθῇ, ὅτι εἶναι ὁμοιον
μέ αὐτὰς, τῆς ὁποίαν τὰ ἡρώϊκὰ κατορθώμα-
τα διηγῶμαι. Ἐπειδὴ τὸ ἴδιον Κλίμα κατοικεῖ,
τὸν ἴδιον αἶρα ἀναπνέει, καὶ τὰ ἴδια καθαρὰ
νερὰ πίνει. Ἄς μὴ σοχάζεται λοιπὸν δύσκο-
λα τὰ πλέον εὐκολα· διότι μία μικρὰ μέθο-
δος τῆς ἑαῶν δ' ἀγάζει καθε ἀμφιβολίαν ἀπὸ
πάνω τε, καὶ μάλιστα ὅταν βάλη ὀλίγην πε-
ριέργειαν καὶ εἰς τὰς ἀνδραγαθίας τῆς Προγό-
νων του.

Ὁ ζῆλος τῆς κοινῆς ἡμῶν Πατρίδος Ἑλλάδος
εἶναι πόσον πολὺς, καὶ εὐθερμος εἰς τὴν καρ-
δίαν μας, ὥστε με κοτὰ νὰ ἐκτραγωδήσω πολ-
λὰ διὰ τὴν ἀθλίαν τῆς κατάστασιν. Ἡ περι-
στασις ὅμως σέκεται ὀπίσθ' μου ὥς εἷας δυ-
νατὸς χαλινὸς, καὶ δυν̄ μέ ἀφήνει νὰ τρέξω εἰς
τὰ ἐμποροδεν.

Ταῦτα γοῦν πρὸς μὲν τοὺς θερμοὺς, εἶναι
πολλὰ, πρὸς δὲ τὰς ψυχρὰς, καὶ ἀπλῆς Πα-
τριώτας, ἀρκετά· ὅθεν ἐμβαίνω εἰς τὴν ὑ-
πόθεσιν τῆς Ἰσορίας τῆ Σελίης μετὰ τῇ Ἀλῇ
Πασιᾷ. Περὶ ὅμως ἀρχίσω, εἶναι ἀναγκαῖον
νὰ κάμω γνωστὰ τὰ αἰτία, τὰ ὁποῖα τὸν ἐ-
παρακίνησαν νὰ ἐκτραπόσῃ ἐναντίον τῆς Σου-
λιωτῶν. Ἐρρώσθε.

ΕΙΔΗΣΙΣ.

Προειδοποιῶ εἰς τὰς Ὀμογενεῖς μὲν, ὅτι ὁ παρὼν παῖς Τόμος ἐβάλθη νῦν ἐκ δευτέρου εἰς τύπον, ὅς αἰτίας ὅπῃ μ' ἔλειπον μερικαὶ πράξεις, τῇ ὁποίᾳ τὰς ἐφημερίδας εἶχα ἀληθμονήσῃ εἰς Πάργαν. Ἐκτὸς τῶν προσετέθη μία Ἀπολογία πρὸς ἓνα Ἀγγλον, καὶ ἄλλαι τινὲς προσθήκαι σωτείνεσαι εἰς τὴν τῆς Ἰστορίας ὑπόθεσιν· ὅθεν ἐπιδὴ καὶ ἡ Ἀπολογία πρὸς τὸν Ἀγγλον ἀποβλέπει κυριωτέρως τὴν Χρονολογίαν τῆς Σελίης, διὰ τὸ βά- νεται καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ελθόντες οἱ Φραντζέζοι εἰς τὰς Κορφὰς κατὰ τὸ, 1797, εὐθὺς ἄρχισαν νὰ κολακδύουσι τὸν Ἀλῆ Πασᾶ μετὰ τὴν σωλήθητες γλυκύτητα, ὑποχόμενοι εἰς αὐτὸν πολλὰ ζητήματα. Αὐτὸς δὲ μετὰ προθυμίαν ἠκολέθει τὴν ἀμοιβαίαν πρὸς αὐτὸς ἀγάπην, διὰ νὰ ἡμπορέσῃ μετὰ τὸ μέσον αὐτῷ νὰ ἀπολαύσῃ τὰς ἐδικῆς τε σκοπίας· ὅθεν καὶ χωρὶς ἀναβολὴν καιρὸς ἠφάνισε τὸν Ἁγίον Βασίλειον, καὶ Νίβιτζα, τὰ ὁποῖα ἦτον δύο χωρεῖα ἐλδύθερα, διαφεντδόμενα μόνον μετὰ ἄρματατες, καὶ κείμενα εἰς μίαν τοποθεσίαν δυνατὴν ἀντικρυς ἀπὸ τὸ Δέλβινον κατὰ δυσμὰς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀπέχουσιν ὥρας τέσσαρας. Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς συχνᾶ τὰς ἐπολέμει, ἀλλὰ δὲν ἐδυῖετο νὰ τὰς κυριεύσῃ. Ἐλθόντων τῶν Γάλλων εἰς Κορφὰς, τὰς ἐζήτησαν ἄδειαν (τινὶ ὁποῖαν ἀπὸ τὰς Βενετζάνης ποτὲ δὲν εἶχε λάβῃ) νὰ ἀπεράσῃ στρατεύματα ἀπὸ τὰ νεράτες, διὰ νὰ καταδαμάσῃ τὰς ἐχθρούς τε. Ὀντες λοιπὸν φίλοι τε τὸν ἐσυχώ-

ρησαν, καὶ ἀγάζωντας τὰ στρατεύματά τε κοινὰ εἰς τὸ Βεθροντόν, ἐκυρίδωκε τὰ ρηθέντα χωρία ἑξάφνα, εἰς καιρὸν ὅπου οἱ ἐντόπιοι ὅχι μόνον δυνῆλπιζον ποτὲ νὰ ἔλθῃ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, ἀλλ' ὀρέθησαν πρὸς τέτοις ὅλοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπειδὴ ἦτον ἡ ἡμέρα τοῦ μεγάλου Πάσχα· ὅθεν ὠρμήσας, πολλοὺς μὲν ἐθανάτωσε, μερικοὺς δὲ ἄφησεν ἐκεῖ, τὸ δὲ περισσότερον μέρος τὸ ἐμετοίκησεν εἰς τὸν κάμπον τῆς Θεσσαλίας, πλησίον εἰς τὰ Τρίκαλα.

Μόλις δὲ εἶχεν ἀπεράσῃ εἷας ἡμισυ χρόνος, καὶ ἡ φιλία τῶν Γάλλων μετὰ τοῦ Ἀλῆ Πασῖα μετεμορφώθη εἰς ἔχθραν, καὶ πόλεμον. Διὸ ἐπιστρέφοντας κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἰς τὰ Ἰωάννινα ἀπὸ τοῦ Βιδίνι, ὅπου ἦτον ἀπεσταλμένος ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς Πόρταν, διὰ νὰ πολεμήσῃ τὸν Παζβαόγλον, ὡς ἀποσάτην τῆς Βασιλείας, καὶ βλέπωντας τὴν ἀνέλπιστον κήρυξιν τῶν πολέμου ἀναμεταξὺ τῶν Βασιλέως τε, καὶ Φραντζέζων, ἄρχισε νὰ σιμᾷζῃ στρατεύματα ἀπὸ τὴν Ἡπειρον, διὰ νὰ ὀρμήσῃ ἐναντίον τας. Πρὸ τοῦ δὲ ἐτοιμαθῇ, οἱ Φραντζέζοι εἶχαν κρατήσῃ εἷα καράβια εἰς τὴν Πρέβυζαν, φορτωμένον ἀπὸ διαφόρας πταγματείας.

Ὦντας λοιπὸν ζημιωμένος, καὶ ἔχοντας βεβαίαν εἰδησιν, ὅτι ὁ Ῥωσοθωμανικὸς σόλος κατέβαινον εἰς τὰ Νησιά, ἐπίασε καὶ αὐτὸς
μὲ

μέ ἀπιστίαν τὸν Ἀρχηγὸν Ῥόζαν, προσκαλῶν-
τάς τον τάχα διὰ συνομιλίαν· μετ' ὀλίγας δὲ
ἡμέρας ἐσράτεισε καὶ ἐναντίον τῆς Πρέβυζας.
Οἱ Πρεβυζάνοι ἀκέσαντες πρὸ ἡμερῶν, ὅτι ἐ-
μελε νὰ κινηθῇ κατ' αὐτῆς, ἀσύκωσαν τὸ πεί-
ριστότερον κινητὸν πρᾶγμα τῆς, πέμποντές το εἰς
Λόλκαδα, Παξὸς, Ἰθάκην, καὶ Πάργαν, μα-
ζὺ μὲ γυναῖκας, παῖδια, καὶ ἀνδρας. Ἐμει-
ναν ὅμως καὶ πολλοὶ, ὅσοι χεδὸν ἀπιστοῦσαν
εἰς τὸ πειντὸν κίνημα τῶ ἐχθρῷ. Οἱ Φραντζέ-
ζοι δὲ ρισκόμενοι εἰς τὴν ἰδίαν ὑπόψιν, ἔκρα-
ξαν τῆς πορείας τῆς Πρεβύζης, καὶ ἐσυμβου-
λόθησαν ὅτι νὰ κατασκολεύσων χαντάκια ἐ-
ξω εἰς τὴν Νικόπολιν (νῦν δὲ λεγόμενον Πα-
λαιόκαστρον) διὰ νὰ διαφεντεύθῃ. Εἰς αὐτὸ
τὸ συμβέλιον οἱ ἐντόπιοι ἐσυμφώνησαν, καὶ μὲ
ποροθυμίαν τὸ ἀκολουθοῦσαν· τὰ ἐπόμενα ὅ-
μως αἰτία τῆς ἐδειλίας, καὶ οὕτως ἐσυμβέβη
εἰς αὐτὴς ἐκείνη ἡ ἀξιοθρύνητος συμφορὰ, ὡς
ρήθῃσεται.

Διὰ τὸν ἀφανισμόν τῆς Πρέβυζας τὸ περισ-
σότερον σφάλμα ἀποδίδεται εἰς δύο μόνους
Γεωμέτρους Γάλλους, παρὰ εἰς τῆς ἐντοπίους,
καὶ ἐξωτεικῆς προδότας (1)· διότι αὐτοὶ πη-
γαί-

(1) Ἐξωτεικὸς ποροδότης ἐσάθη ὁ Καπετᾶν Γεώρ-
γιος Μπότζαρης ἀπὸ τοῦ Σῆλι, καθὼς ἐμφορεῖν δελεᾶ
ἐπὶ μὲν αὐτῆς ποροδοσίας.

γαίνοντες ἔξω εἰς τὴν Νικόπολιν, (ἥτις ἀπέ-
χει ἕως μίαν ἡμισυ ὥραν ἀπὸ τῆς Πρέβυ-
ζαν) θεωρήσαντες τὴν τοποθεσίαν, καὶ μετρή-
σαντες τὸ διάστημα ἀπὸ τὴν μίαν ἀκροθαλασ-
σίαν (ἥτις λέγεται Ἁγιος Ἰωάννης) ἕως τὴν
ἄλλω, (ὅπερ καλεῖται Μονολίθι) τὸ εὖρον
πηχῶν χιλίων ἑξακοσίων ἐβδομήκοντα. Τότε
ἄρχισαν νὰ συμβεβλῶνται τὸν ἔσπον, μὲ τὸν
ὁποῖον ἔωρεπε νὰ δυναμώσῃ ἐκείνῳ τὴν το-
ποθεσίαν. Ὁ εὐας ἔλεγεν, ὅτι συμφέρει νὰ
γίνῃ χαντάκι μὲ παλέκια ἀπὸ τῆς μίαν ἁ-
κρῶς ἕως τῆς ἄλλης τῆς παραθαλασσίας· ὁ
δύτερος ἦτον διαφορετικὸς εἰς τὴν γνώμην, κεί-
νωντας εὐλογον διὰ νὰ γένῃ μόνον πᾶντε ὠ-
χυρώματα ὑψωμένα μὲ χῶμα, καὶ διαφενδύο-
μενα εὐὰ πᾶ ἄλλω. Μὲ τὸν πρῶτον ἐσυμφω-
νῆσαν καὶ οἱ ἐντόπιοι, ἐπειδὴ ἡ ἐφόρεσίς του
ἦτον ἡ νίκη τῆς Γαλλοπρεβυζανίων· ὅθεν καὶ
δεὺν ἀργοπόρησαν εἰς τὸ νὰ σιμᾶζον τὰ πα-
λέκια, καὶ νὰ σκάπτῃν τὰ χαντάκια· ἀλλ' ἡ
ἐναντία τις τύχη ἔκαμε τὸν ἐφόρετὴν τῆς χαν-
τανίων Γάλλον νὰ λαβωθῇ ἀπὸ εὐὰ ἄλλον,
μονομαχῶντας μὲ τὸ σπαδί· καὶ ἔτις ἄρχη-
σεν ὁ δύτερος νὰ βαίῃ εἰς ἔργον τὴν γνώμην
τε, διαφενδύοντας τὴν ἰχυρογνωμίαν τε, καὶ μὴ
γνωρίζοντας τὸ ἀσφαλὲς μέσον, τὸ ὁποῖον ἀ-
ναμφιβόλως ἤθελε τοὺς κηρύξῃ νικητάς· διότι
τὸ χαντάκι ἐμπόδιζε τὴν ὀρμὴν τῆς καββα-
λα-

λαρείας, καὶ πεζῆρας τοῦ ἐχθροῦ • ἐμποδιζο-
μένου δὲ μίαν, ἢ δύο ἡμέρας μὲ πόλεμον,
ἐπορόφθανε καὶ ἄλλη βοήθεια ἀπὸ τὴν Δουκά-
δα (ἥτις ἀπέχει μίλλια δέκα) τόσον ἀπὸ
Γάλλων, ὅσον καὶ Πρεβυζάνων. Ἡ δύωρος ὁ-
μως μάχη, ὁ βροχώδης καιρὸς, καὶ ἡ κυμα-
τοῦσα θάλασσα, ἐκαμαν ἀνώφελεῖς ὅλας τὰς
βοηθείας.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀσυμφωνία τῶν Γαλλοπρεβυ-
ζάνων οὐκ ἐκατόρθωνε κινεῖν καλὸν, ἀλλ' ἐ-
πορμύονεν ὀλέθριον ἀποτελεσμα, μεθ' ἡμέ-
ρας δεκαπέντε, δηλαδὴ κατὰ τὸ, 1798. Ὀκτω-
βρίου δώδεκα, ἡμέρα τρίτη, ἐπαρρήσιάσθη ὁ
ἐχθρὸς κατέναντι τοῦ στρατοπέδου τῶν Γαλλο-
πρεβυζάνων ἐπάνω εἰς τὸν λόφον, ὅπου πλη-
σίον κεῖται καὶ τὸ μεγαλότερον ἀμφιθέατρον
τῆς Νικοπόλεως. Ἐκεῖ συνάξας ὅλον τε τὸ στρα-
τόμα, καὶ προσόχην ποιήσας κατὰ τὸ σῶμ-
μα, ὥρμησε μετὰ κραυγῶν, καὶ πόλεμον συγ-
κροτήσας, ἐνίκησε τὰς Γαλλοπρεβυζάνων, ἐξ ὧν
οἱ μὲν Γάλλοι ἦτον τριακόσιοι, οἱ δ' ἐντόπιοι
ἕως ἑξακόσιοι μὲν τὰ ἄρματα, καὶ ὁ ἐχθρὸς
μὲν τέσσαρας χιλιάδας πεζικόν, καὶ καββαλα-
ρίαν, ὅς τις ἐθυσίασεν ὑπὲρ τοὺς πεντακο-
σίους, καὶ ἐσκλάβωσεν ὑπὲρ τὰς χιλίας, ἐκ-
τὸς τῶν Φραντζέζων, οἱ ὅποιοι ἕως διακόσιοι
ἐπαρδόθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπέθανον εἰς
τὴν μάχην. Ἡ περισσότερα δὲ αἵματοχυσία

ἐσάθη μετὰ τὴν κυρίδουσιν τῆς Πρεβύζης· διότι ὅσοι ἄνδρες, γυναικες, γέροντες, καὶ παιδία δὲν ἐδωκύνθησαν νὰ φύγουν προτίτερα, ἢ ἦτον κρυμμένοι εἰς τὰ χαμόδενδρα, καὶ ἐπιάδηνσαν, τὴν δολιτέραν, καὶ τρίτῃ ἡμέραν, τὰς ἔσφαζαν, ὡς τὰ ἀρνία εἰς τὸ μακελλεῖον· οἱ δὲ σκλάβοι ἐπωλοῦντο, καὶ ἠγινάζοντο ἀπὸ τὰς Τέρκας, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα.

Κοντὰ εἰς τὴν κακὴν πρόβλεψιν, ὅπου ἡ Πρέβυζα ἔλαβεν, εἶχεν ἀποκτήσῃ πρὸς τοῦτοις καὶ προδοτικὴν δυνατὸν, δηλαδή τὸν ρήθοντα Καπεταῶν Γεώργιον Μπότζαρην ἀπὸ τὸ Σῆλι, τὸν ὁποῖον, αὐτὸς ὁ Πασᾶς δὲν ἐγελᾷσε μὲ ἑκατὸν πεγκεῖα, ἦτον δύσκολον νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν Πρέβυζαν, ἐπειδὴ τοῦ ἐπίανεν ὅλους τὰς σκηνὰς τόπους, καὶ ἐξόχως τὸ ὀνομαζόμενον Λῆρον, καὶ ἔτω τὸν ἐμπόδιζε. Περὶ αὐτῆς θέλει ὁμιλήσομεν ἔμπροσθεν· διότι ἀπὸ τὴν ἰδίαν λύσαν τῆς φιλαργυρίας τυφλωθεὶς, κατάντησεν ἕως τὸ ὕψερν νὰ προδώσῃ καὶ τὴν ἰδίαν τὴν Πατεῖδα. Ὁ ἀφανισμὸς τῆς Πρέβυζας ἐπροξένισεν ἀρκετὸν φόβον, καὶ μικροφυχίαν εἰς Δολκάδα, Παξὸς, καὶ Πάργαν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ ἔγραψεν ὁ Πασᾶς, ὅτι νὰ ὑποταχθῇ εἰς αὐτὸν, διὰ νὰ μὴ πάθῃ τὰ ὅμοια τῆς Πρέβυζας, καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς χεῖράς του, ἢ νὰ θανατώσῃ τὰς Φραντζέζους, καθὼς εἰς τὴν εἰς τὸ τέλος ἰσορίαν

της θέλει τὰ διηγηθῆμεν, σημειώνοντες ῥητῶς καὶ ὅλας τὰς ἀνταποκρίσεις.

Ἡ βία τε διὰ τὰ κυριεύσει τὴν Πάργαν δὲν ἀπέβλεπον εἰς ἄλλο, παρὰ τὰ κόψῃ τὰς δυνάμεις, καὶ ἐλπίδας τῆς Σουλιάτων· ἐπειδὴ ἡ παντοτεινὴ φύλαξις αὐτῆς διὰ τὰ ἀναγκαῖα τῶν πολέμων ἦτον ἡ Πρέβυζα, καὶ Πάργα. Οἱ σκοποί του ὅμως δὲν ἔλαβον τέλος· διότι καὶ τὸ Σῶλι μὲν τὴν Πάργαν εὖθὺς ἐνώθησαν, καὶ ὁ Ρώσο-Θωμανικὸς στόλος μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἐφθασε, καὶ κάθε ἔξοπον, ὅπῃ διὰ μέσας τῆς Ναυάρχων ἐμεταχειρίσθη, δὲν ὠφελήθη· ὅθεν καὶ ἀποφάσισε τὰ κινηθῇ ἐναντίον τῆς Σουλιάτων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

Κατὰ τὸ, 1804. μῆνα Ὀκτώβριον, ἔβρισκόμενος εἰς τὴν Πάργαν τῆς Πελοποννήσου ἐσυναπάντησα εἷς Ἄγγλον, (τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα σιωπῶ) ὃς τις ἀνεγίνωσκεν ἐλδύθερα τῆς Ποιητῆς, καὶ Ἰσορικῆς Ἑλλῆνας. Μοὶ ἐδιηγήθη ὅτι ἐκοπίασε χρόνους δεκατεσσάρους, καὶ ἐδαπάνησεν ἀρκετὰ χρήματα εἰς Διδασκάλους Ἑλλῆνας ἐν ὅσῳ τὰ ἀπολαύσῃ τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον. Κοντὰ εἰς τὴν γνώσειν τῆς Ἑλληνικῆς, ὠμίλει καὶ τὴν ἀπλὴν μὲν ὀρθό-

τήτα. Μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου, εἶχε κάμην καὶ ἀρετὰς περιηγήσεις εἰς τὴν Ἑλλάδα. Αὐτὸς εἶχε λάβῃ εἰς χεῖράς του τὸν παρόντα παῖδα Τόμον τῆς τῆς Σελίης Ἰσορείας, καὶ βλέπωντας νὰ λέγω εἰς τὸ Προοίμιόν της ὅτι δὲν εὔρηκα εἰς κανένα Ἰσορικόν, ἕτε Γεωγράφον, ὅπως νὰ μνημονόωσεν τὸ Σέλι, οὔτε τὰ βενὰ, οὔτε τὴν χρονολογίαν, μοὶ λέγει δίδυς μὲν εἶνα θαυμασικόν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν εἰρωνικόν ἔσθ' ἔγω· „καὶ δὲν ἀνεγνώσατε ποτὲ τὴν Ποίησιν τῆς ἀμιμήτου, καὶ θεῖς ἐκείνης Ὀμήρου, ὅς τις ὀνομάζει τὸ Σέλι μὲν τῆς κάτωθεν σίχουτος;

„Ζεῦ Ἄνα, Δωδωναῖε Πελασγικῆ, τιλόθι ναίων,

„Δωδώνης μεδέων δυχειμέρ' ἀμφὶ δὲ Σελιοί

„Σοὶ ναίουσ' ὑποφῆται, ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι“; Τόμω Β. Ἰλ. Π. Φύλ. 117.

Καὶ πάλιν μοὶ λέγει· „ἀμὴ καὶ τὸν περίφημον Ἰσορικόν Θεκυδίδην, ὅς τις λέγει· ἄρας ἔν' ὁ Τιμόθεος ξύμπαντι τῷ στρατόματι ἀπὸ τῆς Λαδικᾶδος, ἀκόντων τῶν Ἀκαρνανῶν, παρέπλόυσεν εἰς Σόλλιον“; Τόμω Α'. Βιβλ. Γ'. Φύλ. 268. καὶ 269. „Τί λοιπὸν (μοὶ λέγει) σὲ φέρει εἰς ἀπορίαν; ἢ διαφορὰ ἴσως τῆς λέξεως ἀπὸ Σελιοί, καὶ Σόλλιον, ἕως τὴν παρεῖσαν, Σέλι; Ἐὰν ἡ ὀνομασία

„τῆ

ἢ τὸ Ὅμηρου ἀπ' ἐκείνῳ τοῦ Θεκυδίδου δέξι-
 „ σκονται διαφορητικάι, πόσω μᾶλλον τόσοι
 „ αἰῶνες, καὶ περιστάσεις νὰ μὴ τὴν διαφθεί-
 „ ραν εἰς τὴν πωρινὴν ὀνομασίαν, Σῆλι“;

Τέτρες τὰς λόγους ἀκούσας ἐνόμιζα ὡς ἀ-
 σειόπτας, καὶ δοκιμάς· γνωρίσας ὅμως τὴν ἐ-
 πιβεβαίωσιν τῆς λόγων τε, χαμογελῶν τῷ ἀ-
 πεκρίθῳ ἔγω· Κύριε, αὐτὸ ἀπὸ δυσυχεῖς πε-
 ριστάσεις δὲν ἔχομεν κατὰ τὸ παρὸν τὴν τύ-
 χην νὰ γνωρίζωμεν μὲ ἀκρίβειαν ξένων Ἐπι-
 κρατειῶν Τοπογραφίας, τῆς ἐδικῆς μας ὅμως
 δὲν ἀγνοῶμεν, μὲ ὅλον ὅπερ δὲν ἔχομεν τὸ ἐ-
 λδύθερον νὰ τὴν ἰχνολογῶμεν πόσον, ὅσον ἐ-
 σεῖς πάντοτε. Εἰς ταύτῳ μου τὴν ἀπόκρισιν
 ἔδειξεν ὁ ἀνὴρ μικρὸν σημεῖον δυσαρεσκείας,
 ἢ μᾶλλον εἰπεῖν πείσματος, καὶ ἄρχισε νὰ
 διΐχουρίζεται τῷ ὄντι ἐπιβεβαιῶν τὰς ρηθεί-
 σας μαρτυρίας, ὅτι διὰ τὸ σημεῖον Σοῦλι
 ἐρέθησαν. Βλέπων τὴν ἰχυρογνωμίαν τῶ ἀν-
 δρός, τὸν ἐπαρακάλεσα νὰ λάβῃ ὀλίγην ὑπο-
 μωνίαν, καὶ προσεκτικῶς ἀκρόασιν, καὶ θέλει
 τὸν κάμω νὰ καταλάβῃ ποῖον, καὶ πᾶς εἶναι τὸ
 Σελλοῖ, ὅπερ ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει· καὶ ποῖον,
 καὶ πᾶς τὸ Σόλλιον, τὸ ὁποῖον ὁ Θεκυδίδης ἰ-
 σορεῖ· καὶ ποῖον, καὶ πᾶς τὸ νυν Σῆλι.

Ἀπὸ τὰς ρηθέντας εἰχῆς τῶ Ὁμήρου ἡμπο-
 ρῶμεν νὰ πληροφορηθῶμεν ὅτι εἰς τὸν καιρὸν
 τε δὲν ἦτον τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης πρὸς τὰ
 μέ-

μέρη τῆ Δελβίνε, ἀλλ' εἰς τὴν Θεσσαλίαν· ἐπειδὴ τὸν Δία Πελασγικὸν ὀνομάζει, καὶ ὁ κόλπος αὐτὸς τὴν σήμερον κράζεται κόρφοις τῆ Βώλε· ἐκαλεῖτο γὰρ τέτοις καὶ Παγασαῖος. Λέγει ἔτι τὴν Δωδώνην ψυχροτάτην· εἰς τὰ μέρη ὅμως τῆ Δελβίνε ἔρχονται ποιμένες ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας Θεσσαλίας καὶ ξεχειμάζουσι τὰ ποίμνια των. Εἰς δὲ τὴν Θεσσαλίαν ἔχει τὸν Βορέα κατὰ πρὸς ὥπον, καὶ πρέπει νὰ εἶναι ψυχροτάτη.

Ἀναμεταξὺ Ἑλασσῶνος, καὶ Βλαχολιβάνου εἰς ταῖς ποδιαῖς τῆς Ὀλύμπου δέρεσκειται εἷνα χωρίον ὀνομαζόμενον Σέλλο, τῷ ὁποίῳ οἱ κάτοικοι εἶναι παμπόνηροι, καὶ ἀσειότατοι. Τί παράδοξον λοιπὸν εἶναι εἰς αὐτοὺς κατὰ γυνταὶ ἀπὸ ἐκείνης τῆς ἰδίας Σελλῆς, οἵτινες ἐκατοικῆσαν πλησίον εἰς τὴν Δωδώνην, καὶ ἀπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλων, καὶ κατὰ καιρὸν κινδυνώδεις περιτάσεις μετοίκησαν ὅπως τὴν σήμερον δέρεσκονται; Ἀλλ' εἰς τέλος πάντων τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης ἐφέρθη ἀπὸ Θεσσαλίας εἰς Ἡπειρον, εἶναι φανερόν ἀπὸ διαφόρων μαρτυρίας, ὅτι ἦτον εἰς τὴν Χαωνίαν κατὰ τὸ σημερινὸν Δέλβινον, καὶ εἰς τὸ χωρίον λεγόμενον Φοινίκη, ὅπως καὶ ἀρκετὰ παλαιὰ ἐρείπια φαίνονται ἕως τὴν σήμερον. Πλησίον αὐτῆς ῥέει καὶ ὁ Δώδων ποταμὸς, ὅστις πιθα-
νόν

γὼν εἶναι γὰρ ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τὴν Δω-
δώνην. Καλεῖται δὲ τὰ νῦν Μπίσειτζα, καὶ
ἔχει τὰς ἐκβολὰς τε εἰς τὸ Βεθροντὸν ἀντικρυς
τῆς Νήσου τῆς Κορυφῶν.

Ὅχι μόνον οἱ ῥηθέντες σίχοι τοῦ Ὀμήρου
δὲν μᾶς καταπείθουν γὰρ πισδύσωμεν ὅτι εἰς
τὴν ἐδικὴν τε Ἐποχὴν τὸ μαγτεῖον τῆς Δωδώ-
νης δὲν δρείσκετο εἰς τὰ μέρη τῆς Χαωνίας,
ἀλλὰ πολὺ περισσότερον μᾶς ἀφαιρῆν κάθε
ἀμφιβολίαν οἱ ἀκόλουθοι σίχοι τῆς ἰδίας.

„Γενεὺς δ' ἐκ Κύφου ἦγε δῶα καὶ εἴκοσι

„Νῆας·

„Τῷ δ' Ενιῆνες ἔποντο, μνεπτόλεμοί τε Περ- Σ

„ραιβοί,

„Οἱ περὶ Δωδώνην δυχείμερον οἰκί' ἔθεντο,

„Οἱ τ' ἀμφ' ἱμερτὸν Τιταρήσιον ἔργ' ἐνέμοντο,

„Ὅς ῥ' ἐς Πλωιδὸν ποροῖε καλὴ ῥέρον ὕδωρ,

„Οὐδ' ὅγε Πινειῷ συμμίσγεται ἀργυροδίη,

„Ἀλλὰ τέ μιν κατ' ὑπερθεῖν ἐπὶ ῥέει, ἥ τ' ἔ-

„λαιον.

„Ὅρκου γὰρ δεινοῦ Στυγὸς ὕδατος ἐστὶν ἀ-

„πορρώξ“. Ἰλιάδ. Ῥαψ. Β. Νηῶν Κα-

τάλογος σίχ. 266. Ἰδὲ λοιπὸν τὰ, (καθ' Ὀ-

μηρον) δῶα ἔθνη, δηλαδὴ οἱ Ενιῆνες, καὶ Περ- Σ

ραιβοὶ οἱ πολεμικοὶ ἐκατοικῆσαν ὁλόγυρα εἰς

τὴν ψυχροτάτῃ Δωδώνῃ, καὶ ἐργάζοντο ἐκεί-

νῇ τῇ γῇ, ἥ ὁποία κεῖται εἰς τὸν ἐπιδυ-

μητὸν ποταμὸν Τιταρήσιον, νῦν δὲ λεγόμενον

Σα-

Σαραντόπορον, ὁ ὁποῖος χυῖται τὰ ῥόματά τε εἰς τὸν Πλωϊὸν ποταμὸν, ὅς τις κοινῶς Σαλαμβρυὰ καλεῖται· διαχυῖται δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ μέσον τῆς περιφήμων Τεμπῶν τῆς Θεσσαλίας, κοινῶς Μπαμπᾶ, ἢ Λυκοςόμιον, μεταξὺ Ὀλύμπου, καὶ Κουσαβάς. ἔχει τὰς ἐκβολὰς τε εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, πᾶν παρὰ πάντων λεγόμενον κόρπον τῆς Θεσσαλονίκης.

Στοχάζομαι γὰρ εἶναι πασιδῆλος, καὶ ἀναντίρρητος αὐτῇ ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ Ὁμήρου περὶ τῆς Δωδώνης. Ἦθελε σὰς δώσω βέβαια μίαν ἀκρεβεσέραν εἰδῆσιν περὶ τῆς ῥηθύντων Ἐθνῶν, Δωδώνης, Ποταμῶν, καὶ τοποθεσίας ὅπου τότε, κατ' Ὁμηρον, ἔκειντο, καὶ μὲ ποῖα ὀνόματα τῶν σήμερον κρᾶζονται, ἀνίσως καὶ δὲν ἐγνώριζα αὐτὰς τὰς τόπας εἰς μίαν ἡλικίαν πολὺ ἔυφεραν, καὶ ἀπερίεργον, σχεδὸν ὅχι περὶ πλείονος τῆς δεκατεσσάρων χρόνων. Αἰστανὰ ὅμως καὶ κινδυνώδεις περιτάσεις δὲν μ' ἐσυγχώρησαν γὰρ τὰς ξαναθεωρήσω μὲ ὦρμον ἡλικίαν, καὶ περιέργειαν, κατὰ ἄλλους πολλὰς τῆς Ἑλλάδος μετέπειτα, ἀγκαλὰ καὶ αὐτὰς μὲ πολὺν κίνδυνον. Διὰ τὸ δὲν πολὺ γὰρ ἔκτανθῶ, διὰ γὰρ μὲν ὑποπέσω εἰς εἷνα ἀμάρτημα, τὸ ὁποῖον ὁ θεὸς Ὁμῆρος τὸ ἀποδίδει τῶν σήμερον μὲ τῶν καθαρῶν ἀπόδειξιν ὅλον ἐδικόν σας· διότι τὸ Μαντεῖον τῆς Δωδώνης δὲν τὸ γνωρίζει εἰς τῶν Χαωνίων,

νίαν, ἔτε πλησίον τῷ σημερινῷ Σελίου, κα-
θώς νομίζετε, ἀλλ' εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἀπὸ
τὴν ὁποίαν ἀπέχει τὸ Σῆλι τὸ ἐλάχιστον πνύ-
τε ἡμερῶν διάστημα. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι ἡ
μετὰ καιρὸν ἐφέρθη ἡ Δωδώνη εἰς τὴν Χαω-
νίαν, ἢ ἦτον καὶ δόλυρον Μαντεῖον ἐκεῖ μὲ τὸ
αὐτὸν ὄνομα.

Ὁ δὲ Θεκυδίδης λέγει οὕτως· „ Ἄρας ἔν
„ (ὁ Τιμόθεος δηλαδὴ) ζύμπαντι τῇ στρα-
„ τώματι ἀπὸ τῆς Λολυάδος, ἀκόντων τῶν Ἀ-
„ καρναίων, παρέπλῶσεν εἰς Σόλλιον“. Αὐ-
τὸ τὸ Σόλλιον ἦτον φυσικῶ παραθαλάσσιον, καὶ
λιμνὴ, ἐπεὶδὴ ἄραξεν ὁ ῥήθεις Ναύαρχος·
τὸ σημερινὸν ὅμως Σῆλι εἶναι μεσόγειος, καὶ
ἀπέχει τῆς θαλάσσης ὑπὲρ τὰς ἑξὶ ὥρας, καὶ
οὔτε λιμνὴ ἄλλον ἔχει πλησίον, παρὰ τὴν
Θύαμιν, κατὰ τὸν Θεκυδίδην, δηλαδὴ τὸ νυν
λεγόμενον Φανάρι, τὸ ὁποῖον εἶναι μακρὰν ἀ-
πὸ τὸ Σῆλι ὥραις ἑπτὰ.

Διὰ τὰ βεβαιωθῆτε ὅμως καθαρώτερα, ὅτι
ὁ Θεκυδίδης δὲν ὁμιλεῖ περὶ τῆ παρόντος Σε-
λίε, ἀς ἐξακολουθήσωμεν τὴν συνέχειαν τῆς
αὐτῆς ὑποθέσεως.

„ Κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς Ἀκαρνα-
„ σιν, ὡς ἔ ποροεδέξαντο, διὰ τῆς Λολυάδος
„ τὴν οὐ περιτείχισιν, αὐτοὺς τῇ λοιπῇ στρα-
„ τιᾷ Κεφαλήσι, καὶ Μεσσηνίοις, καὶ Ζακυν-
„ θίοις, καὶ Ἀθωαίων τετακτοῖς τοῖς ἐπι-
„ βά-

„βάταις τῶν σφετέρων νεῶν ἐσράτοῦσεν ἐπ’
 „Αἰτωλούς. ὥρματο δὲ ὁ Οἰνέωνος τῆς Λο-
 „κείδος, οἱ δὲ Ὀζόλαι ἔτοι Λοκροῖς ξύμμα-
 „χοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτὲς πανσρατιᾷ ἀπαντῆ-
 „σαι τοῖς Ἀθιναίοις εἰς τὴν Μεσόγειον“.

Ἰδὲ, κύριε, κατὰ τοὺς λόγους τῶ Ἰσορικοῦ
 πόσον μακρὰν εἰμεθα ἀπὸ τὸ Σέλλοι, καὶ
 Σόλλιον ἕως τὸ σημερινὸν Σέλι. Ἄς θεωρήσω-
 μιν περὶ ἐργότερα τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἴσως θέ-
 λει μαντεύσωμεν πᾶ εἶναι τὸ Σόλλιον. Ὅτι-
 μόθεος διὰ τὰ εἰσβάλλει εἰς τὰς ῥηδεύσας ἐπι-
 κρατείας, ἔωρεπε μὲ τὸν σόλον τε διὰ τὰ ἐμ-
 βη εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, κοινῶς λεγό-
 μινον κόρπον τῆς Πρέβυζας, ὅπου ἐμβαίνων-
 τας, ἐκ δεξιῶν ἔχει τὴν Ἀκαρνανίαν, καὶ ὁξ
 ἀιερῶν, τοὺς Ἀμφιλοχίους, καὶ Ἀμβρακιώ-
 τας, κοινῶς Λαμαρίσις, καὶ Ἀρτινούς. Διὰ
 τὰ κάμη λοιπὸν τὴν ἐκρατεῖαν τε εἰς τὰς ἄ-
 νω ῥηδεύσας ἐπικρατείας, ἔωρεπε τὰ εὐγὴ μὲ
 τὸ σράτοῦμά τε εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀκαρνανίας,
 εἰς τῆς ὁποίας τὰ παραθαλάσσια δὲ φαίνε-
 ται ἄλλος λιμὴν ἀρμοδιώτερος, καὶ ὅπῃ τὰ σώ-
 ζονται μερικὰ σημεῖα παλαιὰ πλησίον του,
 παρὰ ὁ νῦν λεγόμενος Καρβασαράς· ὅθεν
 πιθανὸν εἶναι ὅτι αὐτὸς τὰ ἀνομάζετο τὸ πά-
 λαι Σόλλιον, ἐπειδὴ συμφωνεῖ μὲ τὴν διήγη-
 σιν τοῦ Ἰσορικοῦ· διότι ἐντεῦθεν ἀπερνῶντας
 ἀπὸ τὰ σῶρα τῆς Ἀκαρνανίας ἐμβαίνειν εἰς
 τὴς

τὰς Αἰτωλούς, καὶ Λοκρούς. Αἰτωλοὶ μὲν λέγονται τὴν σήμερον οἱ Βραχωνῆται, Μεσολογῆται, καὶ τὰ πέριξ χωρία. Λοκροὶ δὲ Ὅζοιοι, ὅσοι κατοικῶν τὰ χωρία τοῦ Ἐπάκτου. Ἀπ' ἐδῶ ἀπέχει τὸ ἐδικόν μας Σοῦλι σχεδὸν ἑξῶν ἡμερῶν διάστημα.

Ἐὰν τέλος πάντων, τὸ κατ' Ὀμηρον Σελλοὶ, καὶ τὸ κατὰ Θεκυδίδην Σόλλιον, ἦτον τὸ Σῆλι, ἔπαρεπε τελάχιστον νὰ σώζεται ὡς μικρὸν σημεῖον παλαιότητος, καθὼς καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Σῆλι ὅμως εἶναι οἰκοδομημένον ἀπὸ μικρὰς οἰκας, ἀπλᾶς πέτραις, καὶ κόκκινον χῶμα. Αὐτὸ δὲν γειτνύει ἄλλα παλαιά, καὶ σημαντικὰ πολίσματα, παρὰ τὴν ποτὲ περὶφημον πόλιν Κεσεῖνῳ, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Ὀμηρὸς ἀναφέρει. Αὐτὴ ἦτον εἰς τὸ Φανάρι, καὶ τώρα ὀνομάζεται Κασεῖ· ἀπέχει τῷ Σελίῳ ὥρας ἑξή. Πλησιάζει πρὸς τέτοις μὲν τὸ ἴδιον σχεδὸν διάστημα καὶ τὴν Ἐλετεῖαν, κοινῶς Ρινιάσαν· καὶ τῇ μὲν Κεσεῖνῃ, κατὰ δυσμὰς, τῇ δ' Ἐλετεῖᾳ, κατὰ μεσημβρίαν.

Κύριε, ὥς ἄλλογενὴς περιηγητὴς τῆς Ἑλλάδος δυσκόλως γνωρίζει τὰ παλαιά της πολίσματα, καὶ σημαντικὰς τοποθεσίας, καθὼς πολιτειῶν, βουνῶν, ποταμῶν, καὶ ὁμοίων· ἐπειδὴ τὰ περὶσσότερα δὲν φυλάττεν τὰς παλαιὰς ὀνομασίας. Ἐὰν αὐτὸς πηγαίνει τὴν σήμε-

μερον ζητῶντας τῷ Λακεδαιμονίᾳ, καὶ τῷ Σπάρτῃ, δὲν τὰς δύνει ἀλλέως, παρὰ ὁπόταν ζητήσῃ τὸν Μισθῶν, καὶ τῷ Μανίῳ· ἐὰν φωνάξῃ τοὺς Ἱπποκονταύρες, δὲν τὸν ἄκην, παρὰ ὅταν τοὺς κράξῃ Γκαραγκούνιδες· ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ ἰδῇ τὰς Πλαταιάς, ἃς ἐρωτήσῃ νὰ μάθῃ πῶς εἶναι τὰ Κόκλα· ἐὰν θέλῃ νὰ ἀράξῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἢ Φαληρέα, ἃς ἐρωτήσῃ πῶς εἶναι τὸ Πόρτο Δράκο, ἢ οἱ ἄλλοι Πύργοι· ἐὰν θέλῃ νὰ ὀρεθῇ εἰς τῷ Νῆσον Σαλαμῖνα, διὰ νὰ θεωρήσῃ ἐκεῖνον τὸν σκόνον κόλπον, ὅπως ἐσάθῃ ἐκεῖνη ἡ ἔσομερὰ ναυμαχία ἀναμεταξὺ Ἑλλήνων, καὶ Περσῶν, ἃς ἐρωτήσῃ πῶς εἶναι τὸ Κέλερῃ. Ὀμοίως καὶ ἄλλα πάμπολλα, τὰ ὅποια εἶναι περιττὸν νὰ τὰ ἐπαριθμῶ.

Ἰδὲ, κύριε, ἡ συνήθεια ἀπόδειξις τῆς ἀμαρτημάτων σου. Οἱ ὑπομονητικοί, καὶ περιέργοι Περιηγηταὶ τῆς Ἑλλάδος ἐλπίζω νὰ μὴ με ὑπολάβῃν ὡς ἡπατῆμόν, ἐκεῖνοι δὲ, οἱ ὅποιοι, ἢ διὰ τὰς περιστάσεις, ἢ διὰ τῷ ὀλίγῳ ἐφесιν ὅπου ἔχεν εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος ἀρχαῖα, καὶ σημαντικὰ πολίσματα, ἃς μὴ με ἐλέγξεν, ἀλλ' ἃς ἐρωτήσαν ἐκείνης τῆς πρώτης τάξεως, καὶ θέλει ἀναπαύσου τῷ περιέργειάν της.

Δὲν σοχάζομαι λοιπὸν νὰ ἔμεινε καμμία ἀμφιβολία, ἀλλ' ἀπεδείχθη φανερά, ὅτι ἄλλον

εἶναι τὸ, κατ' Ὀμηρον Σελλοί, ἄλλο τὸ, κατὰ
Θουκυδίδην Σόλλιον, καὶ ἄλλο τὸ, κατ' ἡμᾶς
ἱστορούμενον Σῆλι· ὅθεν, διὰ τὰ περιγέγρα-
φεν τινὰς τῶν ὀνομασίαν τῆς βενῶν τῆς Σελίε, καὶ
Χρονολογίαν τῆς κατοίκων, δεῦν ἔχει κἀνὴν
Γεωγράφον, ἔτε Ἱστορικὸν διὰ μαρτυρίαν, ἔτε
ἀπὸ τῆς παλαιᾶς, ἔτε ἀπὸ τῆς νεωτέρας. Διὸ
ὄντας ὑπερημενός μιᾶς τοιαύτης ἐγγράφῃ ἀπο-
δείξεως, ἐμεταχειρίσθηκα διὰ συμβουρίας, καὶ
μάρτυρας τῆς πλέον γέροντας τῆς Σελίε, ἐξε-
τάζωντάς τας λεπτομερῶς, διὰ τὰ μοι δώσουσι
μίαν ἀκριβῆ πληροφορίαν, πρῶτον μὲν διὰ τὰ
ὅσα ἐσυμβέβησαν εἰς τὰς ἐδικὰς τους ἡμέρας,
καὶ δεύτερον διὰ τὰ ὅσα εἶχαν κατὰ παράδοσιν
ἀπὸ τῆς προγονόεντων.

Ἐπὶ αὐτὰς τὰς ἐρωτήσεις τινὲς γέ-
ροντες μοι ἀποκρίσθησαν οὕτως· ὅτι δεῦν ἐνθυ-
μῶντο τὰ λέγειν οἱ προγονήτορες τῆς ἄλλο διὰ
τῶν πρῶτοκατοικίαν τῆς Σελίε, παρὰ τὸ μόνον,
ὅτι μερικοὶ αἰγοβοσκοὶ, καὶ χοιροβοσκοὶ
ἀνέβαινον βόσκοντες τὰ ζῶά τας εἰς τὰ βενὰ,
ὅπερ τῶν σήμερον εἶναι τὸ Σῆλι, καὶ ἡ Γκιά-
φα. Ὁ τόπος ἐκεῖ τότε ἦτον ὄχι μόνον δύσ-
βατος, ἀλλὰ καὶ δασώδης. Διὸ δύνεισκοντο καὶ
πολλοὶ χοῖροι ἀγριοί, οἱ ὅποιοι κατὰ τὸ φυ-
σικόν τας ἐκαμνον κοιλάματα εἰς τῶν γλῶν με-
τὴν προβοσκίδας, ἤγαν μεσῆδά τας. Ἡ γῆ
ἔσα κόκκινη καὶ σκληρὰ ἐβασοῦσεν εἰς αὐτὰ
τὰ

τὰ κοιλάματα νερόν ὅλον τὸ καλοκαῖε . Οἱ
ρήθοντες βοσκοὶ ὄντες βεβαρυμένοι ἀπὸ τῆς
τυραννίας τῆς Τερκαῶν εἰς χεῖρας λεγομένου
καὶ ἕως τῆς σήμερον Γαρδίμ, ἐσυμβεβλήθη-
σαν νὰ καταφύγῃ εἰς ἐκεῖνας τὰς δασώδεις,
καὶ δυσβάτους τοποθεσίας, φέροντες μαζύ τους καὶ
ἐκεῖνα τὰ ὀλίγα ζῶα ὅπως εἶχαν· νὰ ὑποφέ-
ρουν κάθε σωματικῇ σκωχέειαν θηληματι-
κῶς, καὶ ὅχι ποτὲ τῆς παραμικρᾶν ὕβριτος ἀ-
πὸ ἀλλογενεῖς τυράννης . Φαίνεται λοιπὸν, ὅ-
τι ἐκεῖνο τὸ συμβέβηκός νὰ ἐβάλῃ εἰς ἐνέρ-
γειαν, καὶ μετὰ πύντε, ἢ ἕξ χρόνους ἐσυλλάχ-
θησαν ἕως ἄλλαις τετάρκοντα φαιελίαις . Εἰς
αὐτὸ τὸ ἀνάμεταξὺ ἐφθονήθησαν ἀπὸ τῆς Τέρ-
κης· διὸ καὶ κάποιος Τοῦρκος τῆς νομα Σούλης
ᾤρμησε μὲ μερικὰς συλλέξεις διὰ νὰ τοὺς
διώξῃ ἐκεῖθεν . Αὐτοὶ ἀντετάθησαν μὲ τὰ ἄρ-
ματα, καὶ κατὰ τύχην φονεύεται εἰς τὴν μά-
χην ὁ ρήθεις Σέλης, ἐπάνω εἰς τὴν τοποθε-
σίαν, ὅπως τώρα σώζεται τὸ σημεῖον Σῆλι,
τὸ ὁποῖον καὶ ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τὸ ὀ-
νομα τῆς ἐκεῖ φονευσμένης Τέρκης .

Τοιαύτῃ πληροφορίαν ἔλαβον περὶ τῆς ὀ-
νομασίας τῆς Σελίς . Περὶ δὲ τῆς Χρονολογίας
τε μοὶ ἐβεβαίωσαν οἱ αὐτοὶ γέροντες οὕτως·
ὅτι πρὸ ἐβδομήκοντα χρόνων μόλις ἦτον δια-
κόσιοι ἄνδρες τῆς πολέμου, καὶ ὅτι κατὰ καιρὸς
ἐσυλλάζοντο ἀπὸ τὰ πέριχ χωρία, μὴ δυνά-
με-

μενοι νὰ ὑποφέρουν τὴν τυραννίαν. Διὸ καὶ ἀπὸ ταῖς ἀκόλουθαῖς φαιμελίαις ἤμπορῶμεν νὰ συμπερανῶμεν μὲ πιθανότητα τὴν Χρονολογίαν τῆς Σελίης.

Ἡ Γενεὰ τῆς Ζερβάτων κατὰγεται οὕτως· αὐτοὶ ἦτον ἑῖς ἀδελφοὶ κάτοικοι πρὸ ὀγδὼν-κοντα χρόνων εἰς εἰς ἑνα χωρίον τῆς Ἀρπης, ὀνομαζόμενον Ζερβό. Ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν διὰ τὰς τότε συμβάσας περιστάσεις. Ὁ πρῶτος ἐκατοίκησεν εἰς τὸ Σῆλι, ὁ δεύτερος, εἰς εἰς ἑνα Τερκοχῶρι, λεγόμενον Καρμπενάρι, καὶ ἑτέρη κώσεν· ὁ δὲ τρίτος, εἰς τὰ Λόβλη τῆς Νήσου Κερκύρας, καὶ ἕως τῆς ὥρας φυλάττεται εἰς τὰς μεταγενεστέρας ἢ ἰδίᾳ ἐπωνυμίᾳ, δηλαδὴ Ζερβάταις. Μετ' αὐτῶν ἔπεται ἐκείνη τῆς Μποτζαράτων, ἡ ὁποία ἦτον μετοικημένη ἀπὸ χωρίου Δράγανη, πεσάρων ὥρων μακρὰν ἀπὸ Παρραμυθίαν. Ἐκείνη τῆς Δρακάτων, ἀπὸ Ἐπαρχίαν Λάμαρη, καὶ χωρίον Μάρταν· ἐκείνη τῆς Μπεζμπάτων, ἀπὸ τὰ Βλαχοχώρια· ἐκείνη τῆς Δαγκλιάτων, ἀπὸ τὸ Φανάρι· καὶ καθεξῆς ὅλαις ἢ ἄλλαις. Δύω μόνον γενεαὶ εἶναι ἀγνώριστοι εἰς τὴν Ἱστορίαν μας διὰ τὴν παλαιοτέραν των μετοικεσίαν, ἐκείνη τῆς Ζαβελλάτων, καὶ ἑτέρα τῆς Πασάτων, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν σώζεται εἰδής. Ἰσως αὐταὶ νὰ ἐπαρωτοκατοίκησαν. Ἀφήνω νὰ ἐπαριθμῶ τόσας ἄλλαις, ὅπῃ ὁ ἴδιος ἐγνώρισα, οἱ ὁποῖοι
ἦτον

ἦτον νεοφερμένοι, ἔσοντας καὶ νὰ ἐμνημόνευ-
σαι παλαιότεραις· ὅθεν καὶ ὅλας αὐτὰς τὰς
ἀποδείξεις δυνάμειον ἡμπορέμεν νὰ συμπεραίνωμεν
τὴν Χρονολογίαν τῆς Σελίου περὶ αὐτὸν ἀπὸ
ἐκατὸν πενήντα χρόνης.

Ἐπειδὴ καὶ ἀρκετὰ ὠμιλήσαμεν περὶ τῆς ὀ-
νομασίας, καὶ χρονολογίας τοῦ Σελίου, ἀναγ-
καῖον εἶναι νὰ κάμωμεν γνωστὸν εἰς τὸν ἀνα-
γνώστην, καὶ τὴν λογικὴν δοσίματα ἔδιδαν εἰς τὸν
Σπαχὴν τῆς (1) ὀνομαζόμενον Μπεκὶρ μπεί,
ὡς βασιλικὸν ἀνδρῶπον. Κάθε ὑπανδρῶμέ-
νος ἦτον εἰς χρόνον νὰ τῷ δίδῃ τὸν κάθε χρό-
νον ἑξαίτητα πέντε παράδες, τὰ δὲ παῖδιά ἕως
8 ἦτον ἀνύπανδρα, ἀπὸ δέκα μόνον. Ἐὰν ἔ-
νας πατέρας ἑξέφῃ δέκα υἱοὺς εἰς τὸ ὁσπῆτιόν

(1) Σπαχίης. Σπαχίδες ὀνομάζονται εἰς τὴν Τερ-
κίαν ἐκείνοι, ὅσοι ἔδιδαν ἀνδραγαδίας εἰς τοὺς πολέ-
μας, καὶ δι' αὐταμειβὼν τοὺς χαρίζετο ὁ Βασιλεὺς μὲ
δέσποισμα νὰ λαμβάνειν τὸ δέκατον ἀπ' ἐκείνας τὰς ἐ-
παρχίας ὅπου ὁ ἴδιος κέρνη εὐλογον. Ἐνας ἀπ' αὐτῶν
ἦτον καὶ ἐκεῖνος τῶν Σελιωτῶν, ὅς τις ἐκάθητο πάντα εἰς
τὰ Ἰωάννινα, καὶ μίαν φορὰν τὸν χρόνον ἐπήγαινε, καὶ ἐ-
σύναζε τὸ ἐδικόν τε. Ὁ Ἀλὴ Πασὰς πολλαῖς ἐζήτησεν
αὐτὸ τὸ δικαίωμα ἀπὸ τὸν Σπαχίην, ὑποσχόμενος νὰ
τὸ ἀκριβοπληρώσῃ, ἀλλ' ἐκεῖνος ὅτε τὸ πρόβλημα ποτὲ
ἐδέχετο, μὴ ὅλον ὅτε ἐφυλακώδη περὶ τῆς ποταμῆς φο-
ραῖς· τέλος πάντων μὴ δυνάμενος νὰ τὸ ἀπολαύσῃ κα-
λῶς τῷ ἑαυτοῦ, τὸν ἐκρέμασε.

τῶ ὑπανδράμενος, δὲν εἶναι εἰς χρέος νὰ δώ-
σῃ διὰ τὸν κατ' ἓνα τῶς τεύκοντα πνύτε, πα-
ρὰ μόνον τοὺς δέκα παράδες, αὐτὸς δὲ τὸν
παῖδα ἀειδμόν. Διὰ τοῦτο τὸ δόσιμον αὐτὸ
λέγεται κεφαλιάτικον. Ὅποτε δὲ ἐχωρίζοντο
ἀπὸ τὸν πατέρα, καὶ ἐπήγαιναν εἰς ἐδικάτους
ὁσπήτια ἐπλήρωναν τότε ὡς ὁ πατήρ. Ἐδίδον
παρὸς τέτοις ἀπὸ τὸν βέτυρον, καὶ τυρὸν τὸ δέ-
κατον· τὰ δὲ γεννήματα, καὶ ὄσπρια, ἐπειδὴ
τὰ ἐλάμβανον ἀπὸ τὰ χωρία, καὶ δὲν τὰ ἐ-
σπερνον οἱ ἴδιοι, δὲν ἦτον εἰς κἀνὴν χρέος
δεκατίας. Τῆτο τὸ ἐξακολουθεῖσαν ὀχλαίως,
διὰ νὰ μὴ φαίγονται ἐνάτιοι, καὶ ἀπειθεῖς εἰς
τῷ Ἑφελῷ Πόρταν.

Τόσον τὰ τοιαῦτα, ὅσον καὶ τῶς ἀπερασμέ-
νης πολέμους, ὅπῃ ἐσυγκρότησαν μὲ διαφόρους
Πασάδες, καὶ Ἀγάδες, ἡ τυραννία δὲν ἄφησε
κἀνὴν Γραικὸν ἐλδύθερον, καὶ γείτονα διὰ νὰ
τὰ συγχεῖν. Καθὼς ὅμως μοι ἐδιηγήθησαν
πολλοὶ γέροντες τοὺς πολέμους κατὰ παράδο-
σιν, καὶ ἐκεῖνες ἀκόμι ὅπῃ οἱ ἴδιοι ἔκαμαν,
δέλει τῶς διηγηθῶ καὶ ἐγὼ ἐν συντομίᾳ διὰ
περιέργειαν τῶ ἀναγνώσκοντος· ἀλλ' ἐὰν ἐσα-
θῇσαν ἀσημεῖωτα μὲ τὸν κάλαμον τὰ ἀπερα-
σμένα αὐτῶν κατορθώματα, δοῦνται μ' ὅλον
τῆτο κατ' ἓνας νὰ τὰ συναειδηθῇ μὲ τὰ ἀ-
κόλουθα, τὰ ὅποια ἔγιναν ἐμπροσθέν μας, καὶ
ἐγράφησαν μὲ ὅλην τῷ ἀκρίβειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Αὐτοὶ ἐσάθισαν, καὶ σέκονται πάντα ἀνδρεῖοι καὶ μεγαλόφυχοι ἐναντίον τῆς τυράννων, καὶ εἰς κάθε ὀλίγον διάστημα καιροῦ εἶναι ὑποκείμενοι νὰ πολεμῶν με αὐτούς. Ἡ αἰτία δὲν εἶναι ἄλλη, παρὰ ὁ φόβος, διὰ νὰ μὴ τὰς βλέπεν ἐλπίδες, καὶ διαφορετικὰς ἀπὸ τούς ἄλλους Γραικοὺς, ἀλλὰ βασανισμένους, ξυλίζομένους, καὶ πάντοτε μετὰ τὴν κεφαλὴν προσκυνημένῳ ἕως τῆς γῆς τὸ ἔδαφος. Αὐτοὶ ὁμῶς διὰ νὰ φυλάξεν τὸν ἑαυτὸν τὰς ἐλπίδας, ἐκατοίκησαν ἐκεῖνα τὰ δύσβατα ὄρη, καὶ μὲν ἔχοντες τὰ τῆς ζωοφίας των, θερίζουσι, καὶ συράζουσι ἀπὸ τὰ ὑποσατικά τῆς τροπαίωνων τὰς, τὰ ὅποια δυνασικῶς ἄφισαν εἰς χεῖρας τῆς τυράννων. Τὰ δίκαια ὅπου οἱ Σελιώται περὶ τὰς τροβάλλων ἐναντίον αὐτῆς εἶναι, ὅτι ὅσα λαμβάνει ἀπ' ἐκείνης δὲν εἶναι ἐδικάτων, ἀλλὰ τῆς πατέρων, πάππων, καὶ τροπάππων τὰς, ἀπὸ τὰς ὁποῖας ἐκεῖνοι τὰ ἄρπαξαν βιαίως, καὶ ἀσπλάγχχνως. Ἐκεῖνοι δὲν εἶναι, ὅτε βεβαιῶνται κύριοι, καὶ κληρονόμοι αὐτῆς τῆς γῆς, καὶ ὑποσατικῶν, ἀλλ' ὡς δυναστικοὶ ἐπίτροποι, καὶ προσωεινοὶ οἰκονόμοι· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ δίκαια τῆς ἀληθῶν κληρονόμων δὲν εἰσακίσονται μετὰ λόγον εἰς τὰς ἀδίκας ἐπι-

ἑσπες, διὰ τῶτο βιάζονται νὰ τὰ λαμβάνουν
 μὲ τὰ ἄρματα τες, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν νὰ
 διαφεντεύουν καὶ τῶν ἐλδιδερίαν τες, ὅπως ἡ ἰ-
 δία φύσις τες ἐχάρισεν. Ἐχοντες λοιπὸν διὰ
 συμμάχους δυνατὲς τὰ δίκαιά τους, ἐκυρίδσαν
 μὲ τὰ ἄρματα ἄρκετὰ χεῖρα εἰς τοὺς κάμ-
 πους, καὶ λαμβάνουν τὰς καρπὰς οἱ ἴδιοι. Ὄταν
 δὲ ἔρχεται πολὺ πλῆθος ἐχθρῶν κατεπαύω-
 τες, τότε ἀφλύγουν τὰ ἔξω χεῖρα χεῖς δια-
 φεντεύουσιν, ἐπειδὴ εἶναι ὀλίγοι, καὶ ἀγωνί-
 ζονται νὰ φυλάξουν μόνον τῶν καθεδρῶν. Ἀ-
 ποδιώκοντες δὲ τὸν ἐχθρὸν, γίνονται πάλιν
 κύριοι ἐκείνων τῶν χερῶν, καὶ ἄλλων τυ-
 χερῶν.

Κανονίως κάμμιαν τέχνην, ἢ πραγματείαν
 δεὺν μεταχειρίζεται, παρὰ ὅλητες ἡ γύμνασις
 παιδιόθεν εἶναι εἰς τὰ ἄρματα. Μὲ αὐτὰ
 ξάγουν, μὲ αὐτὰ κοιμῶνται, καὶ μὲ αὐτὰ ὄξυ-
 πνοῦν. Τὸ δὲ θαυμασιώτερον εἶναι, ὅτι καὶ
 πολλαὶ γυναῖκες φέρουν ἄρματα, καὶ κτυπῶνται
 καὶ μὲ τὸν ἐχθρὸν. Ὄταν πολεμῶν οἱ ἄνδρες,
 αἱ γυναῖκες τὰς φέρουν τὰς τροφὰς, καὶ φροσέ-
 κια εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ὅπως ἡδεῖσιν ἰδεῖν κα-
 νονίως μέρος τῶν ἀνδρῶν, ὅπου νὰ τζακίζεται
 ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, αὐτὸς ἔρχεται καὶ τὸ βοηθεῖν
 μὲ πόλεμον. τὸ δὲ ἀξιολογώτερον εἶναι, ὅπως
 τὰς ὑποχρεῶνται νὰ μάχωνται μὲ πολὺν κίν-
 δυνον, ἐπειδὴ τὰς ὑβρίζειν φωνάζοντάς τες δει-
 λές,

λῆς, καὶ ἀναξίεις διὰ τὰ ἔχον γυναῖκας. Με-
ρικῶν τὰς ἀρπάζον καὶ τὰ ἄρματα διὰ περισ-
σοτέραν ἐνξοπλῷ. Ἡ παρρησία τέλος πάντων
τῶν γυναικῶν φέρει τὴν δόξαν τῶν ἀνδρῶν.

Τὸ τὰ περιεργασθῇ τινὰς καταλεπτῶς τὰ
ἡρωϊκὰ αὐτῶν κατορθώματα, καὶ μάλιστα τὸν
καιρὸν, καὶ τὰς περιστάσεις ὅπῃ τὰ ἐνεργῶσαν,
καὶ ἐνεργῶν, δυνάμει τοὺς κίνει κατὰ τὴν
ἀνδρείαν κατωτέρως ἀπὸ τὰς παλαιὰς ἐκείνους
Ἡρώας τῆς Ἑλλάδος, μὲν ὅλον ὅπῃ ἐκείνοι ἦτον
κατὰ γενεαλογίαν ἐλδύθεροι, καὶ δυνάμει εἶχαν καὶ
τόσους ἐχθρὰς γειτόνους, καὶ μάλιστα ἀλλοφυ-
λους, καὶ ἀλλοθρήσκους. Τέλος πάντων ἦτον ἄν-
δρες φιλόσοφοι, καὶ ἐγνώριζαν ἀπείρως καλὴ-
τερα τὴν διαφορὰν τῆς τυραννίας, καὶ ἐλδύθε-
ρίας ἀπὸ τὰς πωρινὰς ἀμαρτεσάτης Σελιώτας.

Σώζεται μία συνήθεια, ἡ καλὴτερα τὰ εἰ-
πῶ νόμος εἰς τὸ Σοῦλι, ὥστε καὶ τοὺς δειλὰς
βιάζει διὰ τὰ γίναν μεγαλόφυχοι, καὶ μάλι-
στα οἱ ὑπανδρόμυνοι. Εἶναι δὲ αὕτη ὅταν
καμμία γυναῖκα, ἀπ' ἐκείνας ὅπῃ ἔχον ἄν-
δρεῖς ἀνδρας, καὶ ὅπῃ τὰ ἐκαμαν χωριστὰς
παδικαεῖαις, ἤθελε πηγαίνει εἰς τὴν βρύσιν
τὰ πάρη νερόν, αὐτὴ εὖρη ἐκεῖ καμμίαν ἄλλην,
ὅπου τὰ τὴν ἰξούρη, ὅτι ἔχει δειλὸν ἄνδρα,
δυνάμει ἀφύκει τὰ φωτογεμίση τὸ ἀγγεῖον
τῆς νερόν, οὕτε τὸ ζῶόν τῆς τὰ φωτοποτίση,
ἀλλὰ τὴν ὑβρίζει, τὴν διώκει ἐκεῖθεν λέ-
γων

γων-

γωντάς την, ὅτι δὲν ᾤρεπει αὐτὴ νὰ παρωτογε-
μίσση, μὲ τὸ νὰ ἔχη δειλὸν ἄνδρα, καὶ εἶναι
βάρος τῆς Πατρίδος, καὶ ἔτε γυναῖκα τῇ τυ-
χαίνει. Ἄν εἰς αὐτὴν τὴν σιγμῇ φθάσῃ καὶ
ἄλλη, ἢ καὶ πολλαῖς, ὡσαύτῃν δούτεραν, ᾤρε-
πει ἐκεῖνη, ὅτῃ ἔχει τὸν δειλὸν ἄνδρα νὰ δώ-
σῃ τόπον εἰς ὅλαις διὰ νὰ παρωτογεμίσσῃ, καὶ
εἰς τὸ τέλος νὰ τελειώσῃ καὶ αὐτὴ τὸ ἔργον της.
Τότε αὐτὴ πηγαίνεσα εἰς τὸ ὁσμήτιον, δίδυς
λέγει εἰς τὸν ἄνδρα της, ὅτι ἢ νὰ κάμῃ καὶ αὐ-
τὸς κάμμιαν παλικαριὰν, διὰ νὰ τιμηθῇ ἀπὸ
τῶν πατρίδατε, καὶ νὰ ἔχη καὶ αὐτὴ τὴν ὑ-
πόληψίν της ἀπὸ ταῖς ἄλλαις γυναῖκες, ἢ
πλέον ἄνδρα της δὲν τὸν θέλει, ἀλλὰ μέλλει
νὰ εὖρη εἶνα παλικάρει ἄξιον.

Πρὸς τούτοις, ὅταν δύο ἄνδρες, ἢ καὶ πε-
ριασότεροι συγχίζονται ἀναμεταξύτους, ἄλλοι
ἄνδρες ποτὲ δὲν ἐμβαίνουν εἰς τὸ μέσον νὰ τὸς
χωρίσῃ, ἀλλὰ πάντοτε αἱ γυναῖκες ἔχουσι
καὶ τὸς ἡσυχάζουσι. Ἐπειδὴ οἱ ἄνδρες πολλάκις
εἶναι ὑποκείμενοι νὰ περισδύσουσι, ἀντὶ νὰ
καταπαύσουσι τὸ κακόν· ὅταν δὲ αἱ γυναῖ-
κες, δὲν πολυᾷ κἀνδίας ἄνδρας νὰ τὰς εἰρη-
νολοῖ, ἔξω μόνον, ἄλλαι γυναῖκες. Ἐπειδὴ
οἱ ἄνδρες, κοντὰ ὅτῃ σοχάζονται ἀπαίσιοι νὰ
ἀνακατόβωνται εἰς τὰ τῶν γυναικῶν, φοβοῦν-
ται ἀκόμι μήπως ἐπαύω εἰς ἐκεῖνῃ τὴν τα-
ραχῇ συνέβῃ καὶ φονεῖθῃ κάμμια γυναῖκα

ἐκ μέρους τῶν ἀνδρῶν · καὶ τότε ἀκολοθεῖ μεγάλη δυσυχία εἰς ἐκεῖνον, ὅπῃ τὴν ἐφόνδισε, μὲ τὸ νὰ ἔχεν ἓνα νόμον ποιῆτον · ὅτι ὅποιος σκοπῶσι γυναῖκα, πρέπει νὰ παιδίδεται ὡς φονεὺς πόσων συμπολιτῶν, ὅσας ἤμπορεσε νὰ γεννήσῃ ἢ φονδιδεῖσα γυνὴ εἰς τὴν Πατείδα. Τέλος πάντων μὲ μέγαλιν ζημίαν ἢ γενεὰ τῆς φονέως, καὶ μὲ πολλὰ μέσα μόλις δύναται νὰ σβύσῃ τὸ κακόν.

Κανένα νόμον γραπτὸν δὲν ἔχεν, ὅτε κητήριον · ὅταν σφάλῃ τινὰς, συνάζονται οἱ παῖδες ἀπὸ τὰς γενεάς των, θεωρῶν τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἐν ταυτῇ κάμνουν καὶ τὴν ἀπόφασιν.

Ἀπ' ἐδῶ λοιπὸν ἄς πληροφορηθῇ καθεύας, (εἴτε ἐναντίος τῆς γενεᾶς μου) ὅτι σώζεται ἐκείνη ἡ γυναῖκα, καὶ ἐλδιδεῖρα ψυχὴ εἰς τὰς ἀπογόνους τῶν παλαιῶν Ἑρῶν τῆς Ἑλλάδος, μὴ ὅλον ὅπῃ ἐμάκρυνεν ἀπ' αὐτῆς ἡ μάθησις. Φθάνει μόνον νὰ ἀπολαύσῃς τὴν ἐλδιδεῖαν τὴς διὰ ὀλίγας ἡμέρας, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ γνωρίζονται ὅτι εἶναι γνήσιοι ἐκείνων ἀπόγονοι. Ἀλλ' ἐδῶ ὁ ἐναντίος ἐνδέχεται νὰ μοὶ ἀποκηδῇ, ὅτι αὐτὸν σώζεται εἰς τὰς Ἑλλήνας ἡ παρὰ μεγαλοψυχία, διατί δὲν ἀποτεριάζουν τὸν ζυγόν; Εἰς αὐτὸν, εἰ μὲν ἔχῃ ἀρκετὰς ἰδέας τῆς Τερκίας, δὲν πολυλογῶ, ἐπειδὴ μόνος τὸ δέισκει τὴν ὀρθὴν κρίσιν · εἰ δὲ ἀγνοεῖ τὰ τῆς Τερκίας, μίαν μόνον ἀπὸ τὰς πολλὰς ἀπό-

πόκεισιν τῷ λέγω, ὅτι τὸ πείρασμά αὐτὸ ἀπὸ τὰ φῶτα τῆς Πατρίδος τε, αὐτὸ ἐφώτισεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐν μικρῷ καιρῷ διαστήματι, ἡθελεν ἰδῆ τὴν Ἀθῶν ὁδηγοῦσαν τὸν Ἄρην κατὰ τῆς ἡμισελήνης. Τὰ δίκαια, ὅπῃ ἐπιθυμοῦσα νὰ προβάλλῃ εἰς κάθε ἐναντίον, καὶ ὁμογενῆ διὰ τὴν πωρινὴν τῇ Ἑλλάδι κατὰσασιν, εἶναι πάμπολλα. Αἱ σκῆαι ὁμῶς καὶ κινδυνώδεις πειράσεις τῷ νῦν αἰῶνος τὰ ἀποκοιμῶσι.

Ὅτι μὲν οἱ Γραικοὶ καὶ τὴν σήμερον εἶναι μεγαλόψυχοι, τοῦτο ἐφαίνῃ πολλάκις ἐμπράκτως, ὅξόπως δὲ ὅταν ξεμακρύνουν ἀπὸ τῆς τυραννικῆς διοίκεισιν, καὶ πηγαίναν εἰς κἀνένα ἐλπίθερον Βασίλειον, γίνονται οἱ πλέον γενναϊότεροι ἄνδρες εἰς τοὺς πολέμους ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος. Δὲν ἐσάθῃ μικρὸς ὁ πόλεμος τῷ Μαγιὸρ Λάμπρος Κατζόνῃ εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ὅπῃ ἐγένεν ἐν ὀνόματι τῆς Ῥωσίας, ὁμοίως καὶ πόσοι ἄλλοι εἰς τὸ Κρήμι· οὔτε ὁ τῇ ἐν Αἰγύπτῳ Γραικῶν ἐν ὀνόματι τῆς Γαλλίας, καὶ δι' ὁδηγίας τοῦ Χιλιάρχου Βαρδο-λομαίου Σέρρας τῷ Χίου· ἔτε ὁ τῶν ἐν Βλαχίας, ἐν ὀνόματι τῆς Γερμανίας Αὐτοκράτορος, ὁδηγῆντος τοῦ Μαγιὸρ Νικόλα Κοζανί-τε. Ἀφίνω δὲ νὰ ἐπαριθμῶ τὰ ὅσα ἐγίναν, καὶ γίνονται κατ' ἐκάστῳ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ μικρότατα σώματα τῇ λεγομένην Καπιτανέων ἐναντίον εἰς δεκαπλάσια τῇ ἐχθρῶν,
αἰα-

ὑαφέρω ὅμως ὀλίγα αὐτῷ ὀνόματα δι' ἐνθύμῃσιν.

Δὲν ἐσυγκρότησεν ὁ Καπετᾶν Ἰωάννης Μποκοβάλλας εἰς τὰ Ἀγραφα πόσας πολέμους μετὰς Τέρκας, ὥστε καὶ τὸν ἴδιον Πάππον τῷ Ἀλῇ Πασᾷ ἕως τὸ Τεπελέγκι (1) ἐδίωξε; Ὁ Καπετᾶν Ζῆφος ἀπὸ τὴν Ἐλασσῶνα (2) δὲν ἐφύλαξεν, ἐν ὅσῳ ἔζη, ἐλδιδέραν τὴν Ἐπαρχίαν τῶ ἀπὸ τῶς Τέρκους; Ὁ Καπ. Τόσκας δὲν ἐκαταδάμασε τῶς ἐχθρῶς εἰς τὰ Γραιβενὰ μὲ τρομερῶς πολέμους; Ὁ Καπ. Καραλῆς δὲν τῶς κατεδίωξεν ἀπὸ τὰ χωρία τῶ Ὀλύμπου,

(1) Τεπελέγκι. Αὕτῃ ἦσαν ἡ πρώτη καδέδρα τῷ Ἀλῇ Πασᾷ, ὅπου κατὰ τὸ παρὸν φυλάττει ὅλας τῶς θησαυρῶς τῶ εἶναι περιττειχισμένον ἀπερνᾷ καὶ ὁ ποταμός πλησίοντε, ὀνομαζόμενος Βοῦσα.

(2) Ἐλασσῶνα. Ὁ Ὅμηρος τὴν ὀνομάζει Ὀλοσσῶνα. Κᾶται πρὸς τὸ ὄρος τῶ Ὀλύμπου κατὰ Μεσημβρείαν εἶναι κατοικημένη ἀπὸ Χερσιανῶς, καὶ Τέρκας. Πλησίον αὐτῆς, ἐπάνω εἰς ἕνα λόφον σώζεται ἕνα Μοναστήριον, ἐν ᾧ ἐορτάζεται ἡ Κοίμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, περιφημον διὰ τὰ θαύματα, ὅπως κατὰ καιρῶς ἐσωθέντων, διὸ καὶ σώζεται ἀβλαβὲς ἀπὸ τῶς ἐχθρῶς ἕως τῶν σήμερον. Αὐτὸ καλῆτερον γὰρ τὸ ὀνομάσῃ τινὰς ξενοδοχεῖον, καὶ πτωχοφρεῖον· ἐπειδὴ εἶναι πάντῃ διαφορετικὸν ἀπὸ τὰ ἐν τῇ Ἐλλάδι σωζόμενα Μοναστήρια, καὶ ὅποια διασπείρῃς πρὸς ἴδιον σαρδαναπαλισμόν.

πα, καὶ τὰ ἐκράτει ἐλδύθερα; Ὁ Καπ. Μπλα-
 χάβας εἰς τὰ Χάσια δὲν ἐξολώθρωσε τὰς τυ-
 ραίνους; Ὁ Καπ. Μακρυθανάσης, καὶ Καπ.
 Μακρυπέλιος δὲν ἐπολέμησαν ὡς ἄλλοι Λεω-
 νίδαι, καὶ Θεμισοκλεῖς, καὶ ἐκράτην τὰ χωρία
 τοῦ Κυσάβου ἀπάτηται; Ὁ Καπ. Τζιοβάρας
 εἰς τὴν Ἑπειρον δὲν ὑπέταξε τὰς Τέρκας, πε-
 ριπατῶντας παρρησίᾳ μὲ τὰ φλάμπερά του;
 Ὁ Καπ. Καρακίτζιος εἰς τὸ Καρπινῆσι δὲν
 κατέσφαξε τὰς ἐχθροὺς πάντοτε ὡς τὰ ἄλογα
 ζῶα; Ὁ Καπ. Νίκος, Ζάρας ὀλίγας πολέ-
 μους ἐσυγκρότησε διὰ ξηρᾶς, καὶ θαλάσσης πρὸς
 τὰ μέρη τῶ Ὀλύμπου, καὶ Θερμαϊκὸν κόλπον
 (1); Μὲ ποῖον δὲ νὰ συγκρίνω ἐκεῖνον τὸν
 Ἡρώα, λέγω δὴ τὸν Καπετὰν Ἀνδρεῆτζον, ὁ
 ὁποῖος κοντὰ εἰς τὰς φοβερὰς πολέμους, ὅπου
 εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐσυγκρότησεν, ἔκαμεν ἀκόμι
 ἐκεῖνο τὸ ἀνέλπιστον διάβασμα ἀπὸ τὰ ἀνατο-
 λικὰ μέρη (2) ἕως τὰ δυτικὰ (3) τοῦ Μω-
 ρέως μὲ διακοσίους μεγαλοφύχας Ἡρώας, βα-
 σῶντας τὰ σπαθία εἰς τὰς ἀκράτους χεῖράς
 των, καὶ πολεμῶντας δις, καὶ ἔεις τὴν ἡμέραν
 με

(1) Θερμαϊκὸς κόλπος ὀνομάζεται ὅλον τὸ στενὸν
 Πέλαγος τῆς Θεσσαλονίκης ἕως τὸ Ἅγιον Ὅρος.

(2) Μέρη, ἦσαν ἀπὸ τὴν Μαλίω.

(3) Δυτικὰ, δηλαδὴ ἕως τὴν Βοσίτζα τῆς Πάρου.

μέ ὅλῃς τῆς Πελοποννησίου, ὄντες πεινασμέ-
νοι, γεγυμνωμένοι, καὶ αὔπνοι σχεδὸν ἡμέ-
ρας εἰκοσι;

Εὰν αὐτοὶ οἱ κατὰ καιρὸν χρηματίσαντες
Καπιτανεοὶ δὲν ἀντισέκοντο μεγαλοφύχως εἰς
τῆς τυραννῆς, ἥθελον ἰδῶμεν καὶ αὐτὰ τὰ βε-
νὰ, καὶ δυσβάτης τόπῃς (ὅπερ πῶρα κατοικῶν
μόνον Χερσιανοὶ) νὰ κατοικῶνται ἀπὸ τῆς ἰ-
δίης Τέρκου, καθὼς εἰς τὰ μέρη τῆς Βελ-
γαείας. Ἡ ἀκατασασία, καὶ ὁ φόβος τῆς ὀ-
λίγων προκομμένων Ἑλλήνων μᾶς ὑσέρησεν
ἀπὸ τὰ ἀξιοσημεῖωτα τῆς ῥηθύνων Καπιτα-
νέων ἀνδραγαθήματα, τὰ ὅποια ἦτον ἀνάγ-
καῖα διὰ νὰ ἐξυπνοῦν τοὺς τωρινῆς. ἐπειδὴ
αἱ παλαιαὶ Ἱστορίαι πῶν Προγόνων μας εἰς
πολλὰ ὀλίγως εἶναι γνωστὰ διὰ τὴν δεινότητα
τῆς γλώσσης.

Ἄς μὴ σοχαθῇ ὁ ἐναντίος μας, ὅτι οἱ Ἑλ-
λῶνες κτυπεῖνται μὲ ἀνάξις Τέρκου, ἀλλὰ
μὲ τῆς ἰδίης Γραικῆς, οἱ ὅποιοι διαφέρουν μό-
νον κατὰ τὴν Ὀρησκείαν. διότι αὐτοὶ προχωρή-
σωμεν ἐρδυνῶντες τὴν γενεὰν τῆς Ἀλῆ Πασᾶ,
δὲν θέλει εὐρομεν τὸν ὑπόπαππὸν τε νὰ ὠνο-
μάζετο ἀλλέως, παρὰ ἢ Κωνσταντῖνος, ἢ Γεώρ-
γιος, καὶ τὰ ὅμοια. Ἡ δόξα δὲν ἀσύκωσε τὰ
φυσικά τε χαρίσματα, τὰ ἐπερίσδωσε δὲ τὴν
τυραννίαν εἰς τὸ ἰδιόν τε γένος ἐξ αἰτίας τῆς
Ὀρησκείας. Περὶ τέτε ἔχομεν ζωντανότερα πα-
ρα-

ραδείγματα εἰς τὴν Ἀλβανητίαν ἕως τὴν σήμερον, ὥστε ὁ υἱὸς ὀνομάζεται Χασανῆς, καὶ ὁ Πατὴρ Νικόλαος, καὶ καθεξῆς. Ἐφωρεπε καὶ αὐτοί, ὅπῃ ἐδοκίμασαν τὴν τυραννίαν ποροτήτερα νὰ διαφεντεύουν τὸ γένος τῆς ἀπὸ τῆς παρώ-
της τυραννῆς· ἀλλ' αὐτοὶ ἐξ ἐναντίας γίνονται ἄλλοι νέοι, καὶ ἀχόρταγοι τύραννοι. Κατακόπτουν, ἐκδύουν, ξυλίζουν, κατασφάζουν, ποίους; τοὺς συγγενεῖς τῆς, τὸ αἷμα τους. Οἱ φυσικοὶ Τῆρκοι, μὲ ὅλον ὅπῃ τῆς ἐκυρίδυσαν μὲ τὰ ἄρματα τῆς, δὲν ἐφάνησαν, ἀλλ' ἔτε φαίνονται τὸσον ἀσπλαγχνοὶ εἰς αὐτοὺς, ὅσον οἱ νεόθρησκοι. Ἐδῶ φαίνεται, ὅτι ἡ φύσις νὰ ἔχῃ μεγάλην ἀντιπάθειαν εἰς τοὺς ἐμφυλίας, παρὰ εἰς τῆς ἀλλοφύλης πολέμους.

Ἄν δὲν εὐχαριστηθῇ ὁ ἐναντίος εἰς τὰ ὀλίγα αὐτὰ παραδείγματα ἢ μπορεῖ νὰ ἀναγνώσῃ τὸν Κύρ Σεεσούλ Γκοφιέρ Γάλλον, καὶ τὸν Κύρ Αἰπὼμ Γκιλιὰμ Ἀγγλον, καὶ ἄλλους πολλοὺς παλαιοτέρους, ἀφ' ὧν θέλει γνωρίσει τὰ τῶν Γραικῶν εἰς πλάτος. Ἐγὼ δὲ σρέφω πάλιν εἰς τὸ ποροκείμενον τῷ λόγῳ, ὅτι ἀρκετὰ ἀπήδησα ἀπὸ τῆς ὑπόθεσιν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'.

Τέσσαρα εἶναι τὰ κύρια, καὶ ὧς ἀρχῆς ἐ-
λδύθερα χωρία τῆς Σουλιάτων. Πρῶτον, τὸ
Σῆλι, ἡ Γκιάφα, ὁ Ἀβαρείκος, καὶ ἡ Σαμω-
νίβα. Αὐτὰ μὲν τὴν αὐξήσιν τῆς συμπολιτείας,
καὶ συμφωνίαν ἐκυρίδωσαν κατὰ καιρὸς τὰ
ἐμποροῦν χωρία ἀπὸ τῆς ἐχθρῆς. Μέσα δὲ
εἰς αὐτὰ τὰ τέσσαρα χωρία δύνεισκονται διά-
φοροι γεναὶ, κοινῶς λεγόμενοι Φάραις, καὶ ἡ
κάθε Φάρα πείθεται εἰς τὸν προεσώτερον, ἢ
ἀνδρείότερον, ἢ Καπιτάνον τῆς, αὐτῇ ἐχθρῇ, ἐξω-
μόνον αὐτῇ εἶναι ἐναντίος τῆς Πατρίδος. Οἱ δὲ
Καπιτάνοι, καὶ Προεσοὶ εἰς κάθε περὶ αὐτῶν
συνάζονται, καὶ συμβεβλότες τὰ τῆς Πατρί-
δος ὠφέλιμα, τῶν ὁποίων ἐμποροῦν θέλει ἀ-
ναφέρομεν κατ' ὄνομα. Καὶ ἰδὲ παρασαίνομεν
πρῶτον τὰς φαρμακείας, καὶ φάρμακας τῆς Σουλίας.

Εἰς τὸ Σῆλι δύνεισκονται ἕως φαρμακείας τε-
τρακόσιαι εἰκοσι πέντε, αἱ δὲ φάρμακας τῶν αἰ-
ακόλιδων.

Ζαβελλάταις, Μποτζαράταις, Δαγκλιάταις,
Μπεζιάταις, Σεάταις, Καλογεράταις, Νικά-
ταις, Ζαρμπάταις, Καραμπινάταις, Βελιά-
ταις, Θανασάταις, Κασκαράταις, Τοράταις,
Μαντζάταις, Παπαγιαννάταις, Βασιάταις, Τον-
πάταις, Μαπάταις, Σαχινάταις.

Εἰς

Εἰς τὴν Γκιάρων, φαμελίαις ἐξῴωτα, καὶ
φάραις αἱ ἀκόλεθοι.

Ζερβάταις, Νικάταις, Φωπάταις, Πανταζάταις.

Εἰς τὸν Ἀβαεῖκον, φαμελίαις πονήντα πέν-
τε· αἱ δὲ φάραις αἱ ἀκόλεθοι.

Σαλαράταις, Μπεφάταις, καὶ Ζιοβίταις.

Εἰς τὴν Σαμωνίβα, φαμελίαις τελάντα, αἱ
δὲ φάραις αἱ ἀκόλεθοι.

Μπεκάταις, Δαγκλιανάταις, καὶ Ἡράταις.

Τὰ δὲ χωρία, ὅπῃ αὐτοὶ ἐκυρίδωσαν κατὰ
καιρὸς μὲ τὰ ἄρματα τῆς ἀπὸ τῆς Ἀγάδες τῆς
Μαργαειότας, εἶναι ταῦτα. Τζεκῆρι, Ζαβρῆ-
χον, Ποταμιὰ, Γλυκὺ, Περειχάταις, Κατζα-
νοχώρι, Νεμίτζα, Χοϊκα, Κλεισῆρα, Μεζα-
κάταις, Ἀρτζαίς, Κῆρι, Μπερμπήλι, Ζαρο-
βίνα, Βερμπέτζα, Γιαννούτζη, Κορυτιανή,
Μποντάρι, Νιαγκάταις, Γοείτζα, Κορώνη,
Κορωνόπουλον, Τερκοπαλουκον, Γκανῆ, Γρό-
παις, Κελλί, Σπαθάρι, Σαλέσι, Παλιοκι-
τζιάταις, Σκαυδάλον, Κουλῆρι, Στανόβο, καὶ
Λεγκανίς.

Αὐτὰ εἶναι, ὡς προείπομεν, τὰ χωρία μό-
νον τῶν Μαργαειτιῶν Ἀγάδων. Ἀπὸ τὸ Σῆ-
λι ἕως τὸ Μαργαίτι (1) εἶναι ὥραις ἑξ.
Ἐως

(1) Μαργαίτη. Χῶρα μὲ μικρὸν Κάστρον, ἐν ᾧ
κατοικοῦν Τῆρκοι.

Ἔως ἐκεῖ ὅπου οἱ Σελιωταὶ ὀξυσιάζον εἶναι ὥραις τέσσαρες, ἦγον δύο ὥραις ἔξω ἀπὸ τὸ Μαργαίτι. Τώρα δὲ λέγομεν ὅσα πάλιν ἐκυρίδσαν ἀπὸ τὸν Πρόνιον Ἀγᾶν τῆς Παραμυθίας, καὶ ἀπὸ ἄλλους πολλὰς τῆς Ἰωαννίνων Ἀγάδες ἦγον

Ζιγκάει, Κολιούς, Γλυβίτζα, Κορίσιανη, Μπεσία, Μοκοβίνα, Δραγοβέτζη, Ἀρδόσι, Συσρενι, Ῥεμανάταις, Βύλια, Σέσι, Ἀλσοχῶει, Παλαιοχῶει, Κοντάταις, Σεριτζιάνα, Γοράνα, Νικολιτζίους, Μπελιαράταις, Κουτζιανόπυλον, Ζερλία, Ζέρμη, Γκινόλα, Σκιαδά, Ζεφλήκη, Ζεσιανὰ, Τέρβιτζιάνα, Γιοργάνη, Μπάλα, Κλεπάδη, Τόσκησι, Λύβα, καὶ Γκολυμή.

Ἀπὸ τὸ Σῆλι ἕως τὴν Παραμυθίαν εἶναι ὥραις ὀκτὼ, ἕως ἐκεῖ ὅπῃ οἱ Σελιωταὶ ὀξυσιάζον εἶναι ὥραις τέσσαρες. Ἀπὸ τὸ Σοῦλι πάλιν ἕως τὰ Ἰωαννίνα, δεκατέσσαρες, ἕως τὸ σιῶρον τῆς Σελιωτῶν, εἶναι ὥραις ἑπτὰ. Ἔτι ἕως τὴν Πάργαν, ὀκτὼ, ἕως τὴν Πρέβυζαν, δέκα ἑξῆς, ἕως τὸ Λῆρον, ἑπτὰ, ἕως τὴν Ἀρταν, δεκατέσσαρες.

Ἰδοὺ συμποσοῦνται ὅλαις αὐταῖς αἱ φαμελίαις, ὅπῃ προείπομεν, τῆς πεσάρων χωρίων πεντακόσαις ἐξῶτα. Τὰ δὲ χωρία, ἐξῶτα ἔξῃ. Ἀπ' αὐτὰς τὰς φαμελίας διγαίνον ἀνδρες πρὸς πολέμου ἕως χίλιοι, ἕως δὲ τοὺς χιλίους
πεν-

πεντακοσίους, ὅπου ἡμπορῶν νὰ δρέσκωνται
 τὴν σήμερον εἰς τὸν πόλεμον, ἀναπληροῦνται
 ἀπὸ ἄλλα ἑπτὰ (ὡς κάτωθεν) χωρία, τὰ
 ὅποια οἱ ἴδιοι τὰ ἐσύστησαν, κάμνοντες ἀποι-
 κίας ἀπὸ τὰ πρῶτα τέσσαρα, καὶ δεχόμενοι καὶ
 ἄλλας Γραικὰς καταφύγοντας πρὸς αὐτὰς· ἐν
 καιρῷ δὲ πολέμου ἐμβαίνουν εἰς τὴν καδολι-
 κὴν τῆς Πατείδα διὰ νὰ τὴν προφυλάξουν. Ἀ-
 πὸ τὰ ἄλλα, πολλὰ ὀλίγοι ἐμβαίνουν, ὅσοι
 δηλαδὴ εἶναι δακτυλοδειγμένοι εἰς τὴν ἀν-
 δρείαν. Τὰ δὲ ἐπίλοιπα χωρία μὲν χωρὶς
 διαφύλαξιν· διότι τὸ νὰ ἔμβουν καὶ ἐκεῖνα εἰς
 τὸ Σῆλι ἡμπορῶν νὰ λάβουν μεγάλῳ σκροχω-
 ρίαν ἀπὸ ἑοφὰς, καὶ ἀναγκαῖα τῷ πολέμου·
 καὶ τὸ κυριώτερον τῆς ἀφύων νὰ δελεῶν τὴν
 γῆν, διὰ νὰ ζωοφέρωνται καὶ αὐτοὶ, καὶ νὰ
 λαμβάνουν κρυφίως καὶ οἱ Σουλιῶται ἑοφὰς·
 διότι ἐν ὅσῳ τὸ Σῆλι σώζεται, ὁ ἐχθρὸς δὲν
 πολμᾷ νὰ τῆς βλάβῃ, φοβόμενος καθε μέλλον
 συμβεβηκός· ἀγκαλὰ ἡ τοποθεσία τῆς Σου-
 λιωπῶν δὲν ζητεῖ περισσότερα ἄρματα πρὸς
 διαφύλαξιν τῆς Πατείδος, ὅσον ἑοφὰς, καὶ τὰ
 τῷ πολέμου. Μεταχειρίζονται πρὸς τέτοις μίαν
 συνήθειαν, ἢ καλῆτερα νὰ εἰπῶ στρατήγημα
 πρὸς τὸν ἐχθρόν. Ὅταν, παραδείγματος χά-
 ει, βλέπουσιν ἑνα σῶμα συσθεμενόν ἀπὸ ἑξ
 χιλιάδας στρατιώτας, δὲν σέλουν ἐναντίον τους
 περισσοτέρους ἀπὸ ἑκατὸν πενήκοντα, ἢ καὶ
 δια-

διακοσίους ἄνδρας νὰ πύς ἀντισταθοῦν· ὅταν δὲ, ἀπὸ πεντακοσίων, ἢ καὶ χιλίων, τότε, εἰ δυνατὸν, ἀποφασίζεν ὅς ἴσου στρατιώταις, διὰ νὰ τὲς προξενῇ πολὺν θάνατον, καὶ ἔομον. Τὸ δὲ κυριώτερον διὰ νὰ τὲς πιάνεν ζωντανὰς, νὰ τὲς ἐκδύεν, καὶ νὰ τὲς πέρνεν καὶ ἔξαγοράν.

Ἐπειδὴ εὐρίσκοντο στενοχωρημένοι οἱ Σουλῶται μέσα εἰς τὰ τέσσαρα χωρία, ἔσειλαν καὶ ἀποικίας εἰς τὰ κάτωθεν ἑπτὰ, ἔχοντες καὶ ξεχωριστὴν ὀνομασίαν ἢ κάθε φάρα.

Εἰς τὸ Τζικῆρι εὐρίσκονται

Παναγιωτάταις, Κυσατάταις, Καλεσπεράταις, Φωτάταις, καὶ Γκιονάταις.

Εἰς τὸ Περιχάτι.

Φεντάταις, Τζιατζιανάταις.

Εἰς τὴν Βιλίαν.

Σταβρέοι, Δημηῆέοι.

Εἰς τὸ Ἀλσοχῶρι.

Σπατγλέοι, Γκιομπανάταις, Τζιατζάταις.

Εἰς τὲς Κοντάταις.

Καλντζάταις.

Εἰς τὴν Γκιονάλαν.

Μακρέοι, Τζιορτζέοι, Ζαχέοι.

Εἰς τὸ, Τζεφλήκι.

Μπακολάταις, Γκονεφάταις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Οἱ πόλεμοι, ὅπου αὐτοὶ ἐσυγκρότησαν μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἔξ ἀρχῆς, καὶ ἐφάνησαν νικηταί, εἶναι οἱ ἀκόλεθοι κατ' ὄνομα τῆς Ὀθωμανικῶν Ἀρχηγῶν, χωρὶς ὅμως νὰ διαλαμβάνεν οἱ ἐννέα τὴν Χρονολογίαν· ἐπειδὴ (ὡς θεωροῦμεν) ἡ τυραννία, καὶ τῆς ἰδίων ἡ ἀμάθεια ἀπεσιώπησε τὴν σημείωσιν τῆς τότε ἡρωϊκῶν τῶν κατορθωμάτων.

Πρῶτον πόλεμον ἐσυγκρότησαν μετὰ τὸν Χατζὴ Πασᾶ τῷ Ἀσλᾶν Πασᾶ, ὅς τις ἐπῆγε κατεπαύω τῶς μετὰ δώδεκα χιλιάδας στρατόμα, οἱ δὲ Σελιώται μολίς ἦτον τότε ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἀνδρες. Δεύτερον, μετὰ τὸν Μεσαφᾶ Πασᾶ, καὶ αὐτὸς μετὰ χιλιάδας ἑπτὰ. Τρίτον, μετὰ τὸν Δόσμπει, καὶ αὐτὸς μετὰ ὀκτώ. Τέταρτον, μετὰ τὸν Μαξέπαγα, καὶ αὐτὸς μετὰ ἑξ. Πέμπτον, μετὰ τὸν Σελεμᾶν Τζαπάρω, καὶ αὐτὸς μετὰ ἐννέα, τὸν ὁποῖον μαζὺ μετὰ τὸν ὕόν τς (1), καὶ ἄλλους ἐξήντα Ἀγάδες ζωντανῶς ἐπίασαν· λαβόν-

(1) Ὑῖόν τς. Δηλαδή τὸν νῦν λεγόμενον Χασᾶν Ἀγά, Τζαπάρω, τῶς ὁποίας εἶχαν κλείσῃ οἱ Σελιώται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῷ Ἁγίῳ Γεωργίῳ μέσα εἰς τὸ Σῆλι, καὶ τὴν νύκτα τῶς ἐρρίψαν ἀπὸ τῆς σκεπαστῆς

βόντες δὲ χιλίων φλωρίων ὄξαγοραὶ, τοὺς ἐ-
λδύθέρωσαν. Ἐκτον, μὲ τὸν Πασᾶ Κόκκα, καὶ
αὐτὸς μὲ τέσσαρας. Ἑβδομον, μὲ τὸν Μπεκὶρ
Πασᾶ, καὶ αὐτὸς μὲ πέντε. Ὀγδοον, μὲ τὸν
ρήθρυντα Χασᾶν Τζαπάρην, καὶ Χασᾶν Μωραῖμ
Ἀγᾶ, καὶ αὐτοὶ μὲ πέντε. Ἐννατον, μὲ τὸν
Ἀλῆ Πασᾶ Ἰωαννίνων μὲ χιλιάδας δέκα. Δέ-
κατον, μὲ τὸν ἴδιον πάλιν εἰς τὰς 1792. Ἰου-
λίε πρῶτῃ, μὲ εἴκοσι δύω.

Αὐτὸν τὸν δέκατον πόλεμον τὸν περιγράφει
καὶ κάποιος Γουλιὰμ Ἀγγλος. Αὐτὸς ἐσάθη
περιηγητὴς ὅλης τῆς Ὀθωμανικῆς Ἐπικρατείας,
τῆς ὁποίας ἰσόρρισε τὴν κατάσασιν εἰς Τόμους
δύω, οἵ τινες μετεγλωττίσθησαν καὶ εἰς τὴν Γαλ-
λικῶν διάλεκτον. Ἐτυχεν ὁ ἴδιος τότε παρὼν
εἰς Ἰωάννινα, καὶ διὰ περιασπότεραν βεβαίωσιν
ἰδὲ ἀναφέροντες δύο γράμματα, ὅπως ἔχει τυ-
πωμένα εἰς τὸν δεύτερον Τόμον, τὰ ὁποῖα εἶ-
χεν ἀντιγράψῃ μόνος τὰ εἰς τὰ Ἰωάννινα.

Lettre d'Aly Pacha de Jannina, aux Ca-
pitaines Bogia, et Giavella. Tome II. page 106.
Ἦγεν Ἐπιστολὴ τῷ Ἀλῆ Πασᾶ ὑπὸ Ἰωαννί-
νων πρὸς τὸν Καπετᾶν Μπότζαρην, καὶ Καπε-
τᾶν Τζαβέλλαν. Τόμος Β'. φύλ. 106.

„ Φί-

πολλὰ κοφίνια γεμάτα μελίσας, καὶ ὁποίων τὰ κεντρίσ-
ματα μὴν ὑποφέροντες ἐπαρρόδοθησαν μὲ συμφωνίαν, ὅ-
τι νὰ μὴ πρὸς πολεμήσῃ ποτὲ, καὶ ἔτιως ἀφέδθησαν.

„ Φίλοι Καπετᾶν Μπότζαρη, καὶ Καπετᾶν
 „ Τζαβέλλα ἐγὼ ὁ Ἀλῆ Πασᾶς σᾶς χαιρετῶ,
 „ καὶ σᾶς φιλῶ τὰ μάτια. Ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ
 „ ξέρω πολλὰ καλὰ τὴν ἀνδραγαθίαν σας, καὶ
 „ παλικάριάν σας, μὲ φαίνεται νὰ ἔχω μεγά-
 „ λην χρείαν ἀπὸ λόγους. Λοιπὸν μὴ κά-
 „ μετε ἀλλέως παρακαλῶ, ἀλλ' εὐθὺς ὅπου
 „ λάβετε τὴν γραφύμην νὰ μαζώξετε ὅλα σας
 „ τὰ παλικάρια καὶ νὰ ἔλθετε νὰ μὲ εὑρετε,
 „ διὰ νὰ πάγω νὰ πολεμήσω τὸς ἐχθρούς με.
 „ Τέτι εἶναι ἡ ὥρα καὶ ὁ καιρὸς, ὅπῃ ἔχω χρείαν
 „ ἀπὸ λόγους, καὶ μὲν νὰ ἰδῶ τὴν φιλίαν
 „ σας, καὶ τὴν ἀγάπην ὅπῃ ἔχετε διὰ λόγου
 „ μου. Ὁ λαφύρας σας θέλει εἶναι διπλὸς ἀπ'
 „ ὅσον δίδω εἰς τοὺς Ἀρβανίτας· διατὶ καὶ ἡ
 „ παλικάριά σας ξέρω πῶς εἶναι πολλὰ με-
 „ γαλήτερον ἀπὸ τὴν ἐδικλήν σας. Λοιπὸν ἐγὼ
 „ δεῖν πηγαίνω νὰ πολεμήσω πρὶν νὰ ἔλθετε
 „ εἰσεῖς, καὶ σᾶς καρτερῶ ὀγλήγωρα νὰ ἔλθε-
 „ τε. Ταῦτα, καὶ σᾶς χαιρετῶ.

Αὐτὴ ἡ γραφὴ ἦτον ἀπατηλὴ καὶ ἄπιστος πρὸς
 τοὺς Σελιώτας, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ εἰς ὅλον τὸ
 διάστημα, ὅπῃ ἐσύναζε τὰ στρατεύματα δεῖν ἔ-
 δωκε παραμικρὸν σημεῖον, ἢ νεῦμα, ὅτι ἔχει
 νὰ κινηθῇ ἐναντίον τους, ἀλλ' ἐκήρυττε πάντοτε
 ὅτι ἔχει νὰ ἐκστράδωσιν ἐναντίον εἰς τὸ Ἀρ-
 γυρόκαστρον, πρὸς δὲ τὸς Σουλιωτάς ἐδειχνε
 μέγαλιν καὶ ἐλδιόφραν φιλίαν, τὸς ἐφιλοδώ-

ρει πλεσιοπάροχα, τὴς ἐκολάκουε, καὶ ὅλους παιδιά τε, καὶ πιστὰς φίλους ἔκραζεν. Ὁ σκοπὸς τε ὅμως ἀπέβλεπε νὰ δὲγάλη πολλές ἐξω ἀπὸ τὴς κόλπης τῆς πατείδος των διὰ νὰ τὴς ἀδυνατίσῃ. Ἀλλ' οἱ Σελιώται δὲν ἐσάθησαν εἰς τὸτο ἀπορονόητοι, οὔτε πάλιν ἐναντίοι τῆς πλαστῆς φιλίας· ὅθεν μὲ κοινὴν ἀπόφασιν ἐσεΐλαν μὲ ὀγληγορότητα τὸν Καπεταν Τζαβέλλαν μὲ ἐβδομηῖντα παλικάρια ὑπὸ τῷ ἐξουσίαν τε, ρεάφοντες καὶ πρὸς τὸν Πασᾶν, ὅτι εἶναι ἀρκετοὶ ἐκεῖνοι διὰ κάθε του νίκῳ. Οἱ δὲ ἐπίλοιποι μύεν εἰς τῷ πατείδα, διὰ νὰ τῷ φυλάξεν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐναντίον.

Βλέπωντας ὁ Πασᾶς ὅτι ἄλλοι δὲν ἔρχονται, καὶ διὰ νὰ μὴ τὴς βάλῃ εἰς ὑποψίαν, ἐκίνησε χωεῖς ἀναβολῇ καιροῦ τὰ στρατεύματά τε κατὰ τὸ μέρος τῶ Ἀργυροκάστρου. Μόλις δὲ εἶχαν ξεμακρύνῃ τελάντα μίλλια, καὶ πάραυτα διὰ ποροαγῆς του ἐχειρόδεσαν τὴς ἐβδομήκοντα Σουλιώτας, δεισκωντάς τους χωεῖς ἄρματι (1), καὶ ἔτιω ἐσρεψε τὰ ἄρματά του
μὲ

(1) Χωεῖς ἄρματι. Ἐπεὶ δὲ τὴς ἐβαλαν καὶ ἐπηδοῦσαν ταῖς ἥδς, καὶ πὰ ἔχαν ἀφημένα εἶδεν κακῆσε. Δύω ἀπ' αὐτῶς ἄρπαξαν ἄρματι ἀπὸ τὴς ἐχθρῆς, ἐφόρυσαν τὴς ἰδίης καὶ ἐφονεύθησαν ἀπὸ ὅλης. Ἐνας δὲ πολλὰ ὀγλίγωρος εἰς τὰ ποδάρια βλέπωντας ὅτι ἐχειρόδεσαν τοὺς συμπολίτας τε, ἀνάμεισα ἀπὸ πόσον σρά-

μέ βίαν πρὸς τὸ Σῆλι, διὰ τὰ τὸ πλῆκώσῃ
ἐξαφνα, καὶ χωρὶς ἐτοιμασίαν, τὸ ὁποῖον ἴσως
ἐδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ, ἀν' οἱ Σελιωταὶ δὲν ἐ-
λάμβανον τὴν εἰδησιν ἕως ὥρᾳς προτίτερα ἀ-
πὸ τὸν μόνον συμπολίτην τῆς, ὅστις εἶχεν ἀ-
ποφύγῃ μὲ πολὺν κίνδυνον τὴν χειροδεσμίαν.

Πλησιιάσας χεδὸν μὲ τὰ στρατεύματά τε, εἰ-
δὼν ἀνελπίσως ὅλας ἀρματωμένους, ὅπου τὸν
ἐπαρόσμυναν μὲ ἄκραν γενναϊότητα. Αὐτὴ ἡ ἀ-
καριαία (1) ἐπιμασία, καὶ ἀφοβία τῷ Σε-
λιωτῶν ἐψύχανε πολλὰ τὰς ἐλπίδας του, καὶ
ἐν τῷ ἅμα ἐκραξέ τὸν Καπετᾶν Τζαβέλλαν,
ἐπειδὴ τὸν εἶχε μαζύ τε, καὶ τὸν εἶπεν, ὅτι ἡ
τὸ Σῆλι νὰ τὴ παραδώσῃ, ἢ θέλει τὸν ψήσει
ζωντανόν· ἀλλ' ἀν' τῷτο κάμῃ, πολλὰς χάριτας
καὶ δόξας θέλει τῷ ἀνταμείψῃ. Ὁ Καπετᾶν
Τζαβέλλας τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι ἐν ὅσῳ εὐρίσ-
κεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τε χειροδέσμιος, τὴν Πα-
ξίδα δὲν ἡμπορεῖ νὰ τῷ παραδώσῃ· ἀν' ὅμως
τὸν ἐλόλθερώσῃ, τότε ἐνδέχεται νὰ ἐλπίσῃ ἐ-
κείνο ὅπῃ ἐπιθυμεῖ· καὶ διὰ ἐμπιστοσύνην ἀ-
φί-

τόμα ἐδόθη εἰς φυγὴν, πηδώντας εἷς χάος ποταμὸ ἀ-
νέλπισον, διὰ νὰ πηγαίῃ νὰ δώσῃ τὴν εἰδησιν εἰς τὴν
πατερίδα τε. Οἱ Τῦρκοι πῶ ἐρρίζαν ὑπὲρ τὰς ἑῖς χι-
λιάδας πρέκια, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐβλάψε κανένα.

(1) Ἀκαριαία. Ἦγοσω ἐγλήγωρος, εἰς τὴν ἰδίαν
σιγμῇ.

φαίνει πὺν ὑόν τε Φῶτον διὰ ἐνέχυρον, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ ἀκριβώτερον μέρος τῆς ψυχῆς τε. Αὐτὰ τὰ λόγια ἠπάτησαν τὸν Πασαῦ, καὶ τὸν ἐλθούδερῳσεν. Αὐτὸς δὲ ἐμβαίνωντας εἰς τὴν πατερίδα τε, τῷ ἐγραφε τὴν κάτωθεν ἐπιστολὴν.

Lettre du Capitan Giavella a Ali Pacha, Tome II. page 118.

Ἦγεν Ἐπιστολὴ τῷ Καπετᾶν Τζαβέλλα πρὸς τὸν Ἀλῆ Πασᾶ, Τόμῳ Β'. φύλ. 118.

„ Ἀλῆ Πασᾶ, χαίρομαι ὅπῃ ἐγέλασα εἰς
 „ δόλιον. Εἶμαι δὲ νὰ διαφεντεύσω τὴν πα-
 „ τερίδα με ἐναντίον εἰς εἰς κλέπτω. Ὁ υἱός
 „ με θέλει ἀποθανῆναι, ἐγὼ ὅμως ἀπελπίσω
 „ θέλει τὸν ἐκδικήσω πρὶν νὰ ἀποθανῶ. Καί-
 „ ποιοι Τῆρκοι, κατὰ εἰσένα, θέλουν εἰπεῖν,
 „ ὅτι εἶμαι ἀσπλαγχνός πατέρας, με τὸ νὰ
 „ θυσιάσω τὸν υἱόν μου διὰ τὸν ἐδικόν με λυ-
 „ τωμόν· ἀποκείνομαι ὅτι αὐτὸν ἐσὺ πάρης τὸ
 „ βενδόν, θέλεις σκοτώσει τὸν υἱόν μου με τὸ
 „ ἐπίλοιπον τῆς φαιλίας μου, καὶ τῆς συμ-
 „ πατεριότητος με. Τότε δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ
 „ ἐκδικήσω τὸν θανάτον του· ἀλλὰ αὐτὸν νικήσω-
 „ μεν, θέλει ἔχω ἄλλα παιδιὰ· ἡ γυναῖκά με
 „ εἶναι νέα. Ἐὰν ὁ υἱός μου νέος κατὰ εἶναι
 „ δὲν μόνει δολοφονημένος νὰ θυσιάθῃ διὰ
 „ τὴν πατερίδα του, αὐτὸς δὲν εἶναι ἄξιος νὰ
 „ ζήσει, καὶ νὰ γνωρίζεται ὡς υἱός μου, μήτε
 „ ὥστε νὰ ὀνομάζεται ἄξιος υἱός τῆς Ἑλλά-
 „δος

„δος πατρίδος μας, εἰ μὲ γενναϊότητα δεῦ-
„νόφerei τὸν θάνατον. Προχώρησαι λοιπὸν,
„ἄπισε, εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ ἐκδικηθῶ.

Ἐγὼ ὁ ὠμωσμενὸς ἐχθρὸς σε
Καπετὰν Λάμπος Τζαβέλλας.

Διὰ αὐτὸν τὸν Καπετὰν Τζαβέλλα διηγεί-
ται ὁ Ἰγνέζος, ὅτι νὰ ἀπέθανεν εἰς τὸν ἰ-
διον πόλεμον ἀπὸ τῆς ἐχθρῆς, μὲ τὸ νὰ δι-
ρέθη εἰς ἀδυνάτον τοποθεσίαν, καὶ ἐπολέμη-
σεν ἀπηλπισμένα κατὰ τὴν γραφίαν. Τῷ
ὅμως δεῦν ἀληθεύει. Ἐδὼ φαίνεται ὁ μέγας
ἔπος ἀνὴρ νὰ ἔλαβε σφαλτὴν πληροφορίαν πε-
ρὶ αὐτῶ, καὶ ἀντὶ νὰ ἀναφέρῃ τὸν ἀνελιόν του
Κῆτζον (1) ὅπῃ τότε ὡς ἄλλος Λεωνίδας εἰς
τῆς νέας Πέρσας ἀντεστάθη καὶ ἐθανατώθη, ἀ-

να-

(1) Κῆτζον. Αὐτὸς μὲ δέκα ἑξ συμπολίτας τε ἐμ-
βῆκαν εἰς εἷνα πύργον ἔξω ἀπὸ τὸ σκνόν, καὶ πόσον θά-
νατον ἐφοξένησαν εἰς τῆς ἐχθρῆς, ὅπῃ καὶ μιτερζιά τας
καὶ ἡ πεδιάδα ὀλόγυρα πρὸς Πύργον ἐγέμισαν ἀπὸ σώμα-
τα. Αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι, ἀλλὰ μεγαλόφυχοι συμπολίται
ἔκαμαν πολλὰς ἐχθρῆς νὰ μὴ πλημύσεν νὰ προχωρήσεν
εἰς τὰ μέσα μέρη· ἀπέθανον ὅμως ὅλοι. Ἐὰν εἰς μι-
σὴν μὲν ὥραν δεῦν ἐχάωντο, ἤθελε σωθῆν· ἐπεὶ δὲ
πάραιδα οἱ ἐχθροὶ ἐδιώχθησαν. Φθαίνουσα ἡ θία του
Μόχρος ξεσπαδωμένη μὲ σκοπὸν διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ
ἀπὸ τὸν κίνδυνον, καὶ βλέψασά τον νεκρὸν, τὸν ἐφίλησε,
καὶ τὸν ἐσκέπασε μὲ τὸ φόρεμά της. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν

σὺς

ραφέρει τὸν ἴδιον Καπετὰν Τζαβέλλα, ὁ ὁποῖος
 τότε δὲν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἐνίκησε τὸν ἐχθρὸν,
 καὶ ἐλάβδέρωσε τὸν ὑόντε Φῶτον, καὶ ὅλεσε τὰς
 συμπολίτας ζωντανὰς ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆ ἐχ-
 θρῆς. Ἀναμεταξὺ δὲ εἰς τὰς ἑξῆς χρόνους με-
 τὰ τὴν μάχην ἀσθενήσας, ἀπέθανεν εἰς τὸ
 σπῆτι τοῦ.

Ἡ γραφὴ τῆ Καπ. Τζαβέλλα ἐπέραξεν πολὺ
 τὸν Πασᾶ, καὶ τὸν διήγειρεν εἰς ἄκραν ὀργήν,
 ἀλλ' ἡ περὶ σασίς τὸν ἔκαμε νὰ τὴν μεταχει-
 εῖζεται μὲ ἑσώπον ἡσυχον καὶ γλυκὺν, ἐλπί-
 ζοντας νὰ τοὺς φοβίσῃ μὲ τὰ πολλὰ τοῦ στρα-
 τώματα, ἢ νὰ τὰς διαχίσῃ μὲ ἄσπρα καὶ φο-
 βεισμούς. Εἰς αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ, ὅπῃ αὐ-
 τὸς εὗρίσκετο εἰς τὸν κάμπον, οἱ Σαλιῶται ἀ-
 πεφάσισαν διακοσίους ἀνδρας διὰ νὰ πηγαίνεν
 τὴν νύκτα νὰ φονεύσῃ τὸν ἴδιον, ἢ καὶ αὐτὸν ἡ-
 τον δυνατὸν νὰ τὸν πιάσῃ ζωντανόν. Ἐνας
 ὅμως ἀπὸ τὰ Κατζανοχώρια τῆς Ἰωαννίνων τῆς
 ἔδωκε τὴν εἰδησιν, καὶ ἐφυγεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ (1).

Ἡ

πρὸς λόγους τέτοιους· ἐπειδὴ ἀνελίμου δὲν ἐπαρόφθασα νὰ
 γλυτώσω τὴν ζωὴν σου, ἰδὲ ἔρχω νὰ ἐκδικηθῶ τοὺς
 ἐχθρὰς καὶ φονεῖς σε, καὶ διδύς ὤρμησε κατὰ τῆς ἐχ-
 θρῶν.

(1) Ἐν τῇ ἡμέρᾳ· ἔχοντας βεβαίαν εἰδησιν οἱ Σου-
 λιῶται ὅτι ὁ Πασᾶς ἦτον μακριὰ ἀπὸ τὰ στρατώμα-
 τά τε μὲ ὀλίγους ἀνθρώπους, ἀπεφασίδησαν διακόσιοι νὰ

τὸν

Ἡ μεγαλόφυχος ἐπισολὴ τῷ Καπεταῶν Τζα-
βέλλα, καὶ ἡ γυναιὶα ἀπόφασιν τῷ Σελιωτῶν
ἔφερε τὸν Πασᾶ εἰς αἰώτατον βαθμὸν τῆς ὀρ-
γῆς, ὅθεν καὶ χωρὶς ἀναβολῶν καιρῶ ἐκράξε
τὰ στρατεύματά τε, καὶ τὰς ὠμίλησε τὰ ἀκόλη-
θα. „ Παλικάρια μου ἐσεῖς ἠξάρετε πολλὰ
„ καλὰ, πόσα κακὰ κάμνεν καὶ ἐμένα καὶ ἐ-
„ σᾶς κάθε ἡμέραν τῆτοι οἱ Σελιωταί, πό-
„ σος τόπος καὶ χωρία μᾶς ἄρπαζαν μὲ τὰ
„ ἄρματα τες. Εἰὰ ἡμεῖς σήμερον τὰς ἀφήσω-
„ μιν, αὐτοὶ δὲ θέλει ἐντραπὲν νὰ μᾶς ἐ-
„ ξοσιάσεν κατ' ὀλίγον ὀλίγον τὰ σωτήριά μας
„ καὶ ταῖς φαιμέλαις μας. Ἐγὼ μὲ τὴν ἐδι-
„ κλώσας δυνάμιν ὑπέταξα ὅλῳ τῷ Ῥέμε-
„ λῳ, καὶ κατατρόπωσα ὅλους με τὰς ἐχθρούς,
„ ὅπως ἦτον καὶ εἰς πλέα μακρυνοὺς τόπους καὶ
„ πό-

τὸν ἀρπάξεν ἢ νὰ τὸν θανατώσεν. Εἰς αὐτὸ τὸ συμβέ-
λιον εὐρέθη καὶ αὐτὸς ὁ Κατζανοχωρίτης, ὁ ὁποῖος ἀ-
πὸ τόσους χρόνους προσηύετο ἐγγὺς πρὸς τὸν
Σελί, καὶ ἀκέσας τὴν ἀπόφασιν τῷ Σελιωτῶν, ἔειλε
κρυφίως εἰς γράμμα πρὸς τὸν Πασᾶν μὲ τὸν δελόν τε
ράμπωντάς το ὑποκάτω εἰς τὸ τζαρέχι, καὶ ἔπαυ λαβὼν
τὴν αἰδήσιν ὁ Πασᾶς, ἀνεχώρησεν ἐν τῷ ἄμα. Οἱ δὲ
Σελιωταὶ μὲν ἠξάροντες ἐπῆγαν καὶ ἐγύρισαν ἄφρακ-
τοι. Διὰ αὐτὴν τὴν δέλυσιν ἔχει ἀρκετὴν ὑπόληψιν
εἰς τὸν Πασᾶ ὁ αὐτὸς Γαιωτῆς, πᾶρα δὲ λεγόμενος
Λογοθέτης.

„ πώρα δὲν εἶναι ἐν ἑοπῇ μας μία χέφται γιν
 „ δοκλέφταις κὲ γυιακείδες νὰ μᾶς κρατῶν ἔξω
 „ ἀπὸ ταῖς πόρταις μας μὲ τέτοιον φόβον καὶ
 „ φόμον, χωρὶς νὰ πολμῶμεν νὰ τὲς ἐγγίξω-
 „ μεν; θυμηθεῖτε τὸ ψωμὶ καὶ λουφὲν ὁποῦ
 „ σᾶς δίδω· θυμηθεῖτε τὰ ὅσα αἵματα ἐχύ-
 „ θησαν εἰς τῆς τὲς τόπας, ὅπῃ πατῶμεν τῶ
 „ πάππων σας, πατέρων σας, ἀδελφῶν, συγ-
 „ γονῶν καὶ φίλων σας. Τώρα εἶναι χρεία καὶ
 „ ἡ ὥρα νὰ τὰ ξαγοράσωμεν ὅλα, κὲ νὰ μὴ
 „ τὲς ἔχωμεν ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι μας χαβα-
 „ λά. Σήμερον δὲν χρειάζεται πολὺ ντεφέκι,
 „ παρὰ μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὸ χέρι· ὅσοι εἶ-
 „ ναι ἄξια παλικάρια τώρα φαίνονται. Πρὸς
 „ τέτοις σᾶς λέγω καὶ τῆτο, ὅτι ὅσοι ἐκεῖνοι,
 „ ὅπῃ ἤθελε κυριεύσαν τὸ Σῆλι ὑπόχομαι νὰ
 „ δώσω εἰς τὸν κἀθε εἴαν πεντακόσια γρό-
 „ σια. Ταῦτα εἶπεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς πρὸς τὲς
 „ Ἀλβανίτας. Αὐτοὶ δὲ ἐδιαλέχθησαν ἕως χι-
 „ λιάδες ὀκτὼ, κὲ σύραντες τὰ σπαθία τὲς ἐτζά-
 „ κισαν τὰ θηκάκια λέγοντες, ὅτι δὲν θέλει τὰ
 „ ἀφήσαν ἀπὸ τὰς χεῖράς των, ἐν ὅσῳ δὲν ἤθε-
 „ λε κυριεύσαν τὸ Σῆλι, κὲ ἔπος ὥρμησαν παρῶ-
 „ τοι κατὰ τῶ Σελιωτῶν, οἱ ὁποῖοι μόλις ἦτον
 „ χίλιοι τετρακόσιοι ἄνδρες.

Βλέποντες οἱ Σελιωταὶ τὴν πεισματώδη καὶ
 ὑποχωρὲν ὀρμὴν τῶ Ἀλβανιτῶ, δὲν ἐδει-
 λίασαν, ἀλλ' ἐνώθησαν ὅλοι, καὶ ἀρχισαν νὰ
 τὲς

τοὺς ἀντιπολεμῶν μεγαλοφύχως. Ἀλλ' ἐπειδὴ
 καὶ αὐτοὶ ἦτον ἀποφασισμένοι καὶ ὑποχόμενοι
 εἰς τὸν Πασᾶ διὰ νὰ κυριεύσῃ τὸ Σῆλι, ἐ-
 βιάσθησαν οἱ Σουλταῶται ἀπὸ τὸ πολὺ πλῆ-
 θος, καὶ ὁρμὴν ἔχον στρατομάκων νὰ ὀπισθοσυρ-
 θῶν μὲ πόλεμον ἕως εἰς τὸ σκνὸν ὀνομαζόμε-
 νον Ἀγίαν Παρασκιδιῶ. διότι εἰ μὲν αὐτεσέ-
 κοντο ἔξω ἀπὸ τὸ σκνὸν, καὶ φθορὰν πολλὴν
 ἤθελε φέρειν εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς, καὶ ἡ πατεὶς
 τῆς εἰς μέγαν κίνδυνον δέλεισκετο. Φθάσαντες
 δὲ εἰς τὸ σκνὸν, (ὅπῃ ἀκόμη κἀνενίας ἄλλος
 ἐχθρὸς δὲν εἶχε τοὺς διώξῃ) ἐσάθησαν ὡς
 ἄλλοι Λεωνίδες ἀκλόνητοι νὰ θυσιάθωσιν διὰ
 τῷ ἐλδθερίᾳ τῆς πατείδος των. Ἐκεῖ συνέ-
 βη πόση αἱματοχυσία εἰς τῆς Ἀγαρῶν, ὥ-
 στε ἔγινε τεῖχος ἀπὸ τὰ φοιδμένα σώμα-
 τα, καὶ μόλις ἐδύνατο νὰ διαβαίνουσιν οἱ ὀ-
 πιθινοί. Ἀλλὰ μὲ ὅλον τῆτο τὸ πλῆθος πᾶν
 Ἀλβανιτῶν καὶ πείσμα ἐφώρμισαν εἰς τὸ Σῆ-
 λι, καὶ τὸ ἐκυριεύσαν. Ἡ δεκάωρος μάχη, ἡ ὑ-
 περβολικὴ θερμότης τῆς ἡλίου, ἔκαμαν ἔ μόνον
 τῆς μαχομένης νὰ ἀτονήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια
 πυροβόλα ἄρματα νὰ καίεισιν ἀπὸ τῷ ἀδιά-
 κοπον μεταχείρισιν.

Ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ τοιαύτη σκληρὰ καὶ πεισ-
 ματώδης μάχη, ὁ Πασᾶς ἐσέκετο ἀντικρυς εἰς
 τὸ βενδὸν ὀνομαζόμενον Μπογορίτζα, καὶ ἐκύτ-
 ταξε μὲ τὸ τηλεσκόπιον τῷ προχώρησιν καὶ
 θεῖαμ-

Δείαμβον τῷ στρατομάτῳ τε, καὶ ὅλος ἦν χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις. Μόλις δὲ εἶχαν ἀπεράσῃ δέκα σχεδὸν λεπτά τῆς ὥρας, καὶ ἡ μὲν χαρὰ μετεξάπη εἰς ἀπαρηγόρητον πίκραν, ἡ δὲ νομιζομένη νίκη εἰς ὀλεθριωτάτῳ ἦτταν. Διότι αἱ γυναῖκες τῷ Σελιωτῷ βλέπουσαι τὴν κινδυώδη ταύτῃ περιέσασιν, ὅτι εὐὰ ἄφηναν τὰς ἐχθρὰς διὰ ὀλίγας ὥρας κυρίας τῆς πατρίδος των, ἥδελε κατασηθῆν ἀπὸ τὰς ἰδίους τόσα ἐλεεινὰ θύματα, καὶ συνξίμματα, ὥρμησαν ὡς ἄλλαι Ἀμαζόνες ἐναντίον τας, καὶ ἔχουσαι διὰ ὀδηγόν τας τὴν συμπολίτισσαν Κυρίαν Μόχον (1) ἀποφάσισαν, ὧντας ὅλαις ἀναμμέναις ἀπὸ τὸν ἱερὸν τῆς πατρίδος τας ἔρωτα, ὅ-

τι

(1) Μόχον. Αὕτη εἶναι γυναῖκα τῷ Καπετᾶν Τζαβέλλα, καὶ μητέρα τῷ Φώτῳ Τζαβέλλα, διὰ τὰς ὁποῖους θέλει ὁμιλήσομεν ἐμφορᾶν. Αὕτη τῶντι ἡμπορεῖ νὰ σωμαρμηθῇ μὲ τὰς παλαιὰς ἡρώιδας. Ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ μάχη ἄρπαξεν εὐὰ τζεκέρι (μὲν ἔχουσα τὰ κλειδιά) καὶ ἐσωτήριζε τρία σεντέκια, ὅτῃ ἔχεν εἰς τὸ πῶντί της γεμάτα φασέκια, καὶ πέρνωντας τα μαζὺ καὶ με φόρὰς ἀρκετὰς εἰς ἰδίων της, καὶ ἐφόρτωσεν εἰς ἀνδράπας, εἰς ζῶα, καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ὤμβας της, καὶ ἔβρεχεν εἰς τὰ μιτερζία, καὶ τὰ ἐμοίραζεν εἰς τὰς πολεμῶντας. Τελειωνώντας αὐτὸ τὸ ἔργον, ἔβρεξε καὶ αὕτη κατὰ τῷ ἐχθρῶν καὶ εἰς καιρὸν ὅτῃ ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἐφοβέριζε νὰ ᾤσῃ τὸν ἰόντης Φῶτον, αὕτη ἀπεκρίθη, ὅτι τὸν πα-

ρα-

τι ἢ τὴν πατερίδα τὴς νὰ ἐλδύθεράσουν, ἢ νὰ ἀποθάνεν ἐλδύθεραι.

Εἰς αὐτὴν τὴν μεγαλόφυχον ὁρμὴν τῆς γυναικῶν μὴν ἠμπορῶντας νὰ ἀντισταθῇ οἱ Ἀγαρῖνοι, ἐσφάφησαν εἰς τὰ ὀπίσω τρομασμένοι, καὶ ἐδυσιάζοντο εἰς τὴν φυγὴν ἀπὸ τὰ ἐλδύθερα καὶ ἀσπιθοβολῶντα σπαθία τῆς γυναικῶν, καὶ ἀνδρῶν τῶ Σελίε. Ὁ δὲ Ἀλῆ Πασᾶς βλέπωντας τὴν συμφορὰν καὶ ῥοπῶν τῶ στρατόματός του μακρόθεν, κατέκοπτε καὶ ἐξερρίζωνε τὰ μαλίστα, καὶ πάραυτα ἐκαββαλίκευσε καὶ ἔβηχε δρομαῖος εἰς τὰ Ἰωάννινα, τόσον ὅπῃ ἔσκασε δύο ἄλογα. Τόσος φόβος καὶ τρόμος εἶχεν ἔμβη εἰς τὰς καρδίας των, ὅπῃ ὅσοι ἐσώθησαν, (μόλις τὸ ἥμισυ στρατόμα) καὶ ἔφθασαν εἰς τὰ Ἰωάννινα, ἔσρεφαν τὰ ὁμμάτιά τὴς ὀπίσω καὶ ἐκύτταζαν, μήπως ἀκόμη τὴς κυνηγῶν οἱ Σελιῶται. Ὁ Πασᾶς διὰ νὰ μὴ βλέπεν οἱ ἄνθρωποι τὸ στρατόματός του εἰς τέτοιαν ἀθλίαν κατάστασιν, ἐπρόσβαξε σφοδρῶς εἰς τὴν πολιτείαν, ὅτι ὅποιος ἤθελε πολμήσῃ νὰ δὴγάλῃ τὴν κεφαλὴν ἀπὸ παραμικρὰν τρύπαν τῶ ὀσσηνίε, δίδυς νὰ φονδύεται· αὐτὸς δὲ ἐ-
 5ά-

ρακαλεῖ νὰ εἴλῃ καὶ αὐτῆς εἷνα μέρος ἀπὸ τὸ σῶμά τῃ νὰ τὸ φάγῃ, παρὰ νὰ τῇ προδώσῃ τὴν πατερίδα τὴς, καὶ ὅτι εἶναι νεα καὶ κάμνει καὶ ἄλλα παιδιὰ.

εἰς τὴν κλεισμένον σχεδὸν ὑπὲρ τὰς δεκαπέντε ἡμέρας εἰς τὰ παλάτια τῶ, χωρὶς νὰ συγχωρήσῃ κανεὶν νὰ παρρήσιαθῇ ἐμφοροδύνῃ τῶ.

Μόλις ἐμβῆκαν χίλιοι στρατιῶται ἄρματωμένοι εἰς τὰ Ἰωάννινα, οἱ δὲ ἐπίλοιποι ἔρριπταν τὰ ὅπλα, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν θάνατον, πλανῶντας τὴν Σελιώταις εἰς τὰ λάφυρα, ἐπειδὴ ἀλλέως ἦτον δύσκολον νὰ μὴ σκλαβωθῶν, καὶ νὰ κατασφαχθῶν, μάλιστα οἱ περισσότεροι ἀπερρίπτον καὶ τὰ φορέματά τῶ.

Δέκα σχεδὸν ἡμέραι εἶχον ἀπεράσῃ μετὰ τὸν διωγμόν τῶ, καὶ δεὺν ἔπαυε κατ' ἡμέραν τὸ στρατόμα νὰ συνάζεται ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰ Ἰωάννινα, ἐπειδὴ ἀπ' ἐκεῖνον τὸν ὅμον καὶ φόβον, ὅπῃ ἐδοκίμαζον ἐκρύπτοντο μέσα εἰς τὰ δάση, εἰς τὴν λόγκῶ, βενὰ, καὶ λακώματα. Διὰ τοῦτο ἐφόνδισαν καὶ περισσότερῶς οἱ ἔξω, δηλαδή ἀπὸ τὰ χωρία τῶ Σελίῶ, καὶ Παραμυθίας, παρὰ οἱ Σελιώται· διότι οἱ Σελιώται δεὺν ἐθανάτωσαν περισσότερῶς ἀπὸ δύο ἡμισυ χιλιάδας, ἀπὸ δὲ τὰ ἐλδύφῶρα καὶ ἀθάνατα αὐτῶ σώματα δεὺν ἐδέχθη ἡ γῆ εἰς τοὺς κόλπους τῶς περισσότερα ἀπὸ ἐβδομήκοντα τέσσαρα, ἐκτὸς τῶ ἐννεοῦντα ἐπτὰ λαβωμένων.

Ταῦτα ἐσυμβέβησαν κατὰ τὸ, 1792. Ἰελίου 20. ὅπῃ ἡμεῖς ἐν συντομίᾳ διηγέμεθα, κατὰ τὴν Ἰσορίαν τῶ Κυρίῳ Αἰπὸν Γκιλάμ Ἀγγλῶ, καὶ ἀκριβῆ τῶ ἐντοπίων παράδοσιν, χωρὶς

εις νὰ ἀναφέρωμεν τὰς παραμικρὰς πολέμους, ὅπῃ συχνὰ ἐσυγκροτῶσαν διὰ τὰς τοποθεσίας. Τώρα δὲ θέλει διηγηθῆμεν κατὰ πλάτος τὸν δέκατον πρῶτον, καὶ ὑσέρον πόλεμον, ὅπῃ συνεκρότισαν πάλιν μὲ τὸν ἴδιον Ἀλῆ Πασᾶ, ὄντα Βεζύρην.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

Κατὰ τὸ 1800 ἔτος, Ἰανίου 2, ἀφ' οὗ μὲ πόσας κόπας, καὶ πολυάριθμα ἔξοδα δυν' ἐδυνήθη ὁ Πασᾶς νὰ κινήθῃ κατὰ τῆς Πάργας, ὡς κατὰ τὴν ἀρχὴν εἶπομεν, φοβούμενος ὅχι μόνον τὰ Ῥωσικὰ ἄρματα, ἀλλὰ καὶ τὰ Σελιώτικα, ὅπῃ εἶχεν ἀπὸ τὰ ὀπισθεν, ἀπεφάσισε πλέον νὰ ὀρμήσῃ καὶ πάλιν κατὰ τοῦ Σελίου, ἐπειδὴ εἶναι τόπος δυνατὸς, καὶ κυριδύωντάς τον ἦτον εὐκόλον καὶ βέβαιον νὰ ἀποστατήσῃ κατὰ τῆς Βασιλείας του· καὶ τὸ ἄλλο, ἐπειδὴ ἔβλεπε τὰς περιστάσεις τῆ καιρῶ παραχῶδεις, καὶ ἐφοβεῖτο τὴν ζῶντάς τε. Ὅθεν ἀληθισμονῶντας τὰς δύο πρῶτας ἀφανισμὰς, ὅπῃ ἐδοκίμασεν, ἄρχισε καὶ πάλιν νὰ συνάξῃ στρατόματα διὰ νὰ ἐκτρατόβῃ καὶ τρίτῳ φοράν. Πεῖν ὅμως συνάξῃ τὸ στρατόμα, ἐπροσκάλεσεν ὅλως τὰς Ἀγάδες τῆς Ἡπείρου, (ἐπειδὴ ἀλλέως δυσκόλως τὰς ὁμογνωμῶσε) καὶ τὰς ἐφάνέρωσε τὰς ἀκολούθους τροφικείας τῆ Ἀλκερανίε.

„ Ἀγά-

„ Ἀγάδες, Μπέηδες, καὶ ἐπίλοιποι πιστοὶ
„ Μωαμετάνοι, ἤξούρετε ὅτι τὸ Βασίλειόν μας
„ κοντόλει νὰ χαθῇ, ἐπεὶ τὸ περτερυ-
„ εῖζου πολλοὶ ἐχθροὶ καὶ περισσότερον ἀ-
„ πὸ τὰς ἄλλας οἱ Μοσκαβίται καὶ Φραντζέζοι.
„ Γράφου ὅμως τὰ κητάπιά μας (1) (ἐπεὶ δὴ
„ εἶχεν ἓνα προκομμένον Χόντζα, καὶ ἐξηγῶσε τὸ
„ Κοράνι καὶ τὴν θέλησίν τε) ὅτι καὶ τὸ βασι-
„ λειόν μας νὰ χαθῇ, ἡμεῖς (2) ἐδῶ εἰς τὴν
„ Ἀρβανιτίαν θέλει πολεμήσομεν ἄλλους σα-
„ ράντα χρόνους μὲ τὰς ἐχθρὰς, καὶ ἐπειτα θέ-
„ λει μας ἐξουσιάσεν. Πῶς ὅμως, καὶ πότε

(1) Κητάπιά μας. δηλαδὴ τὰ βιβλία τους, ἡ ἀγία
πες γραφή.

(2) Ἡμεῖς. Κοινολογεῖται μία προφητεία, ἡ μάλλον
εἶπεν ξηρὰ φαντασία εἰς τὰς Ἀλβανίτας τῆς Ἡπείρου ἕως
τῆς σήμερον ὅτι καὶ ὅλον τὸ βασίλειόν τους αὐτὸ κυρδύ-
θῃ ἀπὸ τινος ἐχθρόν, αὐτοὶ θέλει ἀντισταθῆν χρόνους
σαράντα, καὶ ἐπειτα θέλει παραδοθῆν. Ἀλλ' ἐγὼ εἶδον τὸ
ἐναντίον εἰς αὐτὰς ἐπεὶ δὴ ὅταν ἦτον οἱ Γάλλοι γείτονες
τους εἰς τὰ Νησιά, Κορφὸς δηλαδὴ, καὶ τὰ λοιπὰ, ὁμοίως
καὶ εἰς τὴν ξηρὰν Παργας καὶ Πρέβεζας, αὐτοὶ ἤρχοντο
τῆς νύκτα πρὸς τοὺς φίλους των καὶ τὰς ἐπαρακαλοῦσαν
μὲ δάκρυα, ὅτι αὐτὸν ἔχον οἱ Γάλλοι σκοπὸν νὰ ἐκτρα-
τεύσεν ἐναντίον τους νὰ τὰς φυλάξεν τῆς ζωῆς. Ἄλλοι
δὲ ἐξηπῶσαν κοκκαῖρδας πρὸς διαφεντεύσιν τους, σοχαζό-
μενοι ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι αἰμοβόροι ὡσανὺ αὐτὰς.
Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἐν καιρῷ εἰρήνης κοινολογεῖται ἡ
προφητεία τους.

„Θέλει πολεμήσομεν; Ὅταν συμφωνήσωμεν
 „ὅλοι καὶ πάρωμεν τὸ Σῆλι, καὶ τότε δεῦν φο-
 „βήμεθα πλέον τῷ ζωῷ μας, ἀλλὰ πολε-
 „μήσομεν μὲ τὰς ἐχθρὰς μας ἕως τὰς σαραντα
 „χρόνους, καὶ ἔπειτα κάμνομεν ἀγάπην, καὶ πάν-
 „τα θέλει εἶμεθα φυλαγμένοι. Εἰ δὲ καὶ
 „δεῦν ἀπολεθῇσωμεν αὐτὸ, ὅπως μᾶς λέγει τὸ
 „ἀλκράνι, σᾶς βεβαίονω, ὅτι θέλει χαθῇ-
 „μεν ἀπὸ τὰς ἐχθρῶν κατὰ κράτος. Λοιπὸν
 „Ἀδελφοί μου, ὅσοι εἶδε ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ
 „Μωαμεταῖοι, καὶ θέλετε καὶ τῷ ζωῷ σας,
 „ἐλάττε νὰ κάμωμεν ὄρκον μυσικὸν (χωρὶς
 „νὰ ἤξώρουσιν οἱ Ραγιαδες) εἰς τὸ ὄνομα τῶ
 „Μωάμεθ, καὶ νὰ ὀρμήσωμεν μὲ ζέσιν καὶ ἀν-
 „δρείαν διὰ νὰ κυριεύσωμεν αὐτὸ τὸ Σῆλι.

Ἀκούσαντες τὰς προφητείας τῶ Ἀλκκρανίου,
 καὶ τὰς σκοπὰς τῶν ἄλλων βασιλέων, καὶ μὴ νοή-
 σαντες τὸν ἀπατηλὸν τε σοχασμὸν, ἐκλιναν τὴν
 κεφαλὴν τους λέγοντες, ὅτι ὅλοι ἀληθινοὶ καὶ
 πιστοὶ Μωαμεταῖοι εἶναι, καὶ ὀρκίζονται εἰς τὸ
 ὄνομα τοῦ Μωάμεθ, νὰ ὀρμήσῃν συμφώνως,
 διὰ νὰ κυριεύσωσιν τὸ Σουλι πρὸς διαφύλα-
 ξίν τους.

Τελειώσαντες τὰς ὁρὰς καὶ συμβῆλια, ἐσκόρ-
 πισαν, καὶ ἄρχισαν ὅτε Ἀλῆ Πασᾶς, Μπένδες,
 καὶ Ἀγάδες νὰ σιωάζων στρατόματα. Ὁ λό-
 γος ὅμως ἦτον πολλὰ μυσικὸς, καὶ δεῦν ἤξώρε
 κανεὶς κατ' ἀρχὰς διὰ ποῖον μέρος σιωάζεται
 τὸ

τὸ στράτευμα· ἐπεὶ δὲ ἔλεγον τινὲς, ὅτι τὸ
συνάξει διὰ Κορφούς, μετὰ τὸ νὰ ἐπιδράχθῃ
ἀπὸ τὸν Βασιλέα· ἄλλοι, διὰ τὴν Αἴγυπτον
νὰ πολεμήσῃ τὴν Φραντζέζικον· ἄλλοι διὰ τὴν
Αἰγίαν Μαύραν· ἄλλοι διὰ τὴν Πάργαν, καὶ
ἄλλοι διὰ τὸ Σῆλι· ὅθεν συνάξαντες ὅλον τὸ
στράτευμα ἕως χιλιάδας εἴκοσι καὶ ὀκτὼ, δίδυς
ἐξαφνα περιεκύκλωσαν τὰ βενὰ τῆς Σελιωτῶν,
κυριεύσαντες καὶ μερικὰ χωρία, ὅπως ἦτον εἰς
τὰ ριζώματα τῆς βενῶν.

Οἱ Σελιωταὶ μὲν ὅλον ὅπως εἶχαν, καὶ ἔφε-
ρε νὰ ἔχον πάντοτε τὴν ὑπόφιν, δὲν ἐφρόν-
τισαν ποσὴν νὰ συνάξουν βοφὰς ἀρκετὰς,
καὶ τὰ τῆς πολεμικῆς ἀναγκαῖα, ἀγκαλὰ δὲν
ἦτον πάλιν πόσον ὑπερημεῖοι. Ἡ αἰτία ὅμως
ὅπως αὐτοὶ δὲν ἐφρόντισαν, εἶναι ἡ ἀκόλως.
Οἱ Καπετὰν Γεώργιος Μπότζαρης (περὶ τοῦ
ὁποῖου ὀπίθεν ὠμιλήσαμεν) ἦτον πρῶτος εἰς τὸ
Σῆλι, καὶ γέρον εἰς τὴν ἡλικίαν, ὅθεν ἐπρόσ-
φερον ἀρκετὸν σέβας εἰς τὴν ἡλικίαν του οἱ
συμπολίται, μετὰ τὸ νὰ εἶχε σταθῇ καλὸς
ὁδηγὸς καὶ πολεμάρχος εἰς τὸν δέκατον πόλε-
μον, ὅπως πορεύομεν. Αὐτὸς συνομιλήσας πο-
σὴν μετὰ τὸν Ἀλὴ Πασᾶ κρυφίως, καὶ λα-
βὼν παρ' ἐκείνου χρῆσιν εἴκοσι πέντε χιλιάδας,
ἐπρόδωκε τὴν πατρίδα, καὶ ἀνέχωρησεν ἀπὸ
αὐτῆς τὴν νύκτα μαζὺ μετὰ τὰ παῖδιά, γαμ-
βρὲς τε, καὶ ἄλλας ἐβδομήκοντα φαμελίας, ὅπως
ἐπλά-

ἐπλάυνεσεν. Τὰ ὅσα βαρέτια, καὶ βολύμι εἶ-
 χε τῆς κοινότητος συναγωγὰ ἀπὸ διάφορα μέ-
 ρη εἰς ὄνομα τῆς πατρίδος, ὅλα τὰ ἔδωκε τοῦ
 ἐχθροῦ, καὶ ὅχι τῆς πατρίδος τε, ἢ ὁποῖα τὸν
 εἶχε δοξάσῃ ὡς ἄλλον Θεμισοκλέα· ἀλλ' αὐτὸς
 δὲν ἐμιμήθη τὸν Θεμισοκλέα, ἀλλ' ὡς ἄλλος Παυ-
 σανίας Σπαρτιάτης, μὲ τὴν φιλίαν ἰστὶν βαρβά-
 ρων, ἡμαύρωσε τὰς τόσας τε ἀρετάς. Ἡ ποδο-
 σία καὶ ἡ φυγὴ του ἐσάθισαν ἀγνώριστα καὶ ἀ-
 νέλπιστα εἰς τὴν πατρίδα· ἐπεὶ δὲ ἐκατοικῆσεν
 ἔξω εἰς τὰ χωρία, τέσσαρας ὥρας χεδὸν μακρὰν
 ἀπὸ τοῦ Σελι, εἰς τόπον ὀνομαζόμενον Λακιά.

Δὲν εἶναι περιττὸν νὰ παραστήσωμεν τὰ κύ-
 ρια αἰτία, τὰ ὁποῖα κατέστησαν αὐτὸν τὸν Μπό-
 τζαρην ποδοδότην τῆς πατρίδος τε· διότι τὰ τοιαῦ-
 τα παραδείγματα ὠφελὲν πολλὰ εἰς ἓνα ἐλδί-
 φερὸν λαὸν, καὶ μίαν δικαίαν βασιλείαν. Αὐ-
 τὸς μετὰ τὴν μάχην ὅσῃν ὑπόληψιν ἀπήλαυσε
 ἀπὸ τῆς συμπολίτας του, περισσότερον σέβας
 καὶ συστολὴν ἐλάμβανε ἀπὸ τῶν γειτόνων του
 Ἀγάδες, καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον Ἀλῆ Πασᾶ, οἱ ὁ-
 ποῖοι διὰ νὰ κρατῶν τὰ πέριξ χωρία τοὺς ἀ-
 πείρακτα ἀπὸ τῆς Σελιώτας, τοῦ ἐπρόσφεραν
 πάντοτε ἀρκετὰ χαρίσματα· πλὴν ὅλα αὐτὰ
 ἐσάθισαν εἰς αὐτὸν ὀλέθρια αἰτία, καὶ ἀπὸ
 πεισὸν καὶ ὑποληπτικὸν συμπατεριώτην, τὸν ἐ-
 κατέστησαν ἄπισον καὶ ἄτιμον πολίτην· διότι
 ἠθέλησε νὰ γυνῇ τύραννος εἰς τὸ Σελι, καὶ νὰ
 χεῖ-

κρίνη καὶ νὰ αποφασίζῃ αὐτὸς μόνος καθῶς ἤ-
 θελεν. Ὅσας λαφύδες (1) ἀπὸ τὸν Πασᾶ, καὶ
 ἄλλα διατορα κέρδη ἐσύναξε, τὰ ὅποια ἦτον
 τοινὰ εἰς ὅλους τοὺς συμπολίτας, αὐτὸς τὰ ἐ-
 λάμβανε μόνος, καὶ τὰ ἐμοίραζεν ὅπως, καὶ εἰς
 ὅσας ἤθελεν. Ἐμπόδιζεν ὅλους νὰ μὴν ἀρτά-
 ζεν πλέον ἀπὸ τὰ χωρία τῆ Ἀλῆ Πασᾶ, καὶ
 Ἀγάδων· πλὴν καὶ τοῦτο δὲν τὸ ἐκαμν ἀπὸ
 καλῆν τε προαίρεσιν, ἀλλ' ἤθελε μόνος νὰ πλε-
 τίσῃ. Ἦθελε τέλος πάντων νὰ τῆς καταστήσῃ
 σκλάβας· ἀλλ' οἱ Σουλιῶται, ὅπου τὸν ἴδιον
 αἶρα ἐπνέον, καὶ τὸ αὐτὸ καθαρὸν νερὸν ἐπι-
 νον, δὲν ἀργοπόρησαν νὰ γνωρίσων τοὺς σκο-
 πῆς τε, καὶ νὰ μὴ πείθωνται εἰς τὰ προσάγ-
 ματά τε. Αὐτὸς δὲ τυφλωθεὶς ἀπὸ κενοδοξίαν
 καὶ φιλαργυρίαν, ἐδόθη ὅλος νὰ ἐξολοθρεύσῃ
 τὴν πατρίδα τε, μὲ τὸ νὰ μὴν ἤθελε νὰ ὑπο-
 ταχθῇ εἰς τὴν θέλησίν τε. Ὑπεχρέθη εἰς τὸν
 ἐχθρὸν, ὅτι ἀναχωρῶντας αὐτὸς ἀπὸ τὴν πα-
 τρίδα τε, ὅθους θέλει τὴν κυριεύσει, μὲ τὸ
 νὰ μὴ εἶναι κανένας ἄξιος νὰ τὴν κυβερνή-
 σῃ. Ὅταν ὅμως ὁ ἐχθρὸς ἐδοκίμασεν, εὗρεν
 ἀξιώτεραν διοίκησιν, καὶ ἀνδρείαν ἀπὸ ἐκείνου
 τὴν

(1) Λαφύδες. Ἦγεν μιδῆς, ὅπῃ πάντοτε ἐν και-
 ρῷ εἰρήνης πᾶς ἐδίδαν οἱ Ἀγάδες, καὶ ὁ Πασᾶς, διὰ νὰ
 μὴ ἐγγίζεν τὰ χωρίων.

τὴν ἐδικήν του· ὅθεν τὸν ἐκράξεν καὶ τὸν εἶ-
 πει, ὅτι ὅσα τὸν ὑπεχέθη, ὅλα τὰ ἐσυναπαν-
 τισεν ἐναντία· ὥστε διὰ τὰ σταθῇ εἰς τὴν
 ὑπόχρεσίν του, πρέπει νὰ ὑπάγῃ ὁ ἴδιος νὰ
 πολεμήσῃ τὴν πατερίδα τε, καὶ νὰ τὴν ὑποτά-
 ξῃ εἰς αὐτὸν, ἐπειδὴ ἀλλέως θέλει τὸν θανα-
 τώσει. Ὁ Μπότζαρης ἐκασίως, ἢ ἀκασίως ἐ-
 σείλεν ἐναντίον τῆς πατερίδος τε τὰ παιδιά τε,
 τὰς γαμβρές τε, καὶ ἄλλας χεδὸν διακοσίους συμ-
 πολίτας, ὅπῃ ὁ ἴδιος, ὡς ποροίπομεν, εἶχε
 σύρῃ μὲ ἀπάτην κοντά τε, καὶ πόλεμον συγκρο-
 τήσαντες διωκτὸν εἰς τὸ βουνὸν ὀνομαζόμενον
 Ραῖδοβῆνι, ἐνικήθησαν. Μετὰ μῆνας δὲ πέν-
 τε ἀπέθανε καὶ ὁ ποροδότης ἀπὸ τὴν λύπῃν τε.
 Ἀῖεται λόγος, ὅτι διὰ τὸν φόβον τῆ Πασᾶ, καὶ
 τὴν ἐνθροπὴν τῆ κόσμου νὰ ἐφαρμακώθῃ μόνος
 τε. Ἴσως ὁ δυσυχὴς δὲν ἐσβυων ἔτι τὸ ἀ-
 θανάτον του ὄνομα εἰ μὴ καὶ δὲν εἶχε κάμῃ
 γαμβρὸν τὸν Καπετὰν Παλάσκαν (1), ὁ ὁ-
 ποῖος

(1) Αὐτὸς ἦτον πρῶτα εἰς τὴν δέλφυσιν τῆ Πασᾶ,
 ὁ ὁποῖος τὸν εἶχε σείλῃ διὰ νὰ σωάξῃ μερικὰ ἄσπρα
 εἰς τὰ χωρία τε. Αὐτὸς συνάζωντάς τε δὲν ἐγύμεισεν ὁ-
 πίσω, ἀλλ' ὑπῆγεν εἰς τὸν Μπότζαρη, καὶ ἐκαμώδη ὡς
 φυγὰς, καὶ μετ' ὀλίγον ἔλαβε καὶ τὴν θυγατέρα τε εἰς γυ-
 ναῖκα. Βεβαιῶται ἀπὸ πολλὰς, ὅτι τὸ ἔκαμε μὲ γνώ-
 μιν τοῦ Πασᾶ, διὰ νὰ ἀπατήσῃ τὸν Μπότζαρη, κα-
 θὼς καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐσάδῃ ὁ ἀπατεών.

ποῖος ἐσάθη εἷα δολιώτατον καὶ ἀκοίμητον ὄργανον, διὰ τὸν φέρη εἰς ἐκείνῳ τῷ Θεω-
δρωπομίσητον κατάσασιν.

Μὲν ὅλον ὅπῃ ἐγνώρισαν οἱ Σελιώται, ὅτι ὁ Μπότζαρης ἐγίνε ποροδότης τῆς πατείδος τε με-
τὰς λοιπὰς συζύγους, δὸν ἐδειλίασαν παντε-
λῶς, ἀλλ' ὁ δὲ ἐκαμαν σιώαξιν ὅλα τὰ λαῶ,
καὶ ἐσυμβελόβησαν τὰ ὠφέλιμα τῆς πατεί-
δος, καὶ ἀπεφάσισαν ἀπὸ μικρῆ ἕως μεγάλου
να ἀποθάνεν διὰ τῷ πατερίδα τε, καὶ να μὴ
παραδοθῇ ποτὲ εἰς τὰς χεῖρας τῷ τυράννων.
να ἐνδυμηθῇ τὴν ἀνδρείαν τῷ πορογόνων τους,
τόσον τῷ παλαιῶν, καθὼς τοῦ Λεωνίδου, ὅ-
σον τῷ μεταγενεστέρων· καὶ καθὼς οἱ πορο-
παπποι, πάπποι, καὶ πατέρες αὐτῶν, ἔχοντες
τον πατριωτικὸν ζῆλον, ἐσάθησαν ἀνίκητοι εἰς
τὰς ἀπερασμύνας πολέμους, οὕτω να ἀποθά-
νεν καὶ αὐτοὶ ἐλόβηροι, τιμῶντες ὄνομα καὶ πα-
τερίδα, καὶ ὅχι ποτὲ σκλάβοι, ἀτιμάζοντες ὄ-
νομα καὶ πατερίδα.

Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἄξιοι, καὶ πιστοὶ αὐτοὶ συμ-
πολιταὶ δὲν ἦτον περιωότεροι ἀπὸ χίλιοι πεν-
τακόσιοι, ἀπὸ τὰς ὁποῖας οἱ παῖδες κατὰ τὴν
τιμῇ, ζῆλον, καὶ ἀνδρείαν εἶναι οἱ κάτωθεν.
Ὁ καπετὰν Φῶτος Τζαβέλλας. Ὁ Καπ. Δη-
μος Δράκας. Ὁ Καπ. Τέσας Ζέρβας. Ὁ Τζή-
μα Ζέρβας. Ὁ Κετζονίκας. Ὁ Γκόγκας Δαγ-
κλής. Ὁ Διαμαντὲς Μάρκου. Ὁ Γιαννάκης
Σέ-

Σέχκ. Ὁ Πάχος Λάλας. Ὁ Βέϊκος Ζάρμπας.
 Ὁ Θανάσης Πάν. Ὁ Κατζιμπέλης. ὁ Γεώρ-
 γιος Μπεῆπος. Ὁ Ζηγέρης Διαμαντῆ. Ὁ Κο-
 λέτζης Μαλάμκ. Ὁ Πανταζῆς Ντότας. Ὁ Ἀ-
 νασάσης Κάσκαλη. Ὁ Ἀνασάσης Βάγιας. Ὁ
 Γεώργιος Καραμπίνης. Ὁ Νικόλας Δημητρίδ.
 Ὁ Ἰωάννης Γεωργίδ. Ὁ Γιαννάκης Λάκη. Ὁ
 Γεώργιος Καλεσπέρας. Ὁ Κίτζος Πανταζῆ. Ὁ
 Παναγιώτης Λάμφορου. Ὁ Γιαννάκης Πεπόνη.
 Ὁ Θανάσης Τζάκαλη. Ὁ Μῆτος Παπᾶ Γιάν-
 νη, καὶ ὁ Κῶσας Κερίτζης. Αὐτοὶ εἶναι πάν-
 ποτε ἀρχηγοὶ εἰς τὰς πολέμους, καὶ παῶτοι εἰς
 τὰς γενεάς των. Κάθε εἰδήσις, ὅπου ἔρχεται
 ἀπὸ τῆς ἐχθρῆς πρέπει νὰ εἶναι γνωστὴ εἰς ὅ-
 λους τὰς συμπολίτας.

Ἀφ' οὗ ἐσωσάθη τὸσον πλῆθος στρατεύ-
 των εἰς τὰ Ἰωάννινα, ἀρχισαν νὰ ἐκστρατεύ-
 σουν διὰ τὸ Σοῦλι. Πεντε χιλιάδες ὑποκάτω
 εἰς τὴν ὁδηγίαν τῶ Μπεκὴρ Τζιογαδέρου, καὶ
 Χατζῆ Μπέτου ἀπέρασαν ἀπὸ τὸ Λῆρον, καὶ
 Κοτζανόπελον, καὶ ἐκείθεν εἰς τὸ Ζιρμὶ, ὅπου
 καὶ ἐκτυπήθησαν μετ' ἐβδομήκοντα Σελιώταις, τῶν
 ὁποίων οἱ παῶτοι ἦτον Νικόλας Δημητρίδ, Νά-
 σης Τζιόρτζη, καὶ Κολέτζης Φωτομάρας· τοὺς
 ἐδίωξαν οἱ Τῆρκοι ἕως τὰ Σιρτζιανὰ, ὅπου καὶ
 ἐσάθησαν, οἱ δὲ Σουλιῶται εἰς τὴν Καλογε-
 ρὰ, εἰς ἡμισυ μίλλι μακρὰ.

Ἀλλὰς ὅκτω χιλιάδες ἀπερνῶντας ἀπὸ τὸν
 Λῆ-

Λούρον, Ρινιάσα καὶ γεφύει τῆς Τζοκνίδας ἔφθασαν εἰς τὴν Γρείτζαν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὸ Φινάει. Ἐκεῖ ἐκοιμήθησαν δύο βραδιαῖς. Τὴν τρίτην ἡμέραν, δηλαδὴ τὸ σάββατον, ἔφθασαν εἰς τὴν Νεμίτζαν, ὅπου συγκεροτήθη καὶ ἡ μάχη κατὰ τὸ δειλινόν, ὄντες οἱ Σουλιῶται μόνον τετρακόσιοι, οἱ ὅποιοι ἔπειτα ἀπὸ πολλῷ θάνατον τῶ ἐχθρῷ, ἔλαβαν τὰ νικητήρια.

Τῇ ἐπαύριον, ἦτοι τὴν κυριακὴν μόλις ὁ ἥλιος εἶχεν ὀξυπλώσῃ τὰς ἀκτῖνας του, ἀρχίσαν ἡ μάχη πλέον πεισματώδης, πλὴν οἱ Σουλιῶται εἶχαν μείνῃ μόνον διακόσιοι· ἐπειδὴ τοὺς εἶχαν μνηύσῃ τὴν ἰδίαν αὐγλὴν ἀπὸ τὸ Σῆλι, ὅτι ὁ Σελικτάρης μὲ ἑξῆς χιλιάδες στρατόμα εἶχε φθάσῃ εἰς Μπογορείτζα, διὰ τὰς πτυπήσῃ ἀπὸ τὰ ὀπίσθεν μέρη· ὅθεν λαβὼν μαζύ τε διακοσίους ἀνδρας ὁ Καπεταὺ Φώτος Τζαβέλλας, ὡς ταχύτερος ἀπ' ὅλων εἰς τὰ ποδάρια, καὶ μεγαλόφυχος, ἔβρεξε δρομαῖος καὶ ἀντιστάθῃ εἰς τὸν ἐχθρόν. Αὐτὴ ὅμως ἡ εἰδησις διὰ ἐκείνῳ τὴν ὥραν ἐσάθη ψεύδης, ἡ καλλίτερα καὶ εἰπῶ μία ἀπάτη διὰ καὶ σμικρυνθῇ ἡ δυνάμει των (1). Μ' ὅλον τῷ καὶ οἱ μόνοι δια-

(1) Πρὶν οἱ Τερχοὶ ἀρχίσαν τὸν πόλεμον, ἔκαμαν ῥόπον, καὶ ἔσκησαν δύο ἀνδρώπεις τὴν νύκτα μὲ πολλὴν κίνδυνον, καὶ ἐκρύφθησαν ἀπὸ τὸ ὀπίσθεν μέρος τοῦ Σου-

διακόσιοι ἄνδρες ἀντεπολέμησαν τὸν ἐχθρὸν δυνατώτατα καὶ ἀνδρειότατα. Εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἐφόνδυσαν ἑκατὸν εἰκοσι ὀκτὼ, ἐκτὸς τῶν λαβωμένων· ἀπὸ δὲ τοὺς Σουλιώτας μόνον εἰς καὶ ἕξ λαβωμένοι, ἀπὸ τὰς ὁποῖας ὁ εἰς ἀπέθανεν. Ἐσάθη δὲ αὕτη ἡ μάχη ἀναμεταξὺ Τζικουράτη, Περιχάτη, καὶ Γλυκῆ, τὰ ὁποῖα ἀπέχον εἴς τῃς ἄλλας μίλλια δύο.

Ἄλλαις ἑξῆς χιλιάδες ὑπὸ τῷ ὀδηγίῳ τῷ Σελεκτάρη ἀπερνῶντας ἀπὸ τῷ Μπογορίτζα εἰς δύο ὥρων διάστημα ἔφθασαν εἰς τῷ Βίλαν, ἡ ὁποῖα ἀπέχει ἀπὸ τοῦ Σῆλι ὥρας τέσσαρας. Ἐκεῖ ἐσάθη, καὶ δευρὸν ἐτόλμησε νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰ ἔμπροσθεν, μὲν ὅλον ὅπῃ ἐκείνοι ὅπῃ τὴν ἀντεσάθησαν δευρὸν ἦτον περισσότερον ἀπὸ ἐβδομήκοντα.

Μετ' ἡμέρας τρεῖς ἐφαίνῃ καὶ ἄλλος στρατηγὸς ὀνομαζόμενος Μετζομπόνος, συνῆφοδόμενος καὶ αὐτὸς μετὰ δύο χιλιάδας δυνατὰς στρατιώτας. Διαβαίνοντες τῷ Λύπαν, ἔφθασαν εἰς τῷ Λυβίκισα, καὶ παρὰ τῇ λάβουσι ὀλίγῳ ἀ-

νε-

λιώπων εἰς εἴς τῃς δάσος. Τῷ αὐτῷ ὅπῃ ἠτοιμάζοντο οἱ Σουλιῶται νὰ συγκροτήσῃ τὴν μάχην, αὐτοὶ ἔξαφνα ἐφώνησαν λέγοντες· ῥέχετε, ῥέχετε ὅτι ὁ ἐχθρὸς πλησιάζει νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ Σῆλι. Οἱ Σουλιῶται πιστεύσαντες ὅτι αὐτοὶ ἦτον σαρμαῖοι ἀπὸ τοῦ Σούλι, διεμοίρασαν, ὡς πορεύομεν, πᾶς δυνάμεις.

νέσιν, ἔξεζαν ἑξαφνα διακόσιοι Σελιώται κατ' αὐτῶν, καὶ δούσκοντάς τες κοπιασμένους, τὰς ἑβαλαν εἰς μεγάλην ἀταξίαν καὶ ἔθμον, ὥστε ὁποῦ ἐὰν δὴ ἐπαρόφθαναν νὰ ἐμβοῦν εἰς τὰ ἀπήτια, καὶ εἰς Ἐκκλησίαν, ἤθελε μείνεν ἴσως τὸ ἥμισυ θυσιασμένοι, καὶ πιασμένοι. Μ' ὅλον τῆτο ἐθυσιάθησαν τελιῶνται, ἀπὸ δὲ τοὺς Σελιώταις δύο· τὰς ἀρπάξαν ἀρκετὰ ἄρματα, φορέματα, ἄρπας, καὶ εἴκοσι πέντε ἄτια.

Ὁ Ἰσλιάμ Πρόνιος ἀπὸ τῶν Παραμυθίων, καὶ ὁ Μαχμούτ Νταλιάνης ἀπὸ τῶν Κορίσπολιν, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἦτον φίλοι τῶν Σελιωτῶν, ἐκινήθησαν καὶ αὐτοὶ ἐναντίοντους μὲ χιλίους πεντακόσιους, διὰ νὰ μὴ μείνεν μόνοι ἔξω τῆς συμμαχίας τῆ Πασᾶ, καὶ ὑποφέρεν ἔπειτα τὴν ὀργὴν τῆς Φθάσαντες εἰς τὸ βενὸν τῆς Βιρτζάχας μὲ τὸ ρηθὲν στρατόμα, ἀπλωσαν ταῖς πένταις τες, χωρὶς νὰ δώσεν παραμικρὰν ἐνόχλησιν τῶν Σελιωτῶν.

Τῶν τρίτην ἡμέραν ἔφθασε καὶ ὁ ἴδιος Ἀλῆ Πασᾶς προσωπικῶς εἰς τὴν Λύπαν μὲ τὸ ἐπίλοιπον στρατόμα. Ἐπαρόσαξε πάραυτα τὰς στρατηγὰς τες, δηλαδὴ τὸν Σελεκτέρην, τὸν Ἰσὲφ Ἀράπην, τὸν Χασὰν Τζαπάρην, τὸν Ἀμπάζ Τεπελένα, τὸν Ἰμπραήμ Χέμην, τὸν Σελεμαν Τζομπάνην, καὶ τὸν Ζυγέρην, ὅτι νὰ συνάξεν τὰ στρατόματά τες, καὶ νὰ πηγαίνεν νὰ ἐνωθῇν μαζὺ μὲ τὸν Ἰσλιάμ Πρόνιον, ὅπῃ ἡ-

τὸν εἰς τὴν Βιρτζάχα, ὡς πορεύομεν, καὶ ἐ-
κείθεν καὶ συγκροτήσαν τὸν πόλεμον, ἐπειδὴ
ἦτον ὅλον τὸ ἐκλεκτὸν στρατόμα, καὶ οἱ καλλί-
τεροὶ στρατηγοί. Ἐβάλετο εἰς τῶν ἄξιον ἡ πορσα-
γή του· πλὴν τὸ στρατόμα δὲν ἠμπόρεσε καὶ
φθάσῃ εἰς τὴν Βιρτζάχα, ἀλλ' ἔμεινε τὴν νύκ-
τα εἰς τὸ Σισρῆνι.

Οἱ Σελιώται ἀκέσαντες τὸν ἐρχομὸν τῆ Ἀλῆ
Πασᾶ, καὶ μαθόντες καὶ τὸ στρατήγημα, δι' αὐτῶν
ἐκινήθησαν καὶ τὸ ἐμποδίσαν μετὰ διακοσίους ἀν-
δρας, μεγαλοφύχους Ἡρώας, τῶν ὁποίων ὁ
πρώτος ἦτον ὁ Καπετὰν Φῶτος Τζαβέλλας, καὶ
οἱ μετ' αὐτὸν ἀκουσοὶ ὁ Γκόγκας Δαγγελῆς, ὁ
Πάχος Λάλας, ὁ Σκῆμπος Δράκας, ὁ Κολιο-
δημήτρης, ὁ Κίτζο Πανομάρας, καὶ ὁ Τζιάλας.
Αὐτοὶ μετὰ τὸν ῥηθέντα ἀεισμὸν τῶν συμπολι-
τῶν τοὺς ὥρμησαν τὴν ἰδίαν νύκτα εἰς τὸ Σι-
σρῆνι, καὶ ἐκράτησαν τὸ πλεόν δυωκτὸν μέρος
τῆ Χωρίε. Ἐκεῖ ἐκρύβησαν ὅλοι, καὶ τὴν αὐγὴν
εὐγαλαν μόνον δύω, καὶ ἐρωτῶσαν τὰς Τέρκας
τὸ τί θέλουσι ἐκεῖ, καὶ ποῦ ἔχεν σκοπὸν καὶ
πηγαίνεν. Οἱ Τῆρκοι θυμωθέντες διὰ αὐτὰς
τὰς καταφρονητικὰς ἐρωτήσεις, ἐκινήθησαν ὅλοι
μετὰ ὀρμὴν ἐναντίοντας, διὰ καὶ τὰς πιάσαν ζων-
τανάς. Φεύγουσι αὐτοὶ τὸν κίνδυνον, καὶ ἔφε-
χεν πρὸς τὰς κεκρυμμένους συντρόφους των. Ὁ
δὲ Μουσαφᾶ Ζυγούρη μετὰ χιλίους τετακτοὺς
στρατιώτας, ὅπερ εἶχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τε, δι-
γά-

γάζωντας τὸ σπαδίτε, ὥρμησεν ἐναντίον αὐτῷ, μὴ γνωρίζοντας τὴν πανουργίαν. Μαζὺ μὲ αὐτὸν ἠκολούθει καὶ ὅλον τὸ στρατόμα, χεδὸν χιλιάδες ἑνδεκα, καὶ μὲ τὰς συνειθισμένας, καὶ ἀπάκτας φωνάστων, ἔπεσον ἐπάνω εἰς τὰς διακοσίους Σελιώτας. Ὁ Καπεταὺ Φῶτος βλέπωντας τὸ πλῆθος, καὶ τὴν ὁρμὴν τῶ ἐχθρῷ, χωεῖς νὰ δείξῃ παραμικρὸν τῆς δειλίας σημεῖον, φονεύει ὁ ἴδιος μὲ τὸν τσφέκιτε μακρόθεν τὸν ἀρχηγὸν Ζυγέρην, καὶ ἐν τῇ ἅμα σύρωντας τὸ σπαδίτε ὥρμησεν ἀφόβως, καὶ μὲ ἐκείνην τὴν συνειθισμένῳ του μεγαλοψυχίαν ἐναντίον εἰς τὸσον πλῆθος στρατομάτων. Βλέποντές τον οἱ ἐπίλοιποι Ἀρχηγοὶ καὶ στρατιῶταί τε, τὸν ἐσυνξόφουσαν μὲ τὴν ἰδίαν προθυμίαν, κάμνοντες μόνον μίαν φωτίαν μὲ τὰ τσφέκια, μὲ τὴν ὁποίαν ἐφόνόσαν εἴκοσι ἕξ, ἐκτὸς τῷ λαβωμένων· ὁ δὲ Τζαβέλλας μόνος ἀπεκεφάλισε τὸν Ζυγέρην. Οἱ Τῆρκοι συναπαντήσαντες ἔξαφνα μίαν ἀνέλπισον δυνάμιν, ἰδόντες τὸν στρατηγόντας αἵματοκυλισμένον, μαζὺ μὲ τὸν ὁποῖον καὶ τὰς ρήθύντας συνξόφουτων, καὶ τὴν ἀκράτητον ὁρμὴν τῷ Σελιωτῶν, ἔσρεψαν πάραυτα ταῖς πλάταις, καὶ ἐδόθησαν εἰς φυγὴν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας. Οἱ δὲ Σελιωταὶ ἐγύρισαν νικηταί, καὶ ἔσπαιεχοι, ἀποδίδοντες τὸ αἶτιον τῆς νίκης εἰς μόνον τὸν Καπεταὺ Φῶτον Τζαβέλλαν.

Ἀκέσας ὁ Πασᾶς τὸν χαλασμόν καὶ διωγμὸν

μὸν τῷ στρατόματός του ἐπρόσαξε νὰ συλλαχ-
θῇ ὅλον, καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν νὰ ἀπο-
λαθῇ τὴν πρῶτήν τε προσαγνὴν, δηλαδὴ νὰ
πηγαίνῃ νὰ σῶθῃ μὲ τὸν Πρόνιον, καὶ Μαλιά-
νῳ, διὰ νὰ κτυπήσεν ὅλοι μαζὺ τῆς Σελιώ-
τας, καὶ τῆς βεβαιώνει ὅτι θέλει τῆς νικήσεν.
Ἐπῆγε, καὶ σῶθῃ. Ὁ Πρόνιος ὁμῶς ὄντας, ὡς
πορεῖπομεν, φίλος τῷ Σελιωτῶν, τῆς ἔδωκεν
δύθους τὴν εἰδησιν, ὅτι μέλλει νὰ τῆς κτυπή-
σῃ, ἐπειδὴ εἶναι βιασμένος· καὶ ὅτι αὐτὴ θέλει
νὰ ἀποφύγῃ αὐτὸν τὸν κίνδυνον, πρέπει νὰ
πηγαίνῃ οἱ ἴδιοι τὴν νύκτα νὰ τοὺς πολεμή-
σεν ἑξαφνα καὶ ἀνδρεῖα, καὶ τότε τοὺς βαίνειν
εἰς φόβον. Οἱ Σελιωταὶ τότε χωρὶς ἀργητῶν
ἔβαλαν εἰς πρᾶξιν τὴν συμβαλλόντου· ὅθεν
ὁ ἴδιος Καπετὰν Φῶτος Τζαβέλλας, καὶ Κα-
πετὰν Δῆμος Δράκου, οἱ δύο μεγαλόψυχοι
ἄνδρες, πέρνοντες μαζὺ τῆς διακοσίους πεντήκοντα
ἐκλεκτὰς συμπολίτας, ὥρμησαν πρὸς τὴν νύκ-
τα εἰς τὴν Βερτζάχαν, καὶ ἔβησαν ὥρας πρὶν νὰ
ἐξημερώσῃ, ἀρχίσαν νὰ τῆς πολεμῶν πανταχό-
θεν. Οἱ Τερκοὶ βλέποντες τὸν ἐχθρὸν νὰ τῆς
κτυπήσῃ ἀνελπίσως, ἔχοντες ἀκόμη ζωντανὸν
εἰς ταῖς καρδίαις των καὶ τὸν πορορηθόντα τρό-
μον, ὅπως εἰς τὸ Σεσρὲνι πρὸς τειῶν ἡμερῶν ἐ-
δοκίμασαν, ἐμβῆκαν εἰς τόσῳ δειλίᾳ, ὥστε
αὐτοὶ ἦτον ἡμέρα, ἥθελε γυρίσωσι δὲ τὴν ταῖς
πλάταις. Ἀγκαλὰ τὸ ἠκολούθησαν τὴν αὐγὴν

χαίοντες εἴκοσι δύο στρατιώτας, καὶ λαβωμένον
τὸν Μαλιαίνην, ἀπὸ δὲ τὸ μέρος τῆς Σουλια-
πῶν ἐσκοπώθη μόνον εἷας, καὶ ἐλαβώθη ὁ Κατ-
ζιμπέλης. Ἐν ᾧ δὲ ἐπιμάζοντο οἱ Τέρκοι νὰ
φύγην, ἔπεσαν ἐπάνω τες εἷς δυνατὸν καὶ χον-
ξὸν χαλαζί, ὅπου οὔτε εἶδεν, οὔτε ἤκουσε
ποτὲ τινὰς ἀπὸ ἐκείνους εἷς παρόμοιον θάα-
μα. Τὸ θαυμασιώτερον καὶ περὶέρχον ἐσάθη,
ὅπερ δὲν ὄξαπλώθη περὶασότερον ἀπὸ τὸν τό-
πον, ὅπερ τὸ Τέρκιον στρατόμα δέρισκετο, τὸ
ὁποῖον ὅλοι κοινῶς καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἐ-
κραζον ὅτι εἶναι ὀργή Θεῶ.

Ὦντας τὸ στρατόμα τῆς Τέρκων καὶ ἀπὸ τὰ
δύο μέρη τρομασμένον, δηλαδή καὶ ἀπὸ τὴν
ἀκράτιτον ὀρμὴν τῆς Σελιωπῶν, καὶ συμφορὰν τῶ
χαλαζί, ἐπέσρεψε μὲ πολλὴν λύπην καὶ βίαν
εἰς τὴν Λύπαν, ὅπερ ἦτον καὶ ὁ ἴδιος Ἀλῆ Πα-
σᾶς, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ὅλοι κοινῶς ἐφώνα-
ζαν, ὅτι δὲν ἤμπορῶν πλέον νὰ ὑποφέρων τῶς
πολέμους τῆς Σελιωπῶν, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἔτε κοι-
μῶνται, οὔτε ξάγην, ἀλλ' ἐγεννήθησαν μόνον
διὰ νὰ σκοπῶνεν ἀνδρώπες· ὅθεν παρακαλῶν
νὰ τοὺς δοθῇ ἄδεια νὰ πηγαίνων εἰς τὰ ἀνή-
τια τες, καὶ δὲν θέλουν ἔτε τὸν μισθόν τες. Ὁ
Πασᾶς μὲ ἄκραν τε θλίψιν ἤκουσε τὴν δειλίαν
καὶ ἀπόφασιν τῆς στρατομάτων τε· διὸ συνάζων-
τάς τες ὅλους ἀρχισε νὰ τῶς ὁμιλῇ μὲ γλυκύ-
τητα καὶ παράπονον, ὅτι δὲν τῶς σέλλει πλέον
νὰ

να πολεμήσεν κατὰ πρόσωπον μὲ τῆς Σελιώ-
τας, ἀλλὰ θέλει τῆς κάμῃ πύργους δυνατὲς ὁ-
λόγυρα εἰς τὸ Σοῦλι, καὶ νὰ σέκωνται μέσα
κλεισμένοι, καὶ νὰ μὴ ἀφίνεν τοὺς Σουλιώ-
τας νὰ δ'γαίνεν καὶ ἐμβαίνουσι μὲ τροφὰς καὶ
ἀνάγκαια τοῦ πολέμου, καὶ ὅτι τοὺς ὑπόσχε-
ται περὶ τῆς καλῆς μιθῆς, καὶ ὅτι δὲν θέ-
πει νὰ καταδεχθῇ νὰ ὑποφέρει αὐτὸς τοιαύ-
τῳ ἐνὸς ὅπλῳ ἀπὸ τῶν ὀλίγων Σουλιώτας,
καὶ μάλιστα ἀπίστας, εἰς καιρὸν ὅπου ἔχει τό-
σαις χιλιάδες στρατόμα, καὶ ὅλον ἐκλεκτὸν τῆς
Ἡπείρου.

Αὕτη ἡ ὑπόχρεσις τῆ Πασᾶ ἐκαταπαράυνε τὸ
στράτευμα, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ κατ' αὐτὸν
τὸν ὅπλον· ὁ δὲν ἐπρόσβαλε νὰ κτίσῃ ολό-
γυρα εἰς τὸ Σῆλι πύργους· ἐπάχιζε δὲ ὅσον
τὸ δυνατόν, νὰ τῆς δ'γάξῃ ἀπὸ ταῖς πρώταις
τοποθεσίαις, διὰ νὰ εἶναι πλέον περικλεισ-
μένοι. Ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ τὸ ἐνεργήσῃ
τῷ ἡμέραν διὰ τὸν φόβον τῆς ἀντιστάσεως,
ἔστειλε τὴν νύκτα τῆς κτίσας, ἐπειδὴ εἶχεν ὑ-
πὲρ ταῖς ἑξῆς χιλιάδας, καὶ τῆς ἐκτίζαν. Οἱ
Σελιώται ἐφρόνδισαν ἀρκετοὺς ἀπ' αὐτοὺς, καὶ
πολλὰς ἐπῆραν καὶ ζωντανὰς, καὶ τῆς ἠλώδ' ἐρω-
σαν. Ἀλλὰ μὴ ὅλον ὅπ' τῆς περιεκύκλωσε μὲ
τῶν πύργους καὶ στρατόματα, πάλιν αὐτοὶ εὐ-
χαιναν καὶ ἐμβαίνουν μεγαλοφύχως, φέροντες τρο-
φὰς καὶ ἀνάγκαια τῷ πολέμου. Τὰ δὲ χωρεῖα,
εἰς

εἰς τὰ ὁποῖα ἔκτισαν τὰς πύργους οἱ Τῆρκοι, καὶ ἐκλείδθησαν εἶναι τὰ κάτωθεν.

Γλυκὺ, Περιχάτι, Τζεκεράτι, Γόρανα, Σιρτζιανὰ, Ζυρμὴ, Κοντάτι, Βύλαν, Ῥωμανάτι, Σεσερῆνι, καὶ Λυβίκισα.

Ἀπὸ τὸ Γλυκὺ ἕως τὸ Σούλι εἶναι ὥραις ἑεῖς, ἀπὸ τὸ Περιχάτι δύο ἡμισυ. Ἀπὸ τὸ Τζεκεράτι δύο· ἀπὸ τὰ Γόρανα τρεῖς· ἀπὸ τὰ Σιρτζιανὰ δύο· ἀπὸ τὴν Ζυρμὴν ἑεῖς· ἀπὸ τὸ Κοντάτι τέσσαρες· ἀπὸ τὴν Βύλαν τέσσαρες ἡμισυ· ἀπὸ τὸ Ῥωμανάτι, Σεσερῆνι καὶ Λυβίκισα ὥραις πέντε.

Καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Γλυκὺ ἕως τὸ Περιχάτι μίλλια δύο· ἀπὸ τὸ Περιχάτι ἕως τὸ Τζεκεράτι ἄλλα δύο· ἀπὸ τὸ Τζεκουράτι ἕως τὰ Γόρανα ὥραις τέσσαρες· ἀπὸ τὰ Γόρανα ἕως τὰ Σιρτζιανὰ μία· ἀπὸ τὰ Σιρτζιανὰ ἕως Ζυρμὴν μία· ἀπὸ τὴν Ζυρμὴν ἕως τὸ Κοντάτι δύο· ἀπὸ τὸ Κοντάτι ἕως τὴν Βύλαν δύο ἡμισυ· ἀπὸ τὴν Βύλαν ἕως τὸ Ῥωμανάτι μία· ἀπὸ τὸ Ῥωμανάτι ἕως τὸ Σεσερῆνι δύο ἡμισυ· ἕως Λυβίκισα μία ἡμισυ.

Ὅλος ὁ γύρος αὐτῆς τῆς πολιορκίας συνίστατο ἀπὸ δώδεκα ὥρων διάστημα. Οἱ δὲ πύργοι ἐκτίσθησαν εἰς τὰς πλέον δυνατὰς τοποθεσίας.

Εἰς αὐτὴν τὴν περίεσιν δὲν ἔπαυσεν ὁ Παῖς καὶ ζητῇ βοήθειαν στρατομάτων ἀπ' ὅλους τὰς

τὴς Πασάδες, Μπέϊδες, καὶ Ἀγάδες τῆς Ἑλλάδος. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτῶν τῷ ἔσειλαν διὰ φόβον· κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας τῷ ἔσειλε καὶ ὁ Ἰμωραῆμ Πασᾶς ἀπὸ τὸν Αὐλῶνα δύο χιλιάδας στρατιώτας ἐκλεκτῶν, οἱ ὅποιοι ἐζήτησαν νὰ πολεμήσεν μόνοι, χωρὶς νὰ εὐώθῃν μετὰ ἐπίλοιπα στρατεύματα τῷ Πασᾶ· ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ κρατήσεν εἷς βενὸν τῷ Σελίου ὀνομαζόμενον Κερίλλα, τὸ ὅποῖον κεῖται ὀπίθεν τῷ Σελίῳ, ἀπέχον ὥρας τέσσαρας. Ὁ σκοπὸς αὐτῷ ἀπέβλεπε διὰ νὰ βασοῦν τῶν Σουλιάων εἰς φόβον, καὶ νὰ μὴ πολμῶν νὰ δῶν ζουν ἀπὸ τῷ πατεῖδα ἀρκετὰς δυνάμεις, ὅπως νὰ κτυπῶν τὰ ἐμπροσθινὰ στρατεύματα. Ὁ Καπετὰν Φῶτος Τζαβέλλας, ἀκούσας αὐτὸ τὸ νέον στρατόμα, καὶ γνωρίζοντας τὴν καθημερινὴν ὑποψίαν, καὶ κίνδυνον, ὅπως ἡ πατεῖδα τῶν ἡμπορῶν νὰ ἔχη, πέρνωντας μαζύ τῶν ἐκατὸν ἀνδρῶν παλικάρια, ἐπῆγεν ἑξαφνα, καὶ τῶν ἐκτύπησεν. Ἐβάσαξεν αὐτὸς ὁ πόλεμος ἕως ὥρας ἑβδ, χωρὶς νὰ γνωρισθῇ ὁ νικητὴς. Ὁ Τζαβέλλας, μὲ ὅλον ὅπως ἔβλεπε τὴν ἀνδρείαν τῶν ἀντίσασιν, ἐφιλοτιμήθη μάλιστα νὰ κινδυνεύσῃ, παρὰ νὰ σραφῇ ὡς νικημένος· ὅθεν σύρωντας τὸ σπαθίον, ὥρμησεν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὅποιοι φοβηθέντες, ἐβάλλθησαν εἰς ἀταξίαν καὶ φυγὴν. Ἐνας ἀπ' αὐτῶν, ὄντας ἀργὸς εἰς τῶν πόδας, καὶ βλέπωντας ὅτι ἔμελλε
νὰ

νὰ θυσιασθῇ ἀπὸ τὸ πασὰ τῆ Τζαβέλλα, ἐ-
κρύφθη εἰς μίαν πέτραν, καὶ ἐξάβιξε τὸ τεφέ-
κιτς, μὲ τὸ ὅποιον τὸν ἐλάβωσεν εἰς ἔσπον ὁ
πῶ δυνῇ ἡμπορεῖσε νὰ ξέξῃ περαιωότερον. Βλέ-
ποντες οἱ Τῆρκοι, ὅτι ὁ Τζαβέλλας ἔπεσεν, ἐ-
γύρισαν ὅλοι ὁμῶς μὲ ὀρμὴν διὰ νὰ κόψῃν τὸ
κεφάλι τς, νὰ τὸ πέμψῃν τῇ Πασᾷ, καὶ νὰ λά-
βῃν ἀρκετὰ χαρίσματα· μὲ ὅλην τς ὁμῶς τὴν
ὀρμὴν ὅπῃ ἔκαμαν, δυνῇ ἐκατόρθωσαν τίποτες,
ἐπειδὴ τὸν ἐφορῶθασαν τὰ ἰδιά τς παλικάρια,
τὰ ὅποια μὲ δυνατώτατον πόλεμον ἀντεστάθη-
σαν τς ἐχθροὺς ἕως τῆς νύκτα, καὶ ἐπῆραν
καὶ τὸ σῶμα τῇ Αρχηγῆπων, ὁ ὁποῖος πρὸ τῆ
νὰ ἰδῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆ πολέμου, ὧντας κα-
κὰ λαβωμῶς, ἐφώναξε τὰ παλικάρια τς, ὅ-
τι νὰ κόψῃν τὸ κεφάλι τς, καὶ νὰ τὸ πάρῃν οἱ
ἴδιοι, καὶ ὅχι νὰ τὸ πηγαῖνεν οἱ Τοῦρκοι μὲ
ἀτιμίαν εἰς τὸν Πασᾶ. Τὰ παλικάρια τῇ ἀ-
πεκρίθησαν, ὅτι τότε ἡμπορεῖ νὰ παρθῇ τὸ
κεφάλι τς, ὅποταν αὐτὰ ὅλα ἦθελε κατακοπῇ
ἐπάνω τς.

Ἐνας ἀπὸ τς Τῆρκας ἐξέξε παρδῶς καὶ
ἔδωκε τῇ εἰδησιν τῇ Πασᾷ, ὅτι ἐσκοτώθη ὁ
Τζαβέλλας. Ὁ Πασᾶς τοῦ ἐχάρισεν ἐκατὸν
φλωρία βενέτικα, λέγωντάς τς, ὅτι εἰμὲν εἶ-
ναι ἀληθινὴ ἢ εἰδησις, θέλει τοῦ δώσει καὶ
ἄλλα τεξακόσια.

Τὸ κινδυνῶδες λάβωμα τῇ Τζαβέλλα ἐφο-
ξέ-

ξούνησεν ἀρκετὴν θλίψιν εἰς τὸ Σοῦλι. Ὅλοι
 μικροὶ καὶ μεγάλοι ἐσέκοντο εἰς ἄκρον πικραμέ-
 νοι· ὃς ἐναντίας οἱ Τῆρκοι ἔκαμαν μεγάλας
 χαραῖς, ἐπεὶ τὸν εἶχαν ἔομάξῃ, καὶ τὸν ἐ-
 σοχάζοντο ὡς ἀνίκητον· ἡ πίκρα ὅμως τῆς Σε-
 λιωτῶν μετεβλήθη εἰς χαράν. Διότι μετὰ μῆ-
 νας πέντε ἰαξέδθη, καὶ πέρνωντας τὰ ἄρματα
 τε, ἐκίνησε κατὰ τῆς ἐχθρῶν. Φθάνοντας δὲ
 εἰς τὰς ἐδικὰς τε, ἀρχισαν ὅλοι, ὡς τὸν εἶδον,
 νὰ χαίρωνται, τσφεκίζοντες κατὰ τὸ συῆδες.
 Οἱ Τῆρκοι ἰδόντες τὴν ἀδιάκοπον φωτίαν, καὶ
 μὴν ἠξέδροντες τὸ αἶτιον, ἠρώτησαν ἕνα Σελιω-
 τῶν, ὅπως κατὰ τύχην δῦρέθη κοντάτης. Αὐ-
 τὸς τὰς εἶπεν, ὅτι οἱ Σελιωταὶ πολεμῶν ἀνα-
 μεταξύτες, ἐπεὶ οἱ μισοὶ θέλουν τὸν Πασᾶ,
 καὶ οἱ μισοὶ ὄχι, καὶ ἐκεῖνο τὸ μέρος (δείχνων-
 τὰς τοὺς μὲ τὸ δάκτυλον τὸ μέρος τῶ Τζαβέλλα
) εἶναι τῶ Πασᾶ, καὶ τὸ ἄλλο ἀντικρυς εἶ-
 ναι οἱ ἐναντίοι. Αὐτὰ εἰπὼν εἰς τὰς Τέρκους,
 ἀνέχώρησε πρὸς τὰς ἐδικὰς τε μὲ ταχύτητα, καὶ
 τὰ εἰδοποίησε πρὸς τὸν Τζαβέλλαν, ὁ ὅποιος
 ἐπροσποιεῖται ὅτι τοὺς κράζει διὰ βοήθειαν.
 Οἱ Τῆρκοι μὴ γνωρίσαντες τὴν ἀπάτην, ἔφε-
 ξαν ἕως δύο χιλιάδες νὰ τὸν βοηθήσουν. Οἱ
 Σελιωταὶ σύραντές τοὺς μὲ ἐπιτηδεύοντες πρὸς
 τὸν ἑαυτὸν τε, τὰς ἐπερικύκλωσαν ὅλοι παντα-
 χόθεν ἕως ἑκατὸν πενήκοντα, οἱ ὅποιοι ἐσκό-
 πωσαν ὑπὲρ τὰς ἐβδομήκοντα, καὶ ἐσκλάβωσαν
 ὑπὲρ

ὑπὲρ τοὺς ὀγδοῇντα. Εἰς αὐτὸ τὸ στρατήγημα, εἰς ὃ Τζαβέλλας ἤθελε λάβῃ ὀλίγην ὑπομονὴν ἐν ὅσῳ νὰ φθάσεν καὶ οἱ ἐπίλοιποι Σελιώται ἀπὸ τὰ ὀπισθεν, ἦτον ὑποκείμενοι νὰ σκληρωθῶν ὅλοι, ἢ νὰ θανατωθῶν πολλοί. αἱ.

Εἰς κἀδε τέσσαρας πέντε ἡμέρας ἐσυγκροτήσαν δυνατὲς πολέμους οἱ Σελιώται. Οἱ Τερκοὶ ἐμετανόησαν ὅτ' ἤλθαν ἐναντίον τῆς Σουλιωτῶν, πλὴν τὸ δέσιμον τῶ ὄρκου τὸς ἔκαμνε νὰ ὑποφέρων· μ' ὅλον τῷ ἀπερνῶντας δύο καὶ ἑξῆς μῆνες, ἄρχισαν νὰ φύγουν κρυφίως, μὴ θυμῶνται νὰ ὑποφέρων τὸς συχνὰς καὶ ἡρωϊκὰς πολέμους τῆς Σελιωτῶν, καὶ μάλιστα τὴν σκληρὰν ζωὴν· ἐπειδὴ ἄφητον καὶ μαῦρον φωμὶ τοὺς ἐδίδον, καὶ διὰ φαγητὸν κρομύδια καὶ σκόρδα. Κοιτᾷ εἰς ὅλα αὐτὰ, τὸς ἠκολούθησε καὶ μία λοιμικὴ ἀσθένεια ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῆς σκοτωμνῶν, καὶ ἀπέθνησκον κἀδε ἡμέραν πέντε, καὶ ἕξ. Ὁ Πασᾶς ὅμως ἐγέμιζε πάντα τὸν ἀειθρὸν μὲ ἄλλα νέα στρατεύματα, τὰ ὅποια πανταχόθεν ἀδιακόπως ἐσύναζε.

Δὲν ἄργησε νὰ γνωρίσῃ, ὅτι οἱ πόλεμοι πάντοτε πρὸς ζημίαν τε γίνονται μεγάλην· ὅθεν ἐσοχάσθη νὰ μὴ τοὺς πολεμήσῃ πλέον, ἀλλὰ νὰ τοὺς φυλάττῃ περικλεισμένους, ἐν ὅσῳ νὰ κλειώσων τὸς ἑοφὰς καὶ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου, καὶ ἔπειτα νὰ παραδοθῶν μόνοι τες. Ὅμως καὶ εἰς τῷτο ἐγελάσθη· ὅτι οἱ Σελιώται ὄντες

φυσικὰ ἐπιτίθεται, καὶ ἔξυπνοι, καὶ μάλιστα ὀδυνέμενοι ἀπὸ τὰς περιβάσεις, δυν᾽ ἔλειπαν καὶ θε νύκτα νὰ ἀπερνῶν σαραῖνα, ἢ πονηῖντα κοντὰ ἀπὸ τὸ σράτοδμα τῶ Τέρκων, πηγαίνοντες εἰς τὰ πλησιόχωρα, καὶ ἀρπάζοντες τροφάς· καὶ εἰς τὸ γύρισμα ἀρπαζαν καὶ ζῶα τῶ ἐχθρῶν, ἄλογα, μελάεια, καὶ γελάδια. Οἱ Τέρκοι τοὺς ἐκαταλάμβανον, πλὴν ἐφοβοῦντο νὰ τὰς πολεμήσων τὴν νύκτα, ὄντες τρομασμένοι ἀπὸ τὰ συχνὰ ἐκτραπηγήματα, ὅπως τὰς ἐκάναν, καὶ μάλιστα ὅταν ἦταν σκοτεινὰ καὶ βροχεραὶ νύκτες· ὅταν πάλιν εἶχαν χεῖραν ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα τῷ πολέμου, ἐπήγαιναν εἰς τὴν Πάργαν, καὶ τὰ ἐλάμβανον.

Ἀφ' ἧ καὶ μὲ τὴν πολιορκίαν ματαίως ἐκοπίαζον, ἀρχισε νὰ προβάλῃ τὴν εἰρήνην, ζητῶντας ἀπὸ τὰς Σελιώτας, ὅτι πλέον νὰ μὴ ἐγγίζεν, καὶ καταπατῶν τὰς τόπους, καὶ χωρεῖα, καὶ ὅτι αὐτὸς θέλει τὰς δίδει τὸν κατ' ἑκάστον χρόνον τὰς συνειθισμένους φόρους. Πλὴν διὰ ἐμπιστοσύνην νὰ τὰ δώσων εἰκοσι τέσσαρας ἀνδράπας διὰ ἐνέχυρα, ἤγεν ἀμανέτια. Οἱ Σελιώται, ὄντες στονοχωρημένοι ἀπὸ τροφάς, ἐκλιναν εἰς τὸ, δίδοντάς τῳ καὶ τὰς εἰκοσιτέσσαρας ἀνδρας. Αὐτὸς ὅμως λαμβανώντάς τοὺς τὰς ἐφυλάκωσε, καὶ πλέον ἀγάπῳ δυν᾽ ἤθελε, σοχαζόμενος ὅτι βασῶντας τὰ ἀδέλφια καὶ παιδία, καὶ φοβερίζοντάς διὰ νὰ τὰ θανατώ-

πώσῃ, θέλει δειλιάσῃ οἱ ἐπίλοιποι νὰ πα-
ραδοθῶν· ἀλλ' ἐσωέβη τὸ ἐναντίον, καθὼς ἀ-
πὸ τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν πληροφορούμεθα.

Βεζύρ Ἀλῆ Πασᾶ σὲ χαιρετῶμεν.

„Μὲ τὴς ἀπίστους ἑόπας ὅπῃ φέρεσαι, δυν
„κάμνης ἄλλο, παρὰ νὰ ὀλιγοσύνῃς τὴν ὑπό-
„ληψίν σου, καὶ νὰ αὐξάνῃς τὴν ἐδικλῶμας
„σκληροκαρδίαν ἐναντίον σου. Ἰξόρευε ὅτι ὅπου
„ἔχομεν δεκαεπτὰ (τόσοι ἦτον ἕως τότε εἰς
„τὸν πόλεμον σκοτωμένοι) θυσίας τῆς πα-
„τείδος, ἃς γίνουσι μὲ αὐτοὺς σαρανταένας
„διὰ περαιοτέραν ἐνθύμησιν· ὅτι ἡ πατεὶς
„διὰ αὐτὰς τὰς θυσίας δυν παραδίδεται· ὁ-
„θύνει εἰς τὸ ἐξῆς ἀγάπῃ πλέον δυν ἔχο-
„μεν, ἔτε τὴν θέλομεν μαζύ σου· ἐπειδὴ εἰ-
„σαι ἀπίστος κατὰ πάντα, καθὼς καὶ πάντοτε.

Τόσον σκληροκάρδιοι ἔγιναν οἱ Σελιῶται διὰ
τὴν ἀπιστίαν τε, ὅπῃ ἔτε χράμματα χεδὸν ἐ-
δέχοντο ἀπ' αὐτὸν, ἔτε ἀπ' ἄλλον φίλον τε· ἀλ-
λὰ καθὼς τὰ ἐλάμβανον, τὰ ἔρριπταν εἰς τὴν
φωτίαν, χωρὶς νὰ τὰ ἀναγνώσκῃ, καὶ ἔπως ἀ-
κολοθεῖσαν μὲ περισσότερον θυμὸν καὶ ὀργὴν τὴς
πολέμους.

Καθὼς ἔφθασαν οἱ εἰκοσιτέσσαρες ἄνδρες, δι-
λαδὴ τὰ ἀμανέτια εἰς τὰ Ἰωάννινα ἀρματομέ-
νοι, ἐπρόσαξεν εὐθὺς ὁ Πασᾶς διὰ νὰ τοὺς
πάρῃ τὰ ἄρματα· ἀλλ' ἔδεις ἐπολμῆσεν ἀπὸ
τὴς στρατιώταις τε, ὅχι μόνον νὰ τοὺς τὰ πά-

ρην,

ραν, ἀλλ' ἔτε καὶ νὰ τοὺς εἶπεν νὰ τὰ ἀφή-
 σεν· ἐπειδὴ τὸς ἐγνώριζαν, ὅτι δυσκόλως δι-
 δυν τὰ ἄρματα ὡς νικημενοί. Ὁδὸν ἐπιτηδύ-
 θη ὁ Πασᾶς τὸν ἀκόλεθον ἑόπον, διὰ νὰ τὰ
 λάβῃ χωρὶς κίνδυνον. Ἐκραξεν εἰς τὸν Ἠγούμενον
 ἀπὸ τὰ Μοναστήρια, ὅπως εἶναι εἰς τὸ Νησί τῆς
 Λίμνης, καὶ τὸν εἶπεν, ὅτι νὰ τὸς προσκαλέ-
 σῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ προσκυνηθῇ, πλὴν
 νὰ πασχίσῃ νὰ τοὺς ἐμβάσῃ χωρὶς ἄρματα,
 λέγωντάς τοις, ὅτι εἶναι ἁμαρτία μεγάλη νὰ
 ἐμβαίνουν οἱ Χριστιανοὶ ἄρματοι εἰς τὰς Ἐκ-
 κλησίας. Τοῦτο τὸ ἠκολούθησεν ὁ Ἠγούμενος,
 καὶ ἐτελεσφόρησε· πλὴν εἰς αὐτὸν ὀνομα-
 ζόμενος Δεμήρης Φωτομάρας, δὲν ἠθέλησε νὰ
 τ' ἀφήσῃ, λέγωντάς εἰς τὸν Ἠγούμενον οὕτως·
 „ὅταν εἶναι πόλεμος, καλόγηρε, δὲν ἀφίνον-
 „ται τὰ ἄρματα ἀπὸ τὰ χεῖρα, καὶ διὰ τὸτο
 „δὲν τὸν κακοφαίνεται τὸν Θεὸν ὅπως ἐμβαίνο
 „εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἄρματοι·

Ἐμβαίντες λοιπὸν ἐπροσκύνησαν, ἀλλ' ὅταν
 ἀγῆκαν, δὲν εὑρηκαν τὰ ἄρματά τας, ὅπως τὰ
 εἶχαν ἀφήσῃ· ἐπειδὴ διὰ πρῶτης τοῦ Πα-
 σᾶ, καὶ εἰδήσεως τῶ Ἠγεμενοῦ, ἦτον ἀρκετοὶ
 Τέρκοι κρυμμένοι εἰς τὰ σπήτια τῶ Μοναστη-
 ρίου, καὶ τὰ ἄρπαξαν. Ἐγνώρισαν οἱ Σελιώ-
 ται τὴν πανουργίαν, πλὴν δὲν ὠφελέοντο. Ἐ-
 νας ἀπὸ τοὺς Τέρκους εἶπεν εἰς τὸν ρηθῆντα
 καὶ μόνον ἄρματοι Σελιώται νὰ δώσῃ καὶ
 αὐ-

αὐτὸς τὰ ἄρματα· ἐκεῖνος τῷ ἀπεκρίθη εἰπὼς·
 „οἱ δειλοὶ καὶ ἀνάξιοι παραδίδεν τὰ ἄρματα
 „ζωντανοί, τὰ δὲ παλικάρια ὅταν ἀποθά-
 „νεν“· καὶ ὁ δὲ εὖς ἐφονεύθη μόνος τε μὲ τῷ
 πισόλαν· „Ἐτζι (εἶπεν) δίδεν τὰ ἄρματα
 „οἱ Σελιώται“· Ἦθελεν αὐτὸς ὁ Ἡρώας νὰ
 φονεύσῃ τὸν Τῆρκον, ἀλλ’ ἀσπλαγχνίσθη τοὺς
 ἐπιλοίπας συμπολίτας τε· ἐπειδὴ τὸς ἐσκόπω-
 ναν ὅλως, τὸς ὁποῖους καὶ ὁ δὲ εὖς εἰς τῷ φυλα-
 κῷ σιδηροδεσμίς ἐβαλαν.

Ὁ Ἰσλιάμ Πρόνιος ἀπὸ τῷ Παραμυθίαν
 ὄντας, ὡς προείπομεν, φίλος τῷ Σελιωτῶν,
 καθὼς ἐμπαράκτως ἐφάνη εἰς τὸν ἐν Βιρτζάλα
 ῥηθέντα πόλεμον, ἐνομίζετο ὑποπτος, καὶ χε-
 δὸν ἐχθρὸς τῷ Πασᾶ, ὁμοίως καὶ ὁ ἴδιος ἐφυ-
 λάγετο πάντοτε ἀπ’ αὐτόν· διὸ καὶ προσεῖχε τὰ
 χεῖρά τε, διὰ νὰ μὴ τὰ καταπλακώσῃ· καὶ
 εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ἔδειχνε πρὸς τὸν Πασᾶ,
 ὅτι εὐεισκόμενος εἰς αὐτὰ, δὲν ἐσυγχωροῦσε
 τὸς Σελιώτας νὰ ἀρπάζεν τροφάς. Μ’ ὅλον τῷ
 διὰ τὸν φόβον τῷ ἐντοπίων Ἀγάδων, δὲν
 ἀπέφυγε τὴν καταδρομὴν τε. Διότι ἐν ᾧ αὐτὸς
 δέισκετο εἰς τὰ χεῖρα, οἱ συμπατριῶταί του
 Ἀγάδες ἐμβασαν ἑξαφνα εἰς τὸ κάστρον τῆς
 Παραμυθίας τὸν Σελεκτάρην τῷ Πασᾶ μὲ πεν-
 τακοσίς στρατιώτας. Εἰς τοιαύτῳ συνῶ πε-
 εἰσασιν δεισκόμενος ὁ Πρόνιος, ἐβιάσθη νὰ
 δώσῃ τὸν ἑόν τε διὰ ἐνέχυρον εἰς τὸν Βεζύρην,
 διὰ

διὰ τὰ τῆ σιγκώση κάθε ὑποψίαν, ὅπῃ ἐναν-
τίον τε ἔφερον.

Αὐτῷ τῷ νέαν μεταβολῇ βλέποντες οἱ
Σελιώται, πάραυτα ἔσειλαν πρέσβυν εἰς τὸν
Αὐλῶνα πρὸς τὸν Ἱμωραῖμ Πασᾶν, διὰ τὰ τὸν
παρακαλέσουν τὰ σιγκώση ταῖς δύο χιλιάδες
στράτευμα, ὅπου εἶχε σείλη ἐναντίον τους,
πρὸς βοήθειαν τῷ Βεζύρη. Πρὸς ταῖς τὰς
βοηθήσῃ με φόβας καὶ ἀναγκαῖα τῷ πολέμῳ,
καὶ αὐτοὶ τῷ ὑποχόνταν παντοτεινὴν φιλίαν καὶ
συμμαχίαν. Ὁ ῥηθεὶς Πασᾶς τῷ Αὐλῶνος ἐ-
κλινεν εἰς τῷ παρακάλεσίντας καὶ ζητήματα,
καὶ χωρὶς ἄργητα ἄρχισε τὰ τὰ βάνη εἰς πρᾶ-
ξιν. Ἐδωκεν εἰς τὸν Πάχον Λάλαν (αὐτὸ ἦ-
τον τὸ ὄνομα τῷ πρέσβεως) διακόσια φορτώ-
ματα καλαμπόκι, καὶ ἑξῆς χιλιάδες δεκάρια
φασέκια πρὸς βοήθειάντας.

Μαθὼν ὁ Βεζύρης, ὅτι οἱ Σελιώται ἔστει-
λαν πρεσβείαν πρὸς τὸν Ἱμωραῖμ Πασᾶ τοῦ
Αὐλῶνος, πάραυτα ἐπρόσβαξε τὸν Σελικτάρην
τε, καὶ Κιτζιον Μπότζαρήν, διὰ τὰ πηγαίνεν
εἰς τὸ Σῆλι, καὶ τὰ κλείσαν τῷ εἰρῳύλῳ, κα-
τὰ τῷ συμφωνίαν, ὅπῃ εἶχαν κάμῃ ὅταν τῷ
ἔδωκαν τὰ εἰκοσιτέσσερα ἐνέχυρα. Οἱ Σελιώ-
ται ὄντες σενοχωρημένοι πόσον ἀπὸ φόβας, ὅ-
σον καὶ ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα τῷ πολέμῳ, καὶ μὴ
ἔχοντες ἀκόμι, διὰ τῷ κακοκαιρίαν, κάμ-
μίαν βεβαίαν εἰδησιν ἀπὸ τὸν Ἱμωραῖμ Πα-
σᾶ,

σά, ἀπεφάσισαν νὰ κάμνῃ μίαν προσωρινὴν εἰρήνην, ἐν ᾧ νὰ προβλεφθῇ ἀπὸ φόβας· διότι ἐγνώριζαν καλῶτατα, ὅτι δὲν ἤθελε χρο- νίσῃ ἐκείνη ἡ εἰρήνη· ὅθεν μαζὺ μὲ τὸν Σε- λικτάρην, καὶ Μπότζαρὴν ἔπειλαν καὶ τὸν Κετ- ζονίκα εἰς τὰ Ἰωάννινα, διὰ νὰ κλείσῃ τὴν εἰρήνην. Ὁ Ἰμωραῖμ Πασᾶς ἀκούσας τὴν ξε- χωριστὴν συμφωνίαν τῆς Σελιωτῶν μετὰ τοῦ Βεζύρη, ἔπεμψε μὲ ταχύτητα ἓνα πλοῖον, καὶ ἔφθασε τὸν ρηθέντα Παχὸν Λάλα εἰς τὰς Το- καάτες (1) καὶ ἐπῆραν ὀπίσω ὅλον ἐκεῖνο τὸ πῶγμα, ὅπερ τῷ εἶχε δώσει.

Ἀκούσας ὁ Βεζύρης ὅτι ὁ Ἰμωραῖμ Πασᾶς ἔλαβεν ὀπίσω ὅλῳ ἐκείνην τὴν βοήθειαν, ὅ- περ εἶχε κάμῃ εἰς τοὺς Σελιώτας, πάραυτα διέλυσε καὶ τὴν δευτέραν εἰρήνην, καὶ ἄρχισε νὰ συγκροτῇ δυνατὲς πολέμους μὲ αὐτὰς, οἱ ὅποιοι, μὲ ὅλον ὅπερ ἦτον ὑπερημένοι ἀπὸ ὅ- λα, δὲν ἔλειπαν νὰ τοῦ ἀντισέκωνται γυν- ναίως· διότι ἡ πείνα, καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς ἀ- ναγκαίων πολεμικῶν, τοὺς ἔκαμνε νὰ ὁρμουῶν κατὰ τὰ ἔχθρα, καὶ νὰ τὰ ἀπολαμβάνειν ἀπὸ τὸν ἴδιον.

Μη

(1) Τοκαάτες. Χωρίον ἀναμεταξὺ Χαμάρρας, καὶ Αὐ- λῶνος, ἐν ᾧ οἱ Τῦρκοι λαμβάνειν Ὀρδοδόξους διὰ γυ- ναῖκας, καὶ οἱ Ὀρδοδόξοι, Τῦρκας.

Μὴ δυνάμενος καὶ μὲ αὐτὸν τὸν ῥόπον νὰ κερδίσῃ τὸν σκοπόν τε, μετεχειρίσθῃ νὰ τὰς πορο-
 ξενήσῃ χίσματα, καὶ ἀλληλομαχίας, τάζοντας
 εἰς ὅλας τὰς Σελιώτας, ὅτι νὰ τὰς δώσῃ δύο
 χιλιάδες πρυγγεῖα, καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν τό-
 πον τους, καὶ ὅποιον ἄλλον ἠθελε τὴ ζήτησάν
 διὰ ἀνάπαυσίν τε, νὰ τὰς τὸν δώσῃ μὲ κά-
 θε ὀχαιήσῃσιν, καὶ νὰ εἶναι καὶ ἀσίδοτοι. Εἰς
 αὐτὸ τὸ πρὸς βλήμα οἱ Σελιώται τῷ ἀπεκρίθη-
 σαν, ὡς κάτωθεν.

Βεζίρ Ἀλῆ Πασᾶ σὲ χαιρετῶμεν.

„ Ἡ Πατερίς μας εἶναι ἀπείρως γλυκυτέρα
 „ καὶ ἀπὸ τὰ ἄσπρα σου, καὶ ἀπὸ τὰς εὐτυχεῖς
 „ τόπας, ὅπῃ ὑπόσχεσαι νὰ μᾶς δώσῃς. ὁ-
 „ θεν ματαίως κοπιάζεις, ἐπεὶδὴ ἡ ἐλπίθερία
 „ μας δὲν πωλεῖται, οὔτε ἀγοράζεται χεδὸν
 „ μὲ ὅλας τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς, παρὰ μὲ
 „ τὸ αἶμα, καὶ θάνατον ἕως τὸν ὕπερον Σου-
 „ λιώτῳ.

Εἰς ἄκρον τὸν ἐπὶ κρανεν αὐτὴ ἡ σωτομος,
 καὶ ἀποφασιστικὴ ἀπόκρισις. μὲ ὅλον τὸ δυνά-
 ανεπαύετο οὔτε σιγμῶν εἰς τὸ νὰ ἐφελείσκη
 ῥόπος τὰς πλέον δυνατὰς, καὶ πονηρὰς, διὰ
 νὰ τοὺς ἀπατήσῃ, καθὼς μετ' ὀλίγας ἡμέρας
 ἔβαλε μεσίτην νὰ ὁμιλήσῃ τὸν Καπετᾶν Τζί-
 μα Ζέρβαν, ὅτι πῦ χαρίζει πρυγγεῖα ὀκτα-
 κόσια, πρὸς τέτοις καὶ τιμῶν μεγάλην, φθά-
 νει μόνον νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ Σῆλι, καὶ νὰ
 τὰς

τοὺς βάλη καὶ εἰς χίσματα· αὐτὸς ὁμῶς τῷ ἀπεκείθη ἔτω.

„Σὲ δ' ἄχαρισῶ, Βεζύρη μου, διὰ τὴν ἀγά-
 „πλὴν ὅπῃ ἔχεις εἰς ἐμένα. Πλὴν τὰ ὄντα
 „κόσια πουγγεῖα παρακαλῶ μὴ μοῦ τὰ σεί-
 „λῃς, ἐπειδὴ καὶ δεὺν ἰξόρω νὰ τὰ μετρήσω·
 „καὶ αὖ ἰξόρω, πάλιν δεὺν ἡμεῖν δ' ἄχαρισημέ-
 „νος νὰ σοὶ δώσω οὔτε μίαν πέτραν τῆς Πα-
 „τειδος μου δι' ἀντιπληρωμὴν, καὶ ὅχι Πατεί-
 „δα, καθὼς φαντάζεσαι. Ἡ τιμὴ δὲ, ὅπου
 „μοι ὑπόχεςαι, μοὶ εἶναι ἄχρηστος· πλὴν,
 „καὶ τιμὴ εἰς ἐμένα εἶναι τὰ ἄρματα μου, μετὰ
 „ὅποια ἀθανατίζω τὸ ὄνομά μου, καὶ φυλάτ-
 „τω, καὶ τιμῶ τὴν γλυκυτάτην μου Πατείδα“.

Βλέπωντας ὅτι κατ' οὐδενίᾳ ἔσπον ἡμπορεῖ
 νὰ βλάψῃ τὴν Σουλιώτιν, ἔτε καὶ νὰ ὀλιγο-
 στώσῃ τὸν ζῆλον πρὸς τὴν Πατείδα, ἐ-
 θλίβετο σφόδρα. Τὸ δὲ σφάδμά τε ἀπὸ τὴν
 κακοπάθειαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνεχώρει κρυ-
 φίως, καὶ ἔμειναν μόνον ἕως χιλιάδες ὀκτὼ,
 ὄντες καὶ αὐτοὶ κεκλεισμένοι μέσα εἰς τοὺς
 Πύργους.

Αἱ δυσκολίαι, ὅπῃ προήρχοντο ἀπὸ τὴν Πάρ-
 γαν (καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ εἶπομεν), εἰς τὸ
 νὰ ἀδυνατίσῃ τὸ Σοῦλι, ἔκαμαν τὸν Βεζύρη
 διὰ νὰ ἐπιμεληθῇ νὰ τὰς κόψῃ, εἰ δυνατόν,
 μετὰ τὸ μέσον τῶ Ἱερατεῖς, καθὼς φανερὰ βλέ-
 πομεν ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα γράμματα, τόσον τοῦ

Μητροπολίτη Ἰωαννίνων πρὸς τὸν ἐν Πάργῃ Σε-
βάσμιον Ἀρχιερέα κύριον Χρῦσανθον, ὅσον καὶ
τῷ ἰδίῳ Βεζύρη.

„Θεοφιλέστατε Ἐπίσκοπε Παραμυθίας ἐν
„Αἰγίῳ Πνύματι ἀγαπητὲ ἀδελφέ, καὶ συλλει-
„τουργέ Κυρ Χρῦσανθε, χάρις εἴη σοι τῇ Θεο-
„φιλίᾳ, καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Φαίνεται οἱ ἐ-
„παρχιώταί σε οἱ Παργινοὶ πῶς ἔχασαν τὸν
„νεότης, καὶ δυνὶ ἰξόμεν τι κένον· ὅθεν ἰδὲ
„ὅπως τοὺς γράφω, διὰ τὰ ἀπέχον ἀπὸ τοὺς
„Σελιώτας, καὶ τὰ μὴ τὰς βοηθεῖν καὶ μὲ ἀν-
„θρώπους, καὶ μὲ βαρέτια, καὶ μὲ ζαῖρέδες· τὰ
„τὰς συμβεβόλησιν καὶ ἡ Θεοφιλία σε, καθὼς
„τοὺς γράφω. Διὰ τὸ ὕπερον ὅ,τι ἀκολυθήσῃ,
„ὡς ὅφονται· μὲ κακοφαίνεται ὅμως ὅπως κον-
„τὰ εἰς αὐτοὺς, κακοπαθαίνεις ὕπερον καὶ ἡ
„Θεοφιλία σου. Ἡ δὲ τῷ Θεοῦ χάρις εἴη με-
„τὰ σὺ.

1800. Ἰελίχ 5. Ἰωάννινα.

Ὁ Ἰωαννίναν Ἱερόθεος, καὶ ἐν Χειρῶν
Ἀδελφός.

Ἔτερον ἀπὸ τὸν ἴδιον Μητροπολίτην.

„**Α**δελφε Ἁγιε Παραμυθίας. Ἰζούρε ὅτι ὁ
 „ Ἀδελφός τῃ Κακοΐωσήφ (1) ἦλθεν εἰς τὸν
 „ Ἐφσύπμας, καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε διὰ τὸν ἀ-
 „ δελφόντα, καὶ μὲ ἐπρόσαξεν· ὅθεν αὐτὸν ἔλθῃ
 „ καὶ προσέσῃ νὰ τὸν συμπαθήσῃς, καὶ νὰ μᾶς
 „ γράψῃς· αὐτὸν δέλῃς ὅμως καὶ νὰ τὸν ἐξορίσω,
 „ καὶ νὰ κόψω καὶ τὰ μαλιάτου, νὰ μὲ γράψῃς
 „ καταλεπτῶς μόνος σε μουσικὰ πόθεν ἐπαρα-
 „ κινήθῃσαν οἱ Παργινοὶ νὰ βοηθῶν τὰς Σου-
 „ λιώτας, καὶ πόσῳ βοήθειαν τὰς ἔδωκαν, καὶ
 „ τί καὶ τί, καὶ τὰς σκοπὰς τῶν Παργινῶν, καὶ
 „ τῶν Σουλιωτῶν. Μουτλάκ κάθε τι νὰ μὲ ἰ-
 „ δεάσῃς, διὰ νὰ ἡμπορέσω ὑστερον νὰ σε δια-
 „ φωνεύσω, καὶ νὰ μὴ χαθῇς. Ἀγκαλὰ ἐδῶ
 „ ὅλα τὰ μανθάνομεν, μὰ θέλω νὰ μὲ τὰ
 „ γράψῃς διὰ τὸ καλόν σε.

1800. Σεπτεμβρεῖς 7.

Ὁ Ἰωαννίνων Ἱερόθεος.

Εἰς

(1) Κακοΐωσήφ. Αὐτὸς ἦτον Ἱερομόναχος, γέννημα
 τῆς Πάργας, καὶ ἡ φαιμέλιατε καλεῖται Καλεληδες, ἐπὶ
 καὶ Τζίγκανοι. Ἦτον ὑποκείμενον ἀρχιερέσῃ, καὶ προ-
 ἑρέτης φανερός· διὸ καὶ ὁ Ἁγιος Παραμυθίας τὸν ἔχεν
 ἐξεκκλησιάσῃ καὶ ἀφορίσῃ διὰ τὰς βδέλυράς τας πράξεις.
 Ἀπέθανεν εἰς Πρέβυζαν μὲ ἐλεεινὸν θάνατον· διότι ὁ-
 λον τε τὸ σῶμα ἐγέμισε σαρκοφάγους σκώληκας.

Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἐγγράφους, καὶ ἄλλας διὰ σώματος παρακινήσεις τῷ ῥηθέντος Μηθοπολίτου δὲν ἔδειξεν ὁ καλὸς Ἀρχιερεὺς καμμίαν μεταβολὴν, ἀλλὰ τὴν μὲν Σελιώτας, καὶ Παργίους ἐμφύχωνεν, αὐτοὺς δὲ ἀπεκρίνετο πρὸς τὸν Μηθοπολίτην, ὅτι δὲν λείπει νὰ ἐνεργῇ τὰς συμβελάς τε, καὶ παρακινήσεις, πλὴν ὅχι μόνον δὲν τὸν ἀκροάζονται, ἀλλὰ καὶ τὸν ὑβρίζον.

Ταῦτα, καὶ τοιαῦτα ἐποίει ὁ μεγαλόψυχος Ποιμὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, χωρὶς νὰ νικηθῇ ἢ τε ἀπὸ τὰς παρακινήσεις τοῦ Μηθοπολίτη, ἢ τε ἀπὸ τῶν συγγενῶν τε τὰ κολασήρια· διότι ἡ μήτηρ τε, δύο ἀδελφοί, καὶ δύο ἀδελφαὶ μετὰ τῶν γαμβρῶν τε ἐβαλθυσαν εἰς φυλακὴν σιδηροδέσμιοι παρὰ τῷ Βεζύρη εἰς Ἰωάννινα, ὧν ἡ μήτηρ, καὶ εἰς ἀδελφὸς του διὰ τὰ βαρὲα κολασήρια ἐπλήρωσαν τὸ κοινὸν χρέος εἰς φυλακὴν, οἱ δὲ λοιποὶ μὲ μέσα, καὶ δόσιν χημάτων ὑπὲρ τῶν δυνάμιντες, ἠξιώθησαν ἐλευθερίας. Ταῦτα ἐγινόντο μὲ τὸ νὰ μὴν ἤθελον ὁ ῥηθεὶς Ποιμὴν νὰ γίνῃ ποροδότης, ἢ καλῆτερα νὰ εἰπῶ μακελλάρης τῶν χιλιάδων ἐλευθερίων, καὶ ἀθῶων ἀνθρώπων. Ὡς παράδειγμα χρησιμίστητον, καὶ ἀναγκαῖον διὰ μερικὰς τέτοις τε καιρῶν λεγομένων Ποιμένων, τῶν ὄντι δὲ (κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον) λύκας βαρεῖς, μὴ φειδομένους τῶν Ποιμνῶν.

Ἐν ᾧ διέβριθεν εἰς τὴν Πάργαν, μὴ τολμῶν
 νὰ περιέλθῃ, χεδὸν ὑπὲρ τὸν εἷα χρόνον τῷ
 Ἐπαρχίᾳ του διὰ τὸν φόβον τῆς Βεζύρῃ, ἠθέ-
 λησεν ἀφ' ἐαυτῆς ὁ Χασαῦ Τζαπάρης ἀπὸ τὸ
 Μαργαρίτη νὰ μεσιτόβῃ πρὸς τὸν Βεζύρην,
 διὰ νὰ τὸν φιλιώσῃ, καθὼς ἀπὸ τὸ ἀκόλεθον
 γεάμμα τῆς Βεζύρῃ φαίνεται.

Βάλλας

„ Ἡμέτερε Δεατζήμυ Δεσπότῃ τῆς Παραμυ-
 „ θίας, μετὰ τὸν χαιρετισμόν μου σὲ φανερώνω,
 „ ὅτι ἐδῶ ἦλθεν ὁ Χασαῦ Ἀγᾶς Τζαπάρης, καὶ
 „ μὲ ἔκαμε ριτζὰ διὰ πένενα· καὶ ἐγὼ διὰ τὸ
 „ χατῆρεί του μάνταμ καὶ ἔχεις βρεθῇ τζιράκι
 „ δικόν μου ὅλα τὰ σέτζια σε τὰ ἐχάρισα· ὁ-
 „ θον λαμβανώντας τὸ παρόν μου, δίχως κα-
 „ νένα συμπεχὲ νὰ κινήσῃς καὶ νὰ λθῇς ἐδῶ,
 „ ὅτι ἐσύ εἶσαι τζιράκι μου, καὶ σὲ ἀγαπῶ κα-
 „ λήτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, μόνε μουτλάκ νὰ
 „ ἔλθῃς, καὶ μὴν βάλλῃς τίποτες εἰς νῆν σε. καὶ
 „ ὅχι ἄλλο. Ὑγίαινε.

1801. Μαρτίς 8. Ἰωάννινα.

Ἀλλ' ὁ καλὸς Ποιμὼ κατ' ἐδένα τρόπον δὲν
 ἠθέλε νὰ παρρησιασθῇ εἰς τὸν Βεζύρην· ὅμως
 σφοδρὰ παρακίνησις τινῶν φίλων, καὶ ἡ ἐλπίς
 μή-

μήπως διωχθῇ νὰ ἐλθῇ θερῶσιν τὰς συγγενεῖς ἀπὸ τὰ δεσμά, καὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἐκεῖθεν, τὸν ἕκαμαν νὰ ἰδῇ τὸ πρόσωπόν τε· ἀλλὰ μὲ πρῶτην θεωρίαν τὸν ἐδέχθη μὲ ἐλέγχους, ὕβρεις, καὶ φοβερισμὸς φυλακῆς, καὶ θανάτου· μὲ τὰ μέσα ὅμως τῶν φίλων, καὶ περαιοτέρων τῶν δεκαεξὶ παγγείων, ὅπως εἰς ὀλίγῳ εὐρίσκῃ, φαίνεται νὰ τὸν ἐσυγχώρησεν, καθὼς ἀπὸ τοῦ ἀκόλουθόν τε γράμμα βεβαιώμεθα.

Βέβα

Ἀπὸ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ.

Ἐἰδοῦσις πρὸς ὅλην τὴν Ἐπαρχίαν τῆ δεκατζίμης Ἐπισκόπου Παραμυθίας· ὅτι ἀληθινὰ τοῦ εἶχα κακίῳσῃ διὰ κάποιαις αἰτίαις, ὅμως ἐβεβαιώθηκα ὅπου δὲν εἶχε κανένα φταίξιμον, καὶ πάλιν τὸν ὀξανάλαβα εἰς τὸ προπτερινὸν ναζάριμ, μὲ τὸ νὰ εἶναι τζιράκι ἐδικόν μου· ὅθεν καὶ ἐσεῖς ἔτσι νὰ τὸν ἰξόρετε, καὶ νὰ τὸν ἔχετε καθὼς καὶ προπτερα, καὶ καλλιώτερα, καὶ κανένας μανὲς εἰς τὴν δαλιάν τε νὰ μὴ τῆ γίνεταί, μόνον ὅσον ἡμπορεῖτε μεσατοῦ νὰ τοῦ κάμετε, καθὼς εἶναι τὸ αἰνίσας, καὶ ἐμένα τὸ χατῆρ καὶ-

,, τε ,

„τε, ἐπειδὴ καὶ εἶναι δεατζήσμε, καὶ τζιράκι
„με, ὅξ ἅπαντος.

1801, Μαρτίῃ 19,

Πληρώνοντας, ὡς εἶπομεν, τὰ δεκαῆξ πεγ-
γεῖα, λαμβανώντας καὶ τὸ ρηθὲν συγχαρητι-
κὸν γραμματίον, ἔσπεψε πάραυτα ταῖς πλά-
ταις, καὶ δρομαῖος ἐπῆγεν εἰς Πάργαν. Ὁ δὲ
Βεζύρης (ὡς ἀπὸ τὸ ἀκόλεθον γραμματε φαί-
νεται) διὰ μερικὸν καιρὸν τὸν ἐσοχάζετο φίλον.

Βέβαια

„**Δ**εατζήμε Ἐπίσκοπε Παραμυθίας, μῆ
„τὸν χαιρετισμὸν σὲ φανερώνω ὅτι ἔμαθα πῶς
„αὐτὸ εἰς Πάργαν ἦρθεν ἓνας ἀνθρωπος τῷ Ἰμ-
„πραχὴμ Πασᾶ μὲ ἄσπρα· δὲν ἰξόρω τί ἀ-
„νακατώματα πάχει νὰ κάμη, καὶ νὰ σηκώ-
„σῃ τὴν ἡσυχίαν ἀπὸ τὸν κόσμον· ὅθεν ἐ-
„σὺ ἐπειδὴ εἶσαι ἐδικός με, γιὰ ὅπερ σὺ γρά-
„φω μὲ μαζὺς ἀνθρώπων με, καὶ νὰ μὲ φα-
„νερώσῃς ὅλλω τὴν ἀλήθειαν ποίαν ἡμέραν
„ἦρθεν, καὶ πῶς τὸν λέγουν, καὶ διατὶ ἦρθεν.
„Αὐτὰ ὅλα τὰ χαμπάρια νὰ μὲ τὰ φανερώ-
„σῃς μὲ αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον με· καὶ ἀκόμα
„ἀγαπήσῃς νὰ ἔρχοσθαι νὰ μὲ ἀντάμωνες σὲ
„μίαν μεργίαν κρυφᾶ χωρὶς νὰ σε ξέρη κανέ-
„νας,

„ νας , ὅτι σέχω καβύνταις χρειάζέμεναις νὰ
 „ σὲ εἰπῶ , καὶ τὸ καλὴτερον εἶναι νὰ ἔλθῃς
 „ νὰ μὲ ἀνταμώσῃς κρυφᾶ , καὶ δὲ θυὲς γυεῖζεις
 „ πίσω * καὶ ἀν' ὁδὸν ἔλθῃς , νὰ μὲ τὰ φανε-
 „ ρώσῃς διὰ γράμματός σε ὅλα τὰ πάντα , καὶ
 „ ὑγίαιε .

Ιδοὶ . Ὁκτωβρίκ Ι .

Φθινόντας ὁ Ἐπίσκοπος εἰς τὴν Πάργαν
 ἄρχισε νὰ δείχνῃ τὴν τρωτὺν του , καὶ πλεόν
 θερμωτέραν συμβαλὼν πρὸς τε τοὺς Σελιώτας ,
 καὶ Παργίους . Ὁ Πασᾶς ἐβεβαιώθη πολλάκις ἀ-
 πὸ πολλοὺς τὰ ἐπιχειρήματά του , ἀλλ' ἐπορο-
 ποιεῖτο τὸν φίλον , ἐν ὧν νὰ εὕρῃ ἔσπον νὰ
 τὸν ξαναλάβῃ εἰς χεῖρας , καὶ νὰ τὸν ψήσῃ
 ζῶντι . Ἀπὸ τὴν ρηθεῖσαν τε Ἐπιστολὴν γνω-
 εῖζεται ἡ πανουργία * ἀλλ' ὁ καλὸς Ποιμὴν ἔτε
 ἀποιεῖσεως χεδὸν τὸν ἡξίωσεν * ὅθεν καὶ αὐ-
 τὸς μετεχειρίσθη ὅλῳ του τῷ σκληρότητα εἰς
 τὰς συγγενεῖς τε * ὑπερῶντας δὲ καὶ αὐτὸν ἀπὸ
 τῷ Ἐπαρχίᾳ του , ἄλλον αὐτ' αὐτῶν ἐπεμψεν *
 ἀλλ' οἱ Πάργιοι δὲν ἐδέχθησαν ἐκεῖνον σχεδὸν
 ἔτε εἰς τὰ συῶρα .

Ταῦτα μὲν ἐσυμβέβησαν πρὸς ἀληθεῖ Ποιμέ-
 νι , καὶ θερμῷ Πατριώτῃ , τὰ ὅποια ἄς εἶναι
 διὰ παράδειγμα πρὸς τε τὰς τὸν αὐτὸν χαρα-
 κτῆρα φέροντας , καὶ θερμοὺς Πατριώτας * ἐγὼ
 δὲ γρέφω πάλιν εἰς τὸ ποροκείμενον τῷ λόγῳ .

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ζ'.

Εἰς διάστημα μιλῶν εἴνεα, ὅπῃ οἱ Σουλῶται περικυκλωμένοι ὄντες ἐπολέμουν, δυν ἐσκοτώθησαν περὶ πλείους, παρὰ μόνον εἰκόσι πέντε, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι τὰ ἀκόλουθα. Καραμέτζης Σέος, Γιαίνης Δαγκλῆς, Κολέτζης Φωτομάρας, Ζίκος Νικολός, Ζώνης Τζιμίκου, Κοκονόζης, Γεώργιος Βάσιου, Κίτζος Μπαλαμπάνης, Ζώνης Πέτζης, Κολιὸ Κέσκαρης, Μπαλιέσης, Πάχο Τζάρας, Διαραίνης Κολιολέτζος, Σπύρος Καλόντζης, Κῶσα Θάνξας, Σπύρος Μαντζούφος, Γεώργιος Τζιλίκης, Γεώργιος Πρίφτης, Πάνος Πρωτόμυρος, Πάνος Χορτιάς, Ἀνάσας Κυριάκης, Χρίστος Πλεσίτης, Σπύρος Στάθης. Ἀπὸ δὲ τῆς Γέρκης (ὡς ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐβεβαιώθην) σκοτώθησαν χιλιάδες ἑεῖς, καὶ ὀκτακόσιοι, ἔξω ἀπὸ τῆς λαβωμένης.

Ἐπαύω εἰς τοὺς δέκα μῆνας οἱ Σουλῶται ἔλαβον μεγαλωτάτῳ χρεῖαν ἀπὸ τροφῆς. Τὰ ὅσα κρέατα εἶχαν ἀλατισμένα, ἐβρώμευαν τὰ ἀλάδια, καὶ ὅ,τι ἄλλο βρώσιμον εἶχαν, τὰ ἐμοιράσθησαν ὅλα ἀδελφικὰ κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀνθρώπων, ὅπῃ ἔφερον ὁ καθεὶς Καπεταῖος, γυναῖκας ἀδυνατές, γέροντας, καὶ ἕως διακογίης ἀνδρας ἀπὸ τὰ πέριξ χωρία, τῆς ἐς εἰς τὰς

τὰς Νήσους τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, διὰ τὰ
ζήσαν μὲ πὺν ἐλεημοσιύῳ ἰδὲ ὁμογενῶν τους .
Μὲ ὁλῶ αὐτῶ τῶ οἰκονομίᾳ ὅπῃ ἔκαμαν ,
τελειώνοντας εἷας χρόνος τῆς πολιορκίας , ἐκα-
ταστήθισαν νὰ ξώγαν χόρτα τῆς γῆς , φλεῖδας
ἰδὲ δένδρων , καὶ βαλάνη . Ἐγέμιζαν τὰ καζά-
νια ἀπὸ χόρτα , καὶ εἰς κάθε καζάνι ἔβαναν
ῥεῖς , ἢ τέσσαρας φεχτας ἀλευρι , καὶ τὰ ἔβρα-
ζαν , καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸν χυλὸν ἔφέροντο , καὶ ἐ-
πολεμεσαν ἀδιακόπως μὲ βροχὰς , καὶ χιόνια ,
καὶ φύχας . Ἀπέθανον καὶ ἀρκετοὶ ἀπὸ τῶ
πεῖναν , τὰ δὲ σώματα αὐτῶ νεκρά ὄντα ἐ-
πείσκοντο μόνον εἰς ὅλον τὸ πρόσωπον . ἀλλ'
ἐπεὶδὴ μία τοιαύτη τροφή ἦτον ἀδυνάτος εἰς
ποιήτης Ἡρώας , ἐβιάσθησαν νὰ ἐνώθῃν τετρα-
κόσιοι δεκαῖς ἀνδρες ὅπῃ μὲ ἑκατὸν ἐβδομή-
κοντα τέσσαρας γυναῖκας , καὶ ἐν μιᾷ νυκτί ἐ-
πῆγαν εἰς τῶ Πάργαν διὰ νὰ λάβεν ῥοφὰς ,
τὰς ὁποίας χωρὶς ἀντιλογίαν οἱ Πάργιοι ἔδω-
καν , καὶ τέσσαρας ἡμέρας ἐξ ἰδίων τὰς ἔδρε-
ψαν . Τῇ δὲ πέμπτῃ ἡμέρᾳ ἐφορτώθησαν ἀν-
δρες , καὶ γυναῖκες τὰς ῥοφὰς εἰς ταῖς πλά-
ταις , καὶ τὰς ἐπῆγαν μὲ κόπον , καὶ φόβον πο-
λὺν εἰς τῶ πατερίδα τας , διὰ νὰ θρέψαν τὰς
ἐναπολειφθείσας , καὶ πεινασμένους συμπολίτας
των . Ἦτον χωρισμένοι ἀπ' αὐτὰς μόνον ἑκατὸν
ἀνδρες , οἱ ὁποῖοι ἐβασῆσαν ὀλιγώτερον βάρος ,
διὰ νὰ ἡμπορῇν νὰ φυλάτταν τοὺς ἐπιλοίπους

εἰς τὸν δρόμον ἀπὸ κάθε ἐναντίον τῷ ἐχθρῶν, ὥσάν ὅπῃ ἔωρεπε νὰ ἀπεράσεν ἀπὸ κοντάτης, τὰ δὲ ἄρματα τὰ ἐφορᾶσαν ὅλοι, ἔξω ἀπὸ τὰς γυναικας. Οἱ Τῆρκοι δὲν ἔλλειψαν ὄντες χίλιοι διακόσιοι νὰ τοὺς κάμουν λόχον (1) εἰς τὸν δρόμον· βλέποντές τες ὅμως ὅτι εἶναι πολλοὶ δὲν ἐτόλμησαν.

Εἰς τέτοιον βαθμὸν ἀδυναμίας εἶχαν φθάσῃ οἱ Σουλιῶται ἀπὸ τῇ πολλῇ κακοπαθείαν, ὅπῃ μόνις τινὰς φίλος τες τὰς ἐγνώριζε· διότι τὰ σώματά τες ἐκατασήμεσαν ξηρότατα, τὰ πρόσωπα κατάρματα, τὰ ὄμματα ἀγρία, τὰ ποδάρια κλονέμενα ἐνθου κἀκεῖσε ἀπὸ τῇ πείνῃ· καὶ κατ' ἀλήθειαν τοὺς ἐβλεπε τινὰς ὡς τόσα σκέλεθρα· ἀλλὰ μὲ ὅλας αὐτὰς τὰς σκληρὰς κακοπαθείας ἐξέφετο εἰς τῇ καρδίαν των μία ἀσύγκειτος μεγαλοφυχία, καὶ μῖσος ἐναντίον τῷ ἐχθρῷ. Δὲν ἤκετο ἄλλος λόγος ἀπὸ τὸ σώματων, πόσον ἀνδρῶν, ὅσον καὶ γυναικῶν, παρὰ ὁ περὶ Πατείδος, παρὰ Ἐλσίδεα, ἢ θάνατος.

Αἰγυκαλὰ καὶ νὰ ἐσάδησαν ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῷ Σελιωτῶν πισοί, καὶ ἀνδρεῖοι διαφεντεύονται τῆς Πατείδος των εἰς ὅλας τὰς περιβάσεις· ἐξαιρῶνται ὅμως δύο ἀπ' αὐτὰς οἱ πλέον ἐγκριτοι, καὶ θερμότεροι κατὰ τε τὸν ζῆλον, καὶ ἀν-

(1) Λόχον. Καρπείν.

δρεῖαν πρὸς τὴν Πατρίδα διαφρονέουσιν. Εἶναι δὲ ἔτι ὁ Καπετᾶν Φῶτος Τζιαβέλλας, καὶ Καπετᾶν Δῆμος Δράκου. Αὐτοὶ οἱ δύο ὅχι μόνον δὲν ἐκαταδέχθησαν νὰ ἰδῶν τὸ πρόσωπον τοῦ Πασᾶ, ἢ καὶν χράμμα νὰ τῷ πέμψωσιν, ἀλλ' ἐκάμην ὄρκον μὲ τὸ περισσότερον μέρος τῆς πολιτῆς, ὅτι ἐν ὅσῳ ζῶν νὰ μὴ παύσῃν πολεμῶντες τον ὡς ἐχθρὸν ἀφιλίωτον. Ἐδῶ δὲν γνωρίζω καμμίαν διαφορὰν τῶ ὄρκῳ ἀπ' ἐκεῖνον, ὅπῃ ἐκάμην ὁ Δίκαιος Ἀρτεμίδης μὲ τῆς Ἑλλάδας, ὅτι ἐν ὅσῳ ὁ κύκλος τῶ ἡλίου γίνεταί ἐπὶ γῆς, ἢ Ἑλλάς νὰ μὴ κάμῃ φιλίαν μὲ τῆς Πέρσας. Ἴσως ἢ καταφρόνησις αὐτῶ τῶ ὄρκῳ νὰ ἐπροξενήσῃ τὴν ἐλεεινὴν τῆς Ἑλλάδος πτώσιν, καθὼς καὶ τῆς σημερινῶν Σελιωτῶν.

Ὁ Κύριος Γκιλιὰμ (τὸν ὅποιον ὀπίθεν ἀναφέραμεν) πολλὰ ἐθαύμασε τὸν ῥηθέντα Καπετᾶν Φῶτον Τζιαβέλλαν, ὅταν τὸν ἄφησεν ὁ πατήρ τε (καθὼς ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴν τε φαίνεται) ἀμανάτι εἰς τὸν Πασᾶ· καὶ ἰδὲ οἱ λόγοι τε.

Le Pacha ne jugea pas à propos, dans le premier moment de sa rage, de mettre aussitôt son ôtage à mont; mais il l'envoya à Iannina, à son fils Velim-Bey, qui gouvernait en son absence. J'étais présent lorsque l'enfant fut amené devant lui, il répondit aux questions, qui lui furent faites, avec un courage et une audace qui surprirent

rent tout le monde. Velim-Bey lui dit qu'il n'attendait que les ordres du Pacha pour le faire brûler vif.

Je ne te crains pas, répliqua l'enfant; mon père en usera de même à l'égard de ton père, ou de ton frère, s'il s'empare de leurs personnes.

Il fut jeté dans une obscure prison, où on ne lui donna pour toute nourriture que du pain et de l'eau.

Ἦσαν „ Ὁ Πασᾶς δὲν ἔκεινον εὐλογον εἰς
 „ τῷ πατρί τῳ σιγῶν τῆς ὀργῆς τῆς νὰ φονεύ-
 „ σῃ τὸ ἀνανάτι του, ἀλλὰ τὸ ἐσεῖλκεν εἰς τὰ
 „ Ἰωάννινα πρὸς τὸν ὑόντα τὸν Βελῆ μπεῖ, ὁ-
 „ πῃ ἐκυβέρνησε εἰς τὴν ἀπασίαν τῆς. Ἐγὼ ἤμην
 „ παρὼν, ὅταν ὁ νέος ἐφέρθη ἐμπροσθέν, ὁ
 „ ὁποῖος εἰς τὰς ἐρωτήσεις ὅπου τῷ ἔκαμιν,
 „ ἀπεκρίθη μὲ μίαν μεγαλοφυχίαν, καὶ πόλ-
 „ μῶν, ὅπῃ ἐθαύμασαν ὅλοι. Ὁ Βελῆ μπεῖς
 „ τῷ εἶπεν, ὅτι δὲν ἐπρόσμενον ἄλλο διὰ νὰ
 „ τὸν κάψῃ ζωντανὸν, παρὰ τὰς προσαγὰς τῆς
 „ Πασᾶ. Δὲν σε φοβοῦμαι, τῷ ἀπεκρίθη ὁ
 „ νέος· ὁ πατήρ μου θέλει κάμῃ τὸ ἴδιον ὡς
 „ πρὸς τὸν πατέρα σε, ἢ τὸν ἀδελφόν σου, αὐ-
 „ τὴν τῆς λάβῃ εἰς χεῖράς τῆς “.

Ἐρρίφθη εἰς μίαν σκοτεινὴν φυλακὴν, καὶ
 δὲν τοῦ ἔδιδαν ἄλλο εἰς τροφὴν, παρὰ φωμὴ
 μόνον, καὶ νερόν.

Ἦκε-

Ἦκουσα πολλοὺς νὰ ὁμιλοῦν δι' αὐτὸν τὸν νέον, ὅτι τόσον τὸν ἐφοβέοντο τῷ Πασᾷ τὰ στρατεύματα, καὶ ὅλη σχεδὸν ἡ Ἑπειρος, ὥστε κατ' ἐκείνην νὰ μεταχειρίζονται εἰς ὄρκον τὸ σπαθίον· ὅταν θετέον ἦχαν καμμίαν λογοτριβὴν, ἢ ὀλίγοι, ἢ πολλοὶ ἀναμεταξύτης. Ὁ δὲ ὄρκος ἐλέγετο παρ' αὐτῶν ἔτω· „μὰ τὸν Θεὸν ἀδελφὲ (δεῖνα), ἀν' σοὶ λέγω ψεύματα, ἀπὸ τὸ „σπαθίον τῷ Φώτῃ Τζαβέλλα νὰ μὴ γλυτώσω.

Δὲν ἐσάθη ὀλίγον ὠφέλιμος εἰς τὸ Σοῦλι καὶ εἷας Ἱερομόναχος τοῦνομα Σαμηὴλ, ὅς τις ἦτον ἀπὸ τὰ περὶχωρὰ τοῦ Σελίε, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐφορόσφερον ἀρκετὸν σέβας, καὶ ὑπακούον οἱ Σελιώται, ἐπειδὴ τὴν ἐμφύχωνε πάντοτε εἰς τὴν πολέμους, καὶ πολλαῖς φοραῖς ἐπολεμῆσε καὶ ὁ ἴδιος ἀνδρείως, τὴν ἐδίδασκε κατ' ἐκάστην τὰ χρεὴ τῆς Πατρίδος, τοὺς ἐμπόδιζε νὰ μὴ πηγαίναν ποτὲ εἰς τὸν Πασᾶ, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀπατήσῃ, ὑβρίζε συχνὰ τὴν ἄλλαν καλογήρας, καὶ Ἀρχιερεῖς, ὅπῃ εἶναι ὁμόγνωμοι, καὶ ὁμοτύραννοι μὲ τὸν Πασᾶ. Βέβαια ἀν' ὅλον τὸ γένος αὐτὸ ἠθέλε μισηθῇ τὸν παρόντα Σαμηὴλ, ἠθέλον ἴσως τὸ γένος ἰῶν Ἑλλήνων ἰδῇ μὲ δολοφονίαν τὰς λαμπράς, καὶ χαροποιὰς ἡμέρας τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀλλὰ πᾶς φιλανθρωπία, καὶ πατριωτισμός; εἶναι τόσον μακριὰ ἀπ' αὐτοὺς, ὅσον ἡ γῆ ἀπὸ τὸν ἔρανον· ἀγκαλὰ δὲν λέγω διὰ ὅλους, διὰ τὴν πε-

εἰσποτέρους ὁμως, οἱ ὁποῖοι, παρακαλῶ, ἄς μὴ χολοταράτπνται, ἀλλ' ἄς βάλῃν κειτῶ ἀποσωπόληπτον τῶ στωείδισίν τους, καὶ ἐγὼ δὲ χαρισῶμαι εἰς τῶ ἀπόφασίν της.

Δὲν ἔπαυαν κατ' ἡμέραν οἱ Σουλιῶται νὰ μεταχειρίζονται διάφορα στρατηγήματα πρὸς ζήμιαν τοῦ ἐχθροῦ, ἐπειδὴ ἡ πυνία της τέχνης εὗρισκε, καὶ ῥόπης δὲ κολωτέρης πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς ἀναγκαίων. Αἱ σεναὶ περισάσεις ἔδειξαν τὰ πινύματά της πλέον ἐμπειρότερα ἀπ' ἐκεῖνα τῆς χειτόνων της. Ὅπως ἤκουον ὅτι ἔρχονται, ἢ εὐρίσκονται ῥοφαί, καὶ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου τῆς ἐχθρῶν, ἐπάχιζαν μὲ καθε ἐπιτηδειότητα, καὶ κίνδυνον διὰ τὰ ἀρπάζειν.

Ἐνας Σουλιώτης τῆνομα Γιάννης Στειβινιότης, βλέπωντας ὅτι οἱ Τῆρκοι εἶχαν πολλὰ βόδια διὰ ῥοφάς, ἐφεῦρε τὸν ἀκόλουθον ῥόπον, καὶ τὰ ἐπῆρυν ὅλα. Ἐνδύθη μίαν ἄσπρην κάπαν, καὶ πρὸς τὸ ἐσπέρας ἀνακατόβη ἀνάμεσα εἰς τὰ ζῶα, περιπατῶντας καὶ αὐτὸς ὡς ζῶον, χωρὶς νὰ τὸν καταλάβῃ κανένας. Μὲ αὐτὸν τὸν κινδυνώδη ῥόπον ἐμβῆκε μαζὴ μὲ τὰ βόδια μέσα εἰς τὸ κατώγειον, ὅπως οἱ Τῆρκοι τὰ ἐκλειον τῶ νύκτα, φοβέμενοι ἀπὸ τοὺς ἰδίους Σουλιώτας. Γνωρίζοντας ὁ Σουλιώτης ὅτι ἐκοιμήθησαν, πάραυθα μὲ ἐπιτηδειότητα ἀνοίξε τὴν θύραν, καὶ εὐγαλῶν ὅλα τὰ ζῶα, ὀδηγῶντάς τα πρὸς τὰς ἐδικὰς τε. Ἦκεσαν οἱ Τῆρκοι τὸν

τὸν κρότον, ἀλλ' ἡ σκοτεινὴ νύκτα δὲν τοὺς ἐ-
 συγχωρῆσε νὰ εὕγην ἔξω, φοβόμενοι μὴ πά-
 θεν ἄλλο χειρότερον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ δὲν
 ἐδιδῶντο ν' ἀποφύγην, ἐπειδὴ ἦτον πολλοὶ ἄλ-
 λοι ἔτοιμοι, καὶ κρυμμένοι ἀπ' ἔξω, διὰ νὰ τὰς
 φονδέσουλ· ὅθεν ὁ φόβος τὰς ἐκείνων εὐλογον
 τὸν χαμὸν τῆς ἀλόγων ζώων, παρὰ τῆς λο-
 γικῶν.

Ὁ Πασᾶς διὰ νὰ ἐμφυχώσῃ τὰς στρατιώτας
 τὰς, ἐκοινολόγησε πρὸς αὐτὰς, πῶς ὅς τις ἦθε-
 λε τῷ φέρῃ κεφάλια Σελιώτικα ὑπόχεται νὰ
 τοῦ χαρίζῃ διὰ τὸ κάθε εἷνα χροῖσιν πεντακό-
 σια. Οἱ Σελιώται τῷτο ἀκέσαντες, ἐδηλοποίη-
 σαν καὶ αὐτοὶ πρὸς τὰς συμπολίτας των τὰ ἀ-
 κόλουθα. „Ὀλίγον χάρισμα δίδει ὁ Πασᾶς
 „διὰ τὰ κεφάλια τῆς Σελιωτῶν· φαίνεται δὲν
 „τὰ ἐγνώρισεν ἀκόμι ὅτι εἶναι ἀτίμητα, καὶ
 „δυσκολόπαρα· ἀπὸ σᾶς ὅμως ὁποῖος μᾶς
 „φέρῃ κεφάλια Τούρκικα, δὲν τὸν δίδομεν χά-
 „ρισμα περισσότερον ἀπὸ εἷνα δεκάρι φασέκια
 „διὰ τὸ κάθε εἷνα, ἐπειδὴ πόσον ἀξίζειν, καὶ
 „τέτοιον πρέπει νὰ εἶναι καὶ τὸ χάρισμά σας,
 „τὸ ὁποῖον αὐξάνει τὴν μεγαλοφυΐαν σας,
 „καὶ ἑομαίνει θανατηφόρα τὰς ἐχθρὰς μας.

Ἐν μιᾷ τῆς ἡμερῶν βλέποντες οἱ Τῆρκοι ἑ-
 να γάδαρον τῆς Σουλιωτῶν, ὅπου ἐπλησίαζε
 πρὸς αὐτὰς βόσκοντας, τὸν ἐπίασαν. Οἱ Σε-
 λιῶται τὰς ἐπαρακάλεσαν νὰ τὸν ἀπολύσουλ,
 ἐπει-

ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐχρειάζετο διὰ ὑπηρεσίαν, καὶ ὁ-
σὼν ἐξαγορὰν ἠθέλε τὰς ζητήσεν, ὑπόχονται
νὰ τὴν ἀποκειθῇν. Τὰς τὸν ἔσειλαν χωεῖς νὰ
ζητήσουν ἐξαγορὰν, ἀφύοντες τὸ παῖγμα εἰς
τὴν διάκεισίν τας. Οἱ Σελιῶται δὲ ἀνταμοιβὴν
τῷ ζῶε, τοὺς ἔσειλαν εἰς τὸν Τῆρον ἀπὸ μερι-
κούς σκλάβους, ὅπως παρὰ τριῶν ἡμερῶν εἶχαν
πιάσῃ ζωντανούς, λέγοντές τους ὅτι δεὺν εἶναι
περισσότερα ἢ πληρωμὴ, καὶ διαφορὰ ἀπ' ἐκεῖ-
νον τὸν γάδαρον, ὅπως τὰς ἔσειλαν, ἕως αὐτὸν,
ὅπως αὐτοὶ τὰς σέλλαν. Μία τοιαύτη καταφρό-
νησις ἐλύπησε πολὺ τὰς Τέρκας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Η΄,

Επάνω εἰς τοὺς δεκαοκτὼ μῶας, ὅπου οἱ
Σελιῶται ἐπολεμέσαν ἀδιακόπως με κακοπά-
θειας δυσκολοῦ πόφερταις, ἠθέλησαν νὰ ἐνω-
θοῦν μαζήτους καὶ οἱ ῥηθύντες Πασάδες, καὶ
Ἀγάδες τῆς Ἡπείρου, διὰ νὰ ἐκδικηθῇν τὴν Ἀ-
λῆ Πασᾶ δι' ἄλλα πολλὰ κακὰ, ὅπου κατὰ
καιρὸς εἶχε τὰς προξενήσῃ, καὶ παρὰ τὴν ὁ ἴδιος.
Οἱ Σελιῶται ὄντες (1) σπνοχωρημένοι ἐδέχ-
θη-

(1) Σπνοχωρημένοι. Ἄν ἦσαν εἰς κατάστασιν, ὅπως
νὰ μὴ ἔχον χρεὴν ἀπὸ ζωοφιλίας, δεὺν τινὲς ἐδέχον-
το, διότι αὐτοὶ ἐ μὲν ἦσαν φίλοι ἔφρεσαν ἐξ ἀρχῆς νὰ
κα-

Θησαν αὐτὴν τὴν νέαν συμμαχίαν τῷ Ἰμωραΐμ
 Πασᾶ (1) τῷ Μωσαφᾶ Πασᾶ (2) τῷ Ἰσλάμ
 Ἀγᾶ (3), καὶ Μαμετ Ἀγᾶ (4) Δαϊλαίνω
 ἀπὸ

ἑαμέν αὐτὴν τὴν συμμαχίαν, καὶ ὅχι ἀφ' ἧς ἐγνώρισαν
 κάποιαν ἀδυναμίαν τῷ Πασᾶ, καὶ ἐκλείψιν τῶν Σελιωτῶν
 ἐπὶ ῥοφάς.

(1) Ἰμωραΐμ Πασᾶ. Αὐτὸς ἐχθρότευε τὸν Ἀλῆ
 Πασᾶ, ἐπεὶ ἐβαλε τὴν γυναικά τινά τὸν φαρμακώ-
 ση, διὰ τὴν κυριότητα τὴν ἐπικράτειάν τιν, καὶ τὴν λάβη
 καὶ αὐτὴν εἰς γυναικά. Ὁ Ἰμωραΐμ Πασᾶς τὸ ἔμαθε,
 καὶ τὴν ἐδίωξεν. Οἱ δὲ υἱοὶ τῷ Ἀλῆ Πασᾶ, ἦσαν ὁ
 Μωχαρ Πασᾶς, καὶ Βελῆ Πασᾶς εἶναι γαμβροὶ τῷ Ἰμ-
 ωραΐμ Πασᾶ εἰς ταῦς θυγατέρας τιν.

(2) Μωσαφᾶ Πασᾶ. Αὐτὸς ἦτον Πασᾶς τῷ Δελβί-
 νω. Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, ἀφ' ἧς διέχισε, καὶ ἔσυρε πολλὰς Ἀ-
 γάδες μαζή τιν, ἐμβῆκε μὲ στρατεύματα καὶ τὸν ἐδίωξεν,
 ἐκρέμνισε τὰ ἀξιώλογα ὁπλήτιά του ἕως τὸ ἔδαφος τῆς
 γῆς, καὶ τὸν ἐκατέστησε νὰ κατοικήσῃ εἰς εἰς ἑνα χωρίον κα-
 τοικημένον ἀπὸ 15. φαμελίας, καλύμενον Βραγκαλά-
 τας.

(3) Ἰσλάμ Ἀγᾶ Πρόνιον. Αὐτὸς εἶναι πάντα φίλος
 τῶν Σελιωτῶν διὰ τὴν γειτονίαν, ὅπως ἔχει μὲ αὐτοὺς, καὶ
 μὲ τὸ νὰ γνωρίζῃ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ μὲ τί δῶρα ἀντα-
 μείβει πρὸς φίλους τιν. Εἶναι πᾶσι πλεῖστον, ἡσυχον, καὶ
 πισόν.

(4) Μαμετ Ἀγᾶ. Αὐτὸς εἶχε δώσει τὴν θυγατέρα
 τιν εἰς γυναικά τιν ἧς τῷ Ἀλῆ Πασᾶ, πλὴν μὲ τὸ νὰ
 ἐσυγχίσθησαν, τὴν ἐδίωξε, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν πατέρα
 τιν, ὁ ὁποῖος τὴν ὑπανδρεύσεν ἔπειτα εἰς τὸ Δέλβινον

ἀπὸ τῆς Κονίσπολιν (1). Ἡ συμφωνία αὐτὴ ἐγένετο οὕτως . Ἐδωκαν οἱ ῥηθύντες σύμμαχοι εἰς τοὺς Σελιώτας σαραντα πεγγεῖα , διὰ τὰ ἀγοράσεν βοφὰς , καὶ φασέκια . Ἀλλάξαν ἀνθρώπους ἀναμεταξύ τους δι' ἐμπιστοσύνην , δηλαδὴ ἔδωκαν οἱ Σελιώται πρὸς αὐτοὺς ἕξ συμπολίτας διὰ ἐνέχυρα , καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀπ' ἐκείνων ἄλλα τόσα καὶ ὅτι κἀνείς ἀπ' αὐτοὺς νὰ μὴ ἤμπορῇ ποτὲ νὰ ἀγαπηθῇ κατὰ μέρος μὲ τὸν ἐχθρὸν , εἰ μὴ καὶ δεῦν εἶναι ὅλοι ἐρωτημένοι , καὶ σύμφωνοι καὶ ὥς ἀρχήσων ὁ πόλεμος ἀπὸ τὸν Αὐλῶνα ἕως τὸ Σοῦλι ἐναντίον τῆς Ἀλῆ Πασᾶ . Οἱ δὲ τόποι αὐτοὶ εἶναι συσθεμενέοι κατὰ σειράν εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἰωνικῆς Πελάγους .

Αὐτὴ ἡ νέα συμμαχία εἰς ὀλίγον καιρὸν διὰ σημα ἐδυῶτο νὰ προξενήσῃ ὀλέως τὸν ἀφανισμόν , ἢ τὴν ἀλάχισον ἀρκετὴν φθοράν τοῦ ἐχθρῶν , ἀνίσως καὶ τῶν ἐμεταχειρίζοντο μὲ προθυμίαν ὅλοι οἱ σύμμαχοι , καθὼς οἱ Σελιώται (2) . Βλέπωντας ὅμως ὁ ἐχθρὸς τὰ ἐπι-

πι-

μὲ τὸν Σελὴμ Μπεὶ Κόκκα . Ἐχει ἀρκετὴν φήμην εἰς τὰ πολεμικά .

(1) Κονίσπολιν . Χωρίον τῆς Ἀλβανικῆς , ἀντίκρυτα ἀπὸ τὸ Νησί τῶν Κορφῶν , κατοικημένον ἀπὸ Τούρκων ἕως φαιμελίας ἑξακόσιας .

(2) Ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἡ συμμαχία ἐτελείωσεν διὰ πα-

ρα-

πιχειρήματά των ἀργοπορινά, καὶ χεδὸν νεκρά,
 οὐδὺς ἀνοιξε τὸν χυρὸν ποταμὸν, καὶ τὸν ἐ-
 πλημμύρησε πανταχῶ, διὰ τὰ δυνηθῆναι τὰ σβύ-
 ση ἐκείναις ταῖς φοβεραῖς φλόγαις, ὅπῃ ἐμελ-
 λον ὁ ἀνάψουσι ἐναντίον του· ὅθεν σκορπίσας
 ἀρκετὰ χήματα εἰς τὰς Μπεϊδέες τῶ Ἰμωραῖμ
 Πασᾶ, ἐσύρεν εἰς τὸν ἑαυτὸν καὶ τὰς πλέον δυ-
 νατὲς. Τὸ ἴδιον ἐμεταχειρίσθη καὶ εἰς τὴν Πα-
 ραμυθίαν, καὶ τὰς ἐπαρξένισεν ἐμφύλιον πό-
 λεμον μετὰ τὸν Πρόνιον. Εἰς δὲ τὸ Δέλβινον ἐ-
 κέρδησεν εἰς τὸ μέρος του μίαν ὀλόκληρον γε-
 νεὰν ὀνομαζομένην Καλαποδάτες, καὶ μετὰ
 μέσον αὐτῆς ἐπλάνασε καὶ ὅλα Μπελμπασίω
 Γαρδικιώτῳ (1), ὅς τις ἐφύλαττε τὸ Κάστρον,
 εἰς τὸ ὁποῖον μέσα ἐφυλάττοντο ἀπὸ τὸν ἴδιον
 καὶ τὰ ἐξ ἐνέχυρα τῶ Σουλιωτῶν, ὡς ἀποεί-
 πομέν. Αὐτὸς λαμβάνωντας ἐξήντα πουγγεῖα,
 ὑπεχέθη τῷ παράδοσιν τῶ Κάστρου, καὶ τῶ
 ἐξ Σουλιωτῶν, καὶ ἐν μιᾷ νυκτί (λείποντος τῶ
 Μπ-

ρακινήσεως τῶ Φῶτε Τζαβέλλα, καὶ Δήμου Δράκας, ὁ Ἀλῆ
 Πασᾶς ὠργισθεὶς, ἐκρέμασε τὸν θξαδελφον τῶ Τζαβέλλα,
 καὶ ἀνεψιὸν τῶ Δράκα, τὰς ὁποῖας εἶχεν εἰς τὰ Ἰωάννινα
 μαζὴ μετὰ τὰ ρηθέντα 24. ἐνέχυρα, ὁ δὲ θξαδελφος τῶ
 Φῶτε, καὶ ἀδελφὸς τῶ Κίτζις ἦτον χρόνων εἵκοσι.

(1) Γαρδικιώτῳ. Ἦσαν ἀπὸ τοῦ χωρίου καλούμενον
 Γαρδίχι, ἐν ᾧ κατοικοῦν Τῦρκοι.

Μεσαφᾶ Πασιᾶ) (1) ἔστειλεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς χιλίους στρατιώτας, καὶ ἐκυρίδισε τὸ Δέλβινον. Ὁ Ἰμωραῖμ Πασᾶς ἀκύσας αὐτὸ τὸ συμβεβηκός, βλέπωντας καὶ μερικὰς ἀπὸ τῆς Μπεϊδῆς τε διεφθαρμένους μὲ τὰ χήματα τῶ ἐχθροῦ, ἔκαμεν εἰρηνικὴν μόνος τε, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν συμφωνίαν, ὅπως εἶχε κάμῃ μὲ τῆς συμμάχους, τὴν ὁποίαν οἱ ἐπίλοιποι δεῦν παρέβηκαν δι' ἀρκετὸν καιρὸν, μ' ὅλον ὅπως ἦτον κατὰ πάντα ἀδυνατώτεροι.

Οἱ Σουλιάται ἐπορογνώριζαν ὅτι ἔμελλον νὰ ἀπολεθῇσιν αὐτὰ, ἐπειδὴ ἔβλεπαν τὴν ἀμέλειαν τῶν συμμάχων εἰς τῆς πολέμους, καὶ τὴν ὀξυπνάδα τῶ ἐχθροῦ εἰς τὸ νὰ σκορπίσῃ, καὶ ἐμποδίσῃ μὲ τῆς πλέον δυνατὰς ἑόπας μίαν τοιαύτην κινδυνώδη ἐναντίον τε συμμαχίαν. Διὰ τῆς τοῦ δολιτέρου ἡμέρας μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς συμφωνίας, ἄρχισαν δυνατὰς πολέμους μὲ τὸν ἐχθρόν. Ὁρμήσαν μέσα εἰς τὰ ἀπήτια, καὶ ἔπερναν τῆς Τέρκας ζωντανὰς, οἱ ὅποιοι τῆς εἶχαν εἶνα ἥμισυ χρόνον πολιορκημένους· καὶ ὅσοι

(1) Μεσαφᾶ Πασᾶ. Οἱ ἴδιοι ἀποδίδεται τῷ Δελβίνῳ εἶχαν κάμῃ μίαν πλασιὴν γραφὴν πρὸς τὸν Πασᾶ ὡς ἐκ μέρους τῆς γυναικὸς τε, ὅτι εἶναι ἀδελφὴς βαρέα, καὶ ἄπως ἐπῆγεν εἰς τῆς Βραγκαλάτες, οἱ ὅποιοι ἀπέχοντο ὥσπερ ὀκτὼ ἀπὸ τοῦ Δέλβινου.

σοι ἐναντιώνοντο μὲ τὰ ἄρματα, τὰς ἐφόνδυν, ὅσοι δὲ ἐπαραδίδοντο, τοὺς ἐλάθέρωναν γυμνὰς, λέγοντές τες νὰ πηγαίνεν νὰ τὰς φέρην καὶ ἄλλα ἄρματα ἀπὸ τὸν Βεζύριω τες, ἐπειδὴ τὰ χρειάζονται. Μία τοιαύτη σφοδρὰ, καὶ μεγαλόφυχος ἀπόφασις τῆς Σελιωτῶν, ἔσπειρον εἰς τὴν καρδίαν τῆ Πασᾶ δειλίαν, πρὸς δὲ τὸ σράτομά του, ἔθμον, ὥς ὅτε καθὼς ἔβλεπον Σελιώται, ἔρριπτον τὰ ἄρματα κάτω.

Δυν ἔλειπαν γράφοντες κατ' ἡμέραν οἱ Σελιωταὶ εἰς τὰς συμμάχους των, ὅτι ὁ πόλεμος πρέπει νὰ γίνηται ἀκατάπαυστος, καὶ τότε ὁ ἐχθρὸς ἀφανίζεται. Εἰ δὲ καὶ ἀμελεῖν, θέλει συυαπαντήσεν (καθὼς ἐσυυέβη) ὅλα τὰ ἐναντία, καὶ θέλει μείνεν εἰς τὴν ἐνδοπλίῳ.

Μ' ὅλον ὅτε ὁ αἰεθμὸς τῆς Σουλιωτῶν ἦτον ὀλιγώτερος ἀπ' ἐκεῖνον τῆς συμμάχων, δυν ὑπέφερον ὅμως νὰ βλέπεν τὸν σύμμαχον, καὶ γείτονά τες Πρόνιον εἰς τὴν Παραμυθίαν νὰ πάχη ἀπὸ ἐμφύλιον, καὶ ἐξωπεικὸν πόλεμον τῆ ἐχθροῦ, ἀλλ' οὐδὺς κατέβη ὡς χεῖμαρρος ὁ Καπετᾶν Φῶτος Τζαβέλλας μὲ τριακοσίους τῆς Πατειδος Ἡρώας, καὶ ἠφανίσεν ὅλας τὰς ἐξωπεικὰς δυνάμεις, ὅπου τὸν εἶχαν περικυκλώσῃ. Τὰς ἐδίωξαν ἀπὸ τὰ σιῶρα, τὰς ἄρπαξαν πολλὰ βαρέτια, καὶ ἔσφας, καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἐπέσρεψαν εἰς τὴν Πατειδα των νικηταί, καὶ λαφυροφόροι.

Αὐτὴ ἡ δυσυχισμένη μεταβολὴ δὲν προήλ-
θεν ἀπὸ ἄλλας, παρὰ ἀπὸ τὸν Ἱμωραῖμ Πα-
σᾶ, καὶ Μεσαφᾶ Πασᾶ, οἱ ὁποῖοι διὰ τὰ φυ-
λάξαι τὰς θησαυρούς τας κλεισμένους, ἀπόλαυ-
σαν ἑνὶ ὀνόματι ἄτιμον, καὶ γυναικῶδες ἀπ' ὅ-
λης. Διότι αὐτοὶ ἐξόδωλον τὸ ἑνὶ τρίτον
ἀπὸ τὰ πλεῖπτος (δὲν λέγω πόσον διὰ τὸν
Μεσαφᾶ Πασᾶ, ἐπειδὴ εἶναι ἀδυνάτος ἀπὸ
ἀργύρια, ὅσον διὰ τὸν Ἱμωραῖμ Πασᾶ, ὅπῃ
εἶναι ὑπέρπλετος) ἠμποροῦσαν τὰ ἀφανίσουσι
τὸν ἐχθρόν τας. Δὲν ἐφρόντισαν τὰ ἐναγκαλι-
θεῖν τὴν προνοήσιν, διὰ τὸ ἐκέρδησαν τὴν με-
τανόησιν. Οἱ ἄλλοι δὲ ἄγᾳδες, Πρόνιος, καὶ
Δαϊλάνης ἐσάθησαν πισοί, καὶ μάλιστα ὁ πρῶ-
τος δὲν ἔπαυε πολεμῶντας, μ' ὅλον ὅπῃ εἶχε
τὸν ὑόν τας ἐνέχυρον εἰς τὸν Βεζύρη, ὡς προεί-
πομεν.

Τόσον ὅμως τὰς Πασάδες αὐτὰς, καὶ Ἀγά-
δες ἡ μεγάλη ἀνάγκη τοὺς παρακινεῖ τὰ ἐπι-
θῆναι τὴν φύλαξιν τῷ Σελιωπῶν· διότι ἀφ'
ἧς τὸ Σελι κυριεύθῃ ἀπὸ τὸν Βεζύρη, ἔξ ἀ-
νάγκης καὶ αὐτοὶ ὡς γείτονες πρέπει τὰ ὑπο-
ταχθεῖν, καὶ τότε δὲν εἶναι πλέον Πασάδες, καὶ
Ἀγάδες, ἀλλὰ σκλάβοι, καὶ ὑποκείμενοι κα-
θεσιγμῶν εἰς τὸν θάνατον, καθὼς εἰς τὸν
δῶτερον Τόμον θέλει τὰ ἰδοῦμεν ὅλα ἐμπαρά-
κτως.

Μ' ὅλον ὅπῃ οἱ Σύμμαχοι τῷ Σελιωπῶν ἔ-

παθόν ἀπὸ ἀμέλειαν, καὶ φιλαργυρίαν τὰ ῥη-
θόντα, αὐτοὶ ὅμως παντελῶς δὲν ἐδειλίαν,
ἀλλ' ἐξακολούθησαν τὴν πολέμους μὲ τῷ φυσικῷ,
καὶ συνηθισμένως γενναϊότητα, χωρὶς
να δίδον παραμικρὰν ἀκρόασις εἰς τὰς κολα-
κίας, καὶ φοβερύμους τῶ ἐχθρῷ. Διότι ἡ πο-
λυκαιρία, καὶ αἱ περιττάσεις τοὺς ἔκαμαν νὰ
γνωρίζον καὶ τὸ παραμικρὸν τε νεῦμα· καὶ διὰ
τὴν ἡμετέραν πλέον βέβαιον, ὅτι δὲν ἐμικροψύ-
χισαν ἀπὸ τὰς ἐξάφνης καταστροφὰς τῇ συμ-
μάχων τῶν, ἀλλ' ἐστάθισαν μόνοι τῶν ἄξιοι, καὶ
ἀνεπλήρωσαν τῷ ἑλπίσιν τοὺς, εἶναι πολλὰ
δυνατὸν τὸ ἀκόλουθον συμβεβηκὸς νὰ μᾶς φέ-
ρῃ εἰς θαυμασμὸν, καὶ ἐπαινόν τῶν.

Ὅταν, ὡς προείπομεν, ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἐκυ-
ρίωσε τὸ Δέλβινον, ἔλαβον εἰς χεῖράς τῶν καὶ
τῶν ἐξ Σελιώτας τὰ ἐνέχυρα, ὅπως ἐφυλάττον-
το εἰς τὸ Κάστρον, καὶ φέροντάς τῶν εἰς τὰ Ἰωάν-
νινα, ἀπεκεφάλισε τὰ τέσσαρα, τὰ δὲ ἄλλα
δύω, δηλαδὴ τὸν ἀδελφὸν τῶν Καπετᾶν Φώτου
Τζαβέλλα, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Καπετᾶν Δήμου
Δράκου, τῶν ἐρρίψαν εἰς τῷ φυλακὴν, μαζὶ
μὲ τῶν πρώτους εἰκοσιτέσσαρας συμπολίτας τῶν.
Τὸ δὲν τὸ ἔκαμον ἀπὸ καμμίαν δ' ὁπλοαγ-
νίαν, ἔτε φιλίαν, ἀλλὰ μὲ σκοπὸν διὰ νὰ ἐλ-
κύσῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶν τὸν Φῶτον Τζαβέλλα,
καὶ Δήμον Δράκον, οἱ ὅποιοι τῶν ἦτον πάντοτε
μεμακρυσμένοι, καὶ ἐναντίοι· ἀλλ' εἰς μάτην ἐ-

ῥάδι καὶ αὐτῆς ἡ ἐπιχείρησις. Διότι ἀκέσαν-
 τες αὐτοὶ οἱ Ἑρῳες, ὅτι ἀπεκεφάλισε μόνον
 τὰς πύλας συμπολίτας των, καὶ ἄφησε τοὺς
 δύο ἐδικούς των, ἐγνώρισαν τῷ πονηρίῳ. Ὁ-
 θυν διὰ τὰ κάμει καὶ αὐτὸν τὰ εὖ γὰρ ἀπὸ τὰς
 ματαιίας ἐλπίδας τε, καὶ διὰ τὰ ἐμψυχώσου
 καὶ τὰς συμπατριώτας τε, εὖ θὺς ἐκραξαν τοὺς
 Ἱερεῖς, καὶ τοὺς ἐπρόσαξαν ὅτι τὰ κάμει τὰ
 μνημόσυνα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὰς ἐξ συμ-
 πολίτας, ὅπερ ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἀδίκως ἀπεκε-
 φάλισεν, ἐπειδὴ ἡ ἀπιστία, καὶ ἀναξιότης του
 τερατουργεῖ μόνον εἰς δεμένα σώματα. πρὸς
 δὲ τὸν λαὸν εἶπον ταῦτα. „Σεῖς δὲ, ὦ πι-
 „σοί, καὶ ἀνίκητοι συμπολιταί, λάβετε τὰ ἄρ-
 „ματα εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἅς ὀρμήσωμεν τὰ
 „ἐκδικηθῶμεν ἐκεῖνα τὰ ἄδῳα αἵματα, τῶν
 „ὁποίων τὰ σώματα κατὰκινεῖται ἀκόμι ἀκί-
 „φαλα ἐπάνω εἰς τῷ τυραννικῷ γλῶ, αἱ δὲ
 „ἐλδύθεται ψυχαί των ἴσως σέκωνται ἐμφο-
 „ρύνμας προσμύνασαι τὰ ἰδεῖν τῷ ἐκδίκη-
 „σιν, καὶ τότε τὰ πηγαῖαν δὲ χαρισημέναι εἰς
 „τῷ μακαρίῳ ζῶντι.

Ταῦτα εἰπόντες ὥρμησαν μετὰ πόσον θυμὸν
 ἐναντίον τῶν Τέρκων, ὥστε τὰς ἐβαλαν εἰς ἀ-
 ταξίαν. Ἐφόνδυσαν ὑπὲρ τὰς ἐβδομήκοντα, καὶ
 τὰς ἐδίωξαν ἀπὸ τὴν πρώτην τὴν τοποθεσίαν.

Ἀκέσας ὁ Πασᾶς, ὅτι ἀντὶς διὰ πύλας,
 ὅπερ ἀπεκεφάλισε, μνημονύονται καὶ οἱ ἄλλοι
 δύο

δύω ζωντανοί, ὡς ἀποθαμμένοι, καὶ αὐτὶς δειλίαν, μεγαλοφυχίαν, καὶ θάνατον ἔχομερον τῷ στρατόματός τε, ἔμεινεν ὅλος ἐκστατικός, ἐπειδὴ δὲν ἐδιδύετο μὲ πᾶνένα τρόπον νὰ τοὺς ἀπατήσῃ.

Διὰ νὰ κρύψῃ περὶασότερον τὴν πονηρίαν τε ὅταν ἀπεκεφάλισε τὴν τέσσαρας Σελιώτας, ἔβαλε τὸν Χασαῦ Ἀγᾶ Τζαπάρι ἀπὸ τὸ Μαρχαίτι νὰ τὸν παρακαλέσῃ διὰ νὰ μὴ θανατώσῃ τὸν υἱὸν τῷ Καπετᾶν Δήμου Δράκας, καὶ ἀδελφὸν τοῦ Φώπου Τζαβέλλα, λέγωντας ὅτι εἶναι φίλοι τε, καὶ νὰ τῷ κάμῃ αὐτῷ τὴν χάριν. Ὁ δὲν ἐπειδὴ ἦτον μὲ τὸν λόγον τε ἡ ὑπόθεσις, ἔκαμώθη ἔπειτα ἀπὸ πόσαις μεσιτείαις, ὅτι νὰ τοὺς ἐχάρισε τὴν ζωὴν δι' ἀγάπην τε. Ὁ σκοπὸς τε ὅμως, διὰ τὸν ὁποῖον ἔδωκε τὴν συγχώρησιν δὲν ἐσυλέβη κατὰ τὰς ἐλπίδας τε· διότι οἱ Σελιώται ἀκέσαντες ὅτι διὰ τὴν μεσιτείαν, καὶ ἀγάπην τῷ Χασαῦ Τζαπάρι δὲν ἐθανατόθησαν οἱ ἄλλοι δύο, τῷ ἔχρασαν τὴν ἀκόλῃον Ἐπισολῶ.

„Χασαῦ Ἀγᾶ σὲ χαιρετῶμεν. Κάμμιαν χάριν δὲν σοι ἔχομεν διὰ τὸ καλὸν, ὅπως κηρύττεις ὅτι μᾶς ἔκαμες. Πρῶτον, ἐπειδὴ δὲν τὸ ἔκαμες ἀπὸ καλῶς σε προαίρεσιν, ἀλλὰ μὲ πανουργίαν τῷ αὐθιγνός σε. Δεύτερον, ἐπειδὴ ἀποθαμμένα σώματα ἐλδιδέρωσες· ἐτ-
 „ζι λέγομεν, καὶ ἔχομεν ἡμεῖς ἐκείνας ὅπου
 „ δὲ-

„ Δείσκονται ὑποκάτω εἰς τέτοιους τυράννους .
 „ Τρίτον , ἐπειδὴ φίλος μας δυνῇ εἶσαι . διότι
 „ αὐτὸς ἡσουλ , ἐφύλαττες τὰ ὅσα ὑπεχέθης μὲ
 „ τὸν Πατέρα σου , ὅταν σᾶς ἐπιάσαμεν σκλάβ-
 „ βος (1) . Εἶσαι γείτονάς μας , πόρσεχε κα-
 „ λᾶ , ὅτι αὐτὸς μεταπέσης εἰς τὰ χεῖρά μας , ἢ
 „ μόνη ἀπιστίας σου θέλει μᾶς ἐρμυλεύσει τὴν
 „ πρέπασαν εἰς ἐσένα ἀνταμοιβῶ .

„ Ταῦτα , καὶ ὑγεία .

Σελι . 1802 . Ἀπριλίς 17 .

Κάμνοντες αὐτὴν τὴν γραφὴν τῷ Χασάν Ἀ-
 γᾶ , ἄρχισαν νὰ ἀρπάζουν ἀπὸ τὰ χωρία του
 γεννήματα , καὶ κάθε ἄλλο βρώσιμον . ἐπει-
 δὴ ἐσοχάδισαν , ὅτι ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ὅσα στρα-
 τώματα εἶχε σκορπισμένα εἰς τὰς συμμάχους
 των , θέλει τὰ σείλη κατ' ἐπάνω τους , ὡς καὶ
 πρῶτα . Ἐσυνάχθισαν ὅλοι , καὶ ἔδωκαν τὴν
 ἐπιστάσιαν , καὶ φροντίδα διὰ βροφᾶς , καὶ φε-
 σέκια τοῦ καλογήρου Κυρ Σαμεὴλ , ὁ ὁποῖος
 ἄρχισε μίαν κυβέρνησιν πλεον ἀξίαν , καὶ πόρ-
 θυμον ἀπὸ τὴν πρῶτῃ τῇ ἐντοπίων . Ὁ Πα-
 σᾶς ὅμως δυνῇ ἐσειλε τὰ στρατώματά τε ὅλα ,
 ἐπειδὴ πρὸ ἡμερῶν εἶχε προσαχθῇ μὲ πολ-
 λὴν βίαν ἀπὸ τὸν Βασιλέα τε , διὰ νὰ πηγαί-
 νη εἰς τὴν Ἀνδριανέπολιν νὰ πολεμήσῃ κατ'
 ποιον

(1) Σκλάβος . Ὁρα Φύλ . 37 .

ποιον Τζιορτζήμ Πασᾶ, ὡς ἀποσάτην τῆς Βασιλείας, καὶ ὁμόφρονα τῷ Πασβάνογλᾶ. Ὁθεν μὴ δυνάμενος νὰ τὸ ἀποφύγῃ, ὑπῆγεν, ἀλλὰ μὲ ὅλον τοῦτο ἄφησε τὸ Σῆλι πολιορκημένον μὲ ἀρκετὰ στρατεύματα, καὶ ὁ πόλεμος ἐγένετο ἀδιάκοπος.

Ταῦτα εἶναι ἐν συντομίᾳ τὰ τῆς Σελιωτῶν ἡρωϊκὰ κατορθώματα, καὶ συμβεβηκότα ἕως τῆς 1801, καὶ ἡμῶσι· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἕως τέλους ὁ δεύτερος Τόμος θέλει μᾶς τὰ διηγηθῇ κατὰ πλάτος, καὶ μὲ ὅλῳ τῷ ἀκρίβειαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΓΑΣ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Θ'.

Επειδὴ τοὺς Σουλιώτας ἐπαινέσαμεν διὰ τὰ ἡρώϊκά κατορθώματα, σοχάζομαι ὅτι εἶναι ἀδίκον νὰ σιωπήσωμεν καὶ τὰ τῆς Παργίων περὶ ἐλευθερίας ἀνδρεῖα παλαιόματα, οἱ ὅποιοι, αὐ καὶ εἰς τὰς παρόντας χρόνας δυν ἐπολέμησαν μὲ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ, δυν εἶναι ὁμῶς ἐδικήτων ἡ δειλία, καὶ ἀναξίότης, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ Πασᾶ, καθὼς ἐμπαροῦεν θέλει γνωριθῇ· διότι, αὐ αὐτοὶ τὸν ἐφοβοῦντο, δυν ἐβοηθῶσαν παρρήσιᾳ τὰς Σελιώτας, ἔτε αὐταπεκρίνοντο μὲ πόσῳ ἀφοβίαν· ὥστε, αὐ ὀξέπαςωμεν τὸ μῖσος, ὅπῃ ῥέφεται εἰς τὴν καρδίαν τῷ Πασᾶ κατὰ τῆς Πάργας, καὶ Σελίᾳ, θέλει εὖρομεν τὸ ἴδιον· διὰ τῆτο καὶ ἐφύλαττον ἓνα δεσμὸν βοηθείας πάνποτε· διότι ἡ φθορὰ τῆς Πάργας, ἦτον ὁ παχύτατος ὀξολοθρομὸς τῷ Σελίου, ὁμοίως καὶ ἡ τῷ Σελίου, τῆς Πάργας, καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἡμέρας τῷ Ἀλῆ Πασᾶ.

Κατὰ τὰς παλαιάς, καὶ ἐγγραφους ἀποδείξεις,

Ξεις, ὅπερ ἕως τῷ σήμερον σώζονται εἰς τὴν Πάργαν, φαίνεται παλαιότερα ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Κωνσταντινῆ πόλεως, εἶναι κατοικημένη ὑπὲρ τὰς πεξακοσίας χρόνους. Ἡ κατοικία τῆς ὁμως δὲν ἦτον ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν τοποθεσίαν, ὅπερ τὴν σήμερον εὐρίσκεται, ἀλλὰ μίαν ὥραν μακρὰν ἀπὸ τὸν αἰγιαλὸν, ἔχουσα γειτονίαν εἰς ἕνα χωρίον Ἀγριαὺν καλέμενον, τὸ ὁποῖον σώζεται καὶ ἕως τὴν σήμερον μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα. Ὅθεν ὁ τόπος, ὅπερ τὸ πρῶτον ἦτον, ὀνομάζεται κατὰ τὸ παρὸν Παλαιόπαργα.

Ἀδεται λόγος περὶ τῆς τῶν Παργίων ἀποικίας, ὅτι εἷας αἰγοβοσκὸς βόσκωντας τὰ γίδιά τε ἐπάνω εἰς τὴν τοποθεσίαν, ὅπερ πῶρα εἶναι ἡ Πάργα, κατὰ τύχην εὗρε μίαν μικρὰν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ὑποκάτω εἰς μίαν σπηλαίαν (ἡ ὁποία εἰκὼν σώζεται καὶ μέχρι τῆς σήμερον μέσα εἰς τὸ κάστρον, καὶ πανηγυρίζεται) ἔχουσαν ἔμπροσθεν καὶ κινδύλαν φέγγουσαν. Καθὼς τὴν ἰδεῖν, οὗτος ἔδωκε τὴν εἰδήσιν εἰς τὴν πατερίδα τε, ἡ ὁποία ἔστειλε τὰς Ἱερεῖς καὶ τὴν ἔφεραν μετ' ὀλαβείας, καὶ παρακλήσεως εἰς τὴν νῦν Παλαιόπαργαν. Ἡ εἰκὼν ὁμως, ὡς λέγουσι, δὲν ἐστάθη πολὺν καιρὸν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐπέστρεψε μόνη τῆς πάλιν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν σπηλαίαν· ὅθεν ἡ ἐπιστροφὴ τῆς εἰκόνος ἐφάνη εἰς τὰς Παργίους ὡς μία προσκάλεσις, καὶ ἀποικία. Διὰ τὸτο καὶ ἀρχήσαν ἀπ' ὀλίγον κατ' ὀ-

λίγον νὰ κατοικῆν εἰς τὸν τόπον, ὅπρ' εὐρέθῃ
ἢ εἰκὼν, κτίζοντες καὶ Ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι
τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν ἰδίαν ἀθηναίαν. Οὕτω λοι-
πὸν ἐφέρθησαν ὅλοι εἰς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ
ἐσύσησαν τὴν νέαν Πάργαν (1).

Ἐγὼ δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὴν θείαν διύα-
μιν ὅτι ἡμπορεῖ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ἀγαθὰ ὑπὲρ
κάθε νῦν ἀνθρώπινον, ὅμως πάλιν δὲν σφάλλω,
αὐτὸν δὲν πισδύω ἀκόλως τὰ ὅσα κοινολο-
γῶνται εἰς τὸν κόσμον χωρὶς ἀποδείξεις, καὶ
πισομαρτυρίας, καὶ κατὰ τοῦτο στεχάζομαι
νὰ ἀκολουθῶ τὴν ἐντολὴν τῆς Ἀποστόλου Παύ-
λου, λέγουσαν, „μὴ πισδύετε παντὶ πνύμα-
τι, ἀλλὰ δοκιμάζετε αὐτά“. Ὅθεν ἐγὼ δὲν
πισδύω τόσον, ὅτι ἢ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου νὰ τῆς
ᾠδήγησεν εἰς τὴν μετόικεσίαν, ὅσον αἱ ἀκατα-
ξασίαι, καὶ κίνδυνοι ἐκείνης τῆς αἰῶνος, διὰ τὴν ἀν-
τισταθῆν εἰς τὰ τότε, καὶ μετέπειτα κακὰ, ὅ-
που ἐσωζέβησαν· διότι αὐτὸν ἐστέκοντο εἰς τὸν
ἴδιον τόπον, ἔπρεπον ἔκτοτε καὶ αὐτοὶ νὰ εἴ-
ναι εἰς τὴν ὑποταγὴν τῷ Τερκῶν, καθὼς ἢ
Ἀγγὰ, Σινίτζα, καὶ ὅλη ἡ γειτονία τῆς ἀγ-
κα-

(1) Πάργαν. Μελέτιος ὁ Γεωγράφος τὴν ὀνομάζει
τὴν Πάργον, τὴν δὲ γειτονίαν τῆς Θεσσαλονίκης, ἐν ἣ πε-
ριέχεται καὶ ἡ σημερινὴ Πάργα. Λέγεται δὲ κατὰ τὸ
παρὸν ὅλη ἡ ἐπικράτεια, Παρακάλαμον.

καλὰ οἱ πορὸ δύω, καὶ τειῶν αἰῶνων χρηματί-
σαντες ποροπάτορές μας, ὄντες βρομασμένοι ἀ-
πὸ τῆς νέης θηριώδεις, καὶ αἰμοβόρας Πέρσας,
ἀφῆλυν πάσας τὰς ἐξαιρέτως κατοικίας, καὶ με-
τώκιζαν εἰς δύσβατα βενά, καὶ τόπους περὶ ὧ-
δεις, καὶ ἀκάρπες (1). Μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἔ-
χομεν κανένα δίκαιον νὰ τῆς κατηγορήσωμεν.
Ἐπειδὴ ἄλλοι μετώκιζαν διὰ νὰ ἀποφύγῃν τὸν
θάνατον, ἄλλοι, διὰ νὰ ἔχεν ἐλαφρότεραν τιμὴν
τυραννίαν, καὶ ἄλλοι, διὰ νὰ φυλάξῃν παντο-
τεινῶν τὴν ἐλδιδερίαν τῆς (2) ὁδοῦ, αὐὶ ἀκρι-
βῶς ὀξετάσωμεν τὰ τότε γινόμενα, εὐρίσκο-
μεν ὅτι ἐσάθισαν πολλὰ φρόνιμοι οἱ Προπά-
τορές μας* διότι, αὐὶ αὐτοὶ ἤθελον νὰ ἐναντιω-
θῇν τὸν ἐχθρὸν, ἐχάνοντο ὅλοι, παρῶτον, μὲ τὸ
νὰ μὴν ἦτον ὅλη ἡ Γραικία ἐνωμένη, δεύτερον,
ὁ Βασιλεὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶχε χάσῃ
τὸν θρόνον τῆς, καὶ δὲν εἶχον πλέον ὁδηγόν* τὸ
τρίτον, ὅπῃ ὁ ἐχθρὸς ἦτον πολλὰ ὀρμητικὸς,
καὶ πολύστρατος. Μὲ ὅλα ὅμως ἐκεῖνα, καὶ το-
σαῦτα δεινὰ, ὅπῃ τῆς ἐφοβέριζαν, πάλιν δὲν
ἐλ-

(1) Περώδεις. Καθὼς εἰς τὸν Ὀλυμπον, εἰς τὸν
Κύσσαβον, εἰς τὰ Χάσια, εἰς τὰ Ἀγραφα, εἰς τὸ Μέν-
ζοβον, εἰς τὰ βενά τῆς Τζιομέρκας, καὶ ἄλλα πολλὰ τῆς
Μακεδονίας μέρη.

(2) Ἐλδιδερίαν τῆς. Π. χ. καθὼς οἱ Μανιάται, οἱ
Μοντενεγρίνοι, οἱ Χαμαρράϊοι, καὶ οἱ Σελιώται.

ἔλλειψαν νὰ ἀντισταθῇ ἀνδρείως τὸν ἐχθρὸν, ὅσον οἱ Θεσσαλεῖς, καὶ Μάγνητες (1) εἰς τὰ Τέμπη (2), ὅσον μετέπειτα καὶ οἱ Ἑπειρῶται, κοινῶς Ἀλβανῆται.

Ἡ τοποθεσία τῆς Πάργας εἶναι μία πέ-
ξα ὁλόκληρος εἰς τὴν θάλασσαν, ὅμως κρα-
τεῖται ἀπὸ τὴν ξηρὰν, ὡς Χερσόνησος. Ἡ πε-
ριφέρειά της, ἦγεν ὁ κύκλος της, δὲν εἶναι πε-
ρισσότερον ἀπὸ εἴς ἀ μίλι. Ἐπάνω εἰς αὐτὴν
τὴν πέξαν εἶναι κτισμένον τὸ Κάστρον ἀπὸ
τῆς Βενετζίανης. Δὲν ἔχει περισσότερα ἀπὸ τε-
τρακόσια ἀνῆτα μέσα, καὶ ἡμπορῇ νὰ εἶναι καὶ
ἄλ-

(1) Θεσσαλεῖς, καὶ Μάγνητες. Θεσσαλεῖς λέγονται ὅ-
σοι κατοικῶν τὸν κάμπον τῶν Τρικάλων, καὶ Φερσάλων,
ἔτι Τυρνόβου, καὶ Λαρίσης. Τὸ περισσότερον ὅμως μέρος
τῆς Λαρίσης, ὀνομάζονται Ἱπποκύνταυροι, κοινῶς δὲ
Γκαραγκύνιδες. Μάγνητες δὲ ὀνομάζονται ὅσοι κατοικῶν
ὁλόγυρα εἰς τὸν Κύσσαβον, κοινῶς Κυσσαβιῶται, ἢ Βα-
λιῶται.

(2) Τέμπη. Οὕτω αὖ ὀνομάζει ὁ Ὅμηρος· λέγον-
ται δὲ τὴν σήμερον, Λυκοσόμιον, ἢ κοινοτέρα Μμαμπᾶ,
καὶ Τερκισὶ Μπογάζι. Ὤνομάθη Μμαμπᾶ ἀπὸ τοῦ ἴδιον
χωρίου, ὅπῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Τεμπῶν εὐρίσκεται,
ἐν ᾗ κατοικῶν Τεῦρκοι. Κεῖται ἀνάμεσα Ὀλύμπῃ, καὶ
Κυσσάβῃ. Κρατῇ αὐτὸ τὸ στενὸν τετῶν ὁρῶν διάστημα
διαβαίνει ἀπὸ τὴν μέσῃ καὶ ὁ Πλωιὸς ποταμὸς, κοι-
νῶς Σαλαμβρυά. Εἰς αὐτὸ τὸ στενὸν λοιπὸν ἐπολεμήσαν
ἀνδρείως ἀρχετὲς χρόνους πρὸς Τέρκας.

ἄλλα τόσα ἔξω τῷ Κάστρῳ. Ἄντινας ἀπὸ μέ-
 ρος τῆς θαλάσσης περιεργαθῇ τὸ Κάστρον μὲ
 τὰ ὀσσητήια, θέλει ἰδῇ σὺν σχῆμα παρόμοιον
 μὲ τὴν Κεκκινάραν. Τὸ δυνατώτερον μέρος εἶ-
 ναι ἀπὸ τὴν ξηρὰν, ἐπειδὴ ἐκ μέρους τῆς θα-
 λάσσης ἡ ἰδία τοποθεσία τὸ φυλάττει, ἔχουσα
 ὑψηλοτάτας κρημνὰς, καὶ βράχους. Ἐχει κανό-
 νια ἕως 30. καὶ μὲ ἐφοδον στρατομάτων, ἤγουν
 αἰτῶν, εἶναι δύσκολον νὰ κυριεύθῃ, φθά-
 νει νὰ ἔχη μέσα πεντακοσίους ἀνδρας, καὶ μὲ
 πέβας ἀφανίζεν τὸν ἐχθρόν. Ἡ πολιορκία διὰ
 ξηρᾶς, καὶ θαλάσσης ἡμπορεῖ νὰ τὴν βλάψῃ.
 Διὰ νερά, ἔχεν δύο σέρναις μέσα, ἀκόμι καὶ
 νερὸν ἀναβρυτικὸν εἰς τὸ ἔξω μέρος τῷ Κάστρῳ,
 ὅπῃ ὀνομάζεται Κρέμασμα, τὸ ὁποῖον φυλάτ-
 τεται μὲ τὰ δεφέκια. Ἀπὸ ἅπαντον στρατόμα
 εἶναι δύσκολον νὰ κυριεύθῃ, ὅταν ἔχεν τὰ ἀ-
 ναγκαῖα τας. Ὅλον τὸ διάστημα τῆς συνόρων τας
 δευ εἶναι περισσώτερον ἀπὸ δέκα μίλλια ἰτα-
 λικά, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς χῆμα ἡμικυκλίου.
 ἤγουν μιστὸ κύκλῳ. Ὁ τόπος τας ὅλος εἶναι γε-
 μάτος ἀπὸ ἐλαίας, ἀμπέλια, κήπους ὀλίγους,
 καὶ ὀλιγώτατα χωραφάκια. Ἀγκαλὰ καὶ νὰ εἶ-
 ναι ὀλίγα αὐτὰ τὰ εἰσοδήματα κατὰ σύγκρι-
 σιν τῆς ἐντοπίων, ὅμως διὰ νὰ μόνου ἐλδύ-
 θεροι, δέχαισενται εἰς τὴν μετεϊότητα, ἡ ὁ-
 ποία φυλάττει καὶ τὴν ἐλδύθειαν τας. Μετα-
 χερίζονται μικρὰς πραγματείας μὲ τὰ πλη-

σιόχωρα· μὴν ἔχοντες λιμένα μόλις ἔχον ἕως
δεκαπέντε πλοῖα, μὲ τὰ ὅποια θαλασσοπο-
ροῦνται. Τέχνας δὲ ἐπιχειροῦνται, ἔτε ἀ-
γαπῶν νὰ ξενιτεύωνται, παρὰ νὰ καλλιεργῶν
τὰ ὑποσατικά τες.

Διὰ νὰ διηγηθῶμεν κατ' οὗ τὰ ὅσα εὐρί-
σκονται γεγραμμένα εἰς τὰ σωζόμενα ἐν Πάρ-
γα βιβλία περὶ αὐτῆς, ὅχι μόνον χρειάζεται
εἷς βιβλίον παχύτατον, ἀλλ' οὔτε ὁ σκοπός
μας εἶναι περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως· πλὴν
διὰ νὰ δὲχαρισθῶμεν ὀλίγον τὴν περιέργειαν
τῶ ἀναγνώστη, ἰδὲ ἀναφερόμεν μερικὰ παλαιά-
της συμβεβηκότα, καὶ ᾠρονόμοια.

Μετοικήσαντες, ὡς προείπομεν, οἱ Πάργιοι,
καὶ νέαν (ὅπου τῶρα) κτίσαντες πατείδα,
ἀρχισαν νὰ μάχωνται μὲ τοὺς γειτόνους διὰ
τὰς τοποθεσίας τῆς πρώτης αὐτῆς πατείδος·
ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶχαν καμμίαν διοίκησιν, ὅ-
που νὰ τῶ βοηθῇ ἀπὸ ἑοφᾶς, καὶ ἀναγκαῖα
τῶ πολέμου, ἐπὶ ὁρμήσαν εἰς τῶ Κορφεῖς, καὶ ἐ-
ζήτησαν τὸ σκέπος τῆς Ἑνεῖδος, ἥτοι Βενε-
ζιάνων.

Ἐσάλθησαν λοιπὸν ἀπὸ τῶ πατείδα εἰς
τῶ Κορφεῖς τέσσαρες Πρέσβεις, τῶ ὁποίων τὰ
ὀνόματα εἶναι ταῦτα. Ἰωάννης Ἱερεὺς Πρωτο-
παπᾶς τέτε τῶ Κασελίς, Ἰωάννης Ἀντίοχος,
Δημήτριος Βιρβιτζιότης, Ἰωάννης Κεμαῖος· μὲ
σκοπὸν διὰ νὰ ὑποτάξω τῶ πατείδα τῶ εἰς
τῶς

τῆς Ἑνετῆς. Ἐκεῖ εὗρον τότε κάποιον Ἀζαῖ-
νον Καραβέλλον Δουκάλλιν Βαῖλλον, καὶ Καπε-
τάνιον τῷ Κορφῶν, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐδέχθη δὺ-
χαίσις εἰς τὴν σκέπην τῷ Ἑνετῷ. Τὰς ὥρ-
κισεν εἰς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον διὰ νὰ εἶναι
πισοί. Ἐγινε μὲν αὕτη ἡ ὑποταγὴ, καὶ παρά-
δοσις κατὰ τὸ 1401, Μαρτίη 21. Ἰνδικτιῶνος
πρώτης, καθὼς εἰς τὰ Βιβλία τους φαίνεται.
ὑπεγράφη δέ, καὶ ἐκυρώθη εἰς Βενετίαν κατὰ
τὸ, 1447, Αὐγῆς 9. παρὰ τῷ τότε Δεκτῷ τῷ
Ἑνετῷ ὀνομαζομένῃ πρώτῃ Φραγκίσκῃ Φωσκα-
εῖν, εἰς τὴν πρώτην τῆς Δεκάλες.

Εἰς τοὺς 1571. φανερώνεσι τὰ βιβλία τους,
ὅτι ὑπέφεραν πολλὰς ἀφανισμὰς τῷ ὑποστατι-
κῶν τῆς, καὶ θάνατον ἀπὸ τῆς ἐχθρῆς τῆς. Πα-
ρασαίνεσι τὸν τόπον τῆς μικρὸν, καὶ ὑποκείμε-
νον πάντοτε εἰς κινδύνους. Διὰ τῆς καὶ κατ' αὐ-
τῆς τοὺς χρόνους, δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς 1571. ἕως
τῆς 1575. ἐκτίθη τὸ Κάστρον τῆς Πάργας. Ἀ-
δεῖται, ὅτι εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν, καὶ ἐκεῖνο τοῦ
Μαργαριτίου.

Ἡ Ἀγεία ἐπλήρωσε τὸ δέκατον εἰς τὴν Πάρ-
γαν, ὁμοίως καὶ τὸ Φανάρι, πόρα ὅμως ὑπό-
κεινται εἰς τὸν Χαζαῦ Ἀγᾶ (1).

Εἰ-

(1) Ἐλάμβανον οἱ Πάργιοι ἀπὸ τοὺς Βενετζάους
χάρισμα τὸ καθε αὐτὸν πρὸς μὲν ἄλλας τὸν

Εἶχον ἀπόμει ἀπὸ τῶν Βενεζαίνης 15. τυ-
γανίταις οἱ Ἀρχοντες, καὶ 12. οἱ ἑσίοι, οἱ Ἱε-
ρεῖς, καὶ οἱ ἐν ἑξασίαις 36, οἱ παραβοκυραῖοι
ἀρχοντες καὶ ἑσίοι 36. Ἦτον πρὸς τῆτοις ὑπό-
χρεως ὁ Προβλεπτής τῇ Κάστρῳ νὰ τοὺς κάμῃ
δύω τραπέζας τὸν χρόνον ἀπὸ γλυκύσματα,
διὰ πολυχρονισμόν τῆς τῆς Ἐνεῖθ' Ἀεισοκρα-
τείας· καὶ ἡ μὲν, ἐγένετο τῇ Παραμονῇ τῆς
Χειροῦ Γεννήσεως, ἡ δὲ, τῇ Παραμονῇ τῶν
Θεοφανείων, εἰς τὰς ὁποίας ἐπήγαιναν μόνον
οἱ Ἀρχοντες, οἱ Ἱερεῖς, καὶ οἱ ἐν ἑξασίαις,
δηλαδὴ αἱ λεγόμεναι Κάεικες. Ὁ δὲ Πρωτο-
παπᾶς εἶχε πάντα διπλὴν πιάτον. Εἰς αὐ-
τὰς τὰς δύο ἑορτὰς ἐμοιράζοντο καὶ ἡ τυγανί-
ταις εἰς τὰς ἐπιλοίπας.

Προσέτι, ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας, ἀπὸ πρῶτῳ
Μαΐᾳ, ἐσύναζαν οἱ ἐντόπιοι τὸ τελώνιον (1)·
καὶ μὲ τὴν σύναξιν αὐτῆς τῆς χημάτων ἐπανηγύ-
ριζον αὐτὰς τὰς ἡμέρας, βῶγοντες, πίνοντες, καὶ
χορδύοντες· καὶ εἰς τὴν ὀγδόην ἡμέραν, εἰς τὴν
ὁποίαν ἐτελείωνεν ἡ πανηγυρεῖς, διεμοιράζοντο
εἰς δύο σώματα οἱ Πανηγυρεῖσαι, καὶ τὸ μὲν
πρῶ-

χρόνον, καὶ βῖα καὶ παιδίον· εἰς τὰς ὑσέρης ὅμως αὐ-
τὰς ἐδίδοντο μόνον τέσσαρες χιλιάδες μόδια, καὶ αὐτὰ ἐμοι-
ράζοντο ἀναμεταξύτας.

(1) Τελώνιον, ἦγαν Κεμέρκι, δεγαῖα.

πρώτον σῶμα, ἐνδύετο Ἰταλικά φορέματα, καὶ ὑποκρίνετο διὰ Βενετζάνοι, τὸ δὲ δεύτερον, διὰ Τῦρκοι, καὶ οὕτως ἀρχίζαν ἀναμεταξύτῃς εἶνα πλῆσθον πόλεμον, καὶ οἱ Βενετζάνοι ἐπίαναν διὰ σκλάβας τῆς Τέρκης, καὶ τοὺς ἐπήγαιναν εἰς τὸν Προβλεπτήν τῃς, ὅς τις καὶ τῆς ἐφιλοδώρει. Ἀναμεταξὺ εἰς αὐτὰς τὰς ἡμέρας εἶχαν τὴν ἀδειαν οἱ Πανηγυρεῖσαι (κοινῶς Ῥωσαλιῶται) νὰ ζητήσων ἀπὸ τὸν Προβλεπτῆν τῇς τὴν συγχώρησιν διὰ ὅποιον φυγάδα, ἢ κατὰδικον ἤθελον. Αὐτὴ ἡ Βακχικὴ Πανήγυρις σώζεται καὶ ἕως τὴν σήμερον, καὶ ὀνομάζονται Ῥωσάλια.

Αὐτὰ ἦτον τὰ πλέον μικρότερα ἔξοδα, ὅπῃ οἱ Ἑνετοὶ ἐδαπανᾶσαν εἰς τῆς Παργίους. Ἄν δὲ ἐπαεισθῆσμεν τὰς ἀπείρους χάριτας, ὅπῃ ἐν καιρῷ πολέμων, καὶ χρείας τῆς ἐδίδον, θέλει εὐρομεν περισσotέραν πληρωμὴν ἀπ' ἐκείνῃ ὅπῃ ἤμπορᾷσε νὰ τιμηθῇ ὅλη ἡ τοποθεσία τῆς Πάργας * διότι τὰ παξιμάδια, βαρέτια, καὶ βολύμια ἦτον ἀνέξετα εἰς αὐτὰς, καὶ πλεσιοπάροχα, πολλοὶ δὲ ἐλάμβανον καὶ μισθός. Διὰ τῷτο καὶ πάντοτε τῆς ἐπαρακινῶσαν νὰ ἀφήσωμι ἐκεῖνον τὸν κινδυνώδη τόπον, καὶ νὰ μετοικήσων εἰς ὅποιον μέρος τῶν Κορφῶν θελήσων, ἢ εἰς τὴν Ἀντίπαξον Νῆσον (1).

(1) Ἀντίπαξον Νῆσον. Αὐτὴ κατὰ τὰς ἐγγράφους ἀποδείξεις, εἶναι τῶν Παργίων ἀπέχει δὲ μίλητα 18.

Ο γλυκὺς ὅμως καπνὸς τῆς Πατρίδος δυνάμει
ἄφηνε νὰ ξεμακρύνειν, ἀλλὰ τὸς ἔφευγε μὲ χη-
σὰς ἐλπίδας, καθὼς καὶ τὴν σήμερον.

Πολλαὶ φατεῖαι, ἡ ὀνομασία γυνεῶν ἦτον
εἰς τὴν Πάργαν, ἀλλ' ἀπὸ μίαν σφοδρὰν πα-
νικίαν ἐξολοθρεύθησαν γυνεαὶ δεκατέσσαρες,
ἔμειναν δὲ ἕως τὴν σήμερον αἱ ἀκόλαστοι δε-
καεπτέ. Δεσιλάτες, Βασιλάτες, Πετζαλάτες,
Δημολιτζάτες, Στανελάτες, Ζουλάτες, Μα-
νιάκιδες, Μαυροϊωαννίτες, Ἰδρομυνοί, Βέργι-
δες, Τζιορίτες, Ζεπανέοι, Παπύριδες, Λεμ-
πέοι, Βερβιτζιότες, Βρανάτες, καὶ Καλούλι-
δες (1).

Καθὼς ὁ Βενεζανὸς ἔγινε κύριος τῆς Πάρ-
γας, ἐβάλλθησαν οἱ γείτονες νὰ τὸς φθονῶν πε-
ρισσότερον, καὶ νὰ τὸς συχνοπολεμῶν. Οἱ Πάρ-
γιοι τοὺς ἀντισέκοντο ἀνδρείως, μάλιστα ὅπου
εἶχαν Αὐθιγὴν πλῆσιον, καὶ τὸς ἐπρόφθανεν
ἀπ' ὅλα τὰ ἀνάγκαια. Ἀπερνῶντας ἀρκετὸν διά-
στημα καιρῶ, ἀρχίσαν νὰ τὸς γειτονίζων καὶ οἱ
Ἀγαρίωοι, οἱ ὁποῖοι ἔπαχον νὰ τοὺς ἐξολο-
θρεύσων, πλὴν εἰς ὅσας πολέμους ἐσυγκρότη-
σαν, ματαίως ἐκοπίασαν, ἐπειδὴ ἡ τοποθε-
σία,

(1) Καλέλιδες. Ἐκ πάσης τῆς γυνεᾶς μία ὁλό-
κληρος φαμελία ἐκατέφευγε εἰς τὴν Πατρίδα, ὡς δὲ ἐλ-
πὸν ἐπὶ ἡμῶν ἐμφορῶν.

σία, καὶ μεγαλοφυχία τῆς Παργίων ἦτον δυσ-
κολονίκητα. Οἱ περισσότεροι, καὶ δυνατώτε-
ροι πόλεμοι, ὅπῃ ἐσυγκρότησαν εἶναι ἀπὸ ἐ-
κατὸν χρόνος καὶ ἐδώθον. Διότι ἐν ὅσῳ ἡ Ἡ-
πειρος ἐφύλαττε τὴν παῖσοπαράδοτον, καὶ ὁρ-
δόδοξον Ὀρησκεΐαν της, ὀλιγώτερα ἦτον καὶ αὐ-
τῆς τὰ βάρη, ἀφ' οὗ ὅμως πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς,
μὴν ὑποφέροντες τὴν τυραννίαν, ἐδέχθησαν τὸν
Μωαμεθισμόν, τότε ἠύξησαν οἱ γειτονικοὶ τοὺς
ἐχθροὶ, καὶ ἐν τούτοις ἔλειπε κάθε χρόνον ὁ
πόλεμος, πολλαῖς φοραῖς καὶ συχνότερα ὅ-
θον, διὰ τὰ φυλάττουσι τὴν ἐλδοθερίαν τους,
παρέβλεπον θανάτους, κακοπαθείας, ζημίας
πραγματειῶν, καὶ ἀφανισμὸς ὑποσατικῶν, ὅ-
πῃ οἱ Τῆρκοι συχνὰ τὰς ἐποροξενῶσαν. Ἐφθα-
σαν τὰ ἔλθον ἕως ἑξ̄ χιλιάδες μόνον Τῆρκοι
κατεπαύω της, ὄντες οἱ Πάργιοι τότε ἕως ἄνδρες
τετρακόσιοι. Τὴν σήμερον δὲν εἶναι περισσότε-
ροι ἀπὸ χίλιοι, ἄξιοι διὰ τ' ἄρματα. Ἦτον
πολλὰ τυχηροὶ εἰς τὰς πολέμους, ἐπειδὴ πάν-
ποτε τὰς ἀρχηγὰς τῆς στρατεύματος ἐφόνδον, καὶ
ἔπως ἐκαμναν ὅλον τὸ κράτος καὶ ἐφόγε ἔσο-
μασμένον, ἡ ὁποία αὐτὴ συνήθεια ἐπικρατεῖ
χεδὸν πάνποτε εἰς τὸ γένος τῆς Ὀθωμανῶν.
Ἐνας μόνον Πασᾶς με̄ χιλιάδας ἑξ̄ τοὺς ἐ-
πολιόρκησε διὰ μῆνας πέντε, καὶ μὴ δυνάμε-
τος τὰ τὰς κυριότης, ἀνεχώρησε. Φαίνονται ἀ-
κόμι σκαμμέναις ἡ Τελώταις ἐπάνω εἰς ταῖς
πέ-

πέτραις, ὅπερ ἐπαιζον οἱ Τέρκοι, ἤγαν ἐπάνω ἀπὸ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην.

Ταῦτα ἀπελάμβανον οἱ Πάργιοι ἀπὸ τῆς Βενετίας, καὶ τοιαῦτα ὑπέφερον ἀπὸ τῆς γειτόνους Τέρκους. Μ' ἔλον τῆτο οἱ Ἑνετοὶ ὠνόμαζον τῇ Πάργῃ τὸ αὐτὶ, καὶ τὸ ὀμμάτι τῆς Κορφῶν. Ἐλθόντες δὲ οἱ Γάλλοι τῆς ὑσέρησαν μὲν ἀπὸ τῆς χάριτας τῆς Ἑνετῆς, πλὴν πούς ἐξάλειψαν διὰ μῆνας δεκαοκτὼ τὸν γειτονικὸν φόβον. Ἀναχωρησάντων δὲ καὶ αὐτῆς, ἔπεσον πάλιν οἱ Πάργιοι εἰς χειροτέρες κινδύνους ἀπὸ τῆς πρώτης, ὡς ἀκολέθως φαίνονται.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι'.

Κυριεύωντας ὁ Ἀλῆ Πασᾶς τὴν Πρέβυζαν, καὶ προξενῶντας πόσιω ἄδικον εἰς αὐτῶν αἱματοχυσίαν, οἱ Σελιώται δ' ἐθὺς αἰδανέθηκαν κατὰ καρδὰ τὸν κίνδυνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον ὑποκείμενοι καὶ αὐτοὶ νὰ καταπτήσουν, αὐτὸν δὲν ἐπορονοῶσαν, καὶ προελάμβανον τῇ ἀσφάλειαν τῆς. Ὅθεν τῇ δολέτρῃ ἡμέρῃ ἐξέξαν εἰς τῇ Πάργῃ, καὶ ἐσυμβελόθησαν πᾶ ὅσα ἔπαρεπε νὰ ἀκολεθήσεν συμφώνως, διὰ νὰ φυλάξεν τῇ ἐλδοφείαν τους, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἔμελλε νὰ κινήθῃ ἐναντίον τῆς Σελίης, καὶ Πάργας, καθὼς μὲ τῇ ρήθησομένῃ γεφύῳ του

τὸ

τὸ ἐφάνερωσε τῷ ἰδίῳ ἡμέραν. Οἱ Πάργιοι λοιπὸν ἐνώθησαν δ' αὖθις μετὰ τῷ Σελιώτῃ κάμνοντας δεσμὸν ποιῆτον· ὅτι εἰ μὲν ὁ ἐχθρὸς ἔλθῃ ἐναντίον τῆς Πάργας, οἱ Σουλιῶται νὰ σείλῃν τριακοσίους στρατιώτας μέσα, καὶ ὅταν ἤθελον ἀρχήσῃ ὁ πόλεμος, νὰ ἔλθῃν καὶ ἄλλοι πεντακόσιοι ἀπὸ τὰ ὀπίσθην, διὰ νὰ τὸν βάλῃν εἰς τὴν μέσῳ. Εἰ δὲ πάλιν ἤθελον ὀρμήσῃ ἐναντίον τῷ Σελίῳ, οἱ Πάργιοι νὰ εἶναι ὑπόχρεοι νὰ τοὺς προφθαίνουσι μόνον ἀπὸ φεσέκια, καὶ ξοφάς. Ἄν λοιπὸν ὁ Πασᾶς κατὰ τὰ ρηθισόμενα γράμματά του ἤθελε κάμῃ καὶ τὸ κίνημα ἐναντίον τῆς Πάργας, ἤθελε πληρώσῃ πενταπλάσιον τὸ ὅσον ἀδῶν αἷμα εἶχε παρὰ ὀλίγα χύσῃ εἰς τὴν Πρέβυζαν. Ἐπειδὴ ἡ τοποθεσία τῆς Πάργας εἶναι τόσο ἐπιτίθειος διὰ τὴν στενότητα, καὶ δυνατὴ διὰ νὰ περικυκλωθῇ εἷας ἐχθρὸς, καὶ μάλιστα πολύστρατος, ὥστε ἤθελε μείνῃ εἷας θαῦμα, ἀνὰ ἀπὸ τοὺς ἑκατὸν ἤθελε γλυτώσωσι μόνον δέκα.

Αὕτῃ ἡ συμφωνία δὲν ἀργοπόρησε νὰ φθάσῃ εἰς τὰ αὐτὰ τῷ Πασᾶ, καὶ ἀρκετὰ νὰ τὸν παραίξῃ. Ἀλλὰ μὲν ὅλον τὸ δεῦρ' ἐπαυσε ἀγωνιζόμενος μετὰ παντοίους βόπας διὰ νὰ κυριεύσῃ τὴν Πάργαν, ἀνὰ ἥτον δυνατὸν χωρὶς πόλεμον· καὶ ἰδὲ οἱ τρόποι, τὰς ὁποίας ἐμεταχειρίσθῃ, ἀρχιζῶντας ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν
ἔπε

ὅπῃ ἐκνεύουσε τὴν Πρέβυζαν, καθὼς ἡ ἀπό-
λυστος Ἐπιστολή τε φαίνεται.

Ἀπὸ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ.

„Εἰδῆσις πρὸς ἐσᾶς τοὺς Παργιώτας, ὅτι
„ἐβεβαιωθήκετε ὁ πόλεμος, ὅπῃ ἔγινε σήμε-
„ρον, καὶ ἐζάπαυσα (ἐκνεύουσα) τὴν Πρέβυ-
„ζαν. Διὰ τῆτο γιὰ ὅπῃ σᾶς γράφω, καὶ σᾶς
„δίδω τὴν εἰδῆσιν· ὅτι μαῦταμ (ἔσωντας)
„ὅποῦ εἴσε γειτόνοι, ἐγὼ πόλεμον μετ' ἐσᾶς
„δὲν θέλω, μόνον νὰ κινήσετε δύο ἑῖς νο-
„μάτοι νὰ ἔλθετε νὰ κεντυδιάσωμεν (νὰ συ-
„νομιλήσωμεν), καὶ νὰ γίνητε τῷ Βασιλέως
„με· καὶ ὅτι νιζάμι (διοίκησιν πολιτικῶν)
„θελήσετε, νὰ σᾶς δώκω. Ἀμὰ δὲν θέλετε,
„νὰ ξέρετε πῶς ἔχω καὶ μετ' ἐσᾶς πόλεμον, καὶ
„τὸ κείμενον λαιμόν σας.

Πρέβυζα. Γ'. Ἀξάμι (ἑσπέρ.) 1798. Ὀκτωβ. 12.

Εἰς αὐτὴν τὴν Ἐπιστολὴν δὲν τῷ ἔκαμαν
καμμίαν ἀπόκρισιν οἱ Πάργιοι, ἀλλ' ἠτοίμα-
ζον τὰ ἄρματα τῆς μαζὺ μὲ τῆς Φραντζέζους,
καὶ Σελιώτας, διὰ νὰ τὸν πολεμήσεν, αὐτὸν ἤθε-
λεν ἔλθῃ. Αὐτὸς βλέπωντας τὴν σιωπὴν τῆς,
μετὰ ἡμέρας τέσσαρας τῆς ἔγραψε πάλιν τὴν
ἀκόλουθον.

Ὁρισμὸς τῷ ὑψηλοτάτῃ Ἀλῆ Πασᾶ.

„Εἰς ἐσᾶς Παργιώτας, ἄλλο δὲν σᾶς γρά-
„φω,

„Φω, μοναχὰ καὶ ἄλλω φορὰν σᾶς ἔγραψα,
 „καὶ δεὺν ἐβάλετε αὐτὶ εἰς τὰ λόγια μου, μό-
 „νον σέκεσθε μαρτυροῦντες (ὑπερήφανοι), καὶ
 „αὐτὸ τὸ μαρτυρήκει δεὺν σᾶς βγαίνει σὲ καλὸ,
 „μὲ τὸ νὰ ἔχω κατὰ ἄλλαις δαλιαῖς ἀλλοιοῦτι-
 „καις. Ἐγὼ δεὺν θέλω τὸν χαλασμόν σας,
 „μόνον νὰ ἤμεσεν γειτόνρι, καθὼς ἤμασεν,
 „καὶ τὸ μεράμιμα (ἡ θέρμησις μου), ἔτε γὰρ
 „νὰ σᾶς χαλάσω εἶναι, ἔτε Τέρκας νὰ σεί-
 „λω αὐτῶ, μόνον νὰ διώξετε, καὶ νὰ σκοτώ-
 „σετε τοὺς Φραντζέζους, ὅπου εἶναι αὐτῶ, καὶ
 „σᾶς σέλλω τὸν Χασαν Ἐφέντη, καὶ σᾶς κα-
 „βεντιάζει τὰ πάντα σοματικά. Ὅχι ἄλλο.

Πρέβυζα. 16. Ὀκτωβρεῖς 1798.

Βλέποντες καὶ δευτέραν του Ἐπιστολὴν δευ-
 τὴν ἔκαμαν τὴν ἀκόλουθον ἀποκρισιν.

Ὑψηλότατε Ἀλῆ Πασᾶ σὲ προσκυνοῦμεν.

„Ἐλάβαμεν τὰ δύο σε γράμματα, καὶ ἐχά-
 „ρημεν διὰ τὴν ὑγείαν σας. Τὴν ὑποταγὴν ὁ-
 „πῶ ζητεῖς ἀφ' ἡμᾶς, εἶναι δύσκολον νὰ τὴν
 „ἀπολαύσῃς· ἐπεὶ δὴ τὰ ζωντανά σου παρα-
 „δείγματα μᾶς παρακινεῖν ὅλους εἰς τὸν ἐνδο-
 „ξον, καὶ ἐλδέσθαι θάνατον, καὶ ὅχι ποτὲ εἰς
 „τὸν ἀτιμον, καὶ τυραννικὸν ζυγόν.

„Μᾶς γράφεις νὰ διώξωμεν, καὶ σκοτώσω-
 „μεν τοὺς Φραντζέζους. Τοῦτο ὅχι μόνον δεὺν
 „ἤμπορεῖμεν νὰ τὸ κάμωμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἡμ-

„πο-

„ πορεύσμεν, πάλιν ἤθελε τὸ ἀποφύγωμεν
 „ ὅτι ἡ Πατερίς μας ἔχει τέσσαρας αἰῶνας, ὅ-
 „ πῃ καυχᾶται εἰς τὴν καλλύτης ἐμπιστού-
 „ νῳ, τὴν ὁποίαν πολλάκις καὶ μὲ τὸ αἷμα
 „ τῆς ἐδιαφρόντισε. Πῶς λοιπὸν πέρα ἡμεῖς
 „ νὰ ἀμαυρώσωμεν τὴν δόξαν, καὶ ὑπόληψιν
 „ τῆς; Ποτέ.

„ Τὸ νὰ μᾶς φοβερίζῃς πάλιν ἀδίκως, εἶναι
 „ εἰς τὴν ἔξοσίαν σε, πλὴν οἱ φοβερισμοὶ δὲν
 „ εἶναι ἴδιοι τῶν μεγάλων ἀνθρώπων· καὶ τὸ
 „ ἄλλο, ἡμεῖς δὲν ἐγνωρίσαμεν ποτὲ τὸ χῶμα
 „ τῶν φοβερισμῶν, ὅσον ἐσυνηθίσσαμεν τὸν ἐνδο-
 „ ξον πόλεμον διὰ τὰ δίκαια τῆς Πατερίδος.

„ Ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, ἡμεῖς ἔτοιμοι, ἢ
 „ ὥρα φροσμύεται, διὰ νὰ δοξαθῇ ὁ νικητής.
 „ Καὶ ὑγίαινε.

Πάργα. 16. Ὀκτωβρίου. 1798.

Πρὶν νὰ στείλῃ τὴν ρηθεϊσαν Ἐπιστολὴν ἐ-
 παρρησίασαν εἰς τὰς Φραντζέζας τὰ δύο γεάμ-
 ματα τῆ Πασσᾶ, καὶ τὰς ἐβεβαίωσαν, ὅτι νὰ
 μὴ ἔχῃ καμμίαν ὑποψίαν δι' ὅσα αὐτὸς ἐ-
 γεγενησέν. Οἱ Φραντζέζοι ἐπαίνεσαν τὴν ἐμπι-
 στοσύνην, καὶ μεγαλοφυχίαν τῆς, καὶ τὰς ὑπο-
 χέθησαν νὰ συναποθανῇ, ἀν' ἑλθῇ ὁ ἐχθρός.
 Οἱ Πάργιοι ὁμῶς γνωρίζοντες ὅτι ἐξ αἰτίας
 τῆς ἡμπορεῖν νὰ ἀκολουθήσῃ κινδυνώδεις πε-
 ρειάσεις εἰς τὴν Πατερίδα τῆς, τὰς ἐπαρακίνη-
 σαν νὰ ἀπεράσῃ εἰς τὰς Κορφάς, βεβαιώνοντές

τῆς,

της, ὅτι ἡ Ῥωσοθωμανικὴ ἀρμάτα ἔφθασε, καὶ αὐτοὶ ἐνδεχόμενον νὰ πιαθῶν σκλάβοι, καὶ ἡ Πατεῖς της νὰ λάβῃ φθορὰν ἀπὸ τὸν πόλεμον τῆς Θαλάσσης. Πρὸς τέτοις καὶ ὁ Πασᾶς ἐπειτα δὲν ἔχει κανένα δίκαιον νὰ τὴν κινδυνεύσῃ. Ταύτῃ τῇ συμβαλὼν τῇ ἐδέχθησαν εὐχαρίσως, καὶ τῇ ἰδίᾳ νύκτι ἀνεχώρησαν διὰ Κορφεῶς μὲ εἰρήνην. Δύω ἡμέρας πρὶν τῆς φυγῆς αὐτῆς, καὶ ἀποκρίσεως τῇ Πασᾶ, εἶχαν σείλῃ κρυφίως ἀνδρώπες εἰς τὸν σόλον, (ὅς τις εἶχε φθάσῃ εἰς Ζάκυνθον) διὰ νὰ λάβουσι τὸ σκέπος τῆς Βασιλείων ἀπὸ τοὺς δύο Ναυάρχους Οὐσακὸφ, καὶ Καδὶρμπεῖ. Πρὶν δὲ φθάσεν οἱ ἀπεσταλμένοι, ὁ Πασᾶς τὴν ἀπεκρίθη εἰς τὸν ἀκόλουθον ῥόπον.

Ὁρῶντος τῇ ὑψηλοτάτῃ Ἀλῇ Πασᾶ.

„Εἰς ἐσᾶς Παργιώτας, ἄλλο δὲν σᾶς γρά-
 „φω, μοναχὰ τὸ χαρτί (τὸ γράμμα σας),
 „ὅπως μὲ ἐσεῖλετε εἶναι ἀτζαμήτικον (ἀμα-
 „θέτατον), καὶ μαγερικόν (ὑπερήφανον),
 „καὶ δὲν εἶναι φρόνιμον χαρτί, καὶ ἡ γνώσις
 „ἀκόμι δὲν ἦρθεν εἰς τὸ κεφάλι σας. Καὶ τῇ-
 „πο σᾶς λέγω ὅπως ἐλάτῃ νὰ κάμετε, καθὼς
 „οὐρίζει ὁ Θεός, ὅτι ἐτέταται ἡ δαλιαῖς εἶναι ἀ-
 „πὸ τὸν Θεόν, καὶ ὅχι ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων.
 „Καὶ αὖ θέλετε νὰ ἡμαστέ γειτόνοι, κάμετε
 „καθὼς σᾶς γράφω, ἀμὰ δὲν θέλετε, τὸν
 „Θεόν

„ Θεὸν σὰς βάζω χαβαλὲ (ἤτοι βάρος), κὶ
 „ τὸ κείμεν εἰς τὸν λαιμόν σας, διὰ ἐκεῖνο ὅπερ
 „ ἔχει νὰ γένη ἐξ ἀποφάσεως. Ὁ καιρὸς περ-
 „ νάει, ὁ κόσμος (τὸ σράτλμα) μαζώνεται,
 „ κὶ ὕστερον δὲν ἔχω τίποτε εἰς τὸ χέρι μου.
 „ Ἄν θέλετε, ἐλάτε εἰς τὴν λόγυσσας (εἰς τὸν
 „ εἰσὶν σας), κὶ ἀκαρτερῶ ἀπόκεισίν σας μὲ
 „ τὸν Χασαὺ Ἐφέντλιν.

Πρέβυζα. Ὀκτωβρεῖς 19.

Τῇ δολιτέρᾳ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν περιλαβὴν ταύ-
 της τῆς ἐπιστολῆς, ἔφθασαν κὶ οἱ ἀποσταλνύ-
 τες ἀπὸ τὸν σόλον, καὶ ἔφεραν χαροποιὰς εἰ-
 δήσεις, ὅτι τὰς ἐδέχθησαν ἐγγραφῶς ὑποκάτω
 εἰς τὰς βασιλικὰς διαφεντεύσεις, κὶ εἰς τὸ ἐ-
 ξῆς δὲν θέλει ἔχειν ὑποψίαν ἀπὸ κανένα ἐχ-
 θρόν. Φαίνεται ὅπως τέτοις νὰ ἐπαραπονέθη-
 σαν οἱ ἀπεσταλμένοι εἰς τὸν Οὔσακόφ, κὶ Κα-
 δίρμπεϊ, ὅτι τοὺς κινδυνώνει ὁ Ἀλῆ Πασᾶς.
 Ὁ δὲν εἰς τὸ γράμμα ὅπερ τὰς ἔδωκαν, ἔγρα-
 φαν ὑποκάτωθεν οὕτω. „ θέλετε ἐμπιστέθῃ
 „ καὶ τὸν Ἀλῆ Μπέϊ “ ἡγουμν δότε πίσιν εἰς
 αὐτὸν, καὶ δὲν ἔχετε φόβον. Οἱ Πάργιοι διὰ
 νὰ μὴ φανῶν παρήκοοι, ἐμεταχειρίσθησαν μίαν
 μικρὰν δοκιμὴν, καὶ ἔστειλαν ἀνδράπεις εἰς τὴν
 Πρέβυζαν, διὰ νὰ τῇ προσφέρωσι μόνον μίαν
 φιλικὴν προσκυῶσιν, κατὰ τὴν ἐπιδείξασθαι,
 κὶ ἰδεῖν τὸ ἀκόλθετον γράμμα, τὸ ὁποῖον ἡ Πα-
 τρεὶς εἰς τὰς ἀπεσταλμένους ἐγχείρισεν.

„ H-

Ἡμεῖς οἱ κάτωθεν γεγραμμένοι προεσοῦ
τῆς Πάργας βλέποντες τὰ παρόντα περὶστατικά
τῆς Πατείδος μας, τὰ ὅποια ἔρχεν ἀναμεταξύ
ἡμῶν, καὶ τῷ Ἀλῆ Πασᾶ, διὰ τὸτο ἐκλέξαμεν,
καὶ ἀποφασίσαμεν ὅλοι συμφώνως τῆς συμπα-
τειώτας μας Κυεῖους Νικολὸν Πετζάλλω, Δη-
μᾶκω Δεσίλα Μάστρακα, Ἀθανάσιον Παν-
τζα, καὶ Πανταζῆ Βασιλᾶ, διὰ τὸ ἀπεράσεν εἰς
Πρέβυζαν, καὶ νὰ παρρήσιασθῇ εἰς τὸν Ἀλῆ
Πασᾶ, ὡς ἐκ μέρος ὅλης τῆς Πατείδος, προσ-
φέροντες εἰς αὐτὸν μίαν φιλικὴν προσκυώσιν,
ὡς ἐπροσάχθημεν ἀπὸ τοὺς δύο Βασιλικούς
Ναυάρχους Οὐσακόφ, καὶ Καδὶρ Μπέϊ. Ἄν
δ' ὅξεναντίας ὁ ρηθεὶς Πασᾶς δὲν ὄχαιρεση-
θῇ ὡς ἀνωθεν, ἀλλ' ἤθελε τοὺς εὐνοχωρήσῃ
μὲ κίνδυνον ζωῆς των, διὰ νὰ δεχθῇ, καὶ ὑ-
πογράψῃ κακῶς τινα συωθήκω διὰ τὴν Πα-
τείδα μας, ἡμεῖς ὅλοι συμφώνως (διὰ τὸ ἀπο-
φύγῃ τὸν θάνατον) τοὺς δίδομεν τὴν ἄδειαν
νὰ τὸ μεταχειρισθῇ ἀνεμποδίτως· ἐπειδὴ αἱ
τοιαῦται συωθῆκαι δὲν θέλει ποτὲ λάβῃ τό-
πον, ἔτε ὑπόληψιν· καὶ ἔτις ὑπογραφομεθα.

Πάργα. τῇ 17. Ὀκτωβρίῳ, 1798. Ε. Π.
Γιαννάκης Δεσίλα Μάστρακα.

Νικολὸς Δεσίλας Τζέκος.

Ἀναστάσιος Βασιλᾶς.

Γρηγόριος Βασιλᾶς.

Δημήτριος Μασοροσπεῖρε Πετζάλλης.

ἈΔα-

Ἀθανάσιος Πετζάλης.
 Δημήτριος Μαυρογιαάνης,
 Γιαννης Μανιάκης.
 Παναγιώτης Ζέλας.
 Νικολός Βερβιτζιότης,
 Ἀντώνιος Βέργος.
 Ἀθανάσιος Κορκοτζάκης.
 Βαγγέλης Κάφνης.
 Γιαννης Ζέρης.

Λαβόντες οἱ Πρέσβεις εὖα τοιοῦτον γράμμα
 ἀπὸ τὴν Πατείδα δι' ἀσφάλειάν τε, καὶ πορὸ-
 θύντες εἰς Πρέβυζαν, ἐπαρρησιάθησαν εἰς τὸν
 Πασιᾶ. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἐδέχθη κατ' οὐδένα
 ῥόπον ἐκείνῳ τῷ προσωρινῷ προσκύνησιν,
 ἀλλὰ τὸς ἐβίασεν, ὅτι νὰ παραδώσεν τὴν Πα-
 τείδα τοὺς ἐγγράφους εἰς αὐτὸν, ὡς πληρεξέ-
 σιοι ὅπου ἐσάλησαν, καὶ μὲ ἐκείνας τὰς συμ-
 φωνίας, τὰς ὁποίας αὐτὸς θέλει. Εἰς μίαν
 τοιαύτῃ κινδυνώδῃ περὶσασιν ὁ Δημάκης Δε-
 σίλα Μάστρακας ἐδείχθη γενναϊότερος ἀπὸ τὸς
 ἄλλας συνῆφες τε, ἀνταποκρινόμενος μὲ ἀφο-
 βίαν εἰς τὸν Πασᾶ διὰ τῷ διαφρονήσιν τῆς
 Πατείδος του. Τέλος πάντων βλέπων ὅτι ἦτον
 δύσκολον νὰ ἀποφύγῃ τὸ ζήτημά τε, τῷ λέγει
 ἔγω· „ Πασᾶ μου, ἡμεῖς ὑπογράφομεν ἐκεῖνα,
 „ τὰ ὁποῖα ζητεῖς ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλ' ἡ Πατεῖς,
 „ ἔξωρε, ὅτι τὰ ξεγράφει· ἐπειδὴ αὐτῷ τῷ
 „ ἄδειαν δὲν μᾶς τῷ ἔδωκεν “. Ὅντες λοι-
 πόν

πὸν βεβιασμένοι, καὶ ὑποκάτω εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ὑπὲρ ἔγραφον τὰς κάτωθεν συμφωνίας.

Πρέβυζα. 21. Οκτωβρίου 1798.

„ Διὰ τοῦ παρόντος δηλοποιεῖται, ὅτι ἡμεῖς
 „ οἱ ἐγκάτοικοι τῆς Πάργας, ἀφ' οὗ ἐπληρο-
 „ φορήθημεν, ὅτι ἐκράχθη ὁ διὰ ξηρᾶς, καὶ
 „ θαλάσσης πόλεμος, καὶ ἐγένον ἀπόφασις κα-
 „ τὰ τῆς Φραντζέζων νὰ διωχθῇ ἀπὸ τὸν Λε-
 „ βάντε, ὁ δὲ ὅπως ἐπλησίασεν ὁ βασιλικὸς
 „ στόλος εἰς τοῦτα τὰ νερά, μόνοι μας ἐδιώξα-
 „ μεν τὰς Φραντζέζας ἀπὸ τῆς περιοχῆς μας,
 „ καὶ ἐμείναμεν ἐλδύθεροι. Ἐπειτα ἀφ' οὗ ἐ-
 „ πληροφορήθημεν, ὅτι τὸ ὑψηλὸν, καὶ κρα-
 „ ταῖον Δοβλέτι τῆς Ἀλῆς Ὀσμᾶν με προσκυνη-
 „ τὸν Φερμάνι μᾶς προσκαλεῖ εἰς τὴν ὑποτα-
 „ γὴν, καὶ προσασίαν τε, καὶ ἐδιώκεισε δι' αὐ-
 „ τὸ τοῦτον τὸν ὑψηλότατον Ἀλῆ Πασᾶ Βελῆ
 „ τῆς Ἰωαννίνων, Σερασκέρην εἰς τὰ διὰ ξη-
 „ ρᾶς στρατεύματα, ἐπήγαμεν καὶ ἐπροσκυνή-
 „ σαμεν τῇ ὑψηλότητι του εἰς Πρέβυζαν ὡς
 „ αὐθροπον βασιλικὸν, καὶ δυνάμει τῆ παρόν-
 „ τος μας ἐνυπογράφου ρεάμματος ὑποτάττομεν
 „ τὸν ἑαυτὸν μας ἀντάμα μὲ τὸ Κάστρον, καὶ ὁ-
 „ λῶν τὴν περιοχὴν τῆς τόπας μας, εἰς τὰς πό-
 „ δας, καὶ προσασίαν τῆς ὑψηλῆς Δοβλετίε, μὲ
 „ τὰ κατωτέρω προνόμοια, ὅπως ἡ ὑψηλότης τε
 „ ὡς ἐπίτροπος πληρεξούσιος τοῦ ὑψηλοῦ Δο-
 „ βλετίου μᾶς ἐσυμφώνησε, καὶ μὲ τὴν ἰδίαν

„ του ὑπογραφῶν , καὶ σφραγίδα μᾶς ἐβε-
βαίωσε .

„ Α΄. Ὁ τόπος μας ἡ Πάργα νὰ δίδῃ κατ' ἑ-
τος εἰς τὸ ὑψηλὸν Δοβλέτι διὰ κάθε λογῆς
„ δόσιμον φλωρία πολιτικά ζέρια διακόσια ,
„ καὶ ὅχι ἄλλο τίποτες περισσότερον , ἥτοι νὰ
„ εἶναι ἐλδύθεροι ἀπὸ κάθε ἄλλο βάρος , πᾶ
„ ὅποια νὰ δίδωνται εἰς κάθε ἑξῆς χρόνους ,
„ καὶ ἔχοντας ἐγγράφως ἀπόδειξιν ἀπὸ τὸν τό-
„ πον , οἱ κάτοικοι τῆς Πάργας νὰ μὴ ἐνο-
„ χλοῦνται εἰς κανένα μέρος τῆς ἐπικρατείας
„ τῆς ὑψηλοῦ Δοβλετίου ἀπὸ Χαρατζίδες , καὶ
„ Κολτζίδες των .

„ Β΄. Παντιέραν νὰ ἔχῃ ὁ τόπος εἰς τὰ καί-
„ κια τῶν Τέρκιων , καὶ εἰς τὸ Κάστρον νὰ εἶ-
„ ναι ἡ Τέρκιη , καὶ τῆς τότε αὐτάμα , καὶ εἰς
„ ταῖς σκάλαις , ὅπῃ πηγαίνουν οἱ πραγματώ-
„ ται Παργινοὶ νὰ μὴ ἔχεν νὰ δίδεν ἔξω τὸ
„ Βασιλικὸν Γκιμπρεκι τέια πᾶ ἑκατὸν μόνον ,
„ καὶ ὅχι ἄλλο τίποτες περισσότερον , καὶ νὰ κά-
„ μεν τὸ ἀλυσβερῆσι τῆς ἀνδρόχλητα , καὶ σερ-
„ πέστια (ἥτοι ἐλδύθερα) .

„ Γ΄. Ἡ Διοίκησις τῆς τότε νὰ εἶναι Ἀραιο-
„ κρατικὴ ἐπαύω εἰς τὰς ἐντοπίαις , καὶ οἱ ἴδιοι
„ κάτοικοι νὰ ἔχεν καὶ τὰ ἄρματα εἰς τὴν ἐξ-
„ σίαν τῆς διὰ τῶν φύλαξιν τῆς τότε .

„ Δ΄. Τῆρκοι μέσα εἰς τῶν Πάργαν νὰ μὴ
„ ἡμπορῶν νὰ κατοικήσεν , μήτε νὰ ἐμβαίνουν

„ μέσα ἄρματωμένοι νὰ ἐνοχλοῦν τὸν τόπον ,
„ ἀλλὰ αὐτὸν ἔχεν δεσποῦντες νὰ ἀπερνῶν ὡς με-
„ σαφίειδες .

„ Ε'. Τὸ σύνορον τῆς Πάργας νὰ σταθῇ ,
„ καθὼς ἦτον καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆ Βενεζανῆς ,
„ καὶ ὁ καθ' ἑαυτὸς ἀπὸ τῆς κατοίκου νὰ ὀξου-
„ σιάζῃ ὡς καὶ πρότερον τὰ ἰδιότης κτήματα .

„ Γ'. Ὁ Πασᾶς τοῦ Δελβίνου μὲ πρόφασιν
„ ὅτι νὰ εἶναι ἡ Πάργα Σαντζάκιτου (1) νὰ
„ μὴν ἔχῃ νὰ τῆς ἐνοχλῇ μὲ κανένα ἔθρονον ,
„ ἀλλὰ νὰ εἶναι ἡ Πάργα ὑπὸ τῷ προστα-
„ σίαν , καὶ διαφεντόσιν τοῦ ὑψηλοτάτου Γιανῆ
„ Βαλεσῆ Ἀλῆ Πασᾶ , διὰ νὰ τοὺς διαφεντόνῃ
„ ἀπὸ τῷ ἐνόχλησιν τῶν γειτόνων , καὶ εἰς κα-
„ θεῖ ἄλλω σκέπῃ , καὶ περὶσσειν .

„ Ζ'. Ὑπόχονται οἱ Παργινοὶ διὰ νὰ φυλά-
„ ξουν καὶ πόρτα , καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα
„ ἀκραν πῖσιν , καὶ σαδεκάτι (ὑποταγὴ) εἰς
„ τὸ ὑψηλὸν Δοβλέτι , καὶ παρακαλῶν τὸ ἔλεος
„ τῆς Κρατικῆς Βασιλείας , διὰ νὰ τῆς ἐπικυ-
„ ρώσῃ τὰ ἀνώτερω φρονόμοια μὲ ἔγγραφον βα-
„ σιλικὸν προσκυνητὸν ὀρισμὸν , τὰ ὅποια αὐ-
„ τὰ κατὰ τὸ παρὸν μᾶς ἐπικύρωσε μὲ τῷ
„ ὑπογραφῶν , καὶ σφραγίδι τοῦ ὁ ὑψηλοτάτος

„ Α-

(1) Σαντζάκιτς . Κυρίως ἡ Παντιέρα· δηλοῖ δὲ καὶ
ὅλῳ τῷ Ἐπικράτει .

„ Ἀλλ' Πασαῖς Ἐφεσίταις μας, ὡς ἀπὸ μέρους τῆς
 „ ὑψηλῆς Δοβλετίης Πληρεξέσιος, καὶ ἡμεῖς οἱ
 „ Βεκίλιδες (Ἐπίτροποι) τῆς Πάργας, οποῦ
 „ μὲ τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην τῆς Ἁρ-
 „ τας, ἀξιόπιστον ἐγγυητὴν τῇ ἀνωτέρῳ, ἤλθα-
 „ μεν ἀπὸ τὸν τόπον μας τὴν Πάργαν πληρε-
 „ ξέσιοι δι' αὐτὸ τοῦτο, καὶ ἐβεβαιώσαμεν τὰ
 „ ἴδια Κεφάλαια μὲ ταῖς ὑπογραφαῖς μας διὰ
 „ διωκεῖν εὐδειξιν, καὶ ἀσφάλειαν. Πρὸς τέτοις
 „ ὑποχόμεθα ὅπου πῶρα καὶ διὰ πάντοτε νὰ
 „ γνωρίζωμεν τὴς ἐχθρῆς τῆς ὑψηλῆς Δοβλετίης
 „ διὰ ἐχθρῆς ἐδικῆς μας, καὶ μὲ τὴν δυνάμιν,
 „ ὅπως ἔχει ὁ τόπος μας νὰ τὴς κυνηγῶμεν, καὶ
 „ μὲ κανένα ἑόπον νὰ μὴ τὴς ζυγώνωμεν εἰς
 „ τὰ σωόρά μας, οὔτε νὰ τοὺς δίδωμεν καμ-
 „ μίαν βοήθειαν (1).

Τόπος
 τῆς Βόγας.

Ὡς διωρισμένος, καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη διὰ
 τὸν συβασμὸν τῇ ἀνωτέρῳ Ἰγνάτιος ὁ Μητρο-
 πολίτης τῆς Ἁρτης, βεβαιῶ.

Νικολὸς Πετζάλης βεβαιῶ τὰ ἀνωθεν.

Παν-

(1) Ἡ εὐνοία τὴ ἀπέβλεπε πρὸς Σελιώτας.

Πανταζῆς Βασιλᾶς βεβαιῶ τὰ ἀνωθεν.
 Δημάκης Δεσίλα Μάστρακα βεβ. τὰ ἀνωθεν.
 Α΄ Θανάσης Δεσίλα Παύτζα βεβ. τὰ ἀνωθεν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Α΄.

Αφ' ἧς ὑπέγραψαν τὰ ρηθόντα κεφάλαια τῆς συμφωνίας, τὴς ἔδωκεν ὁ Πασιᾶς εἷς ἐδικόν τε Τῆρπον μαζύτης, διὰ νὰ βάλῃ τὴν Τέρπικλῳ σημαίαν ἐπαύω εἰς τὸ Κάστρον, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ· ἀλλὰ φθάνοντας εἰς τὸν Λιμένα τῆς Πάργας, πρὶν νὰ εὕρην ἀπὸ τὸ πλοῖον, ἔμαθον ὁ λαὸς τὰ γεγονότα, καὶ ἐν τῷ ᾧμα ἀρματώθησαν ὅλοι, καὶ ἔβρεξαν νὰ θανατώσεν καὶ τὴς ἀπεσαλμύνης, καὶ τὸν Τῆρπον, καὶ ἄλλοι ἐφύλαττον τὸ Κάστρον, διὰ νὰ μὴν ἔμβῃ τινὰς νὰ ὑψώσῃ τὴν σημαίαν τοῦ Πασιᾶ. Ἡ ὁρμή τοῦ λαοῦ ἔκαμε τὴς ἀπεσαλμύνους νὰ κρυφθῇ εἰς τὴς ἐλαιῶνας, καὶ χαντάκια, τὸν δὲ Τοῦρπον, ὅχι μόνον τὴν σημαίαν νὰ κρύψῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν χεδὸν τὴν ἀναπνοῦντε ὀλίγον ἔλειπε νὰ τὴν ὑστερηθῇ. Ἐπαύω δὲ εἰς ἐκεῖνον τὸν θόρυβον εἶπεν εἰς τὸν λαὸν μὲ εἷς βλέμμα τρομασμένον, καὶ μισαποθαμμένον τὰ ἀκόλουθα· „ Πάργιοι, τί ἔχετε μαζύμε; ἐγὼ εἷας „ δοῦλος ἀπεσαλμύνης εἶμαι, δύνε με θέλετε; „ πηγαίνω ὀπίσω. Ἐγὼ εἰς παλαιὸν χωρίον „ καινέριαν συνήθειαν δυνάμηνω “. Αὐτὰ λέγων-

γωντας ἐκαταπαράυνε τὸν λαὸν, καὶ μάλιστα ὅ-
πῃ ἦτον μόνος. Καθήσας δὲ ἡμέρας δέκα μὲ
σκοπὸν διὰ τὰς τῆς ὀργανίσης, ἔφυγεν ἄπρακ-
τος, ἐπειδὴ ἐκατάλαβεν ὅτι τὸν ἐπειρηγέσσαν
ὅλοι λέγοντές τω, ὅτι οἱ μεθυσμένοι μόνον δὲν
θέλουν τὸν Ἀλῆ Πασᾶ, εἰς καιρὸν ὅπου ὅλοι
ἔπαχον ἀπ' αὐτῷ τὴν μέθην τῆς τορὸς ἐκεί-
νον ἀνυποταγῆς.

Πεὶν ὁ ἀναχωρήσῃ ὁ Τέρκος, ὁ Πασᾶς βλέ-
πωντας τὴν ἀργοποιίαν του, καὶ μανθανώντας
τὰ γεγονότα, ἔστειλεν ἐπίτιδες μίαν βάρκαν τῇ
καὶ τὸν ἐπῆρσεν· εἶχε δὲ συστροφόμενόν τε καὶ τὴν
κάτωθεν Ἐπιστολίῳ τε τορὸς τῆς Πρέσβεις.

Ἀπὸ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ.

„Εἰς ἐσᾶς Παργινοὶ, Νικολὸ Πετζᾶλη, καὶ
„Δημάκη Δεσίλα Μάστρακα, καὶ Ἀθανάση Δε-
„σίλα Ἰωάννης, ἄλλο δὲν σᾶς γράφω μοναχὰ
„ἐγὼ ἔστειλα τὸν ἀνδρωπόν με αὐτῷ, καὶ ἔχει
„ἐπτα, ὀκτὼ ἡμέρας, καὶ ἀκόμι δὲν ἐφάνηκε
„να γυρίσῃ ὀπίσω, καὶ γὰρ ὅπῃ σέλνω τὴν
„βάρκαν με διὰ τὰ τὸν πάρη. Ὅχι ἄλλο, καὶ
„ὕγιαίνετε.

Πρέβυζα. Νοεμβεῖς 6. 1798.

„Μάδαμ (ἔσωντας) ὅπῃ δὲν ἐφάνηκε να
„ἐλθῇ ἔως τώρα, ἐμβῆκα σὲ σεμπεχέ (ὑπο-
„ψίαν), καὶ διὰ τῷτο ἔστειλα τὴν βάρκαν με
„να τὸν πάρη.

Εἰς

Εἰς ταῦτῳ τῷ Ἐπισολῷ δὲ τῷ ἔδωκαν
 αὐτοῖς τῷ ἀπόκρισιν. Αὐτοὶ δὲ πληροφορη-
 θείς ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον τε ὅλα τὰ συμβαίντα,
 ἄρχισε νὰ μεταχειρίζεται κολακίας, ἐλαφρὺς
 φοβερисμὸς καὶ αποφάσεις, λέγωντας πρὸς τῶ-
 τοις ὅτι ἔχει βασιλικά Φερμάνια, διὰ νὰ πάρῃ
 τῷ Πάργαν, Πρέβυζαν, καὶ Ἀγίαν Μαῦραν
 καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑποταχθοῦν μὲ τὸ καλόν,
 διὰ νὰ μὴν ὑποφέρῃν τὰ ὅμοια τῆς Πρέβυζας.
 Τέλος πάντων νὰ ἐνθυμηθοῦν τὰς ἐγγράφους
 συμφωνίας τῶν ἀπεσταλμένων συμπατριω-
 τῶν τους.

Εἰς ταῦτα τὰ προβλήματα τοῖς ἀπεκρίθησαν
 οἱ Πάργιοι ὡς κάτωθεν.

Ἐφελότατε Ἀλῆ Πασᾶ σὲ προσκυνοῦμεν.

„ Ἐγὼ εἰς εἰδοσίῳ σε, ὅτι ἡμεῖς ὑπετάχθη-
 „ μεν θεληματικῶς εἰς τὰς δύο βασιλικὰς πό-
 „ λεις τῆς Ῥωσίας, καὶ Ὁθωμανικῆς Πόρτας,
 „ τῶν ὁποίων αἱ σημαῖαι ἀεροκινεῦνται εἰς τὰ
 „ τείχημας, ὥστε δὲν ἔχομεν τὸ ἐλθεῖν, ἔ-
 „ τε τῷ ἀχαρίζεσθαι νὰ δεχθῶμεν ἄλλῳ ἐ-
 „ ξουσίαν. Αἱ ἐγγράφοι συμφωνίαι, ὅπου σοὶ
 „ ἀφισαν οἱ παρῆμας ἀποσπασθέντες συμπα-
 „ τριῶται, εἶναι ἀνώφελες, ἐπειδὴ δὲν ἐσάλ-
 „ θησαν νὰ σοὶ πωλήσῃν Πατείδα, ἀλλὰ νὰ
 „ σοὶ προσφέρῃν μόνον τῷ φιλικῷ προσκυνη-
 „ σιν, ὡς ἐδιδωρίσθημεν ἀπὸ τὰς δύο βασιλι-
 „ κὰς

„ κούς Ναυάρχους Ούσακὸφ, καὶ Καδὶρμπει^ο
 „ ὅθεν αὐτὴ ἢ συνθήκη, ἢ ἀπὸ κακῆς τῆς πορεί-
 „ ρεσιν, ἢ ἀπὸ στενοχωρίας (ὡς ὡμολόγησαν)
 „ ἐσάδῃ, εἶναι ἄκυρος, καὶ ἐναντία τῷ βασι-
 „ λικῶν ἀρμάτων, καὶ Πατρίδος μας.

„ Καθὼς λοιπὸν εἰς ἡμᾶς εἶναι ἀδύνατον
 „ νὰ τὴν ἀκολουθήσωμεν, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν
 „ ἐνδοξότητά σας εἶναι εὐκολον ἔτε νὰ τὴν φαν-
 „ τασθῇς χεδὸν διὰ ἀνάπαυσίν σας.

1798. Νοεμβεῖς 9. Πάργα.

Εἰς τὸσον βαθμὸν θυμῷ ἔφθασεν, ἀφ' ἧς ἔ-
 λαβεν αὐτὸ τὸ γράμμα, ὥστε ὁποῦ τὴν ἰδίαν
 νύκτα, οὔσαν σποτεινὴν, καὶ βροχεράν, ἐκί-
 νησεν ἀπὸ τῆς Πρέβυζαν με' ὀλίγας σωματο-
 φύλακας, καὶ ἦλθε τὴν αὐγλὴν εἰς τὸ Μαργα-
 εῖτι (1) καὶ δι' αὐτὸς ἔγραψεν εἰς τὴν Πάργαν
 τὴν κάτωθεν Ἐπιστολὴν.

„ Παργινοὶ, πῶς ἦρθετε σεμμένα, καὶ με' αὐ-
 „ ταμώσετε εἰς τὴν Πρέβυζαν, ἔχετε τὴν εἰδήσιν,
 „ πῶς ἦρθα εἰς τὸ Μαργαεῖτι. Ἐμαθα ποῦ ἦρ-
 „ θετε αὐτῷ, καὶ ἡ χώρα δὲν σᾶς ἐδέχθηκε,
 „ καθὼς ἐκβεβντιάσαμεν, καὶ σᾶς ἐδείξα τὴν
 „ καρδιά μας, καὶ σᾶς ἐπίσδωσα, καὶ ἐσεῖς ἐγί-
 „ νη-

(1) Εἰς τὸ Μαργαεῖτι. Χωρεῖον τῆς Ἀλβανικῆς,
 κατοικημένον ἀπὸ Τούρκων. Ἀπέχει ἀπὸ τῆς Πάργας
 δύο ἡμισυ ὥρας.

παραδώσῃ τῷ Πάργαν εἰς τὸν Πασᾶ· ἐπει-
 δὴ εἰς αὐτῷ φυλάττονται ὅλοι οἱ δυστυχεῖς
 διωκόμενοι Γραικοί, εἰς αὐτῷ ἀκρυβᾶ καὶ τὸ
 Σῆλι· ὅθεν καλῆτερον εἶναι νὰ τῷ χαλάσῃ
 ὁ ἴδιος μὲ δ' αὐλαγχνίαν, παρὰ ὁ Πασᾶς μὲ
 θνητότητα. Μὲ αὐτὰ, καὶ ἄλλα πολλὰ δίκαια
 ὅπῃ τῷ ἐπρόβλεπον ὁ ρήθεις Παλατῖνός, ἄρ-
 χησεν ὁ Οὐσανόφ νὰ ἐμφυχώνῃ, καὶ ἐντάξῃ
 ἀπὸ κάθε δειλίαν τοὺς Παργίους, τάζωντάς
 τες ὅτι θέλει τες εἶναι πάντα βοηθός. Ὁ Πα-
 σᾶς δὲν ἄργησε νὰ μάθῃ τὸν προσάτλι τῆς
 Πάργας, καὶ χωρὶς ἀναβολῇ καιρῷ ἐπάχισε
 νὰ τὸν μεταβάλῃ μὲ ταξίματα πλουσιοπάρο-
 χα· ἀλλ' ἡ φιλανθρωπία του ἐκαταφρόνησε τὰ
 δῶρα, ἐματαίωσε τὰς ἐλπίδας τῷ Πασᾶ, καὶ
 ἐσερέωσε τῷ ἀφοβίαν τῷ Παργίῳ.

Ἀφ' ἧ καὶ μὲ τὸ μέσον τῷ σόλων δὲν ἐτε-
 λείωσε τίποτες, ἄρχισε πλέον νὰ χεράῃ εἰς
 τῷ ὑψηλὴν Πόρταν ἐναντίον τῷ Παργίῳ τὰ
 ὅσα ἐδυνήθη νὰ ἐπινοήσῃ, διὰ νὰ τες φέρῃ, εἰ
 δυνατόν, ὑποκάτω εἰς τὴν βασιλικὴν ὀργήν, καὶ
 τότε νὰ ὀρμήσῃ ἐναντίον τες. Τοὺς ἐκατηγόρει
 ὅτι εἶναι φίλοι τῷ Ῥώσων, καὶ Γάλλων· ὅτι
 φυλάττεν ὅλας τες κλέπτας, καὶ φονεῖς, ὅπου
 χαλᾷ τὸν Ῥαγιά· ὅτι διαφροντοῦν τοὺς Σου-
 λιώτας, ὅπῃ εἶναι κακοποιοὶ ἀνθρωποι, καὶ ἐχ-
 θροί τες. Ἡ ὑψηλὴ Πόρτα φρονόωντας τες σκο-
 πᾷ τες, τὸν ἡσύχαζε μὲ τὴν ὑπομονῇ, καὶ μὲ
 τῷ

τὴν δὲ τυχὴ ἐλπίδα, ἕως ὅπῃ ἔσελιν ἀνθρω-
πον ἐδικόντης, διὰ τὰ κυβερνᾷ αὐτὰ τὰ τέσσα-
ρα Κάσρη τῆς ξηρᾶς, ἡγουν Πάργαν, Πρέβυ-
ζαν, Βόνιτζαν, καὶ Βοθροντόν.

Χαίρωντας καὶ αὐτὰς τὰς κόπας, καὶ ἔξοδα,
καὶ μὴ ἡμπορῶντας καὶ μὲ τὸ μέσον τῶ Ἱερα-
τεῖς τὰ δὲ χαλεπήσῃ τὴν θάλασσαν, ἐβάλλθη
ἔπειτα τὰ ἀποκτήσῃ ποροδότας ἀπὸ τὴν Πάρ-
γαν, καὶ ἔσυρον εἰς τὸν ἑαυτὸν τὴν μίαν ὁλόκλη-
ρον φαμελίαν, ἡγαν πατέρα μὲ ὕς. Ἡ γενεά-
της ὀνομάζεται Καλέλινδες Τζίγκανοι (1), ἡ
ὅποια ἔτε δύναμιν, ἔτε ὑπόληψιν εἶχεν ἐξ ἀρ-
χῆς εἰς τὴν Πατείδα, διὰ τὰ βδελυράτης ἡθῆ,
καὶ πράξεις. Ἡ Πατεῖς δὲν ἔπαυε συμβου-
λόωντάς τας τὰ ἀπέχεν ἀπὸ τὴν συλλογισμο-
φὴν τῶ Πασᾶ· αὐτοὶ δὲ ἐσοχάζοντο ὅτι τὰς σέ-
βεται, ἢ φοβεῖται· ἡ ὅποια βλέπασα τὴν ἀ-
μετάθετον κακίαν τας ὅχι μόνον δις, καὶ ἄλλας
τὰς ἐξύλισε σφοδρῶς, ἀλλὰ καὶ ἔξω ἀπὸ τοὺς
ἐλδιθέρας κόλπους τας ἀπέρριψε, καὶ ἔπο
περιεφέροντο ὡς ἐν κἀκεῖσε ὑβρίζοντες, διω-
κόμενοι, καὶ ξυλιζόμενοι.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἔφθασαν ἕως τέλους
ὁ Πασᾶς τὰ ἔφη γίφτες, καὶ τὰ ἐλπίζῃ ἀπ'
αὐ-

(1) Τζίγκανοι. Ἡ λέξις αὕτη, κατὰ τὴν Ῥωσικὴν,
καὶ Βλάχικὴν γλῶσσαν, δηλοῖ Γίφτες.

αὐτοὺς μεγάλα πράγματα, οἱ ὅποιοι διὰ τὰ ζωοτρέφονται ἀπ' αὐτὸν, τῷ ἔταζαν ὅτι τὰ κλειδιά τῆς Κίτης, καὶ τὰ ἄρματα τῆς συμπολιτῆς εἶναι εἰς τὴν Ὀξυσίαντες.

Ἄν ὁ Πασᾶς ἀρυπνῶσε πόσον διὰ τὰ συκώση τὴν ἐλδιδερίαν τῆς Παργίων, πόσον ἄραγε αὐτοὶ ἐπάχιζαν τὰ πὴν διαφυλάξεν; Δὲν ἀμέλησαν τὰ προσφέρειν τὰ δίκαιά της ἐγγράφως εἰς τὰς συμμάχους Βασιλεῖς, Πρέσβεις, Ἐπιτηρητὰς, καὶ Ναυάρχους αὐτῆς, καὶ ὅσας ἐδύναντο τὰ τοὺς βοηθήσουν· ἀγκαλὰ αἱ μακρυναῖς μεσιτεῖαις τοὺς δὲν τοὺς ὠφέλησαν πόσον, ὅσον οἱ ἀγῶνες τῆς συμμοτινῶν της φίλων, οἱ ὅποιοι ἔφερον εἰς τὴν Πατείδα της διὰ φύλαξιν ἐπιτηρητὰς Ῥώσους. Πρῶτον, τὸν Μαγιὸρ Σπύρον Στεκελὴν ἀπὸ Κεφαλινίαν. Δεύτερον, τὸν Ὑποχιλιάρχον Γαβριὴλ Παλατίνον, (1) ὃς τις ἐστάθη εἰς ὁλόκληρον χρόνον, καὶ ἔκτοτε νύξισεν ἡ μεγαλοφυχία τους, καὶ ἐσβύθησαν αἱ ἐλπίδες τῆς ἐχθρῆς. Μετέπειτα τὰς Ὀξυσίαντες ὁ ἀποσαλμνός ἀπὸ τὴν Κωνσταντινέπολιν Ἀβδελάχ Μπεῖς. Αὐτὸς ἕως εἰς εἰς εἰς καὶ ὅπου ἀκτινοβόλει τὸ Πατρωτικόν, καὶ ὁμόφωνον κονδύλι, καὶ ἐτιμῶντο ἐκεῖνοι οἱ φίλοι

(1) Παλατίνος. Εἶναι ἀδελφός τοῦ ῥηθέντος Γεωργίου Παλατίνου.

λοιπῆς, ὅπῃ ἐσάβησαν μέχρις αἵματος εἰς τὴν
ἀνάγκην της, ἐφύλαττον ἀπαρασάλευτα τὰ βα-
σιλικά προστάγματα, καὶ ὄρες. Ἀφ' οὗ ὁμο-
τεία, ἢ τέσσαρα ὑποκείμενα, ἀνάξια τῷ Πα-
τριωτικῷ ὀνόματος, ἢ καλῆτερα νὰ τὰ ὀνομά-
σῃ τινὰς ἀνδράποδα, ἄρχισαν νὰ διαχίζον τὸν
λαόν, νὰ κολακίζον τὸν ἡγεμόνα της, νὰ πορο-
δίδον τὰ δίκαια τῆς γλυκυτάτης Πατρίδος, ἐ-
προξύνον ἀρκετὰς διχονοίας (1).

Ἐμειναν λοιπὸν, καὶ εἶναι οἱ Πάργιοι ὑπὸ
τῷ Ὄθωμανικῷ Διοίκησιν ἕως τῆς σήμερον,
εἰς τῷ ὁποίῳ ἡμπορῶν νὰ ζήσιν καλῶς, ἀ-
νίσως καὶ ἰξόδωρ νὰ φέρονται μὲ φρόνησιν,
δηλαδὴ νὰ εἶναι ἀναμεταξύτης σύμφωνοι, καὶ
ἀγα-

(1) Ὅλοι αἱ ἄλλαι διαφεντεύσεις τῆς Πάργας, ὅχι
μόνον αἱ περισσότεραι προσωριναὶ ἐσάβησαν, ἀλλὰ καὶ ὁ-
λίγον σωήρησαν εἰς φύλαξίν της. Ἡ μόνη δὲ ἰχυρά,
καὶ μέχρι τῆς τελείας της ἀσφαλείας διαφεντεύσις, ἐσάβη
ἐκείνη πῶ Ἐξοχοτάτῃ Αὐτοκρατορικῷ Ῥωσικῷ Συμβε-
λάτορος, καὶ Γενικῷ Κονσόλῃ τῶν Κορφῶν Ἐλδθερίου
Μπενάκη. Αὐτὸς ὁ γενναῖος, καὶ ἀληθὴς Ἑλλῆς ὁ μό-
νον τῷ Πάργῃ ἐσωσεν, ἀλλὰ καὶ πὺ γένος του ἐτίμη-
σε, καὶ τιμᾷ μὲ αἰς πράξεις τε. Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἐγνώ-
ριζε πάντοτε τὸν κάλαμόν του, ὡς πόσους κεραυνὸς, καὶ
σφυρίδας τῶν ἐπιχειρημάτων τε, καὶ διὰ ὅσας ὑπέβλες, καὶ
κολακώδικας ῥόπας ἐμεταχειρίζετο, δεῖν ἐσάβη ῥόπος
νὰ ἀπατήσῃ ποτὲ τῷ ἀγχίνοντι τε.